

A
L 339 II

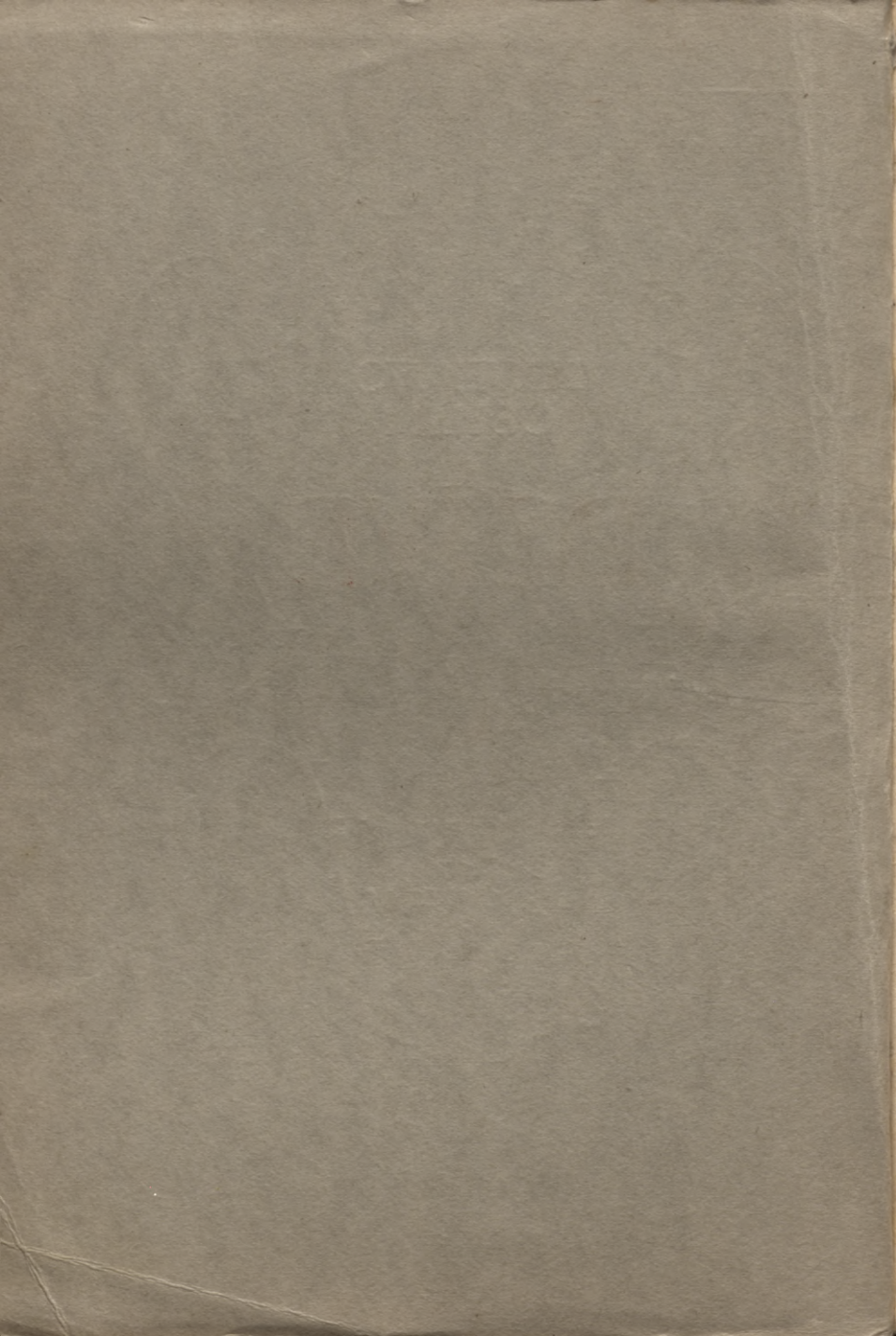

BENVENUTO
CELLINI

DZĪVE

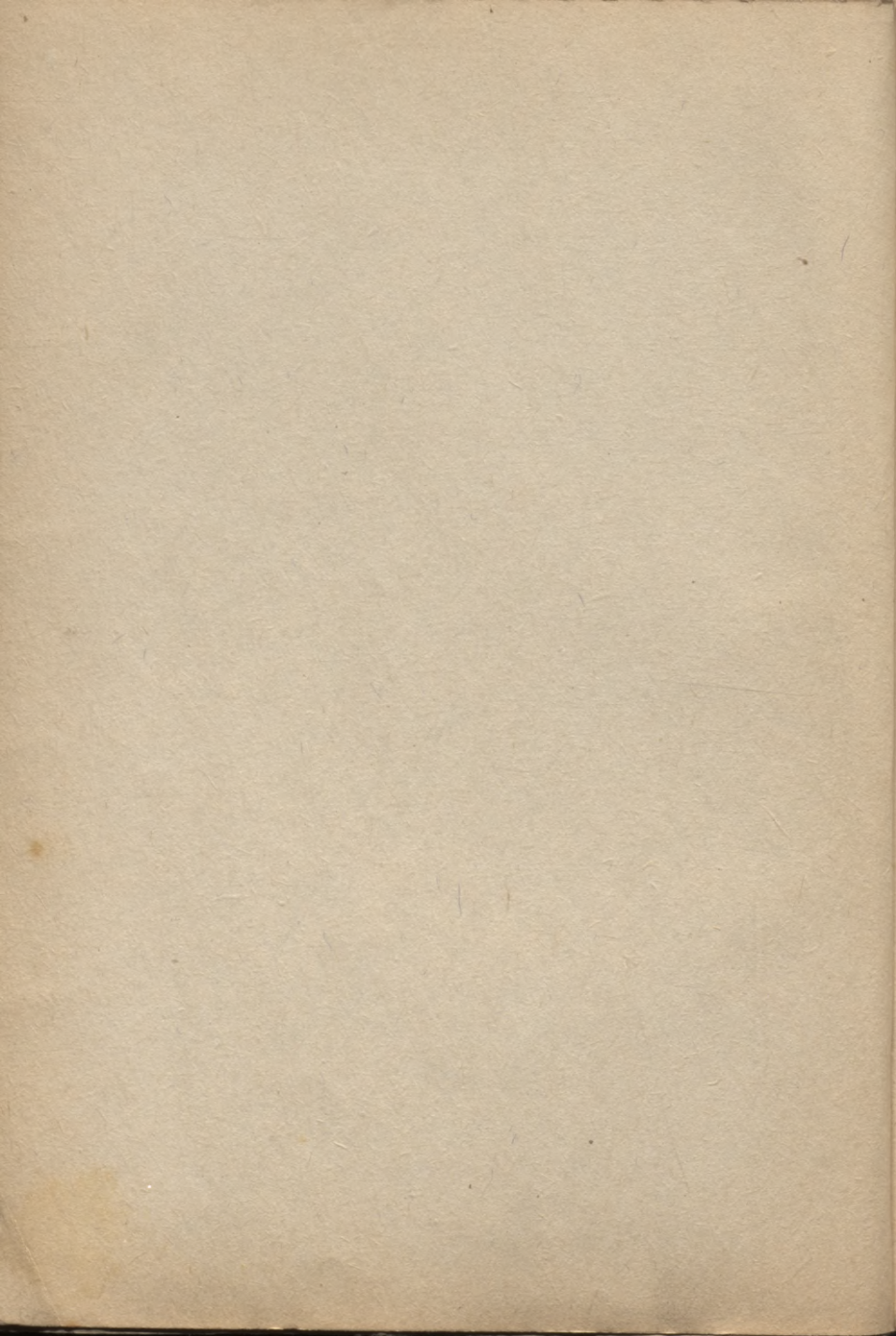
II

VAPP
MĀKSLAS
APĢĀDNIECĪBA

L ^A / 339

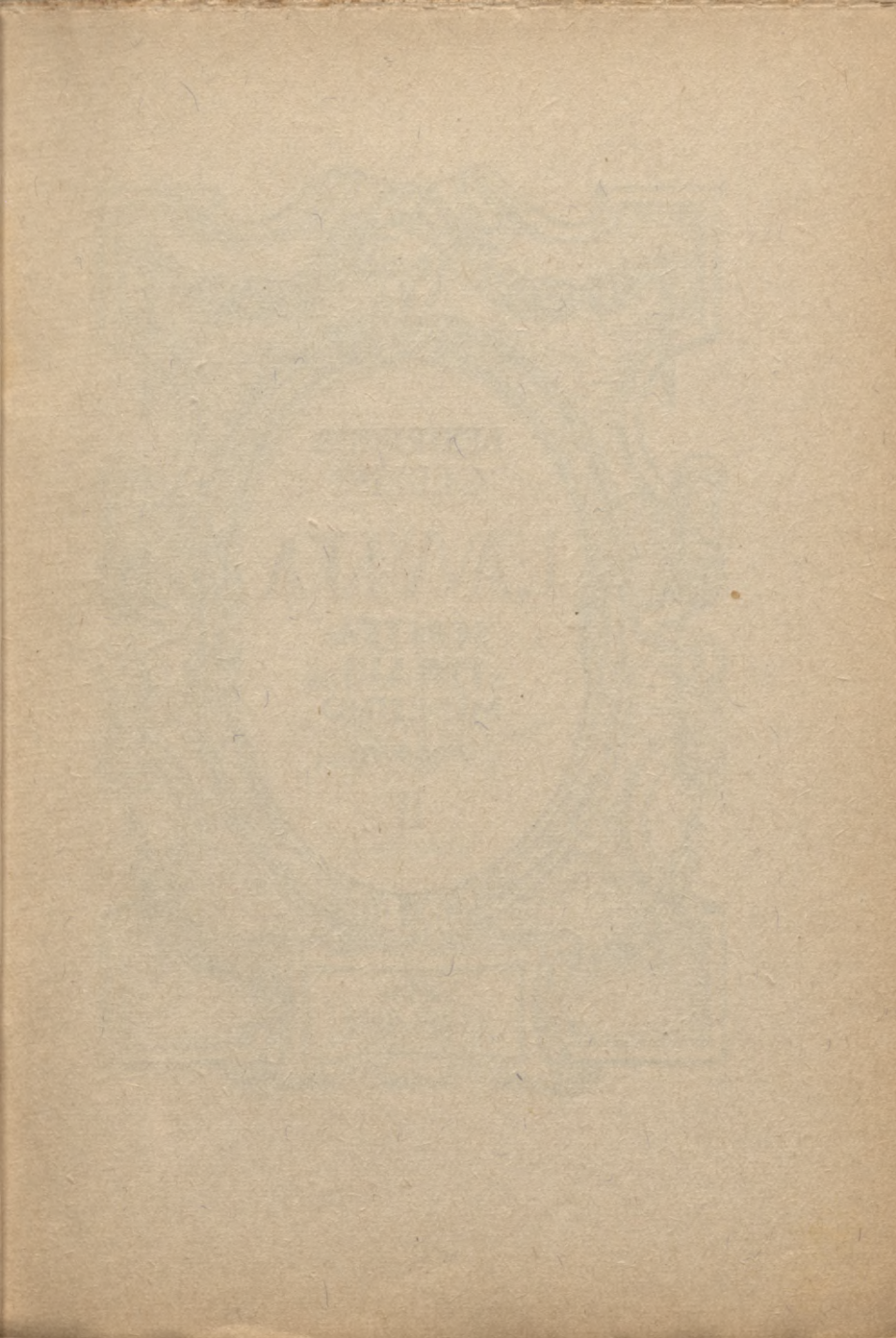

Redaktors E. Silmanis
Techniskais redaktors K. Rasiņš
Korektors L. Upelniece un M. Silis
Spļestuves korektore Z. Brauere
Nodots salikšanai 1941. g. 10. I, pasūt. 1115
Papīra formāts 73×103, 46 kg. Iespiedlokšņu skaits 14,5
Burtu skaits loksnē 30.460. Autora lokšņu skaits 12,14
Metiens 5000. Am 83
Parakstīts iespiešanai 1941. g. 6. V, MB 1111
Maksā Rbj. 7,—

VAPP Paraugspļestuve, Rīgā, Maskavas ielā 11. 54.404

BENVENUTO
CELLINI

LA VITA

SCRITTA
PER LUI
MEDESIMO

VOLUME

II

VAPP
1·9·4·1

A
339 II

BENVENUTO
ČELLINI

DZĪVE

VIŅA PAŠA
SARAKSTĪTA.

NO ITALIEŠU VALODAS
TULKŅUJI V. S.

II

GRĀMATA

VADP
MĀKSLAS
APĢĀDNĒCĪBA

LATVIJAS NACIONĀLĀ
BIBLIOTĒKA

559.090

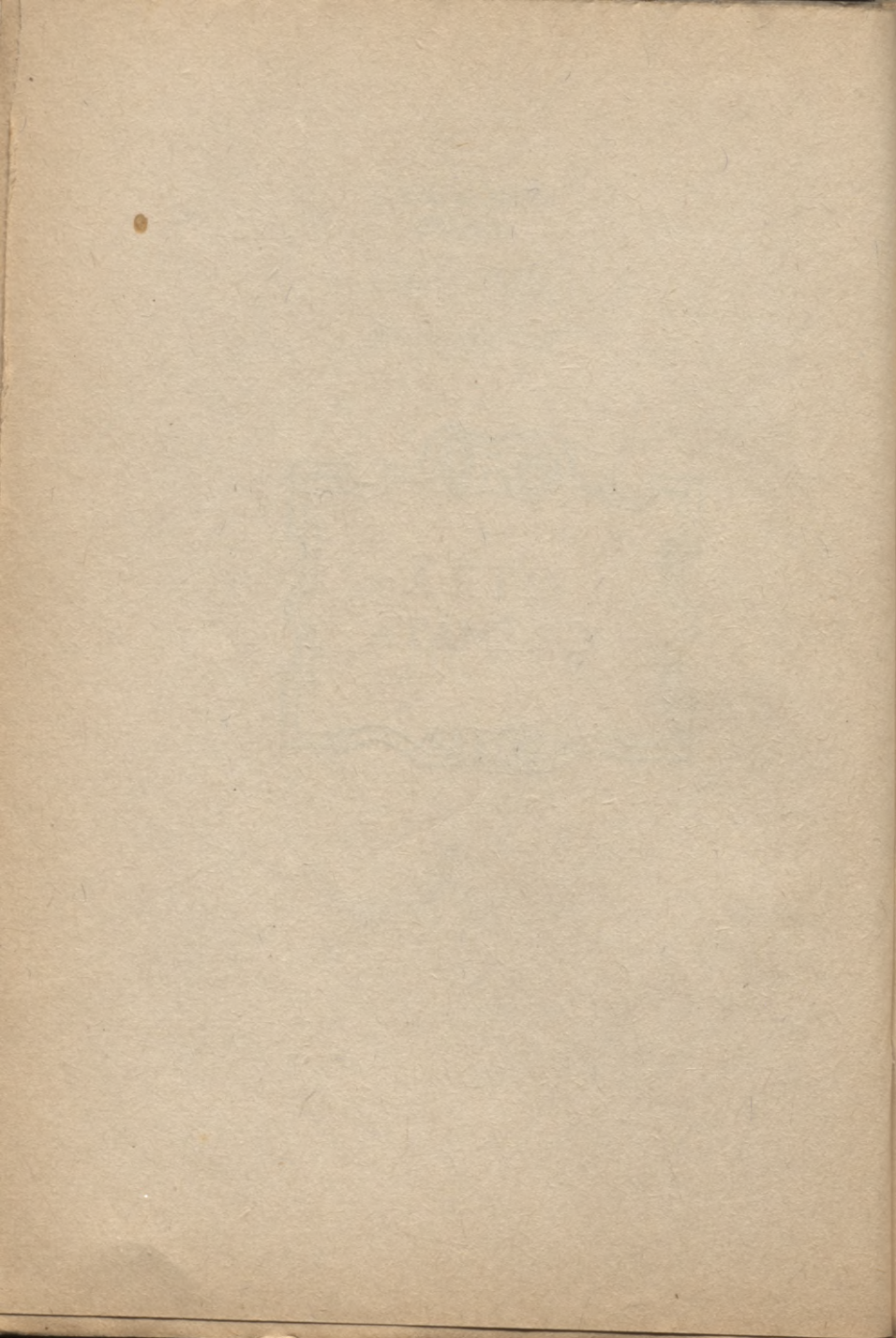
0309046414

OTRĂ
GRĂMATA

AMĒR uzturējos augšā minētā Ferraras kardināla palaco, no visiem vispārīgi ļoti labi ieredzēts un daudz biežāk apmeklēts, nekā tas bij agrāk, ikviens cilvēks brīnīties brīnījās par to, kā gan esmu izkļuvis sveiks un kā esmu spējis dzīvot tādās pārmērīgās mokās; kamēr es atvilku elpu, cenšoties atminēties savu mākslu, man bija vislielākā bauda pārrakstīt to augšā minēto Nodaļu. Vēlāk, lai labāk atgūtu spēkus, nolēmu dažas dienas pavadīt svalgā galsū un ar mana labā kardināla atļauju un zirgiem devos kopā ar diviem romiešu jauniešiem, no kuriem viens bija strādnieks manā amatā; otrs, viņa biedrs nebija no amata, bet nāca man līdz biedram.

Izkļuvis no Romas, devos uz Taļakocām, domādams tur atrast Askanio, manu augšā minēto audzēkni; un nonācis Taļakocās, atradu minēto Askanio kopā ar savu tēvu un brāļiem, māsām un pamāti. Divi dienas tiku no viņiem tik mīļi uzņemts, ka būtu neiespējami to izstāstīt; šķīries, lai dotos uz Romu, Askanio paņēmu sev līdz. Pa ceļam sākam runāt par mākslu, tikmēr kamēr es vai degu atgriezties Romā, lai atsāktu savus darbus.

Kad bijām nonākuši Romā, tūdaļ ierīkojos, lai strādātu¹, un atradu sudraba mazgājamo bļodu, ko biju iesācis kardinālam, pirms tiku ieslodzīts; reizē ar minēto bļodu bij iesākts kāds brīnumskaists kausiņš; tas man tika nozagts līdz ar daudz citām ļoti vērtīgām lietām. Pie minētā mazgājamā liku strādāt augšā minētajam Pagolo. Atsāku arī kausu, kas bija sacerēts ar apaļām figuriņām bareljefā; un tāpat ar apaļām figurām un zivīm bareljefā bija minētais mazgājamais, tik grezns un tik labi izstrādāts, ka ikviens, kas to ieraudzīja, palika apstulbināts ir par zīmējuma spēku, ir par izdomu, ir par smalkumu, ar kādu tie puīši pie tādiem darbiem mēdz strādāt. Kardināls nāca katru dienu vismaz divas reizes pie manis kopā ar meseru Luidži Alamanni un ar meseru Gabrielu Čezano², un tur dažas stundas tika laiks pavadīts it jautri. Lai gan man jau bija daudz darāmā, viņš mani apkrāva jauniem darbiem; un viņš man iedeva taisīt savu pontifikālo zīmogu, kas bija divpadsmit gadus veca bērna rokas lielumā; un šai zīmogā es iegrebu divus stāstiņus; tas viens bija, kad Jānis Kristītājs sprediķo tuksnesī, otrs, kad Sant Ambrodžo aiztrene ariņus; viņš attēlots sava zirga mugurā, pātagu rokā, ar tādu drosmi un labu zīmējumu un tik tīri izstrādāts, ka visi teica, es esot pārspējis lielo Lauticio, kas strādāja vienīgi šai profesijā; un kardināls aiz paša lielības to salīdzināja ar pārējiem Romas kardinālu zīmogiem, kas gandrīz visi bija no augšā minētā Lauticio rokas.

Vēl man kardināls pieminēja kopā ar tiem diviem augšā pieminētiem, ka man vajagot patalsīt modeli vienam sālsfraukam; bet ka viņš būtu gribējis izvairīties no tā parastā veida, kādus ir sālsfraukus taisījuši. Mr. Luidži par šo sūli sarunāja daudz brīnumainu lietu; Mr. Gabriello Čezano, arī viņš šai sakarā sateica visjaukākās lietas. Kardināls, ļoti labvēlīgs klausītājs un būdams pārlieku apmierināts ar tiem uzmetumiem, kuŗus vārdiem bij iztaisījuši abi šie lielie ta-

lanti, pagriezies pret mani, sacīja: „Manu Benvenuto, mesera Luidži un mesera Gabriello projekti man tik ļoti patik, ka es nemaz nezinu, kuru no abiem man ņemt, tāpēc es atstāju to tavā ziņā, kam tie jāieliek darbā.“ Tad es teicu: „Jūs redzat, siņori, cik ievērojami ir karaļu un imperatoru bērni un cik brīnīšķīgs mirdzums un dievišķīgums viņos atklājas. Taču, ja jūs vaicāsiēt kādu nabaga vienkāršu ganu, ko viņš mīl un kam viņš vairāk pieķeras, vai pieminētiem bērniem vai saviem, tad protams viņš teiks, ka mīl vairāk savus bērnus. Tā aridzan es gaužam mīlu savus bērnus, ko es dzemdīnu šai savā profesijā, tāpēc pirmais, ko es jums rādīšu, mans augsti cienījamais monsiņor patron, būs mans darbs un mana izdoma; jo ar daudz lietām ir tā, ka tās ir gan jauki iztēloties, bet vēlāk, kad tās jāizstrādā, tās darbā vairs tik labi neizdodas.“ Un pagriezies uz tiem abiem lielajiem talantiem, es teicu: „Jūs sacījāt, un es padarīšu.“ Mr. Luidži Alamanni tad smiedamies ar visjaukāko laipnību piebildā manā labā daudzus vārdus; un viņam tie piestāvēja, jo viņš bija skaists no skata un samērīga auguma un ar tikamu balsi. Mr. Gabriello Čezano bij gluži pretstats, tik nejauks un tik nepatīkams; un tāpat savam izskatam piemēroti viņš arī runāja. Mr. Luidži bij vārdiem norādījis, lai es taisot vienu Veneru ar Kupidonu līdz ar citiem smalkiem rotājumiem, kas tur piederas klāt; Mr. Gabriello bij iztēlojis, lai es taisot Amfitriti, Neptuna sievu līdz ar Neptuna tritoniem un daudz citām lietām, kas jauki izstāstamas, bet ne paveicamas.

Es pataisīju ovalu formu, krietnas pusolekts lielumā — gandrīz divas trešdaļas — un virs šī veidola, līdzīgi Jūrai, kas apkampjas ar Zemi, izveidoju divas figūras, krietni vairāk nekā delnas lielumā, kas atradās sēdus, kājām pamīšus, līdzīgi jūras zariem, kas iestiepjas zemē; un vīriešu kārtas Jūras rokā ieliku vienu ļoti bagātīgi izstrādātu kuģi, un tas kuģis bij piemērotā kārtā piekrauts ar sāli; zem minētā

biju ietaisījis četrus jūras zirgus; minētā Jūras labajā rokā biju ielicis viņa trejzari. Zemi biju veidojis kā sievieti ar tik skaistu ķermeni, cik nu vien spēju un prātu, daiļu un graciozu, un pieminētai rokā biju ielicis vienu greznu un izrotātu templi, ar pamatiem uz zemes, un viņa tur ar minēto roku atbalstījās: tas bija taisīts piparu novietošanai. Otrā rokā bij ielikts pārpilnības rags, visādiem jaukumiem greznots, kādus es vien pasaulē zināju. Zem šīs dievietes un tai daļā, kas bij attēlota kā zeme, biju salicis visus skaistākos dzīvniekus, kādi virs zemes dzīvo. Zem Jūras daļas biju izveidojis visas skaistās zivju un gliemežu sugas, cik vien tai mazajā telpā varēja novietot; pārējo ovalu visā viņa lielumā izrotāju daudziem ļoti krāšņiem ornamentiem.

Pēc tam, sagaidījis kardinalu, kas ieradās ar tiem diviem māksliniekiem, izvilku laukā šo savu vaska darbu, kuram ar lielu troksni pats pirmais metās klāt Mr. Gabriels Čezano un teica: „Tas jau ir darbs, ko nevar pabeigt desmit cilvēku mūžos; bet jūs, augsti godājamais monsignore, kas vēlējāties to savā dzīvē, savu mūžu viņu nedabūsiēt; tā, lūk, Benvenuto ir gribējis jums savus bērņus gan parādīt, bet ne atdot, ko gan darītu mēs, kas runājam par tādām lietām, kuras iespējams iztaisīt; bet viņš jums ir parādījis to, ko neiespējami pagatavot.“ Uz to Mr. Luidži Alamanni nostājās manā pusē. Kardinals teica, ka viņš negribot ielaisties tik lielā pasākumā. Tad es pagriezos pret viņiem un sacīju: „Augsti godājamais monsignore un arī jūs, talantiem bagātie vīri, es saku, ka ceru šo darbu pataisīt tam, kam to būs iegūt, un katrs no jums redzēs, ka pabeigts tas būs vēl simtkārt krāšņāks par modeli; un es ceru, ka man atliks vēl daudz laika pataisīt darbus vēl daudz lielākus par šo.“ Kardinals aizvainots teica: „Ja tu netaisīsi to karalim, pie kā es tevi vedu, neticu, ka tu to citiem varēsi pataisīt“, un kad viņš man parādīja vēstules, kur karalis vienā vietā raksta, lai viņš atgriežoties labi drīz, atvedot sev līdzī Ben-

venuto, es pacēlu rokas pret debesīm, teikdams: „Ai, kad pienāks šis — labi drīz?“ Kardinals sacīja, lai es norikojot un nokārtojot savas darišanas, kādas man esot Romā, desmit dienu laikā.

Kad pienāca aizceļošanas laiks, viņš man iedeva vienu zirgu, skaistu un krietnu; un viņš sauca to par Tornonu, jo kardinals Tornons³ bija to viņam dāvinājis. Arī Pagolo un Askanio, mani audzēkņi, tika apgādāti jājamiem. Kardinals sadalīja savu galmu, kas bija ļoti plašs; vienu visdīziltīgāko daļu viņš ņēma sev līdz; ar to viņš devās ceļā pa Romaņu, lai ietu apmeklēt del Loreto madonnu, un no turienes vēlāk uz Ferraru, savām mājām; otra daļa nogriezās pa Florences ceļu. Tā bija lielākā daļa; un bija tur liels pulks ar visu viņa bruņniecības krāšņumu. Man viņš teica, ka, ja es gribot ceļot drošībā, lai es dodoties līdz ar viņu, bet ja nē, man draudot dzīvības briesmas. Es pavēstīju viņa ļoti godājamai augstībai, ka došos līdz ar viņu; bet tā kā tam, kas no debess novēlēts, jānotiek, dievam patīkās, ka man ienāca prātā mana nabaga miesīgā māsa, kurai bija bijušas tik daudz smagas bēdas par manām lielajām nelaimēm. Tad vēl es atminējos savas māsiņas, kas bija mūķenes Viterbā, viena abtese, otra saimniece, tā kā viņas bija tā bagātā klostera valdnieces; un viņas bij manis dēļ tik daudz izcietušas un skaitījušas tik daudz lūgšanu, ka man likās pilnīgi drošs, ka caur šo nabaga jaunavu lūgšanām esmu ieguvis dieva žēlastību savam glābīņam. Tāpēc, kad nu man tas viss sanāca atmiņā, es nogriezoz uz Florences pusi; un, kur es būtu ceļojis bez izdevumiem ar kardinalu vai ar pārējo viņa svītu, gribēju nu doties viens pats; un mani pavadīja viens ārkārtīgi smalks pulksteņtaisītāju meistars, kas saucās maestro Kerubino, liels mans draugs. Tā kā viņš taisni tur gadījās, mēs ļoti patīkami taisījām to ceļošanu kopā.

Tā kā svētajā pirmsdienā¹ biju izgājis no Romas, mēs tad nu tā trijātā ceļojām, un Monterozā es atradu minēto sabiedrību; un tā kā biju pavēstījis, ka došos kopā ar kardinalu, es nedomāju, ka kāds no tiem maniem ienaidniekiem, uzglūnētu man kaut kur citur. Skaidrs, ka Monterozā man būtu gājis slikti, jo mums pa priekšu bij ticis aizsūtīts pulciņš labi bruņotu vīru, lai man kaut ko nodarītu; un dievs kungs bija gribējis, ka tikmēr, kamēr mēs pusdienojām, viņi, kuriem bija bijuši norādījumi, ka es nāku bez kardinala svītas, bija sarīkojušies, lai nodarītu man ļaunu. Taisni tad ieradās pieminētā kardinala svīta, un ar to es priecīgi sveikā ceļoju līdz pat Viterbai; jo no turienes līdz tai vietai es vairs briesmu nemanīju un lielāko tiesu jāju vienmēr dažas jūdzes pa priekšu; un tie labākie vīri, kas tai svītā bija, ļoti mani uzmanija. Nonācu, paldies dievam, sveiks un vesels Viterbā, un tur mani uzņēma ar vislielāko sirsnību manas māsas un viss klosteris.

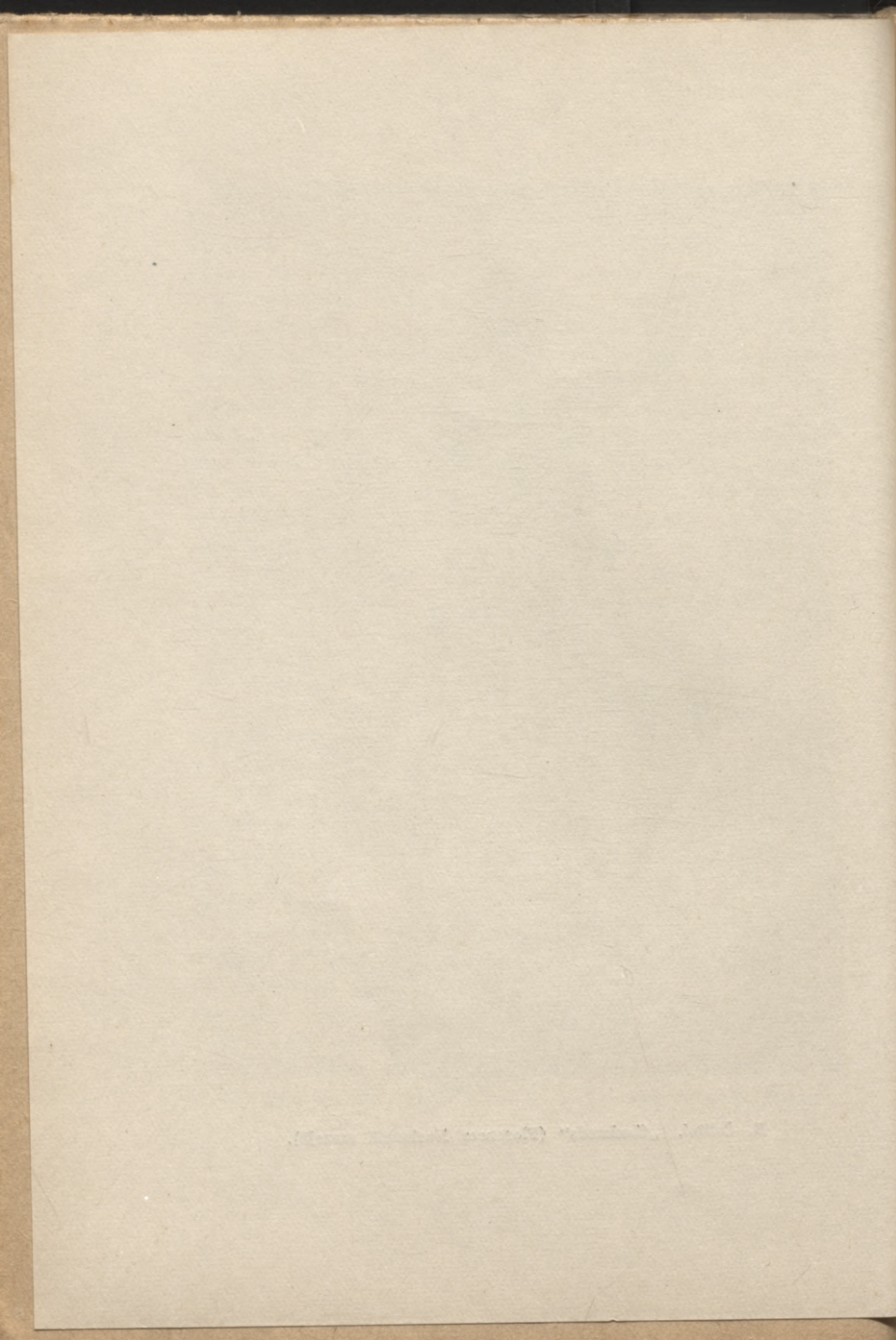
Kad kopā ar pieminētiem biju atstājis Viterbu, mēs devāmies jāšus gan pa priekšu, gan nopakaļs minētajai kardinala svītai, tā ka Zajā ceturtdienā pulksten divdesmit divos mēs atradāmies kādā pasta pārmiju vietā pie Siēnas; un es, ieraudzījis, ka tur bija daži zirgi, kam jādodas atceļā, un ka tie no pasta gaidīja, lai atdotu tos kādiem ceļotājiem, lai tie par mazu maksu tos aizved atpakaļ Siēnas pasta vietā, es, to redzēdams, nokāpu no sava zirga Tornado, uzliku tai ķēvei mugurā manu spilvenu un kāpšļus un iedevu vienu džulliju vienam no tiem pasta pulšiem. Atstājis savu zirgu maniem zēniem, lai viņi to man atved, devos tūdaļ tālāk ceļā, lai nonāktu Siēnā pusstundu agrāk, lai varētu apmeklēt kādu savu draugu un lai nokārtotu dažas citas savas darišanas; tomēr, lai gan jāju ātri, minēto ķēvi nenoskrēju.

Kad biju nonācis Siēnā, noņēmu viesnīcā istabas, labas, kas derēja piecām personām, un ar viesnīcnieka zēnu aizsūtīju minēto ķēvi atpakaļ pasta vietā, kas atradās ārpus

B. Čellini. „Ganimeds“ (Florence Nacionalā muzejā).

Kammollijas vārtiem; un minētās ķēves mugurā man aizmirsās mani kāpšļi un mans spilvens. Zaijās ceturtdienas vakaru aizvadījam gauži jautri; nākošā rītā, kas bija lielā piektdiena, atminējos par saviem kāpšļiem un savu spilvenu. Kad pēc tiem aizsūtīju pakaj, tas pasta vietas salmnieks atteica, ka viņš negribot man tos atdot, jo es esot noskrējis viņa ķēvi. Vairākas reizes tā tika sūtīts šurpu turpu, un minētais vienmēr sacīja, ka negribot man tos atdot, ar daudziem apvainojošiem un nepanesamiem vārdiem; bet viesniece, kur es biju apmeties, teica: „Jums jau tad vēl labi izietu, ja viņš jums tik vien iedarītu, ka neatdotu spilvenu un kāpšļus“, un piebilda, sacīdams „ziniet, ka tas ir viszvērīgākais cilvēks, kāds jebkad šai pilsētā bijis; un viņam tur ir divi dēli, varen drošsirdīgi zaldāti, vēl zvērigāki par viņu, tā ka nopērciet vien, kas jums vajadzīgs, un pazūdiet, viņam ne vārda neteikuši.“ Nopirku vienu pāri kāpšļu, domādams taču ar mīligiem vārdiem atkal atdabūt savu labo spilvenu; un tā kā es biju ļoti labs jājējs un labi apbrūņojies ar bruņu kreklu un uzrocēm un ar brīnišķīgu arkebuzu pie sedliem, tad man nemaz neiedzina balles tas varenais zvērigums, kas, kā viņš teica, esot tam trakajam lopam. Biju pieradinājis arīdzan savus jaunekļus nēsāt bruņu kreklu un uzročus, un es ļoti paļāvos uz to romiešu jaunekli⁵, kas likās tos nekad nebija noģērbis, kamēr mēs dzīvojām Romā. Ari Askanio, kas taču bija jauniņš, arī viņš to nēsāja; un tā kā bija lielā piekta, tad es domāju, ka trako trakumam taču arī vajadzētu drusku svētkus.

Nonācām pie minētiem Kammollijas vārtiem; tā nu es ieraudzīju un pazīnu pēc pazīmēm, kādas man bij tikušas dotas — jo viņš bij akls ar kreiso aci — to pastmeistaru. Panācies viņam pretī un atstājis sāņus savus jaunekļus un savus biedrus, es lalpiņi sacīju: „Pastmeistar, ja es jums pierādu, ka neesmu noskrējis jūsu ķēvi, kādēļ gan jūs nevarētu būt ar mieru atdot manu spilvenu un manus kāp-

šļus?“ Uz to viņš atbildēja patiešām gan tai trakajā, zvēri-
gajā vizē, par ko man bija stāstīts. Tāpēc es viņam teicu:
„Kā, vai tad jūs neesat kristīgais? Jeb vai jūs gribat svē-
tajā piektdienā sevi ar mani sarīdīt?“ Viņš atteica, ka
viņam neesot bēda, vai tā svētā piektdiena, vai vēlta piektdi-
ena, un ka, ja es no šejienes nealzvākšoties, viņš ar to
āvu, ko bija paņēmis, iedzišot mani zemē līdz ar visu to
arkebuzu, kas man esot rokā. Uz šiem stļprajiem vārdiem
pienāca klāt viens vees augstmanis, siēnietis, ģērbies civilā,
kas atgriezās no dievkalpojuma, kādus šādā dienā mēdz
noturēt; un no tālienes ļoti labi sadzirdējis visus manus
taisnības iemeslus, viņš drošsirdīgi uzstājās, lai ņemtu
priekšā minēto pastmeistaru, turēdams manu pusi, un sa-
bāra viņa abus dēlus, ka tie nedara savu pienākumu pret
svešniekiem, kas iet garām, un ka tādā kārtā viņi rīkojas
pret dievu un ceļ neslavu Siēnas pilsētai.

Tie divi jaunekļi, viņa dēli, iecirtuši galvu, ne vārda ne-
sakot, aizgāja projām iekšā namā. Satracinātais tēvs, no-
kaltināts par šī godājamā augstmaņa vārdiem, tūdaļ ar ne-
šķīstu zaimošanu nolaida āvu, zvērēdams, ka gribot ar to
mani nogalināt par katru cenu. Es, redzēdams šo zvērisko
apņemšanos, lai atturētu viņu drusku atpakaļ, rādiju, ka
pavēršu viņam savas arkebuzas muti. Kad šis vēl niknāk
metās man virsū, arkebūzu, kas man bija rokā, kaut gan tā
bija kārtībā manis aizstāvēšanai, nebiju vēl tikdaudz no-
laidis, lai tā būtu viņam pretī, gluži otrādi: mute tai bija
uz augšu, un pati no sevis tā atklāja uguni. Lode iesitās
durvju izliekumā un, atsitusies atpakaļ, ieskrēja minētam
rikles galā, kas nokrita beigts pie zemes. Atskrēja mudīgi
abi dēli, un, kad viens bij paķēris ieroci no pakaramā, otrs
paņēma tēva āvu; un, metoties maniem jaunekļiem virsū,
tas dēls, kam bij āva, trāpija vispirms romietī Pagolo virs
krelsās krūts; otrs metās virsū vienam milanietim, kas at-
radās mūsu sabiedrībā, kuram bija prātā jukuša ģimis; bet

viņš nebija aizsardzības vērts, sacīdams, ka viņam ar mani neesot nekā kopēja, un, atgaidāmieši no partidžanas asuma ar mazu nūjiņu, kāda tam bija rokā, nespēja to tomēr tik-tāl atvairīt, lai netiktu nedaudz ievainots mutē. Tas Mr. Kerubino bija ģērbies priestera drēbēs, un, lai gan viņš bij ļoti izcils pulksteņtaisītāju meistars, kā es teicu, viņš bij dabūjis no pāvesta beneficijus ar labiem ienākumiem. Askanio, lai gan viņš bija ļoti labi apbruņots, netaislās bēgt, kā to bija darijis tas milanietis, tā ka šie abi netika aizskarti.

Es, kas biju iespiedis zirgam piešus un, kamēr viņš aulekšoja, aši biju savedis kārtībā un pielādējis savu arkebuzu, griezos, dusmās zvērodams, atpakaļ, lai — jo man likās, ka esmu ko nodarijis pa jokam — izdarītu to no tiesas; un domādams, ka mani zēni tikuši noslepkavoti, devos turp, nolēmis arī pats mirt. Nebija daudz soļu zirgs paskrējis atpakaļ, ka es viņus satiku nākam man pretī, kuriem es vaicāju, vai viņiem noticis kas ļauns. Askanio atbildēja, ka Pagolo esot ar āvu nāvīgi ievainots. Tad es teicu: „Ai, Pagolo, mans dēls! Tā tad cirtiens tev pārrāvis bruņu kreklus?“ „Nē“, viņš atteica, „jo bruņu kreklus šorīt biju ielicis ceļa somā.“ „Tā tad Romā bruņu kreklus nēsā, lai izrādītos skaists dāmām? Un bīstamās vietās, kur tie vajadzīgi, tos tur ceļa somā? Visas ciešanas, kādas tev ir, tev ļoti labi pienākas, un tomēr tu esi valnīgs, ka es gribu doties nāvē arī pats drīzi vien“, un kamēr es šos vārdus runāju, visu laiku drošprātīgi jāju atpakaļ. Askanio un viņš mani lūdza, lai es dieva dēļ esot ar mieru glābt sevi un viņu, jo ir drošs, ka tas ved nāvē. Pa tam satiku tomeseru Kerubino kopā ar to ievainoto milanieti; tūdaļ viņš man uzklēdza, sacīdams, ka nevienam nekas nekaļšot un ka sitiens Pagolo esot gājis tik tieši, ka neesot skrējis dziļi, un ka tas pasta vecis esot palicis beigts pie zemes, un ka dēli kopā ar citiem pulka ļaudīm esot sarīkojušies, un ka

mēs droši tikšot sakapāti gabalos: „Tāpēc, Benvenuto, ja nu tevi liktenis ir izglābis no šī pirmā trača, vairāk viņu neizaicīni, jo tad valrs tas neglābs.“ Tad es teicu: „Pēc tam kad jūs tā esat ar mieru, arī es esmu mierā“, un, pagriezies pret Pagolo un Askanio, teicu viņiem: „Iespiediet piešus jūsu zirgiem un aulekšosīm uz Stadžu bez apstāšanās, un tur mēs būsim drošībā.“ Tas ievainotais milānietis teica: „Lai jupis parauj grēkus! jo tā liksta, kas man uzkrīta, ir vienīgi par gaļas zupas strēbiena grēku, ko vakar ieēdu, jo man cita ēdamā nebij pusdienā.“ Ar visām lielajām mocībām, kādas mūs piemeklēja, bijām spiesti izrādīt, ka pasmaidam par šo lopu un par tiem muļķīgajiem vārdiem, ko viņš bija sacījis. Iespiedām zirgiem piešus un pametām meseru Kerubino un milānieti, lai tie nāk, kā pašiem tik.

Pa tam mirušā dēli skrēja pie Melfi^o hercoga, lai tas viņiem dodot dažus vieglus kumeļus, ar ko mūs panākt un saņemt mūs ciet. Minētais hercogs, uzzinājis, ka mēs esam Ferraras kardināla ļaudis, negribēja dot ne zirgus, ne atļauju. Tikmēr mēs nonācām Stadžā, kur bijām drošībā. Nokļuvuši Stadžā, uzmeklējām ārstu, vislabāko, kāds vien šādā vietā varēja būt; un kad Pagolo bija likts viņam izmeklēt — brūce blī ķerusi tikai ādu — un atzinu, ka nebūs ļauni, likām sarīkot pusdienas. Pa tam parādījās Mr. Kerubino un tas jukušais milānietis, kas vienā laidā sodījās par ķildām un teica, ka tikšot no baznīcas nolādēts, jo šai svētā ritā viņš neesot varējis noskaltīt nevienu vienīgu Mūsutēvu. Tā kā viņš bija neglīts no valga un mute jau viņam blī liela no dabas; bez tam no ievainojuma, ko viņš bija dabūjis, mute viņam bija kļuvusi vēl par trīs pirkstiem lielāka; un ar to savu jocīgo milanisko valodu un muļķīgo mēli, vārdi, ko viņš sacīja, sacēla tādus smieklus, ka tai vietā, lai žēlotu viņu nelaimē, nevarēja noturēties no smieklēm pie katra vārda, ko viņš izsacīja. Kad ārsts gribēja to mutes brūci sašūt, būdams jau ledūris trīs dārienus,

viņš teica ārstam, lai tas brīdi apstājoties, jo šis negribētu, ka kādas naidošanās dēļ tam tā būtu jāaizšuj mute pavisam; un viņš paņēma rokā vienu karoti un sacīja, ka viņš gribot, lai atstājot to viņam tikdaudz vajā, lai karote tiek iekšā, ka tas var atgriezties dzīvs pie savas saimes. Šie vārdi, ko viņš sacīja ar tādu galvas sapurināšanu, sacēla tādus smieklus, ka tai vietā, lai viņu žēlotu par viņa nelaimīgo likteni, nevarējām rīmties no smiekliem; un tā vienos smieklos nonācām līdz Florenci.

Devāmies, lai nokāptu no zirgiem, pie manas nabaga māsas nama, kur tikām no viņas un mana svaiņa brīnīķīgi uzņemti. Tas Mr. Kerubino un milanietis devās savās darišanās. Mēs palikām Florencē četras dienas, pa kādu laiku Pagolo izveseļojās; bet tas bija gan traki, ka vienmēr, kad tika runāts par to lopa milanieti, sacēlās tikpat lieli smieklī, cik lielas asaras par pārējām notikušām likstām, tā ka vienā un tai pašā laikā vienā laidā tika smiets un raudāts. Pagolo izveseļojās viegli; pēc tam mēs devāmies uz Ferraru un atradām, ka mūsu kardināls vēl nebija ieradies Ferrarā; un viņš bija uzzinājis par visām mūsu nelaimēm un žēlodams teica: „Lūdzu dievu, lai viņš man piešķir tikdaudz žēlastības, ka tevi aizvedu dzīvu tam karalim, kam es tevi apsollīju.“ Minētais kardināls man ierādīja Ferrarā vienu savu palaco, ļoti skaistu vietu, sauktu par Belfjore; tā robežojās ar pilsētas mūri; tur viņš lika man ierīkoties strādāšanai. Pēc tam viņš deva rīkojumu, ka dosies bez manis uz Franciju; un redzēdams, ka es palieku ļoti neapmierināts, viņš sacīja: „Benvenuto, viss, ko es daru, notiek tavā labā; jo pirms tu pārceļies no Itālijas, vēlos, lai tu vispirms pavisam noteikti zinātu, ko tu Francijā iesi strādāt; pa to laiku steidz, cik vari, šo manu mazgājamo bļodu un kausiņu; un par visu, kas tev vajadzīgs, es atstāšu rīkojumu kādam savam darbiniekam, lai viņš tev to gādā.“

Bet kad viņš aizceļoja, es paliku gauži neapmierināts, un vairāk reizes man bij vēlēšanās aiziet ar dievu; mani atturēja vienīgi tas, ka viņš bija mani atrīvojis no pāvesta Pagolo, jo ar pārējo es nebiju apmierināts un jutos daudz zaudējis. Taču, ietērpies tai patecībā, kādu pelnīja saņemta labdarība, es noskaņojos būt pacietīgs un nogaidīt, kādu galu tā būšana ņems; un, ķēries pie darba ar tiem abiem saviem pulšiem, es gaužam apbrīnojamā kārtā padzīnu uz priekšu to kausu un to mazgājamo. Tur, kur mēs bijām apmetušies, gaiss bija slikts, un kad gāja uz vasaras puslīni, mēs visi drusku sasīrgām. Šai mūsu neveselības laikā gājām apskatīt vietu, kur dzīvojām, kas bija milzīgi plaša, un gandrīz viena jūdze atklātas zemes bija palaista mežā, kur mīta daudz vīlētāju pāvu, kas tur perinājās kā meža putni. Kad es to ievēroju, sagatavoju savu krameniņu ar zināmām biszālēm, neceldams trokšņu; pēc tam uzglūnēju jaunajiem pāvēniem un ik pa divi dienām vienu nomiedzu, kas bija mums vispilnīgākā barība, bet ar tādu ledarbību, ka no mums atstājās visas kaites; un tos dažus mēnešus mēs gaužam priecīgi citīgi strādājām un turpinājām darināt to mazgājamo bļodu, kas bij darbs, kāds prasa ļoti daudz laika.

Tai laikā Ferraras hercogs izlīga ar Romas pāvestu Pagolo par dažām viņu senām domstarpībām, kādas viņiem bija par Modenu un dažām citām pilsētām?; par kurām, tā kā baznīcai bija taisnība, hercogs ar minēto pāvestu noslēdza mieru ar naudas palīdzību, kuras bij liels daudzums: man šķiet, ka tā pārsniedza trīs simt tūkstošus Kameronas dukātu. Bij šai laikā hercogam viens viņa vecs mantzīnis, viņa tēva, hercoga Alfonso, audzēknis, kuru sauca Mr. Džiolamo Džiljolo. Nevarēja vecais panest šo pāresību, ka tik daudz naudas aiziet pāvestam, un staigāja bjaus-

tīdāmie pa ielām, saucot: „Hercogs Alfonso, viņa tēvs, varētu ar šo naudu viņam drīzāk atņemt Romu nekā vēl naudu rādīt“, un neesot tāda līdzekļa, kas piespiedīšot viņu maksāt. Kad belgu beigās viņš tika no hercoga piespiests viņam to izmaksāt, tam vecim uznāca tāda caureja, ka tā to vai noveda pie nāves. Pa to laiku, kamēr viņš bija slims, minētais hercogs mani pasauca un vēlējās, lai es viņu noveidojot, ko es dariju apaļā melnakmenī, tik lielā kā galda šķivis. Hercogam patika šī mana nopūlēšanās līdz ar daudzām jautrām runām; abas šīs lietas panāca, ka viņš vismaz četras piecas stundas palika mierā, ļaudāmiešiem veldoties, un dažureiz viņš lika man ēst pie viņa galda.

Astoņu dienu laikā es viņam nobeidzu to viņa galvas attēlu; pēc tam viņš man pavēlēja, lai es taisot reversu, kas bij izveidots kā Miers sievietes veidā ar mazu lāpu rokā, kas aizdedzina ieroču trofejas, kuru es — to minēto sievieti — darināju liksmi staltu, brīnumviēglās drānās ar visdaļjāko grāciju; un viņai zem kājām es iztēloju noskumušu un bēdīgu un sasaistītu daudzām važām izmisušo Niknumu. Šo darbu, es to taisīju ar lielu centību, un minētais man atnesa vislielāko godu. Hercogs nevarēja vien rīmties, teikdamies apmierināts, un viņš iedeva man uzrakstus viņa ekselences galvai un reversam. Reversa uzraksts vēstija: „*Pretiosa in conspectu Domini*“.⁹ Tas norādīja, ka miers bij ticis pirkt par naudu.

Pa to laiku, kamēr darināju minēto reversu, kardināls man bija rakstījis, sacīdams, lai es sarīkojoties, jo karalis esot mani pieprasījis; un ka viņa pirmajās vēstulēs būšot norādīts viss tas, ko viņš man esot apsollījis. Labi iesaiņotus liku novietot kastē savu mazgājamo bļodu un savu kausu, un biju jau tos parādījis hercogam.

Kardināla darīšanas kārtoja kāds Ferraras augstmanis, kas saucās vārdā Mr. Alberto Bendedlo. Šis vīrs bija nodzīvojis mājā divpadsmit gadu, nekad neiziedams, kādas

savas slimības dēļ, ārā. Vienu dienu viņš ar visātrāko žigelumu sūtīja man pakal, sacīdams man, ka man vajagot pastā tūdaļ kāpt zirgā, lai dotos pie karaļa, kas esot mani ar lielu neatlaidību pieprasījis, domādams, ka esmu Francijā. Kardinals, lai sevi atvainotu, esot teicis, ka es esot palleis kādā viņa abtejā Lionā mazuliet nevesels, bet ka viņš gādāšot, lai es tieku labi drīz pie viņa majestates; tāpēc viņš arī tā steldzināja, lai es jājot ar pastu. Šis Mr. Alberto bija liels godavīrs, bet viņš bij augstprātīgs, un slimības dēļ gluži nepanesami augstprātīgs; un tā, kā jau teicu, viņš man sacīja, lai es labi ātri sataisoties pasta jājienam. Kuram es atteicu, ka es savu mākslu nestrādāju pa pastu un ka, ja man ir ejams, tad es došos patikami ceļodams pa dienu un vedīšu sev līdz Askanio un Pagolo, savus strādniekus, kurus biju aizvedis līdz no Romas; un bez tam es vēlētos vienu kalpu ar mums, zirgā, manai apkalpošanai un tik daudz naudas, ar ko pietiktu mums tur aizklūt. Tas sērdzīgais vecis man ar visaugstprātīgākiem vārdiem atbildēja, ka tādā veidā, kā es esot teicis, un ne citādi, ceļojot hercoga bērni. Es viņam tūdaļ atteicu, ka manas mākslas bērni ceļo tādā kārtā, kā biju teicis; un tā kā es nekad neesmu bijis hercoga bērns, es nemaz nezīnu, kā viņi ceļo; un ka, ja viņš ar mani runās tādus manām ausīm neparastus vārdus, es nedošos turp nepavisam; un tā kā kardinals savu vārdu nav turējis un jūs vēl turklāt piebīdāt šos rupjos vārdus, es noteikti nolemšu valrs ar ferrariešiem nedauzīties; un, uzgriezīs viņam muguru, man purpinot, viņam draudot, aizgāju prom.

Aizgāju ar savu pabeigto medaļu pie augšā minētā hercoga, kurš mani saņēma ar viscienīgāko laipnību, kāda vien jebkad cilvēkam pasaulē tiktu parādīta; un viņš bij uzdevis tam savam meseram Džiolamo Džiljolo, lai tas uzmeklējot par manām pūlēm vienu gredzenu ar dīmantu divsimt skudu vērtībā un lai to iedodot viņa kambarkun-

gam Fjaskino, kas lai man to nodotu. Tā tika izdarīts. Minētais Fjaskino tās dienas vakarā, kad biju nodevis medaļu, pulksten vienos naktī nolika man priekšā vienu gredzenu, kam bija vidū dlmants, kas bija brīnum izskatīgs; un sava hercoga vārdā viņš sacīja šādus vārdus: ka lai šī vienīgā, meistarīgā roka, kas tik labi strādājusi, viņa ekselencei par piemiņu izrotājot sevi — minēto roku — ar šo dimantu. Kad uzausa diena, es minēto gredzenu aplūkoju, kas bija niecīgs dimantelis, apmēram kādu desmit skudu vērtībā. Un tā kā es negribēju, ka tik brīnišķīgi vārdi, kādus hercogs bija llicis man teikt, tiktu ietērpti tik niecīgā atmaksā, jo hercogs domātos mani esam pilnam apmierinājīs; un tā kā es iedomājos, ka tas nāk no kāda viņa nelleša mantziņa, iedevu gredzenu vienam savam draugam, lai tas to atdod kambarkungam Fjaskino, vienalga kādļem līdzekļiem. Tas bija Bernardo Sallti, kas izpildīja šo uzdevumu aprbrīnojamā kārtā. Minētais Fjaskino tūdaļ ieradās pie manis ar skaļiem izsaučieniem, teikdams, ka, ja hercogs uzzinātu, ka es viņam tādā kārtā atsūtu atpakaļ dāvanu, ko viņš tik labvēlīgi bij man dāvinājis, viņš to ņemšot gaužam par ļaunu un droši vien mani varētu par to sodīt. Es pieminētam atbildēju, ka gredzens, ko viņa ekselence bija man dāvinājis, bij apmēram desmit skudu vērtībā un ka darbs, ko esmu taisījis viņa ekselencei, ir vairāk nekā divi simti vērts; bet, lai parādītu viņa ekselencei, ka es viņas laipnības parādīšanu novērtēju, kaut arī tā man atsūtītu vienu krampju riņķi⁹ no tiem, kas nāk no Anglijas un ir apmēram viena karlīna vērtībā, — es to tad paturētu par piemiņu no viņa ekselences, kamēr vien dzīvotu, līdz ar tiem cienīgajiem vārdiem, kurus viņa ekselence bija llikusi man pateikt; jo es apzinos, va viņa ekselences spožums ir bagātīgi atmaksājīs par maniem pūlļiem, turpretim šis zemiskais akmens tos noniecina.

Šie vārdi hercogam tā ēdās, ka viņš pasauca to savu pieņemto mantzini un pateica viņam vislielāko rupjību, kādu viņš jebkad agrāk bija teicis; un man viņš lika pieteikt, piedraudot ar sodu krist viņa nežēlastībā, lai es no Ferraras neaizeju, pirms viņš man to nav lēis paziņot; un savam mantzinim viņš pavēlēja, lai man iedod vienu diamanu, kas sasniedz trīssimt skudus. Skopais mantzinis atrada vienu, kas tikko pārsniedza sešdesmit skudus, un lika paziņot, ka minētais diamants esot vērts vairāk par divi simti. Pa tam augšā minētais Mr. Alberto bij atsācis atkal pa labam un bija mani apgādājis ar visu, ko biju pieprasījis. Biju tai dienā nolēmis doties visādā ziņā prom no Ferraras; bet tas manīgais hercoga kambarkungs bija saziņājis ar minēto meseru Alberto, lai es tai dienā nedabūju zirgus. Biju apkrāvis kādu mūli ar daudzām manām mantām un līdz ar tām biju iesaiņojis to mazgājamo bļodu un to kausu, ko biju taisījis kardinalam.

Tikmēr uzklīda kāds ferrariešu augstmanis, kas saucās vārdā Mr. Alfonso de Trotti¹⁰. Šis dziļciltīgais bija ļoti vecs un bij ārkārtīgi pārspīlēts cilvēks, un viņš bija talantu cienītājs plašā mērā; bet viņš bij viena no tām personām, kas ļoti grūti apmierinamas; un, ja tām kādreiz nejauši gadas ieraudzīt kādu lietū, kas viņām patīk, tās iztēlojas to galvā tik lielisku, ka vairs nekad nedomā atrast jebko citu, kas varētu tām patīkt. Plenāca šis Mr. Alfonso klāt; kāpēc Mr. Alberto viņam sacīja: „Slikti gan, ka jūs esat atnākuši tik vēlu, jo tas kauss un tā mazgājamā bļoda, ko mēs sūtām uz Franciju kardinalam, ir jau iesaiņots un aiztaisīts cietī.“ Šis Mr. Alfonso teica, ka viņam par to neesot nekāda bēda; un, pamājis vienam savam kalpam, viņš aizsūtīja to uz savām mājām, kas atnesa vienu baltā māla kausu, no Faencas māllem, gaužam izsmalcināti izstrādātu. Kamēr kalps alzgāja un atnāca, tas Mr. Alfonso teica minētam meseram Alberto: „Es jums pasacišu, kamdēļ man nekad

vairs nerūp redzēt traukus: tas ir tāpēc, ka vienreiz es redzēju vienu sudraba, antiku, tik skaistu un tik brīnišķīgu, ka cilvēka iztēle nespētu tādu pilnību iedomāties; tāpēc es vairs nemeklēju skatīt tādus priekšmetus, lai tie man nesamaitā viņējā brīnišķīgo redzējumu.“ Tas bija kāds liels, izglītots augstmanis, kas devās uz Romu kādās savās darīšanās, un viņam slepeni tika parādīts šis antīkais trauks; ar lielu daudzumu naudas viņš piekukuļoja to, kam tas piederēja, un atveda to sev līdz še mūsu pusē; bet viņš to tur lielā slepenībā, lai hercogs to nedabū zināt; jo viņam ball par visām lietām to pazaudēt.“

Šis Mr. Alfonso, kamēr stāstīja tās savas garās pasakas, viņš uz mani nemaz nepaskatījās, kas biju tur klāt, jo nepazina mani. Pa tam parādījās tas nocildinātais māla modelis, aplāts ar tikdaudz lielības, māžošanās un rāzēšanās, ka pēc tam, kad biju to redzējis, es, pagriezies pret meseru Alberto, sacīju: „Kāda dieva laime, ka esmu to redzējis!“ Mr. Alfonso, sadusmots, ar dažiem apvalnojošiem vārdiem teica: „Kas tu tāds esi, ka nezini, ko runā?“ Uz ko es teicu: „Tagad uzklausiet mani, un tad jūs redzēsiet, kas zinās labāk, ko runā.“ Pagriezies pret meseru Alberto, gaužam nopietnu un saprātīgu personu, teicu: „Tas ir mazs sudraba kausiņš, tik un tik smags, ko es darināju tā krāpnieka ķirurga maestro Jakopo da Karpi laikā, kas atnāca uz Romu un nodzīvoja tur seši mēneši; un ar kādu savu zlejšamo tas noķēzīja daudzus desmitus kungu un nabaga dižciltīgo, no kuriem viņš izvilka tūkstošiem dukātu. Šai laikā es viņam uztaisīju šo trauku un vēl vienu citu, savādāku par šo; un viņš man samaksāja kā vienu, tā otru gaužam slikti, un tagad visi tie nelaimīgie Romā, ko viņš zieda, ir tizli un kropli. Man jau tas ir vislielākais godš, ka maniem darbiem ir tāda slava pie jums citiem bagātiem kungiem; bet to es gan jums saku, ka pa tiem daudzajiem gadiem esmu centies cik spēdams mācīties, tā ka es do-

māju, šis trauks, ko vedu uz Franciju, ir gan citādāk kardinala un karaļa cienīgs nekā tas jūsu dakteris.“ Kad es šos savus vārdus biju izteicis, likās patiešām, ka tas Mr. Alfonso izkusis aiz vēlēšanās redzēt to mazgājamo un to kausu, ko es viņam nepārtraukti neļāvu. Kad mēs tā kādu laiciņu bijām stīvējušies, viņš teica, ka iešot pie hercoga un dabūšot to ar viņa ekselences starpniecību. Tad Mr. Alberto Bendedio, kas bija, kā jau esmu teicis, sevišķi augstprātīgs, sacīja: „Pirms jūs aizejat no šejienes, meser Alfonso, jūs to redzēsiet, nemaz neizlietojot hercoga labvēlību.“

Pie šiem vārdiem es devos prom un atstāju Askanio un Pagolo, lai tie to viņiem parāda, kas vēlāk teica, ka šie esot satelkuši man par slavu vislielākās lietas. Vēlāk Mr. Alfonso gribēja, lai es ar viņu sadraujos, kāpēc man likās vai tūkstoš gadu, kamēr izkļuvi no Ferraras un tiku no viņiem vaļā. Cik man te bija bijis tā labuma, tas bija gūts satiksmē ar kardinalu Salviati¹² un Ravennas kardinalu¹³, un ar dažu labu no tiem krietnajiem muzikantiem, bet ne ar citiem, jo ferrarieši ir milzīgi skopa cilts un viņiem patīk citu manta visādos veidos, kādos vien to var iegūt; tādi viņi ir visi. Pulksten divdesmit divos parādijās augšā minētais Fjaskino un pasniedza man pieminēto dimantu apmēram seši simti skudu vērtībā, pasacīdams man bēdīgu ģimi un struapiem vārdiem, lai es to nēsājot viņa ekselences milestības dēļ. Kuram es atteicu: „Un tā es ar darišu.“ Ielīkdams kājas viņa klātbūtnē kāpšļos, uzsāku ceļu, lai dotos prom dieva vārdā. Viņš iegaumēja kustības un vārdus; un kad tas tika atstāstīts hercogam, viņam dūsmās uznāca ārkārtīga vēlēšanās likt griezties man atpakaļ.

Nojāju vakarā vairāk nekā desmit jūdzes uz priekšu vienos rīkšos; un kad otru dienu biju no Ferraras zemes

darinātus; bet es nekad neko neesmu redzējis, kas mani tā aizgrābtu kā šis.“ Šos vārdus minētais karalis runāja franciski ar Ferraras kardinālu vēl ar daudz citiem pamatīgākiem vārdiem nekā šie. Pēc tam, pagriezies pret mani, viņš uzrunāja mani itāliski un sacīja: „Benvenuto, pavadiet kādu dieniņu jautri laiku un stipriniet dūšu un pacentieties sagatavot labu vasku; un tīkmēr mēs padomāsim dot labu izdevību, lai varētu iztaisīt dažu labu skaistu darbu.“

Augšā minētais Ferraras kardināls, redzējis, ka karalim par manu ierašanos ir vislielākais prieks, lika arī vērā, ka šo nieka darbu dēļ karalis bij iedomājies, ka tam varētu uznākt patikšana taisīt kādus gaužam lielus darbus, kādi viņam bija padomā; taču tai laikā, kamēr mēs sekojām galmam, varētu sacīt, ar mocībām: tas notiek tāpēc, ka karaļa svīta vazā pastāvīgi sev pakal divpadsmit tūkstoš zirgu; un tas ir tas mazākais; jo kad galms miera laikā ir pilnā sastāvā, viņu ir astoņpadsmit tūkstošu, tā ka allaž viņu iznāk vairāk nekā divpadsmit tūkstoši; tā nu mēs aizjājām, sekodami minētam galmam, dažu labu reizi tādās vietās, kur tik tikko bij divas mājas; tad, kā čigāni to mēdz darīt, sacēla audekla teltis, un bieži vien bij tīrās mokus. Es tomēr mudināju kardinālu, lai viņš skubina karali dot man darbu; kardināls man atteica, ka vislabākais šai gadījumā esot nogaidīt, kamēr karalis pats par to atceras, un ka lai es liekoties kādu reizi parādīties viņa majestātei, kamēr viņš ēd. Kad es tā dariju, vienu rītu brokastīs, karalis mani pasauca; viņš iesāka ar mani runāt itāliski un sacīja, ka viņam esot padomā daudzi lieli darbi un ka viņš ļoti drīz došot man rīkojumu, kur man būšot jāstrādā, apgādājot ar visu to, kas man būšot vajadzīgs; ar vēl daudz citām runām bija patīkamām un visādām lietām. Ferraras kardināls bija klāt, jo viņš gandrīz pastāvīgi ēda no rīta pie karaļa galda; un, noklausījies visas šīs runas, kad karalis bija piecēlies no ēdamgaldā, Ferraras kardināls teica manā labā —

cik man tika atstāstīts: „Svētā majestāte, šim Benvenuto ir gaužam liela kāre strādāt; varētu gandrīz teikt, ka grēks likt zaudēt laiku līdzīgam talantam.“

Karalis piebilda, ka viņš esot sacījis pareizi un ka lai viņš kopā ar mani nokārtojot visu, ko es vēloties sev kā atlīdzību. Kurš kardināls nākošā vakarā, kad viņš no rīta bija dabūjis rīkojumu, licis pēc vakariņām mani pasaukt, teica man viņa majestātes vārdā, ka viņa majestāte esot nolēmis, lai es ķeroties pie darba; bet vispirms viņš vēlējās, lai es zinot, kādam jūbūt manam atalgojumam. Uz to kardināls teica: „Man šķiet, ka, ja viņa majestāte dod jums algas trīs simti skudu gadā, jūs ļoti labi varat tikt cauri; bez tam es jums saku, ka atstājiet rūpes man, jo ik dienas nāk izdevība un iespēja darīt labu šai lielajā karaļvalstī, un es jums vienmēr sevišķā kārtā palīdzēšu.“ Tad es sacīju: „Man nemaz to jūsu ļoti godājamai augstībai neprasot, kad tā mani Ferrarā atstāja, tā man apsollīja nekad mani no Itālijas neizcelt, pirms es nezināšu visus noteikumus, kādi man pie viņa majestātes būs; jūsu ļoti godājamā augstība tai vietā, lai atsūtītu man pateikt noteikumus, kādi man būs jāievēro, atsūtīja stingru pavēli, ka man vajagot jāt pa pastu, itin kā šādu mākslu strādātu pa pastu; un, ja jūs man būtu atsūtījuši pateikt par trīs simti skudiem, kā jūs man tagad sakāt, es nebūtu pakustējies ne par seši. Bet par visu vairāk pateļcos dievam un arīdzan jūsu ļoti godājamai augstībai, tāpēc ka dievs to ir izlietojis kā rīku tik labam darbam, kāda bijusi mana atbrīvošana no cietuma. Tāpēc es jūsu augstībai saku, ka viss tas lielais ļaunums, kas man no tās tagad nāktu, nespēj aizsniegt ne tūkstošo daļu tā lielā labuma, ko es no viņas esmu saņēmis, un es tai pateļcos par to no visas sirds un atļaujos atvadīties, un visur, kur vien būšu, visā savā dzīves laikā lūgšu par jums dievu.“ Kardi-

nals, saskaities, dusmās sacīja: „Ēj, kur tu gribi, jo ar vāru nevienam labu nevar darīt.“

Daži no tiem viņa liekēžiem galminiekiem sacīja: „Šim gan šķiet, ka viņš ir dikti liels, jo viņš ir atraidījis trīs simti dukātu ienākumu.“ Citi, tie, kas bij izglītoti, sacīja: „Karalis vairs nekad neatradīs kādu šim līdzīgu; un tas mūsu kardināls grib viņu iztirgot, it kā viņš būtu malkas vezums.“ Tas bija Mr. Luidži Alamanni, jo tā man tika atteikts, ka viņš esot sacījis. Tas notika Dofinejā, kādā plī, kuras vārdu neatceros; un bija pēdīgā oktobra diena.

Šķīries no kardināla, devos uz savu mītni trīs jūdžu tālumā no turlienes kopā ar kādu kardināla sekretaru, jo arī viņš devās uz to pašu mājokli. Visu ceļu tas sekretars nerimās taujāt, ko es ar sevi iesākšot un cik es esot bijis iedomājies saņemt algas. Es viņam atbildēju tikai vienu vārdu, sacīdams: „Es zināju visu.“ Pēc tam, nonācis mājas vietā, uzmeklēju Pagolo un Askanio, kas tur atradās; un, ieraudzījuši mani ļoti uztrauktu, viņi piespieda man izstāstīt, kas man kaišot; un kad es nabaga zēnus redzēju nobijušos, teicu viņiem: „Rīt no rīta došu jums tik daudz naudas, ka jūs papildnam varēsiet atgriezties mājās; bet es došos pie kāda sava gaužam svarīga pasākuma bez jums; jo tas ir varens gabals, kas man padomā talsīt.“ Mūsu istaba atradās siena sienai blakus minētā sekretara istabai, un tā ir iespējams, ka viņš aizrakstīja kardinālam visu to, kas man bija padomā darīt, lai gan es par to nekad neko nedabūju zināt. Pārlaidu nakti nemaz neizmiegot, un man likās tūkstoš gadu, kamēr uzausīs gaisma, lai sekotu nodomam, ko biju izlēmis.

Kad uzausa dienas gaisma, pēc tam kad es biju sarikojis zirgus un žigli sakārtojies pats, iedevu tiem diviem jaunekļiem visu, ko biju atvedis sev līdz, un vēl uzvijām piecdes-

mit zelta dukātus; un pārējos, tikpat daudz, paglabāju sev, bez tam vēl to dimantu, ko hercogs man bija dāvinājis; aizvedu no turienes vienīgi divus kreklus un dažus ne sevišķi labus drēbes gabalus jāšanai, kas man bij mugurā. Nespēju atkauties no abiem jaunekļiem, kas gribēja nākt man līdz par katru cenu; tāpēc es viņus gauži kaunināju, sacidams tiem: „Vienam jau ir pirmā pūka un otram tik tikko sāk dīgt, un jūs no manis tai nabaga mākslā esat tik daudz iemācījušies, cik vien esmu varējis jūs iemācīt, tā ka jūs tagad esat pirmie jaunekļi Itālijā; un jums nav kauna, ka jums nepietiek dūšas atstāt to papiņa bērna krēslīņu, kas jūs vienmēr nēsā? Tā patiešām ir kauna lieta! Un ja es jūs palaistu iet bez naudas, ko tad jūs teiktu? Tagad nu vācieties prom, lai dievs jūs svēti tūkstoš reizes; ardievu.“ Pagriezu zirgu un atstāju viņus raudam.

Uzsāku brīnumskaistu ceļu caur mežu, lai attālinātos tai dienā vismaz četrdesmit jūdžu līdz visnepazīstamākai vietai, kādu varēju iedomāties. Un biju jau nojājis vairāk nekā divas jūdzes; un šai isajā ceļā biju nolēmis nekad vairs nestrādāt tādā pusē, kur mani pazīst, nedz arī jebkad vairs darināt kaut ko citu kā kādu Kristu, trīs olekšu lielumā, tuvojoties, cik vien spēdams, tam nebeidzamam skaistumam, kādu viņš pats man bija parādījis. Kad nu tā galīgi biju izlēmis, devos ceļā uz Kapu¹⁶. Domādams, ka jau esmu nokļuvis tik tālu, ka neviens vairs mani nevarēs atrast, izdzirdu pa tam aizmugurē zirgu dīpoņu; un tie man uzlaida drusku bažas, jo tai pusē ir viena zināma cilts suga, kas saucas venturjeri¹⁷, kuri labu prātu slepkavo pa ceļiem; un lai gan katru dienu diezgan daudz viņu pakar, liekas gandrīz, ka viņi par to neliekas zinīs. Kad viņi man bija pienākuši tuvāk, es pazinu, ka viens no tiem bija karaļa sūtitais līdz ar to manu zēnu Askanio; un, piejājis man klāt, viņš sacīja: „Karaļa vārdā es jums saku, lai jūs ātri ierodaties pie viņa.“ Kuram cilvēkam es atteicu: „Tu nāc

no kardinala puses, tāpēc es neiešu.“ Vīrs teica, ka, ja es negribot nākt mīju prātu, viņam esot pilnvara pavēlēt ļaudīm, kas mani atvedīšot sasietu kā cietumnieku. Ari Askānio, cik vien spēdams, lūdzās mani, atgādinādams, ka, ja karalis iemetot kādu cietumā, paejot vismaz pieci gadi, kamēr viņš izlemjot to atbrīvot. Šis cietuma vārds — es atcerējos to, kas bij Romā, — iedvesa man tādas balles, ka es mudīgi pagriezu zirgu, kurp karaļa sūtītāls man bij sacījis. Tas, joprojām franciski murkšķēdams, nerimās visu ceļu, kamēr vien nebija mani atvedis galmā; te viņš mani bāra, te sacīja vienu, te citu, tā ka biju novests līdz pasaules noliegšanai.

Kad bijām nonākuši pie karaļa dzīvojamām telpām, mēs pajājām garām Ferraras kardinala dzīvoklim. Tā kā kardinals atradās pie durvīm, viņš mani pasauca pie sevis un sacīja: „Mūsu visukristīgais karalis pats no sevis ir jums iestādījis tādu pašu atalgojumu, kādu viņa majestāte deva gleznotājam Lionardo da Vinči: tas ir septiņi simti skudu gadā; un bez tam viņš jums samaksā visus darbus, ko jūs viņam strādāsiet; bez tam jūsu atnākšanai viņš jums dāvina piecsimt zelta skudu, kurus viņš vēlas, lai tie tiek jums izmaksāti, pirms jūs no šejienes aizejat.“ Kad kardinals bija beidzis runāt, es atbildēju, ka tie ir tāda karaļa piedāvājumi, kāds viņš arī ir. Tas karaļa sūtītāls, nezinādams, kas esmu bijis, redzot, ka man izdara tik lielus piedāvājumus karaļa vārdā, lūdza man vairāk reizes piedošanu. Pagolo un Askānio sacīja: „Dievs kungs mums ir vēlējies atgriezties tik cienīgā bērna krēslīnā.“

Nākošā dienā pēc tam aizgāju pateikties karalim, kas man uzdeva, lai es viņam pataisot divpadsmit sudraba statuju modeļus, kuras viņš vēlējās izlietot kā divpadsmit svečturus ap savu galdu; un viņš vēlējās, lai būtu attēloti seši dievi un sešas dievietes, taisnī viņa majestātes lielumā, kas bija nedaudz mazāk nekā četrus oļekšu augstumā. Kad

viņš man bija devis šo uzdevumu, viņš pagriezās pret ietaupījumu mantzini un vaicāja viņam, vai viņš man esot izmaksājis tos piecsimt skudus. Tas sacīja, ka tam nekas neesot ticis teikts. Karalim tas ļoti nepatika, jo viņš bij uzdevis kardinalam, lai tas viņam pasaka. Vēl viņš man sacīja, lai es dodoties uz Parīzi un lai pameklējot, kāda telpa būtu šāda darba strādāšanai piemērota, jo tad viņš man to atdošot.

Es paņēmu tos piecsimt zelta skudus un aizgāju uz Parīzi vienā Ferraras kardinala dzīvoklī; un tur es dieva vārdā sāku strādāt un pataisīju četrus mazus modelišus divas trešdaļas olekts lielumā katru vaskā: Jupiteru, Junonu, Apolonu, Vulkanu. Pa tam karalis ieradās Parīzē, kāpēc es tūdaļ pie viņa aizgāju un paņēmu līdz minētos modeļus līdz ar tiem maniem abiem jaunekļiem, tas ir Askanio un Pagolo. Kad biju redzējis, ka karalis ir apmierināts ar pieminētiem modeļiem, viņš man vispirms uzdeva, lai es pataisot sudrabā Jupiteru, minētā augstumā. Parādīju viņa majestātei, ka šos divus minētos jaunekļus esmu atvedis no Itālijas viņa majestātes dienestam; un tā kā es viņus esmu uzaudzinājis, tad man šai pirmajā laikā būtu no viņiem daudz labāks palīgs nekā no pariziešiem. Uz to karalis sacīja, lai es nosakot abiem minētiem jaunekļiem tādu algu, kāda man šķietot, ka būšot piemērota, lai viņi var iztikēt. Es sacīju, ka simts skudu katram būtu labi un ka es citīgi rūpēšos, lai viņi tādu algu var izpelnīties. Tā arī mēs nolīgām. Tad es vēl teicu, ka esmu atradis vietu, kas man liekas ļoti piemērota, lai tur tādus darbus strādātu; un minētā vieta pieder viņa majestātei, saukta mazais Nello¹⁸, un ka tagad tā pieder Parīzes tiesas kungam¹⁹, kuram viņa majestāte to ir dāvinājusi; bet tā kā šīs tiesas kungs to neizlieto, viņa majestāte varētu to atdot man, lai es to iz-

lietoju viņas dienestam. Karalis tūdaļ sacīja: „Ši vieta ir mans nams; un es labi zinu, ka tas, kam es to dāvināju, to neapdzīvo un to neizlieto; tāpēc izlietojiet jūs to mūsu darbiem“, un viņš tūlīt pavēlēja savam vietniekam, lai tas mani ieliek minētā Nello. Tas gan mazuliet pretojās, sacīdams karalim, ka viņš nevarot to darīt. Uz to karalis dusmās atbildēja, ka viņš gribot atdāvināt savu mantu, kam viņam tik, un tādām cilvēkam, kas to izlieto, jo šis to neizlietojot it nemaz; tāpēc lai viņam vairs par to nerunānot. Vietnieks vēl piebilda, ka būšot nepieciešams rīkoties drusku ar varu. Uz ko karalis atteica: „Eita taču un, ja mazās varas nepietiek, rīkojieties ar lielo.“ Tūdaļ viņš mani aizveda tai vietā, un viņam vajadzēja lietot varu, lai nodotu to manā īpašumā; pēc tam viņš man teica, lai es sevišķi uzmanoties, ka netiekot noslepkavots. Ievācos iekšā un tūdaļ pieņēmu kalpotājus un nopirku dažus lielākus gabalus piķu un nodzīvoju dažas dienas vislielākā nospiešībā, jo šis bija liels Parīzes dižciltīgais un visi pārējie dižciltīgie bija man naidīgi, tā ka viņi tā apvainoja mani, ka nespēju izturēt. Negribu atstāt neteiktu, ka tai laikā, kad es iestājos pie viņa majestates, aiztecēja taisni 1540. gads, tā ka biju taisni četrdesmit gadu vecs.

So lielo apvainojumu dēļ es atgriezos pie karaļa, lūgdams viņa majestati, lai tā mani nometina kaut kur citur, uz kādiem vārdiem karalis man teica: „Kas jūs esat un kas jums vārdā?“ Es paliku gaužam apjucis un nesapratu, ko karalis gribējis teikt; un tā kā es stāvēju klusu, karalis atkārtoja vēl otrreiz tos pašus vārdus, gandrīz jau sadusmots. Tad atbildēju, ka man ir vārdā Benvenuto. Karalis teica: „Tā tad, ja jūs esat tas Benvenuto, par kuru esmu dzirdējis, tad dariet pēc savām parašām, es jums došu pilnu vaļu.“ Teicu viņa majestatei, ka man pietiek, ja vien varu noturēties viņas žēlastībā, par pārējo es nezinu neieka, kas man varētu kaitēt. Karalis, drusku pavīpsnājis, sacīja:

„Ejiet vien, un manas žēlastības jums nekad netrūks.“ Tūdaļ viņš mani raidīja pie viena sava pirmā sekretara, kas saucās monsiņors di Vilrua²⁰, lai viņš dod rīkojumu, lai man sagatavo un sataisa visu, kas vajadzīgs. Šis Vilrua bija ļoti liels draugs tam augstmanim, sauktam par tiesas kungu, kuram piederēja minētā māja Nello. Šī ēka bija trīsstūra formā, un tā savienojās ar pilsētas muriem un bija senlaicīga pils, bet sardzi neturēja; tā bij krietni liela. Tas pieminētais monsiņors di Vilrua deva man padomu, lai es pameklējot kaut ko citu un lai es to katrā ziņā atstājo; jo tas, kam tā piederot, esot vislielākais varas vīrs, un ka pilnīgi droši viņš liktu mani nogalināt. Kuram es atbildēju, ka esmu aizgājis no Itālijas uz Franciju vienīgi, lai kalpotu šim brīnišķīgajam karalim, un, kas attiecas uz miršanu, tad es taču noteikti zinu, ka man jāmirst; ka mazdruscip agrāk vai vēlāk — tas man nerūp ne mazākā mērā.

Šis Vilrua bij visaugstākā gara cilvēks un apbrīnojams visās savās lietās, ārkārtīgi bagāts; nav pasaulē nekā, ko viņš nebūtu darījis, lai sagādātu man nepatikšanas, bet viņš to neizrādīja itin nemaz; viņš bija nopietns cilvēks, skaista skata, runāja maigi. Viņš uzdeva to²¹ vienam citam augstmanim, kas saucās monsiņors di Marmaņa²², kas bija Langedokas mantzinis. Šis cilvēks — pirmā lieta, ko viņš darīja, bij, ka, izmeklējis tā nama labākās istabas, viņš lika tās ierīkot sev; kuram es sacīju, ka šo namu man ir devis karalis, lai es viņam kalpotu, un ka es nevēlos, ka tur dzīvo citi bez manis un mani kalpiem. Šis cilvēks bij augstprātīgs, uzņēmīgs, kaislīgs; un viņš man atteica, ka viņš varot darīt, kā viņam tīk, un ka es skrienot ar pieri mūrī, grībdams rīkoties viņam preti; un ka par visu, ko viņš darot, viņam esot dots Vilrua rīkojums, ka var to darīt. Tad es sacīju, ka man ir karaļa rīkojums, ka nedz viņš, nedz Vilrua nevar tā darīt. Kad es šo vārdu izteicu, šis augstprātīgais cilvēks man sateica savā franču mēlē daudz nejaukus

vārdus, uz kuriem es atbildēju savā valodā, ka viņš melo. Dusmu savijņots, viņš rādīja, ka ķersies pie kāda sava duncēļa; kāpēc es satvēru rokā vienu savu lielo dunci, ko es pastāvīgi nēsāju pie sāniem savai aizsardzībai, un sacīju viņam: „Ja tu uzdrošināsies izvilkt to ieroci no maksts, es tūdaļ tevi nogalināšu.“

Viņam bija līdz divi kalpi, un man bija mani abi puīši; un kamēr minētais Marmapa stāvēja tā neizšķīries, nezinādams, ko darīt, drīzāk izvēlēdamies ļaunu, viņš nomurmināja: „To es nekad nepanesīšu.“ Es redzēju, ka lieta nogriežas pa ļauno ceļu; tūdaļ izšķīros un teicu Pagolo un Askanio: „Tikko jūs redzat, ka izvelku savu zobenu no maksts, metieties virsū abiem kalpiem un nogaliniet viņus, ja varat; jo šo es nobeigšu vispirms; pēc tam visi kopā aiziesim dieva vārdā.“ Kad Marmapa bij izdzirdis šo lēmumu, viņam šķīta, ka panācis ļoti daudz, izsprūkot no šīs vietas dzīvs. Par visām šīm lietām, gan mazdruscīņ mērenāk, aizrakstīju Ferraras kardinālam, kas to tūdaļ pateica karalim. Karalis sadusmots nodeva mani kāda cita viņa galminieka gādībā, kas saucās monsiņors Orbekas vikonts. Šis cilvēks ar tādu milību, cik vien var iedomāties, apgādāja mani visās manās vajadzībās.

Kad visu biju sagatavojis mājai un darbnīcai, gaužam piemēroti strādāšanai un ļoti cienīgi attiecībā uz mājas turēšanu, tūdaļ ķēros, lai pataisītu trīs modeļus, taisnī tai lielumā, kādiem tiem bija jābūt sudrabā: tie bija Jupiters, Vulkans un Marss. Taisīju tos no māla, krietni nostiprinot ar dzelzi; pēc tam devos pie karaļa, kas lika man iedot, ja labi atceros, trīs simti mārciņas sudraba, lai es iesāktu strādāt. Kamēr nokārtoju šīs lietas, tika nobeigts kausiņš un ovalā bļoda, kas aizņēma vairākus mēnešus. Kad biju tos pabeidzis, liku tos sevišķi labi apzeltīt. Tas likās viskaistākais darbs, kāds jebkad Francijā redzēts. Tūliņ aiznesu to Ferraras kardinālam, kas man ļoti pateicās; pēc

tam viņš bez manis aiznesa tos karalim dāvanai. Karalim tie gaužam patika, un viņš slavēja mani tik pārmērīgi, kā nekad neviens man līdzīgs cilvēks nav ticis slavēts; un par šo velti viņš iedāvināja Ferraras kardinalam abteju ar septiņi tūkstoši skudu ienākumiem; un man viņš gribēja dot balvu. Tāpēc kardināls viņu aizkavēja, sacīdams viņa majestātei, tā darot to pārkāp ātri, jo es vēl tai nevienu darbu neesot nodevis. Bet karalis, kas bija ļoti devīgs, sacīja: „Tomēr, gribu viņam iedvest drosmi, lai viņš var man tos nodot.“ Kardināls, nokaunējies par to, teica: „Sir, es jūs lūdzu, lai jūs atļaujāt to izdarīt man; jo es viņam izgādāšu vismaz trīs simt skudu lielu pensiju, tikko abteja būs nonākusi manā īpašumā.“ Es to nedabūju nekad, un būtu par daudz gari, ja gribētu izstāstīt šī kardināla velnišķības; bet es gribu pataupīties svarīgākām lietām.

Atgriezies Parīzē. Tā kā karalis man bija parādījis tik lielu labvēlību, ikviens mani aprīņoja. Dabūju sudrabu un iesāku minētā Jupitera statuju. Pieņēmu daudz strādnieku; un ar vislielāko čaklību nerimos, strādādams ne dienu, ne nakti, tā ka, kad biju pabeidzis māļā Jupiteru, Vulkanu un Marsu un biju jau diezgan tālu paveicis Jupiteru sudrabā, darbnīca jau izskatījās ļoti bagāta.

Pa tam karalis ieradās Parīzē; aizgāju viņu apmeklēt, un, tikko viņa majestāte mani ieraudzīja, tas man ļautri uzsauca un vaicāja, vai manā mājoklī neesot parādams kaut kas skaists, jo tad viņš aizietu līdz turienei. Uz to es viņam izstāstīju visu, ko esmu padarījis. Tūdaļ viņam uznāca vislielākā vēlēšanās atnākt; un pēc vakariņām viņš sarīkoja madamu de Tampes²³, Lotaringljas kardinālu²⁴ un dažus citus no tiem kungiem, kas bija Navarras karalis, karaļa Frančesko svainis²⁵ un karaliene²⁶, pieminētā karaļa Fran-

česko māsa; nāca arī troņmantinieks²⁷ un troņmantniece²⁸; tik daudz, ka tai dienā sanāca visa galma dižciltība.

Es biju aizgājis mājā un iesācis strādāt. Kad karalis ieradās pie manas pils vārtiem, izdzirdot klaudzinām ar vairākiem āmuriem, viņš pavēlēja visiem, lai stāv klusu; manā mājā visi bij pie darba, tā ka karalis bija mani pārsteidzis, jo es viņu negaidīju. Viņš ienāca manā liellistabā; un pirmais, ko viņš ieraudzīja — viņš ieraudzīja mani ar lielu sudraba plāksni rokā, kas bija domāta Jupitera ķermenim; viens taisīja galvu, cits kājas, tā ka troksnis bij milzīgs. Kamēr es strādāju, pie manis bij viens franču puika, kas man bij izdarījis nezin kādas tur nepareizības, kāpēc es viņam biju iespēris un, man par laimi tāpot viņam tikai kājstarpī, biju viņu pagrūdis vairāk nekā četrus oļekšus tālumā, tā ka, ienākot karalim, šis puika pieķērās pie karaļa, par ko karalis varenī smējās, bet es paliku gaužam apjucis. Karalis sāka man taujāt, ko es darot, un gribēja, lai es strādāju; pēc tam viņš man teica, ka es viņam darītu daudz vairāk patikšanas, pats vairs nenopūloties, bet pieņemot tik daudz cilvēku, cik vien gribot, un liekot tiem strādāt; jo viņš gribot, lai es uzturoties vesels, lai varētu ilgāk viņam kalpot. Es viņa majestātei atbildēju, ka, ja es nestrādātu, es saslimtu tūlī un arī darbi nepadotos tādi, kādus es viņa majestātei vēlos taisīt. Karalis, domādams, ka tas, ko es teicu, tiecis sacīts aiz lielīšanās un nevis tāpēc, ka tā būtu patiesība, lika to man vēlreiz pateikt Lotaringijas kardinālam, kuram es izklāstīju savus iemeslus tik klaji un plaši, ka viņš tos pilnīgi saprata; tā nu viņš karalim iestāstīja, lai tas ļauj man strādāt maz vai daudz, pēc manas paša vēlēšanās.

Karalis, palicis ar mani darbiem apmierināts, atgriezās savā pili²⁹ un apveltīja mani ar tādu labvēlību, ka būtu par garu to izstāstīt. Nākošā dienā pēc tam, pusdienodams, viņš lika mani pasaukt. Klāt bija Ferraras kardi-

nals, kas kopā ar viņu ēda pusdienas. Kad ienācu, karalis vēl bija pie otrā ēdiena; kad es piegāju viņa majestātei klāt, viņš tūdaļ iesāka ar mani sarunāties, sacīdams, ka pēc tam, kad viņam esot tik skaista mazgājamā bļoda un tik daļš kauss no manas rokas, ka viņš šīm lietām biedros prasot skaistu sālstrauku un ka viņš vēloties, lai es tam uzmetot vienu zīmējumu; bet viņš gan to būtu gribējis redzēt labi drīz. Tad es piebīdu, sacīdams: „Jūsu majestāte redzēs daudz ātrāk šo zīmējumu, nekā viņa man to lūd; jo, kamēr es taisīju to mazgājamo bļodu, es domāju, ka man tai biedram jātaisa sālstrauks“, un ka šī lieta ir jau gatava; un ka, ja viņam patīk, es viņam to tūdaļ parādīšu. Karalis uztrūkās gaužam ieliksmināts un, pagriezies pret tiem siņoriem, kas bija Navarras karalis, Lotaringijas kardināls un Ferraras kardināls, sacīja: „Šis gan patiešām ir cilvēks, kas liek sevi mīlēt un iekārot visiem, kas viņu vēl nepazīst“; pēc tam viņš man sacīja, ka viņš labprāt redzētu šo zīmējumu, ko esmu priekš tam uzmetis.

Devos ceļā un žigli vien aizgāju un atnācu, jo man bija vienīgi jāpāriet upei, tas ir Sēnai; atnesu sev līdz vaska modeli, ko biju jau uztaisījis uz Ferraras kardināla pieprasījuma Romā. Kad biju atnācis pie karaļa un viņš atklājis modeli, karalis brīnīdamies teica: „Tas taču ir vēl simtreiz dievišķīgāks, nekā es jebkad būtu iedomājies. Tās taču ir brīnuma lietas ar to cilvēku! Viņš laikam nekad neatpūšas.“ Pēc tam viņš pagriezās pret mani ar gaužam priecīgu seju un sacīja man, ka tas esot darbs, kas viņam ļoti patīkot, un ka viņš vēloties, lai es to pataisu zeltā. Ferraras kardināls, kas bija klāt, raudzījās man valgā un meta acīm, kā jau tāds, kas pazīst, ka šis ir tas modelis, ko biju taisījis Romā viņam. Uz to es teicu, ka esmu jau sacījis, ka es to taisīšu tam, kam to būs iegūt⁹⁰. Kardināls, atminēdamies šos pašus vārdus, gandrīz vai sašutis — jo viņam bija liecis, ka es būtu gribējis atriebties — sacīja karalim: „Sir, tas

ir ļoti liels darbs, un tomēr es ne par ko citu nebažītos kā tikai par to, ka es nekad netīcu ieraudzīt to kādreiz pa-beigtu; jo tie vērtīgie vīri, kam šai mākslā ir tie lielie no-domi, labprāt tos mēdz pasākt, labi neapdomājot, kad viņi tos varēs nobeigt. Tāpēc, likdams šādus lielus darbus tai-sīt, es gribētu zināt, kad es tos varēšu dabūt.“ Uz to kara-lis atbildēja sacīdams, ka tas, kas tik smalki rēķina uz darba galu, nekad nevienu neuzsāks; un viņš to teica ar zinamu izteiksmi, rādīdams, ka šādi darbi nav mazdūšīgu vīru pasākums. Tad es teicu: „Ja visi valdnieki tā iedro-šina savus kalpus, kā to dara un runā viņa majestāte, tad kļūst vieglāki visi lielie pasākumi; un pēc tam, kad dievs man ir piešķīris tik apbrīnojamu patronu, es ceru nodot viņam gatavus daudz lielus un brīnšķīgus darbus.“ „Un es tam ticu“, noteica karalis un piecēlās no galda.

Iesaucis mani savā istabā, viņš man vaicāja, cik zelta vajagot tam sālstraukam. „Tūkstoš skudu“, es teicu. Tūdaļ karalis pasauca vienu savu mantzīni, kas saucās monsiņors Orbekas vikonts, un pavēlēja viņam, lai jo drīz apgādājot man tūkstoš vecu skudu, labā svarā, no zelta. Aizgājīs no viņa majestātes, aizsūtīju pasaukt abus tos notarus, kas bija man līkuši izdot Jupiteram sudrabu un daudz citu lietu; pārgājīs Sēnai, paņēmu vienu mazītiņu groziņu, ko man bija dāvinājusi viena mana māsiņa, mūķene, caurejot Florenci; un sev par laimi paņēmu to groziņu, un nevis kādu maišeli; un, domādams nokārtot to darišanu pa dienu, jo vēl bija agrs, un nevēlēdamies modināt strādniekus, es nemaz neparūpējos paņemt līdz kalpu. Nonācu mantzīņa namā, kam nauda jau bija priekšā, un viņš to izlasīja tā, kā karalis viņam bij teicis. Cik es varēju nomanīt, tas bur-laka mantzīnis mākslīgi novīlecināja naudas skaitīšanu līdz pulksten trim naktī. Es, kam netrūka apķēribas, aizsūtīju pasaukt kādus no saviem strādniekiem, lai tie nāk man bledram, jo tā bij gaužam svarīga lieta. Redzēdams, ka

minētie nenāk, es valcāju tam sūtītam, vai viņš aiznesis manu ziņu. Kāds zaglēns kalps teica, ka ir to nodevis un ka viņi esot atteikuši, ka nevarot nākt; bet ka viņš labprāt panesīšot man to naudu, kuram es atteicu, ka naudu gribu nest pats. Pa tam bija notaisīts līgums, nauda sakaltīta un viss. Ielēcis to minētā groziņā, izbāzu rokas stilbu caur abiem rokturiem; un tā kā roka iegāja tikai ar pūlēm, tie bija cieši aizslēgušies, un man tā nest bija daudz ērtāk, nekā ja būtu bijis maisiņš. Biju labi apbruņojies ar bruņu kreklu un uzročiem, un ar savu zobenu un dunci pie sāniem arī uzņēmu ceļu zem kājām.

Tai brīdī ieraudzīju vairākus kalpus, kas čukstēdamies arī paši žigļi devās prom no mājas, izrādīdami, ka ies pa citu ceļu nekā pa to, kur es gāju. Es, kas cītīgi soļoju, pārgājis Maiņas tiltu³¹, uznācu pie kāda mūreļa upes krastā, kas mani aizveda manā Nello mājā. Kad biju taisni pie augustiniešiem³², ārkārtīgi bīstamā vietā, jo, lai gan tas atradās piecsimt soļu tuvu manai mājai, tad, tā kā pils iekšējais dzīvoklis bija gandrīz divtik tālu, balss nebūtu sardzirdēta, ja es būtu sācis kliegt; bet vienā rāvienā izlemjot, tikko ieraudzīju sev aiz muguras četrus ar četriem zobenu, arī apsedzu to groziņu ar uzpletni un, pielēcis roku pie zobena, redzēdams, ka viņi man ātri uzbrūk, teicu: „No zaldāta cita nekā nevar iegūt kā uzpletni un zobenu; un tas, pirms jums viņu atdodu, ceru, atnesis jums maz peļņas.“ Un drošsirdīgi pret tiem cinīdamies, es vairākas reizes atsedzos, tā ka, ja viņi būtu bijuši no tiem kalpiem, kas sarunājušies un kas bija mani redzējuši paņemam naudu, viņi itin pareizi spriestu, ka man nav tādas naudas summas klāt. Ciņa nevilcās ilgi, jo maz pamazām viņi atkāpās; un viņi runāja savā starpā savā mēlē: „Šis ir viens drošsirdīgs Itālietis, un skaidrs, nav tas, kuru mēs meklējam; bet ja patiešām tas ir viņš, tad tam nav klāt ne graša.“ Es runāju itāliski un nepārtraukti, gan cirtieniem,

gan dūrieniem, dažu labu reizi viņiem pamatīgi sadevu; un, tā kā es ļoti labi vadīju ieroci, viņi domāja, ka es drīzāk esmu zaldāts nekā elts kas; un, saspiedušies kopā, viņi maz pamazām no manis attālinājās, visu laiku pusbalsi savā valodā bērdami; un arī es vēl joprojām runāju, tomēr pieklājīgi, ka, kas vēlas manu ieroci un uzpletni, bez pūlēm to vis nedabūs.

Iesāku pielikt soli, un viņi visu laiku lēnā solī nāca man aiz muguras, kāpēc bailes man pieauga, domājot, vai kādā paslēptuvē negadas vēl kādi viņiem līdzīgi, kas mani varētu ielenkt; tāpēc, kad biju pienācis simt soļu tuvu, laidu kājām vaļu un skaļā balsī kļedzu: „Ieročus, ieročus, laukā, laukā, jo es tieku nogalināts!“ Tūdaļ atskrēja četri puīši ar četriem piķiem; un tā kā viņi gribēja dzities tiem pakaļ, jo tie vēl bij saredzami, es viņus apstādināju, tomēr skaļi nosacīdams: „Tie četri zaķa pastalas nav sajēguši pret vienu pašu cilvēku iegūt tūkstoš zelta skudu laupījuma zeltā, kas man pārlauzuši roku; tā ka iesim visupirms nolikt nost naudu, un pēc tam es iešu jums talkā ar savu divrocīgo zobenu, kurp jūs tik gribēsiet.“ Aizgājām nolikt naudu; un tie mani zēni, gauži žēlodamies par lielajām briesmām, ko biju pārcietis, gandrīz vai pārmezdami, sacīja man: „Jūs par daudz paļaujaties pašī uz sevi, un kādreiz būs, ka jūs līksiet raudāt visiem.“ Es runāju par daudzām lietām, un viņi man arīdzan atbildēja; mani pretinieki aizbēga, un mēs visi liksmi un priecīgi mīlojāmies, smiedamies par tiem lielajiem lēcieniem, kādus liktenis taīsa, kā uz labu, tā uz ļaunu; un ja neķer, tad ir tā, it kā nekas nebūtu noticis. Ir jau tiesa, ka saka: „Tu izmācīsies citai reizei.“ Tas neder, jo tas nāk vienmēr savādākā un neļedojamā veidā.

Nākošā ritā tūdaļ iesāku lēlo sālstrauku un čakli līdz ar pārējiem darbiem to turpināju. Biju jau pieņēmis daudz strād-

nieku, kā tēlniecības mākslai, tā zeltkaļa mākslai. Bija šie strādnieki italieši, franči, vācieši, un dažureiz man viņu bij krietns daudzums, atkarībā no tā, vai atradu labus: jo no dienas dienā tos mainīju, ņemdams no tiem, kas saprata vairāk; un tos es tā skubināju, ka aiz pastāvīgās plespīšanās — jo viņi skatījās no manis, bet mans ķermenis bija drusku piemērotāks nekā viņiem — nevarēdami lielo nostrādāšanos izturēt, domādami ar lielu ēšanu un dzeršanu atžirgties, dažiem no tiem vāciešiem, kas prata labāk strādāt nekā citi, kad tie gribēja man sekot, viņu daba tādu pārestību nepanesa un viņus nobeidza.

Kamēr es turpināju veidot sudraba Jupiteru, redzot, ka man paliek pāri diezgan daudz sudraba, pieliku roku bez karaļa ziņas, lai taisītu lielu vāzi ar diviem rokturiem, pusotras olekts augstumā apmēram. Tad vēl man uznāca vēlēsšanās noliet bronzā to lielo modeli, ko biju iztaisījis sudraba Jupiteram; ķēries pie šī pasākuma, kādu es vēl nekad nebiju veicis, un, apspriedies ar dažiem večiem, Parizes melstariem, izstāstīju viņiem visus tos paņēmienus, kādus mēs Itālijā tādu darbu strādāšanai mēdzam lietot. Viņi man sacīja, ka tie pa tādu ceļu vēl nekad neesot gājuši, bet ja es atļaušot taisīt pēc viņu paņēmiena, viņi man to nodošot gatavu un nolietu tik tīru un skaistu, kāds esot šis no māla. Es gribēju noslēgt līgumu, atstājot šo darbu viņu ziņā; un tam, ko viņi man prasīja, iesolīju vēl pāris skudu virsū.

Viņi šo darbu iesāka; un redzēdams, ka viņi neuzņem labu ceļu, aši iesāku vienu Jūlija Cezara krūšu tēlu, apbruņotu, daudz lielāku par dabīgo, ko es veidoju pēc kāda maza modeļa, kuru biju paņēmis līdz no Romas: brīnšķīgas senas galvas atdarinājuma. Iesāku vēl vienu citu galvu tai pašā lielumā, ko veidoju pēc kādas ļoti skaistas meitenes, kuru turēju pie sevis savam miesīgam priekam. Ieliku viņai vārdā Fontana Belio³³, kas bija tā vieta, kuru karalis bij izvēlējis sava paša izpriecai. Kad biju iztaisījis brīnum-

skaistu krāsniņu bronzas kausēšanai un sakārtojts un nokveldinājts mūsu formas — viņi Jupiteru un es abas savas galvas — sacīju viņiem: „Es neticu, ka jūs Jupiteris iznāks, jo jūs neesat iztaisījuši tik daudz vēdinamo apakšā, lai vējš var vilkt cauri; tā jūs zaudējat laiku.“ Šie sacīja man, ka, ja viņu darbs neizdošoties, viņi man atdošot visu naudu, ko es viņiem uz rokas biju iedevis, un viņi man atlīdzināšot visus zaudējumus; bet lai es uzmanoties labi, jo tās manas skaistās galvas, kuras es gribot noliet pēc savas italiešu modes, nekad neizdošoties. Šim strīdum bija kļāt tie mantziņi un citi dižciltīgie, kas karaļa uzdevumā nāca mani aplūkot; un visu to, kas tika runāts un darīts, visu viņi atstāstīja karalim.

Abi šie veči, kas gribēja noliet Jupiteru, vilcinājās, nedodami rīkojumu liešanai, jo viņi sacīja, ka viņi būtu gribējuši sagatavot tās divas manu galvu formas; tāpēc ka ar to paņēmienu, kā es darot, esot neiespējami, ka tās iznākšot, un esot liels grēks pazudināt tik skaistus darbus. Kad tas bija paziņots karalim, viņa majestāte atbildēja, lai viņi pacenšoties pamācīties un lai nemeklējot mācīt meistarū. Šie ar lielām smiekliem ielika savu darbu bedrē; bet es nopietni, bez jebkādas izrādīšanās, bez smiekliem, bez dusmām — kuras man gan bija — noliku abas savas formas Jupiteram katrā pusē; un kad mūsu metāls bija pavisam labi izkūsis, mēs ar vislielāko baudu ļāvām minētam metālam tecēt, un Jupitera forma piepildījās ļoti labi; tai pašū laikā piepildījās manu abu galvu formas, tā ka viņi bij priedīgi un es apmierināts; jo man bija prieks, ka esmu maldījies par viņu darbu, un viņi izrādīja, ka ir gauži liksmi, ka maldījušies par manējo. Nu viņi prasīja pa franču paradumam ar lielu liksmību dzert; es ļoti labprāt liku viņiem sarīkot bagātīgu uzkošanu. Pēc tam viņi man pieprasīja naudu, kas viņiem pienācās, un vēl to virsū, ko biju viņiem apsolijs. Uz to es teicu: „Jūs par to smējāties, bet man ir gaužam bailes, ka

jums nav jāraud, jo esmu ievērojis, ka tai jūsu formā iegāja daudz vairāk vielas nekā vajadzīgs; tāpēc es jums naudu, no tās, kas jums nākas, līdz rīt no rītam vēl nedošu.“ Sāka nabaga vīri pārdomāt, ko bija viņiem teicis, un, ne vārda nesacīdami, devās mājās.

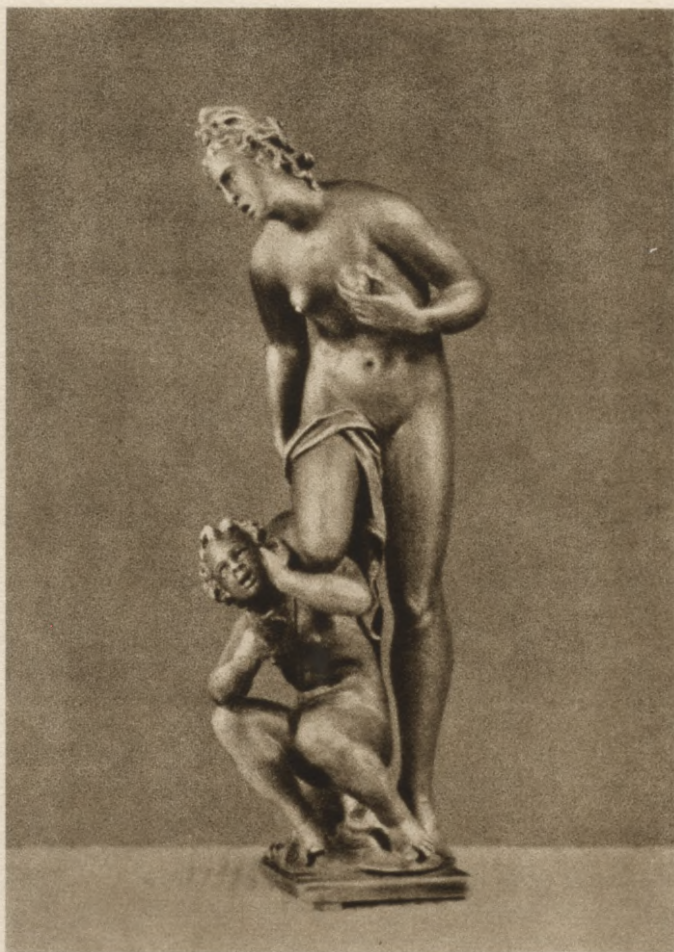
Kad pienāca rīts, klusi klusitīnām viņi sāka iztukšot bedri; un tā kā viņi nevarēja savu lielo formu atsegt, pirms nebij izcēlušī tās abas manas galvas, kuras iznāca ārā un bija ļoti labas, un viņi tās bij nostādījuši kājās, tā ka tās izskatījās gaužam labi. Kad vēlāk viņi bij iesākuši atsegt Jupiteru, vēl nebija divi olektis noraktas, ka viņi ar saviem četriem strādniekiem izgrūda tik varenu kliedzienu, ka es viņus izdzirdēju. Domādams, ka tas būs prieka kliedziens, laidu skriešiem, jo atrados savā istabā vairāk nekā piecsimt soļu tālumā. Nonācu pie viņiem un atradu viņus tādus, kādus iedomājas tos, kas sarga Kristus kapu — bēdīgus un izbijušos. Uzmetu acis abām savām galvām un, redzēdams, ka tās izskatas labi, izlīdzināju sevi patikšanu ar nepatiku; bet viņi aizbildinājās, sacīdami: „Kas mums par ļaunu likteni!“ Uz kādiem vārdiem es atteicu: „Jūsu liktenis ir bijis ļoti labs, bet jums ir gan nākusi par ļaunu jūsuniecīgā māka. Ja es būtu redzējis jūs ieliekam formā kodolu, es jūs ar vienu vienīgu vārdu būtu pamācījis, tā ka tēls būtu iznācis brīnumlabs; man no tā būtu ticis ļoti liels gods un jums labums; bet es savu godu atkal atgūšu, turpretim jūs neglābsiet ne godu, ne labumu; tāpēc citreiz mācīties strādāt, nevis niekoties.“ Viņi tad nu man labinājās, sacīdami, ka man esot taisnība un ka, ja es viņiem nepalīdzēšot, tad, tā kā viņiem būšot jāmaksā tie lielleidzdevumi un tie zaudējumi, viņiem līdz ar viņu ģimenēm būšot jālet nabagos. Uz to es teicu, ka, ja karaļa mantziņi grib viņiem samaksāt to, kas viņiem pienākas maksāt, es viņiem savu daļu apsolu samaksāt, jo es patiešām esmu redzējis, ka tie ar skaidru sirdi darijuši visu to, ko tie zina.

Tas man sagādāja pie mantziņiem un tiem karaļa ministriem tādu celšanos labvēlībā, ka tas bij ārkārtīgi. Visu aizrakstīja karalim, kas, visdevīgākais par pārējiem, pavēlēja, lai es taisot visu, ko sacījis.

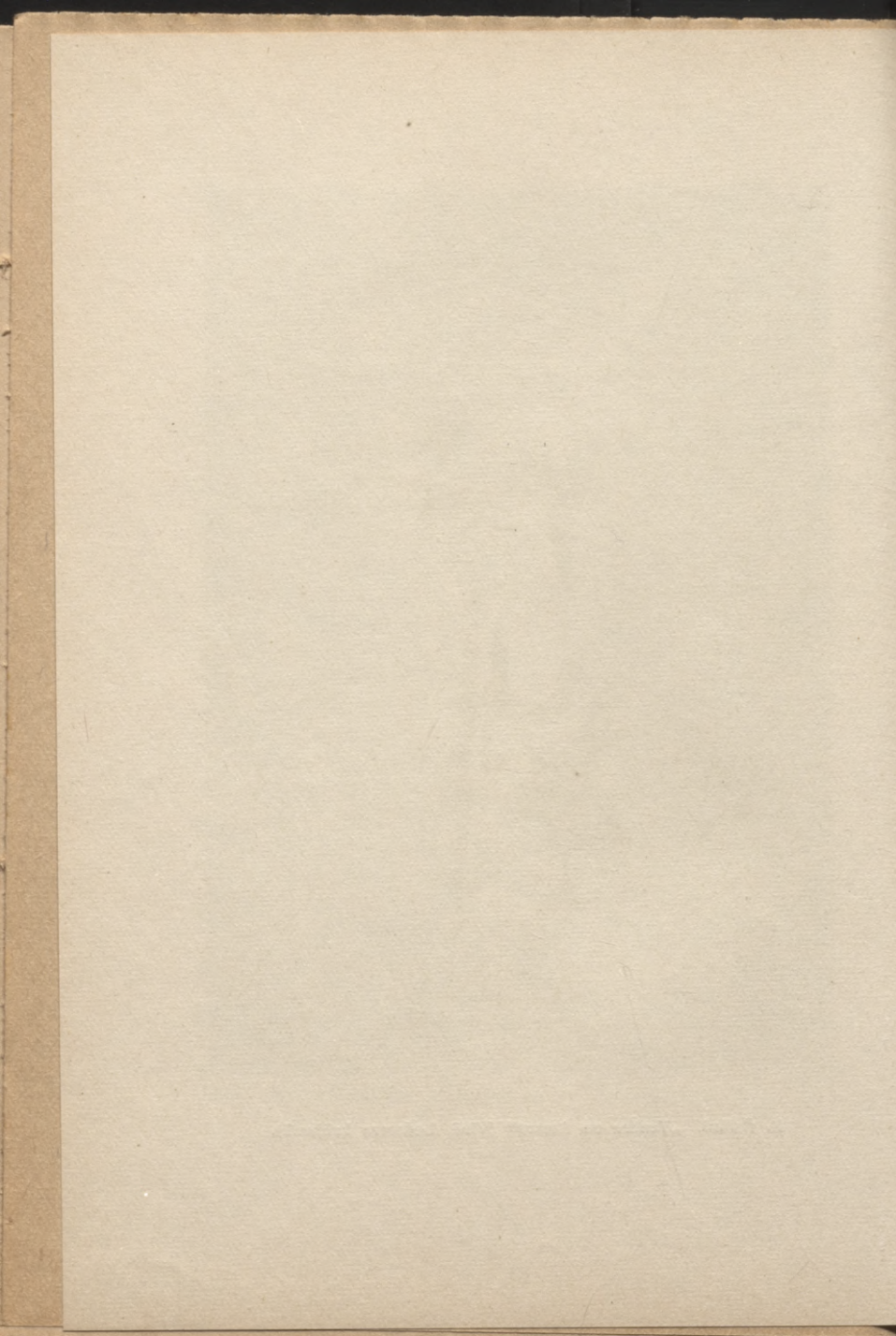
Pēc tam bij ieradies brīnišķīgais, drošprātīgais Pjetro Stroci, un, kad tas atgādināja karalim par saviem naturalizācijas dokumentiem, karalis tūdaļ pavēlēja, lai tie tiek izgatavoti. „Un līdz ar tiem“, viņš piebilda, „iztaisiet papirus arī Benvenuto, mon ami, un aiznesiet tos tūdaļ manā vārdā uz viņa māju un iedodiet tos bez jebkādas atlīdzības.“ Tie, kas bij lielajam Pjero Stroci³⁴, maksāja vairāk simtu dukātu; manējos man atnesa viens no viņa pirmajiem sekretariem, kas saucās Mr. Antonio Masone³⁵. Šis dižciltīgais nolika man priekšā papirus ar brīnišķīgām ceremonijām, viņa majestātes vārdā, sacīdams: „Šos jums dāvina karālis, lai jūs varētu viņam kalpot ar vēl lielāku drosmi. Tie ir naturalizācijas dokumenti“, un viņš man izstāstīja, cik daudz laika un labvēlības vajadzējis, kamēr tie uz Pjero Istroci pieprasījuma tikuši piešķirti, un ka tos viņš sūtot man dāvināt pats no sevis, ka tāda labvēlība neesot vēl nekad šai karaļvalsti redzēta.

Pēc šiem vārdiem es ar lielām ceremonijām pateicos karalim; tad es lūdzu minēto sekretaru, lai viņš dieva vārdā pasaka, ko tas nozīmē „naturalizācijas dokumenti“. Tas sekretars bija gaužam smalks un patikams un runāja ļoti labi itāliski; visupirms viņš skaļi iesmējās, tad, atguvis nopietnību, pateica manā valodā, tas ir itāliski, ko tas nozīmē: naturalizācijas dokumenti, kas esot viens no lielākajiem pagodinājumiem, kādus vien kādam svešiniekam piešķir, un sacīja: „Tas ir vēl kaut kas cits, augstāks nekā fikt leceltam par Venēcijas dižciltīgo.“ Šķīries no manis, atgriezies pie karaļa, viņš visu atstāstīja viņa majestātei, kas britiņu izsmējās, tad sacīja: „Tagad es vēlos, lai viņš zina, kamdēļ esmu viņam atsūtījis naturalizācijas dokumentus. Ejiet un

B. Čellini. „Venera un Amors“ (Vinē, Lederera krājumā).

iecellet viņu par mazās Nello pils, ko viņš apdzīvo, siņoru, kas pieder man kā mantojums. Kas tas ir, to viņš sapratis daudz vieglāk nekā to, kas ir naturalizācijas dokumenti.“ Atnāca pie manis viens vēstnesis ar minēto dāvinājumu, kāpēc es gribēju viņam izrādīt savu pateicību; viņš nenieka nevēlējās pieņemt, sacīdams, ka tēds esot viņa majestates rīkojums. Minētos naturalizācijas dokumentus kopā ar to pils dāvinājumu, ejot uz Itāliju, ņemu sev līdz; un, lai es ietu kurp iedams un lai kur mana dzīve izbeigtos, es pacen-
tišos, lai tie man būtu klāt.

Tagad turpinu tālāk savu iesākto dzīves stāstu. Tā kā man bija rokās augšā minētie darbi, tas ir: sudraba Jupiters, jau iesākts, abas bronzas galvas, pieminētais zelta sālstrauks, lielais jau minētais sudraba trauks, tad pie šiem darbiem tika citīgi strādāts. Sagatavoju arī vēl minētā Jupitera pamatni, ko es talsiju bronzā gaužam krāšņi, ornamentiem apkrautu, starp kuriem ornamentiem izveloju bareljefā Ganimēda nolaupišanu, pēc tam no otras puses Ledu ar Gulbi; nolēju to bronzā, un iznāca brīnumlabi. Pataisiju arī vēl kādu citu, kur uzlikt Junonas tēlu, cerēdams iesākt aridzan šo, ja karalis tam dotu naudu. Čakli strādādams, biju jau sastatījis kopā sudraba Jupiteru; biju arī sastatījis zelta sālstrauku; vāze bija jau krietni pusgatava; abas bronzas galvas bija jau pabeigtas. Biju vēl pastrādājis dažus darbiņus Ferraras kardinālam, bez tam kādu sudraba vāzīti, bagātīgi izstrādātu, biju uztalsījis, lai iedāvinātu madamai de Tampes; daudzliem italiešu augstiem kungiem, tas ir: siņoram Pjero Stroci, grāfam dell' Angvilaram, grafam Pitiljano, grafam della Mirandola un daudz citiem biju pagatavojis pulka darbus.

Atgriežoties pie mana lielā karaļa — kad, kā jau teicu, biju visai krietni padzinis uz priekšu šos viņa pasūtījumus — viņš atgriezās tai laikā Parīzē un trešā dienā atnāca pie

manis mājās ar lielu pulku visaugstākās viņa galma dižcil-
tības, un viņš gaužam brīnījās par tik daudziem darbiem,
kurus biju pasācis un ievadījis tik labā gultnē; un tā kā
viņam bij līdz viņa madama di Tampes, viņi iesāka runāt
par Fonteneblo. Madama di Tampes teica viņa majestatel,
ka viņam vajadzētu likt man pataisīt kaut ko jauku viņa
Fonteneblo rotājumam. Karalis tūdaļ atbildēja: „Tas tiešām
ir pareizi, ko jūs sakat, un drīz jo drīz es gribu nolemt, lai
tur tiek iztaisīts kaut kas skaists“, un, pagriezies pret mani,
viņš vaicāja, kas man liekoties darams šai skaistajai strūkl-
akai. Es uz to liku priekšā dažus savus izdomājumus; ari-
dzan viņa majestate izteica savus uzskatus; pēc tam viņš
man teica, ka tas gribot iet piecpadsmit vai divdesmit die-
nas atpūtā uz San Džermano dell' Aia³⁶, kas esot divpadsmit
jūdžu tālumā no Parizes; un ka lai es tikmēr pataisot vienu
modeli šai viņa skaistajai strūklakai ar viskrāšņākiem iz-
domājumiem, kādus vien es zinot, jo šī vieta esot vislielā-
kais atveldzējums, kāds vien tam viņa karaļvalstī pastāvēt;
tāpēc viņš man uzdeva un lūdza, lai es piespiežoties iztaisīt
kaut ko skaistu, un es viņam to apsollīju. Karalis, redzēdams
tik daudz pasāktu darbu, sacīja madamai de Tampes: „Ne-
kad man nav bijis šai profesijā cilvēka, kas man būtu tī-
kamāks vai būtu vairāk pelnījis atalgojuma kā viņš, tamdēļ
jāpagudro, kā viņu paturēt. Tā kā viņš izdod daudz, ir labs
biedrs un daudz pastrādā, tad ir nepieciešami, ka mēs paši
no sevis par viņu atgādājamies; jo, ievērojiet, madam, tais
daudzās reizēs, kad viņš ir nācis pie manis un kad es esmu
gājis pie viņa, viņš nekad nav nenieka lūdzis; redzams, ka
viņa sirds ir visa pievērsusies darbam; jādara kaut kas viņa
labā visā drīzumā, lai mēs viņu nepazaudējam.“ Madama de
Tampes teica: „Es jums to atgādīnāšu.“ Viņi aizgāja; es ķē-
ros ar lielu citību pie saviem iesāktajiem darbiem un bez
tam pasāku strūklakas modeli un ēakli veidoju to tālāk.

Pēc pusotra mēneša karalis atgriezās Parīzē, un es, kas biju strādājis nakti un dienu, gāju viņu apmeklēt un paņēmu līdz savu modeli tik skaistā pirmmetā, ka to varēja skaidri stādīties priekšā. Bija jau atsākušās kara velnišķības starp imperatoru un viņu, tā ka es viņu atradu gaužam satrauktu; runāju tomēr ar Ferraras kardinalu, sacīdams viņam, ka man ir līdz zināmi modeļi, kurus man bij uzdevusi viņa majestāte; tamdēļ es viņu lūdzu, ka, ja viņš redzētu izdevību iemest kādu vārdu, lai šos modeļus varētu parādīt, es domāju, ka karalim būtu par to liels prieks. Tik daudz arī kardinals darija; viņš parunāja karalim par minētiem modeļiem; karalis tūdaļ atnāca, kur man atradās modeļi.

Visupirms biju pagatavojis Fonteneblo pils vārtus; lai nebūtu jāmaina, pēc iespējas, to vārtu veids, kas bij darināti minētai piliij, kas bij lieli un zemi tai viņu sliktajā franču gaumē, kas bija: tukšums drusku vairāk par kvadrātu, un virs šī kvadrata pusloks, saspiests kā groza osa. Karalis vēlējās šai puslokā redzēt kādu tēlu, kas iemiesotu Fonteneblo³⁷. Piešķīru tam minētam tukšumam visdaiļākos samērus; pēc tam uzliku virs minētā tukšuma pareizu pusloku; un no sāniem es iztaisīju tādas jaukas izvirzes, zem kurām apakšējā daļā, kas atbilda augšējai, ieliku vienu zokeli un augšā tāpat; un divu kolonnu vietā, kādas likās prasam augšā un apakšā iztaisītās modanaturas, biju uztaisījis katras kolonnas vietā pa satiram. Viņš bij vairāk nekā puscilnī, un ar vienu roku tas likās saturam to daļu, kas saskaras ar kolonnām; otrā rokā viņam bij resna boze; ar savu drosmīgo, mežonīgo galvu viņš iedvesa skatītājam bailes. Otra figura bij līdzīgi novietota, bet tai bij savādāka un atšķirīgāka galva un dažas citas tādas lietas: rokā viņam bij pātāga ar trim bumbām, sasaistītām ar važām. Lai gan es saku satīri, viņiem nekas cits no satīriem nebija kā mazi radziņi un āža galva; viss pārējais bij kā cilvēkiem.

Puslokā biju izveidojis sievieti, skaistā pozā dusošu; viņa bij apskāvusi kreiso roku ap kaklu briedim, kas bij viena no karaļa emblemām; no vienas puses biju darinājis pusreljefā kazlēnus, kādas mežacūkas un citus mežaiņus vēl zemākā cilnī; no otras puses vairāku sugu medību un vēja suņus, jo tādus uztur tas brīnumskaistais mežs, kurā iztek avots. Biju pēc tam visu to darbu saspiedis garenā četrstūrī, un augšējā kvadrata stūros biju katrā ietaisījis Uzvaras dievieti bareljefā ar tādām mazām lāpām rokā, kā to darinājuši senie. Vīrs pieminētā četrstūra biju izveidojis salamandru, karaļa īpašo emblemu ar daudziem ciltiem gaužam jaukiem rotājumiem, kuri piederējās šim darbam, kas rādīja, ka ir joniešu gaumē.

Kad karalis ieraudzīja minēto modeli³⁸, tas viņu tūdaļ iepriecināja un izklaidēja no tām nepatīkamajām sarunām, kādas viņam bija bijušas vairāk nekā divas stundas. Es savukārt, redzot viņu liksmu, atklāju viņam otru modeli, ko viņš nemaz negaidīja, jo viņam likās, ka tas iepriekšējā jau redzējis diezgan darba. Šis modelis bij vairāk nekā divu olekšu lielumā, kurā es biju iztaisījis fontanu pilnīga četrstūra formā ar visbrīnīgākām kāpnēm apkārt, kas iegriezās viena otrā: lieta, kas nekad tur nebija redzēta un gaužam reti sastopama arī mūsu pusē. Vidū minētam fontanam biju iztaisījis pakāji, kas izskatījās mazliet augstāka nekā minētā fontana tvertne; uz šīs pakājes biju piemēroti izveidojis brīnumdaiļu kailu figuru. Viņa turēja paceltā labajā rokā salauztu metamo šķēpu, un kreisā roka turēja visskaistākā veida likā zobena rokturi; viņa atbalstījās uz kreisās kājas un labo bij uzlikusi uz tik bagātīgi izstrādātas bruņu cepures, cik vien var iedomāties, un visos četros fontana sānos biju katrā izveidojis taisni sēdošu figuru ar daudz patīkamām izteiksmīgām zīmotnēm katrai.

Kad karalis sāka valeāt, lai es viņam pastāstot, kas tā par skaistu izdomu esot, ko es tur esot izveidojis, viņš sa-

elja, ka visu to, ko es esot taisījis vārtiem, viņš esot sapra-
tis pats, man neko nejautājot, bet strūklaku, lai gan tā
viņam liekoties ļoti skaista, viņš nesaprotot; un viņš jau labi
zinot, ka es to neesot taisījis tā kā tie citi muļķi, kas, lai
gan darinot diezgan jaukas lietas, taisot tās bez jebkādas
nozīmes.

Tāpēc es nu sagatavojos, jo, tā kā biju patieis ar sa-
vu darbu, gribēju, lai mans teicamais ir tikpat patikams.
„Ziniet, svētā majestāte, ka viss šis mazais darbiņš ir pa-
matīgi izmērīts ar mazām pēdām³⁹, un vēlāk, izveidojot to
darbā, būs redzams tas pats jaukums, kā jūs to tagad re-
dzat. Šī vidus figura ir piecdesmitčetras pēdas“, pie šī vārda
karalis izrādīja vislielāko izbrīnīšanos — „un tā ir tai-
sīta, attēlojot dievu Marsu. Pārējās šīs četras figuras da-
rinātas kā Tikumi⁴⁰, par kuriem priecājas un kurus tā at-
balsta jūsu majestāte; tā pa labi roki ir domāta visām li-
teratūras zinībām, redziet, ka tai ir savas zīmotnes, kas at-
tēlo Filozofiju ar visiem tai sabiedrotiem Tikumiem. Šī
otra rāda, ka tā iemieso visas Tēlotājas mākslas, tas ir:
Tēlniecību, Glezniecību un Celtniecību. Šī otra ir domāta
Muzikai, kurai pienākas būt par sabiedroto visām šīm zi-
nībām. Tā, kas izskatās tik laipnīga un labvēlīga, ir attē-
lota kā Devība, jo bez tās nevar parādīties neviens no tām
brīnumainām spējām, kuras dievs šeit atklāj. Šī vidus sta-
tuja, lielā, ir domāta kā pati jūsu majestāte, tas ir dievs
Marss, jo jūs esat pasaulē vienīgais drošsirdīgais; un šo droš-
sirdību jūs taisnīgi un svēti izlēlojat jūsu slavas sargāša-
nai.“ Viņam tik tikko pietika pacietības, lai jautu man pa-
beigt, ka, pacēlis balsi, viņš sacīja: „Patiesi esmu atradis vīru,
kas tik manai sirdij“, un pasauca man nozīmētos mant-
ziņus un teica, lai viņi mani apgādājo ar visu, kas vien
man esot vajadzīgs, kaut arī tiktu gribēti lieli izdevumi; tad
viņš man uzsīta ar plaukstu uz pleca, man sacīdams: „Mon
ami“, kas nozīmē — mans draugs, „es nezīnu, kam ir lielāks

prieks, vai valdniekam, ja tas atradis kādu cilvēku pa savai gaumei, vai tam māksliniekam, kas atradis kādu valdnieku, kurš viņam sagādā tik lielas ērtības, ka viņš var izpildīt savus mākslinieka projektus.“ Es atbildēju, ka, ja tas esmu es, par ko viņa majestāte runā, tad daudz lielāka laime ir bijusi manējā. Viņš smiedamies atteica: „Teiksim, ka tā bijusi vienāda.“ Es gaužam iepriecināts atvadījos un atgriezos pie saviem darbiem.

Mans jaunais liktenis gribēja, ka es netiku brīdināts taisīt tikpat lielus kumēdijus ar madamu de Tampes, kurai vakarā, uzzinot par visām šīm lietām, kas notikušas, no paša karaļa mutes, radās tik indīgs naida trakums krūtīs, ka viņa ar nicināšanu teica: „Ja Benvenuto būtu man parādījis savus skaistos darbus, viņš man būtu devis iemeslu par viņu savā laikā atcerēties.“ Karalis gribēja mani alzbildināt, bet nekas nelīdzēja. Es, kas to dabūju zināt pēc piecpasmit dienām — jo, apeļojuši Normandijā Ruanu un Djepu, viņi pēc tam bij atgriezušies augšminētā San Džermano de l'Alā — paņēmu to skaisto trauciņu, ko biju taisījis pēc minētās madamas de Tampes pieprasījuma, domādams, ka, viņai to uzdāvinot, man vajadzētu atgūt viņas žēlastību. Tā paņēmu to sev līdz; un, licis viņai to pateikt ar vienu viņas aukli un parādījis minētai skaisto trauku, ko biju uztaisījis viņas kundzei, tā kā es to vēlējos dāvināt, minētā aukle mani saņēma bez mēra laipnīgi un teica man, ka viņa pateikšot vienu vārdiņu madamai, kas vēl neesot apgērbusies, un ka, tikko viņa tai to pateikšot, mani ielaidīšot iekšā.

Aukle pateica visu madamai, kas nicinoši atbildēja: „Sakiet viņam, lai pagaida.“ Es, to uzzinājis, ietērpos pacietībā, kas man ir ārkārtīgi grūti; taču man pietika pacietības, līdz viņa paēda; redzot vēlāk, ka ir jau vēla stunda, izsalkums man sacēla tādas dusmas, ka, pazemīgi uzsūtījis viņām mēri kablā, atgāju projām no turlenes un devos pie Lotaringi-

jas kardinala un uzdāvināju viņam minēto trauku, lūdzot viņam tikai, lai viņš mani pietur karaļa labā žēlastībā. Viņš sacīja, ka tas neesot vajadzīgs, un, ja to vajadzēsot, viņš darīšot to labprāt; pēc tam, pasaucis kādu no saviem mantziņiem, viņš tam iečukstēja ausī. Minētais mantzinis pagaidīja, kamēr es aizeju no kardinala, tad teica man: „Benvenuto, nāciet man līdz, es jums iedošu iedzert kausu laba vīna“, kuram es atbildēju, nezinādams, ko viņš gribējis teikt: „Lūdzu, monsijor mantzini, lieciet man iedot vienu kausu vīna un kumosu maizes, jo patiešām es kritu no kājām, tāpēc ka esmu stāvējis šorīt no paša agruma līdz pat šai stundai, kā jūs redzat, neēdis pie madamas de Tampes durvīm, lai uzdāvinātu viņai šo skaisto, apzeltīto sudraba trauciņu; un es viņai visu liku pateikt, bet viņa, lai mani visu laiku spīdzinātu, lika man pateikt, lai es gaidot. Tagad mani ir pārsteidzis izsalkums, un jūtu, ka man zūd spēki; un tā kā dievs to ir gribējis, esmu nodevis to mantu un savus pūliņus tam, kas daudz vairāk to ir pelnījis; un es nekā cita jums neprasu kā vienīgi malku dzeramā, jo, tā kā esmu pārāk karstasinīgs, tad neēšana man atstāj tik jaunu iespaidu, ka es varētu bezsamaņā pakrist gar zemi.“ Tikmēr, kamēr es vēl mocījos, lai izrunātu šos vārdus, bija parādījies brīnišķīgs vīns un vēl citas jaukas lietas mielastam, tā ka es atspirdzinājos gaužam labi; un kad mani dzīvības spēki bij atgriezušies, dusmas bij pārgājušas. Labais mantzinis man iedeva slmt zelta skudus, kuriem es pretojos, jo negribēju tos pieņemt nekādā ziņā. Viņš aizgāja to pavēstīt kardinalam, kas, pateicis viņam pamatīgu rupjību, pavēlēja, lai liek man tos pieņemt ar varu un ka lai citādi viņam priekšā nerādotos. Mantzinis atnāca pie manis noskaities un sacīdams, ka nekad agrāk kardinals neesot viņu lamājis; viņam gribot man to dot, kad es mazuliet pretojos, viņš diktī saskaities teica, ka likšot man to pieņemt ar varu. Es naudu pieņemu. Kad gribēju iet pateikties kardinalam, viņš

Iļka man ar savu sekretaru pateikt, ka vienmēr, kad vien viņš man varēšot izdarīt kādu patikšanu, viņš to darišot mīļu prātu; atgriezies Parīzē vēl tai pašā vakarā. Karalis visu uzzināja. Madamu de Tampes uzzoboja, kas bija par lemeslu, ka viņa palika vēl dzēlīgāka pret mani, no kā man radās lielas dzīvības briesmas, kas tiks izstāstīts savā vietā.

Lai gan man vajadzēja daudz agrāk atgādāties visizcilākā, vissirsnīgākā un vistuvākā goda vīra draudzību, kādu vien es jebkad pasaulē pazišu — tas bij Mr. Gvido Gvidi, lielsks dziednieks un dakteris un cildens florenciešu pilsonis — negantā likteņa uzlikto beidzamo pēdīgo ciešanu dēļ biju to pametis mazuliet iepakā]. Lai gan tas neko daudz nenozīmē, domāju, kā, tā kā es viņu pastāvīgi turu savā sirdī, tad pietiek; bet vēlāk, pamanīdams, ka mana Dzīve bez viņa neiznāk labi, es viņu piepinu starp šiem maniem vislielākajiem piemeklējumiem, lai tāpat kā tur, kad viņš bija man stiprinājums un palīgs, arīdzan še viņš liktu man šo labo iespaidu atcerēties.

Gadījās šis minētais Mr. Gvido Parīzē; un, būdams iesācis ar viņu pazišanos, aizvedu viņu savā pili un iedevu tur viņam vienu atsevišķu brīvu dzīvokli; tā mēs nodzīvojām kopā vairākus gadus. Ieradās arī Pāvijas bīskaps, tas ir monsijors de' Rossi, grafa San Sikondo brālis. Šo sījoru es izvilku no viesnīcas un novietoju savā pili, dodams arī viņam vienu brīvu dzīvokli, kur viņš ļoti labi ierīkojās ar saviem kalpiem un zirgiem uz vairākiem mēnešiem. Vēl citreiz es mītināju meseru Luidži Alamanni ar dēliem kādus mēnešus; tā nu dievs kungs man piešķīra to žēlastību, ka arī es varēju izdarīt kādu patikšanu lieliem un izcillem vīriem. Ar augšā minēto meseru Gvido baudījām mūsu draudzību tik daudz gadus, cik es tur nodzīvoju, bieži vien kopīgi lieloties, ka esam piemācījušies uz šī tik lielā un ap-

brīnojamā valdnieka rēķina kaut ko krietnu klāt katrs savā nozarē. Patiešām varu sacīt, ka tas, par ko esmu kļuvis un cik daudz laba un skaista esmu pastrādājis, tas viss noticis pateicoties šim brīnišķīgajam karalim; tāpēc atsāku pavedlenu, lai pastāstītu par viņu un par maniem, viņam taisītiem, lieliem darbiem.

Bija šai manā plī kāda bumbotava ar virvi, no kuras ieguvu daudz peļņas pa to laiku, kad ļāvu to lietot. Minētā vietā atradās daži mazi dzīvokļi, kur mītinājās dažādu šķiru ļaudis, starp kuriem bija kāds gaužam vērtīgs grāmatu spiedējs; tas turēja gandrīz visu savu darbnīcu manā plī, un tas bija viņš, kas iespieda meseram Gvido pirmo skaisto medicīnas grāmatu⁴². Gribēdams šo dzīvokli izlietot, aizraidīju viņu projām, tomēr ne ar mazām grūtībām. Tur dzīvoja arī kāds salpetra meistars; un tā kā es gribēju izlietot šos mazos dzīvokļus dažiem saviem vācu strādniekiem, tas minētais salpetra meistars negribēja izvākties; un es viņam laipnā kārtā vairāk reizes biju teicis, lai viņš man izbrīvē manas istabas, jo es gribu tās izlietot savu strādnieku miteklim, lai kalpotu karalim. Jo pazemīgāk runāju, jo augstprātīgāk šis lops man atbildēja; beigu beigās noteicu viņam triju dienu termiņu. Šis par to pasmējās un teica, ka pēc trim gadiem viņš sāksot par to padomāt. Es nezinaju, ka šis ir madamas di Tampes uzticams kalps, un ja nebūtu noticis, ka tā madama di Tampes lieta lika man drusku par šo to padomāt, ko es pirmāk nedariju, es būtu viņu tūdaļ aiztriecis projām; taču trīs dienas gribēju paciesties; kuras kad bija pagājušas, ne vārda neteicis, paņēmu vāciešus, italiešus un frančus ar ieročiem rokās un daudzus rokas pulšus, kādī man bija, un isā lalkā iztīrīju visu māju un izmetu viņa mantas no savas pils laukā. Un es izdarīju to lietu drusku par stingru, jo viņš man bij pateicis, ka viņš nepazīstot vēl tādu dūšu italiešiem, ka tā viņam liktu kaut vai par sprīdi izkustēties no savas vietas.

Tomēr, kad tas bij padarīts, šis leradās; kuram es sa-
ciju: „Esmu visniecīgākais itālietis Itālijā un neesmu tev
vēl nodarijis itin neko, salīdzinot ar to, ko man būtu dūša
tev izdarīt un ko es tev izdarišu, ja vien tu kaut vārdu
telksi“, ar vēl citiem apvainojošiem vārdiem, ko es viņam
sateicu. Šis vīrs, izbiedēts un apstulbināts, savāca savas
mantas, cik labi vien spēja; pēc tam viņš aizskrēja pie ma-
damas de Tampes un iztēloja eļļi; un šī mana lielā lenald-
niece, par tik, par cik viņa bij daļrunīgāka un vēl daudz
vairāk tēloja to karalim, kurš divas reizes, tā tika man
telkts, taisījās saskaisties uz mani un dot bargus rīkojumus
pret mani; bet tā kā dofins Arrigo, viņa dēls, tagad Fran-
cijas karalis, bija dažreiz dabūjis ciest no šīs pārlieku spī-
tīgās sievietes, tad viņš kopā ar Navarras karalieni, karaļa
Frančesko māsu, ar tādu dedzību lestājās par mani, ka
karalis visu pārvērtā par smieklu; tā es ar patiesīgu dieva
palīgu izglābos no liela negaisa.

Vēl man bija jādara tas pats ar vienu citu, līdzīgi šim,
bet māju nelzpostīju; izmetu gan visas viņa mantas laukā.
Par to nu madamai de Tampes radās tāda dūša, ka viņa
sacīja karalim: „Es domāju, ka tas velns izlaupīs jums kād-
reiz Parīzi.“ Uz šiem vārdiem karalis sadusmojies atbildēja
madamai de Tampes, sacīdams viņai, ka es rīkojoties pārāk
labi, aizstāvēdamies pret šiem plukatām, kas grib aizkavēt
manu dienestu. No stundas stundā pieauga aizvien lielāks
šis cietsirdīgās sievietes naids trakums; viņa atsauca pie
sevis vienu gleznotāju, kas dzīvoja Fonteneblo, kur karalis
uzturējās gandrīz visu laiku. Šis gleznotājs bija itālietis un
no Boloņas un bija pazīstams kā Boloņa; savā istā vārdā
viņš saucās Frančesko Primatičeo⁴³. Madama de Tampes
viņam teica, ka viņam vajagot lūgt karalim strūklakas izvel-
došanu, ko karalis bij nolēmis man, un ka viņa visiem spē-
kiem viņam šai lietā palīdzēsot; tā viņi vienojās. Šim Bolo-
ņam bija vislielākie prieki, kādi viņam jebkad bijuši, un šī

lieta viņam likās droša ar visu to, ka tā nebija viņa profesija; bet tā kā viņam bija diezgan labs zīmējums, viņš bija ierīkojis ar dažiem strādniekiem, kas bija strādājuši Rosso, mūsu florenciešu gleznotāja, patiešām brīnišķīgi spējīga vīra vadībā; un to, ko šis taisīja labi, viņš bija piesavinājies no minētā Rosso brīnumainās manieres, kurš tad jau bija miris. Cik daudz panāca šie smalkie aprēķini ar madamas de Tampus lielo atbalstu un pastāvīgi, dienu un nakti, gan madamai, gan Boloņam skandinot ausis šim lielajam karalim!

Un tas, kas bija visiespaidīgākais paņēmieni likt viņam piekāpties, bija, ka viņa un Boloņa vienā mutē teica: „Kā tas ir iespējams, svētā majestāte, ka ja jūs esat gribējuši, lai Benvenuto jums uztaisītu divpadsmit sudraba statujas, kāpēc viņš nav ne vienu vienīgu vēl pabeidzis? Ak, ja jūs esat viņu saistījuši tik lielam pasākumam, tad taču nepieciešami, ka no tiem citiem, ko jūs tik ļoti kārojat, jums noteikti jāatsakas; jo simts visspējīgākie vīri nevarētu pabeigt tik daudz lielu darbu, cik šis spējīgais vīrs ir pasācis. Ir skaidri redzams, ka viņam ir liela griba strādāt, kas būs par iemeslu, ka jūs majestāte vienā rāvienā pazaudēs kā viņu, tā darbus.“ Tā kā šie un vēl daudz citi līdzīgi vārdi atrada karali labā garastāvoklī, tad viņš piekrita visam, ko viņi tam bija prasījuši; bet vēl joprojām nebija parādījušies ne zīmējumi, ne modeļi, it nekas no minētā Boloņas rokas.

Tai pašā laikā Parīzē bija sadumpojies pret mani tas mans otrs iedzīvnieks, ko biju padzinis no savas pils, un bija iesniedzis pret mani sūdzību, sacīdams, ka es esot nozadzis viņam lielu daudzumu viņa mantas, kad viņš esot ticis izlikts. Šī prāva man sagādāja vislielākās nepatīkšanas un paņēma man tik daudz laika, ka vairāk reizes gribēju izmisumā aiziet ar dievu. Viņiem Francijā ir paradums iesist varenu kapitālu no prāvas, ko tie uzsāk vai nu ar kādu ārzemnieku, vai citu personu, kas, kā viņi redz, nav visai velkls prāvlīnieks; un, tikko viņi sāk manīt atļecam kādu labumu no

minētās prāvas, viņi atrod tai pircēju; un daži to deva cītiem pūrā, kuru amats ir vispārīgi uzpirkt sūdzības. Viņiem ir vēl viena nejauka lieta, tas ir, ka Normandijas ļaudīm, gandrīz lielākai daļai ir amats dot nepatiesu liecību; tā ka tie, kas prāvas uzpērk, tūdaļ apmāca četrus vai sešus no šiem lieciniekiem pēc vajadzības, un caur tiem tam, kas nav brīdināts apgādāties ar tikpat daudziem pretī, tādām, kas parašas nepazīst, spriedums tūlī ir nelabvēlīgs. Un mani šis pieminētās nelalmes piemeklēja; un tā kā man tā llkās gaužam apkaunojoša lieta, es ierados lielajā Parizes zālē, lai aizstāvētu savu taisnību; tur es ieraudzīju kādu tiesnesi, karaļa vietnieku civillietās, paceltu augstā sēdekli. Šis vīrs bija liels, resns un nobarojies un ārkārtīgi stingru skatu; viņam apkārt no vienas un otras puses bij daudz prokuroru un advokatu, visi sarindoti pa kreisi un pa labi; citi ieradās pa vienam reizē un lika priekšā tiesnesim kādu lietu. Tos advokatus, kas atradās gar malām, es redzēju dažkārt runājam visus reizē; es biju izbrīnēts, ka šis brīnumainais vīrs, no izskata īsts Plutons, ar redzamu uzmanību pievērsa ausi drīz šim, drīz tam un izveicīgi visiem atbildēja. Un tā kā es vienmēr esmu priecājies, redzot un baudot visāda veida māku, man tas llkās tik apbrīnojami, ka es nebūtu gribējis atteikties no šīs skatīšanās neparko.

Notikās tā, ka šī zāle bij ļoti liela un pilna pulka ļaudīm, ka viņi uzmanīja, lai tur nāk iekšā vienīgi tie, kam tur darīšana; un viņi turēja durvis aizslēgtas un pie tām durvīm sargu; kurš sargs dažreiz, lai atturētu tos, kurus viņš negribēja ielaist, ar lielo troksni traucēja brīnšķīgo tiesnesi, kas sadusmots lamāja minēto sargu. Un es vairāk reizū gadījos tur klāt un novēroju, kas notiek; un runātie vārdi, kādus izdzirdēju, bij šādi, ko teica pats tiesnesis, kas pamanīja divus augstmaņus, kuri nāca skatīties; un tā kā minētais durvju sargs izrādīja milzīgu pretestību, minētais tiesnesis lielā balsī sauca: „Mierā, mierā, sātān, ej prom un stāvi

klusu.“ Šie vārdi skan franču mēlē tā: „Phe phe Satan phe phe Satan ale phe“ Man, kas franciski biju iemācījis ļoti labi, dzirdot šo teicienu, ienāca atmiņā tas, ko Dante grībēja teikt, kad viņš ar savu skolotāju Vergīliju iegāja pa Elles vārtiem⁴⁵. Jo Dante gleznotāja Džotto laikā bij kopā ar viņu Francijā un visvairāk Parīzē, kur minēto iemeslu dēļ var sacīt, ka šī strīdus vieta ir kā elle: tāpēc arī Dante, labi mācēdams franču valodu, izlietoja pieminēto teicienu; un es par to vienmēr esmu brīnījies, ka tas nekad tā nav saprasts; tāpēc es saku un tiecu, ka tie komentatori liek viņam sacīt to, ko viņš nekad nav domājis.

Atgriezoties pie savām lietām — kad nu es redzēju zināmos spriedumus man nākam caur šo advokatu rokām, tad, neredzēdams nekāda cita velda kā palīdzēt, ķēros sevī glābšanai pie liela dunča, kāds man bija, jo man vienmēr ir patīcis turēt skaistus ieročus; un pirmais, kuram es sāku pieķerties, bija tas galvenais, kas bija cēlis netaisno sūdzību; un vienu vakaru es viņam tā sadēvu pa kājām un rokām, tomēr piesargādamies viņu nogallnāt, ka paņēmu viņam abas kājas. Pēc tam atradu to otru, kas sūdzību bija nopircis, un saņēmu arī viņu, tā ka sūdzība tika apstādināta.

Allaž pateikdams par to un par visu citu dievam, domādams, ka tagad nu kādu laiciņu netikšu traucēts, sacīju saviem mājas puīšiem, sevišķi italiešiem, lai tie dieva dēļ centīgi turpina savus darbus un palīdz man kādu laiku, kamēr varu pabeigt šos iesāktos darbus, jo drīz es tos beigšu; ka pēc tam es grību atgriezties Itālijā, nevarēdams paciest šīs franču ļaunprātības, un ka, ja šīs viņu labais karalis kādreiz uz mani sadusmotos, tad man ietu slīkti, jo, sevi aizsargādams, esmu izdarījis daudz kaut ko līdzīgu. Tie minētie italieši bija: pirmais un visumīlākais Askanio no Neapoles karaļvalsts, no kādas vietas, sauktas par Tajakocām; otrs

bij Pagolo, romietis, piedzimis gaužam zemā kārtā un nepazīdams tēva; šie bij abi tie, ko biju atvedis no Romas, kas minētā Romā pie manis dzīvoja. Viens cits romietis, kurš arīdzan bija nācis, lai mani īpaši Romā uzmeklētu, arī saucās vārdā Pagolo un bija nabaga romiešu augstmaņa no Makaronu cilts dēls; šis jauneklis daudz no amata nesaļēdza, bet bij ļoti drošsirdīgs ar ieročiem. Man bija vēl viens, kas bij ferrarietis, vārdā Bartolomeo Kjoča. Vēl man bija kāds: tas bija florencietis, un viņam bij vārdā Pagolo Mičeri. Un tā kā viņa brālis, kas tika saukts pavārdā Kaķis⁴⁰ — viņš bija nadzīgs rakstītājs, bet bij izšķiedis par daudz, pārvaldīdams ļoti bagātā tirgotāja Tomaso Gvadaņi mantu — šis Kaķis bija man iekārtojis dažas grāmatas, kur es vedu lielā visukristīgā karaļa un citu rēķinus; šis Pagolo Mičeri, būdams pārņēmis šals manās grāmatās sava brāļa paņēmienu, veda tās, un es tam maksāju gaužam labu algu. Un tā kā viņš ilkās man dikti lāga zēns, jo redzēju viņu dievbijīgu, dzirdot viņu vai nu pastāvīgi murminot psalmus, vai ar rožukroni rokā, no viņa liekuļotā krietnuma cerēju daudz.

Pasaucis viņu vienu pašu pie malas, telcu viņam: „Pagolo, vismīļais brāli, tu redzi, cik labi tu pie manis dzīvo, un zini, ka tev nebija nekādu izredžu, un bez tam vēl tu esi florencietis; tāpēc es tev uzticos jo vairāk, redzēdams tevi gaužam dievbijīgu, darot ticīgā darbus, kas ir lieta, kura man tik ļoti. Es tevi lūdzu, lai tu man palīdzi, jo es neuzticos tik daudz nevienam no tiem citiem; tāpēc es tevi lūdzu, lai tu gādā man par šīm dīvām vispirmām lietām, kas man sagādātu daudz nepatīkšanu: pirmā ir, lai tu glabā pamatīgi manu mantu, ka tā man netiek atņemta, un tāpat arī tev nebūs to aizskart; tad vēl tu redzi šo nabaga meiču Katrinu, kuru es galvenām kārtām turu savas mākslas vajadzībām, jo bez viņas es nevarētu iztikt; bet tā kā arī es esmu cilvēks, esmu to izlietojis savam miesīgām priekam, un varētu notikt,

ka viņa dzemdē man bērnu; un tā kā negribu uzņemties izdevumus par citu bērniem, es nebūt neciestu, ka man tiktu nodarīts tāds apvainojums. Ja kāds no šīs mājas būtu tik pārgalvīgs to darīt un es to pamanītu, noteikti ticu, ka es nogallinātu vienu un otru. Tamdēļ es tevi lūdzu, dārgo brāli, lai tu man palidzi; un, ja tu kaut ko redzi, tūlīt man to pasaki, jo aizsūtīšu uz karātavām viņu un māti un katru, kas to darīs, tāpēc esi pats pirmais, kas no tā sargas.“ Šis nelietis pārmeta krustu, kas sniedzās no galvas līdz kājām, un teica: „Ak svētais Jēzu! Dievs lai mani pasarga, ka es par to domātu! Vispirms tāpēc, ka neesmu nodevies šādām padarišanām; un tad, vai jūs neticat, ka es atzīstu to lielo labumu, kas man no jums cēlies?“ Pie šiem vārdiem, redzēdams, ka tie man tiek teikti vienkāršā un sirsniņā veidā, no ticēju, ka ir taisni tā, kā viņš teica.

Pēc tam, divas dienas vēlāk, tuvojoties svētkiem, Mr. Matia Nacaro⁴⁷, arī viņš būdams itālietis un karaļa dienestā, ļoti spējīgs vīrs tai pašā profesijā, bij ielūdzis mani ar tiem maniem jaunekļiem papriecāties kādā dārzā. Tāpēc es sarīkojos un teicu arī Pagolo, ka viņam vajag nākt izpriecāties, jo man likās, ka jau minētā apgrūtinošā prāva ir mazliet norimusi. Šis jauneklis atbildēja man, sacīdams: „Patiešām būtu liela kļūda atstāt tā māju tukšu; jūs redzat, cik daudz zelta, sudraba un dargakmeņu jums tur ir. Tā kā mēs atrodamies laupītāju pilsētā, tad jāpiesargas dienu un nakti; es pa tam noskaltīšu kādas savas lūgšanas, kamēr pieskatišu māju; eita vien mierīgu sirdi izpriecāties un izklaidēties; citreiz padaris kāds cits šo pienākumu.“ Tā kā man likās, ka aizeju vieglu sirdi, aizgājām kopā ar Pagolo, Askanio un Kjoču papriecāties minētā dārzā un lielu daļu tās dienas aizvadījām jautri.

Kad sāka jau laisties uz vakara pusi, pēcpusdienā, man uznāca slikts garastāvoklis, un es sāku piedomāt pie vārdiem, ko šis nožēlojamais bij man teicis liekulotā vientiesībā; lēcu

savā zirgā un ar abiem saviem kalpiem atgriezās savā pili; tur es atradu Pagolo un to Katrineli gandrīz grēka bridī, jo, tikko tur biju nonācis, nešķīstā franciete māte skaļā balsī teica: „Pagolo, Katrina, kungs ir klāt.“ Redzot nākam vienu un otru izbijušos un pārsteigtus pie manis, pavisam apjukušus, neapzinoties, nedz ko viņi runā, ne kā stulbi kurp tie iet, bija skaidri redzama viņu apgrēkošanās. Tāpēc, dusmām ņemot virsroku pār saprātu, ķēros pie zobena, nolēmis nogalināt viņus abus dīvus. Viens aizbēga, otra nokrita uz ceļiem zemē un piesauca visu debesu žēlsirdību. Es, kas būtu gribējis sadot vispirms tēviņam, nevarēdams viņu ātrumā panākt, kad nu vēlāk biju viņu sasniedzis, nolēmu pa tam: vislabākais ir aiztriekt projām viņus abus dīvus, jo ar visiem pārējiem tam līdzīgiem notikumiem man būtu grūti glābt dzīvību. Tamdēļ teicu Pagolo: „Ja manas acis būtu to redzējušas, ko tu, nelieti, liec man ticēt, es tev desmitreiz izdurtu vēderam cauri šo zobenu; bet nu vācies prom, un, ja tu jebkad vairs skaiti Mūsutēvu, tad zini, ka tas ir tāds kā Svētajam Džuliano²⁸.“

Pēc tam aiztrenču projām māti un meltu ar sitieniem, spērieniem un belzieniem. Viņas gribēja atriebties par šo nodarījumu, un, apspriežoties ar kādu normandiešu advokatu, viņš pamācīja viņām, ka lai Katrina sakot, es esot ar viņu uzturējis sakarus pa Itāliešu modeli, kas tika saprasts pret dabiski, kā zodomietim, sakot: „Vismaz kad šis itālietis to izdzirdēs, uzzinot, cik lielas briesmas viņam draud, viņš tūdaļ iedos jums dažus simtus dukātu, lai jūs par to nerunājat, ievērojot augsto soda mēru, kāds Francijā par tādu apgrēcību ir spēkā.“ Tā viņi vienojās; viņi mani iesūdzēja, un es tiku aicināts priekšā.

Jo vairāk meklēju miera, jo vairāk man gadījās uztraukumu. Ikdienas likteņa aizskarts dažādā veidā, sāku domāt, ko no abiem lai daru: vai aiziet ar dievu un atstāt Franciju viņas nelaimēm, vai arī patiešām izcīnīt arī šo kauju un re-

dzēt, kādam galam dievs mani radījis. Lielu laiku biju ap to nomocījies; beigu beigās, nolēmis aiziet prom ar dievu, negribēdams tikdaudz izaicināt savu neganto likteni, jo tas man būtu licis lauzt kaklu, kad biju izšķīries vienreiz par visām reizēm, spēru soļus, lai ātri atbrīvotos no tām lietām, kuras nevarēju sev ņemt līdzi, un lai tos sīkumus, cik labi vien spēdams, uzietu mugurā sev un saviem kalpiem; tomēr gatavoju šo promiešanu gaužam negribīgi.

Biju palicis viens pats savā mazajā studijā; jo tiem saviem jaunekļiem, kas man bij ieteikuši, ka man vajagot aiziet ar dievu, sacīju viņiem, ka būtu labi, ja es pārdomātu vienu pats pie sevis, ar visu to, ka es atzistu gan, ka viņi lielāko tiesu runā taisnību; jo pēc tam, kad es būtu izkļuvis laukā no gūsta un būtu jāvis tām dūsmām iztraktoties, es daudz labāk varētu karalim sevi aizbīdīt, pasakot vēstulē, ka šāds noziegums man nodarīts vienīgi aiz skaudības. Un tā, kā jau teicu, nolēmu tā rīkoties; un sakustējies, tiku saņemts aiz pleca un pagriezts, un kāda balss drošinādama teica: „Benvenuto, dari kā parasts un nebīsties.“ Tūdaļ pieņēmu pretēju lēmumu tam, ko biju nodomājis, un sacīju saviem italiešu zēniem: „Paņemiet labus ieročus un nāciet man līdzi un paklausiet visu, ko jums saku, un par citu vairs nedomājiet, jo es gribu ierasties. Ja es aizietu, jūs visi otrā dienā izkūpētu, tāpēc klausiet un nāciet man līdzi.“ Visi šie jaunekļi vienbalsīgi prātīgi sacīja: „Kopš mēs esam šeit un viņa maizē dzīvojam, mums jāiet ar viņu un jāpalīdz viņam, cik tāl tur būs jēga, ko viņš mums liks, jo viņš ir teicis vairāk patiesības, nekā mēs esam domājuši. Aplūkosim krietni lielos darbus, kas šie iesākti, un cik tie ir gaužam svarīgi: mums nemaz nepietiktu dūšas tos pabeigt bez viņa, un viņa ienaidnieki teiktu, ka viņš aizgājis, tamdēļ ka viņam pietrūcis drosmes nobeigt šos pasākumus.“ Viņi sacīja vēl bez šiem daudzus svarīgus vārdus.

Tas romiešu jauneklis Makaroni bija pats pirmais, kas pārējos iedvesmoja; viņš pasauca arī dažus no tiem vāciešiem un frančiem, kas mani mīvoja. Bijām pavisam desmit; uzsāku ceļu, nolēmis neļaut sevi dzīvu ieslodzīt. Nonācis pie krimināltiesnešiem, atradu minēto Katrinu un viņas māti.

Es viņas pārsteidzu taisni tad, kad tās smējās ar kādu savu advokatu; ienācu iekšā un drošsirdīgi taujāju pēc tiesneša, kas piepūties, resns un tukls sēdēja pāri pār citiem augstā krēslā. Mani ieraugot, šis vīrs ar draudīgo galvu sacīja apspiestā balsī: „Lai gan tev vārdā ir Benvenuto, šoreiz tu būsi Malvenuto⁴⁰.“ Es sapratu un atkārtāju otrreiz, sacīdams: „Tūliņ atlaidiet mani; pasakiet, kas man bija jānāk še darīt.“ Tad pieminētais tiesnesis pagriezās pret Katrinu un teica viņai: „Katrin, saki visu, kas tev bija jādara pie Benvenuto.“ Katrina teica, ka es esot ar viņu sagājies pa italiešu modeli. Tiesnesis, pagriezies pret mani, sacīja: „Tu dzirdi, ko Katrina saka, Benvenuto.“ Tad es teicu: „Ja es būtu ar viņu rīkojies pa italiešu parašal, es būtu to darījis vienīgi aiz vēlēšanās dabūt bērnu, tāpat kā jūs citi to darāt.“ Tad tiesnesis iebilda, sacīdams: „Viņa grib sacīt, ka tu esi kopoļies ar viņu ne pa to vietu, kur taisa bērnus.“ Uz to es atteicu, ka tā nav italiešu mode; drīzāk tai vajadzēja būt franču modeli, tāpēc ka viņa to pazīst, bet es nē, un ka es vēlos, lai viņa izstāsta skaidri, kā esmu ar viņu rīkojies. Šī nelietīgā mauka apgrēcīgā kārtā izlika klaji un gaiši nejauko veidu, kādu tā gribēja teikt. Es viņai liku trīs reiz to apstiprināt, vienu pēc otras; un kad viņa bij izrunājusi, es sacīju skaļā balsī: „Siņor tiesneši, visukristīgā karaļa vietniek, es lūdzu jums taisnību; jo es zinu, ka visukristīgā karaļa likumi sola par tādu grēku sārta kā darītājam, tā pacietējam; viņa tad nu atzīstas grēkā, bet es tajā nekādā ziņā neatzīstos; šī nešķīstā māte ir te, kas par vienu un otru nodarījumu pelni sārta; es izlūdzos jums taisnību.“

Un es atkārtāju šos vārdus ļoti bieži un diktā balsī, visu laiku prasidams sārtu viņai un mātei, sacidams tiesnesim, ka, ja to neieliek manā klātbūtnē cietumā, es skriešu pie karaļa un izstāstīšu to netaisnību, kādu man nodara viņa kriminālais vietnieks. Šie uz to manu lielo skaļumu sāka nolaist balsis; es atkal pacēlu vēl augstāk; mazā netikle nu laiž raudāt līdz ar māti, bet es tiesnesim saucu: „Sārtu, sārtu!“ Kad tas mikstčaulis redzēja, ka lieta nav izgājusi tā, kā viņš to bij nozīmējis, viņš sāka ar vissaldākiem vārdiem aizbildināt vājo sieviešu dzimumu. Tad es ievēroju, ka es, kā likās, esmu uzvarējis lielā kaujā, un rūkdams un draudēdams no brīva prāta aizgāju ar dievu, jo skaidrs, es būtu maksājis piecsimt skudu, lai man tur nebūtu bijis jāparādas. Izkūlies no šīs ķezas, no visas sirds pateicos dievam un priecīgs atgriezos ar saviem jaunekļiem savā plī.

Kad negantais liktenis vai, ja gribam teikt pareizi — mūsu naidīgā zvaigzne sāk kādu cilvēku vajāt, tad tai netrūkst jaunu papēmienu, kā pret viņu celt karu. Tā kā man likās, ka esmu izkūlies no pārliecīgas ķezas, domāju taču, ka kādu mazu britiņu šī mana negantā zvaigzne laidis manī mierā; nebiju vēl no šīm neizmērojamām briesmām ne elpu atvilcis, ka tā man uzsūtīja divas vienā rāvienā. Triju dienu laikā man notika divi gadījumi; katrā no tiem mana dzīvība bij likta uz svariem. Un tas bija, ka biju aizgājis uz Fontenblo runāt ar karali, kas man bij atrakstījis vēstuli, kurā viņš vēlējās, lai es taisu viņam visas viņa karaļvalsts monētu spiedņus, un ar to vēstuli viņš bij atsūtījis dažus zīmējumiņus, lai parādītu pa daļai savu vēlēšanos; bet viņš deva man pilnīgi atļauju, lai es taisot visu, kas tikai man patīkot; es biju uzmetis jaunus zīmējumus pēc saviem ieskatiem un pēc mākslas daļuma likumiem.

Tā, nonākot man Fonteneblo, viens no tiem mantziņiem, kam karalis bija uzdevis mani apgādāt — viņš saucās monsiņors della Fa⁵⁰, — kas tūdaļ man teica: „Benvenuto, gleznotājs Boloņa ir dabūjis no karaļa uzdevumu taisīt jūsu milzu statuju un visu to, ko karalis bija uzdevis jums, visu viņš jums ir atņēmis un uzdevis viņam. Mums tas liekas gaužam savādi, un šķiet, ka tas jūsu itālietis ir izturējies pret jums pārāk bezkaunīgi, jo jūs jau bijāt darbu dabūjuši, pateicoties jūsu modeļu mākslai un jūsu pūliņiem; šis jums to atņem vienīgi madamas di Tampes labvēlības dēļ; un ir pagājuši jau daudzi mēneši, kopš viņam tas uzdots, un vēl nav bijis redzams, ka viņš kaut kā rīkotos. Es izbriņējies sacīju: „Kā gan tas iespējams, ka es par to nekā nesmu zinājis?“ Tad viņš man sacīja, ka šis to turējis lielā slepenībā un ka viņš to dabūjis ar vislielākām grūtībām, jo karalis viņam to negribējis dot; bet vienīgi madamas di Tampes neatlaidība esot likusi viņam to iegūt.

Es, sajuzdamies tādā kārtā aizskarts, un pie tam tik netaisnīgi, un redzot atņemam sev pasūtījumu, ko biju nopelnījis ar saviem lieliem pūliņiem, nolēmis izdarīt tūdaļ kaut ko pamatīgu ar ieročiem, aizsāvos uzmeklēt Boloņu. Atradu viņu savā istabā un pie savām studijām; viņš lika mani iesaukt iekšā un ar tādu savu lombardisku uzņemšanu teica man, kāda laba darīšana gan mani esot atvedusi šurp. Tad es teicu: „Ļoti laba un varena darīšana.“ Šis cilvēks uzdeva saviem kalpiem, lai tie atnes dzeramo, un sacīja: „Pirms mēs kaut ko runājam, iedzersim kopīgi, jo tāda ir Francijas paraša.“ Tad es teicu: „Miser Frančesko, ziniēt, ka tās runāšanas, kādas mums abiem kopā jādara, neprasa vispirms iedzert: varbūt varēs dzert pēc tam.“

Sāku ar viņu runāt, sacīdams: „Visiem cilvēkiem, kas turas par goda vīriem, viņu darbi ir tie, no kuriem var pazīt, ka viņi ir goda vīri; bet, ja viņi dara pretējo, tad viņi vairs par goda vīriem nesaucas. Es zinu, ka jums bija zinams, ka

karalis man ir uzdevis to lielo statuju, par kuru bija runāts astoņpadsmit mēnešu, un nedz jūs, nedz cits kāds nekad nav kaut ko par šo darbu izteicies; tāpēc ar saviem lieliem pūlņiem es rādījos lielajam karalim, kurš, tā kā viņam mani modeļi patika, bij uzdevis šo lielo darbu taisīt man; un ir jau daudz mēnešu, kopš es nekā cita neesmu dzirdējis; vienīgi šorīt uzzināju, ka jūs to esat dabūjuši un man noņēmuši, kuru pasūtījumu esmu nopelnījis ar saviem apbrīnojamiem darbiem, bet jūs man to atņemat vienīgi ar jūsu tukšajiem vārdiem.“ Uz to Boloņa atbildēja un sacīja: „Ak, Benvenuto, katrs meklē darīt savu darbu visādā, kā vien varēdams; ja karalis tā vēlas, ko citu jūs gribat iebilst? Jūs tikai izšķiedīsiet laiku, jo tas man ir uzdots un pieder man. Tagad saki, ko jūs vēlaties, es jūs uzklausišu.“ Es sacīju tā: „Ziniet, meser Frančesko, ka man būtu jums sakāmi daudzi vārdi, caur kuriem es jums ar taisnības brīnišķīgo spēku liktu atzities, ka tā nav pieņemts rīkoties starp prātīgiem radījumiem, kā jūs esat darījuši un runājuši; tāpēc es īsiem vārdiem nonākšu pie gala slēdziena; bet atdariet acis un uzklausiet mani labi, jo tas ir svarīgi.“

Sis gribēja pacelties no sava sēdekļa, jo redzēja man pie-sarkušu un gaužam pārvērstu vaigu; es sacīju, ka vēl nav laiks kustēties, ka lai viņš sēž vien un mani uzklausa. Tad es iesāku, sacīdams tā: „Mr. Frančesko, jūs zināt, ka darbs vispirms piederēja man un ka pēc ļauzu sprieduma bij pagājis jau tik ilgs laiks, ka nevienam vairs par to nebūtu bijis jārunā; es jums tagad pasaku, ka esmu ar mieru, ka jūs uztaisat vienu modeli, bet es uztaisīšu vienu vēl bez tā, ko esmu jau izgatavojis; pēc tam klusīlīgām aiznesīsim to mūsu lielajam karalim; un kurš tādā kārtā nopelnīs uzslavu, ka strādājis labāk, tas arī būs pēc nopelniem lielās statujas cienīgs; un, ja jums piekritīs to taisīt, es aizmirsīšu visu šo lielo apvainojumu, ko jūs man esat nodarījuši, un svētišu jūsu rokas, kas būs tādas lielas sla-

vas cienīgākas nekā manējās. Tāpēc nolemsim tā un klūsīm draugi, citādi mēs būsīm ienaidnieki; un dievs, kas taisnībai vienmēr palīdz, un es, kas turos pa tās ceļu, parādīsim, cik lielos maldos jūs būtu iestīguši." Mr. Frančesko teica: „Pasūtījums ir mans, un pēc tam, kad tas man ir uzdots, es negribu vairs ar savu ipašumu rotaļāties." Uz to es atbildēju: „Meser Frančesko, tā kā jūs negribat sākt labo ceļu, kas ir taisns un saprātīgs, es jums parādīšu to otro, kas būs tāpat kā jūsējais nejauks un nepatīkams. Es jums to pasaku: ja es vēl jebkad dzirdēšu, ka jūs kaut kādā veidā runājat par šo manu pasūtījumu, es jūs nosūtīšu kā suni; un tā kā mēs neesam ne Romā, ne Boloņā, ne Florencē — tur dzīvo citādāk — ja es kādreiz uzzināšu, ka jūs par to runājat karalim vai citiem, es jūs nogallnāšu visādā ziņā. Apdomājiet, kuru ceļu jūs gribat iet, vai pirmo labo, ko es teicu, vai šo pēdējo ļauno, kā es saku."

Tas cilvēks nezināja, ne ko sacīt, ne darīt, bet es biju gatavībā labprātāk visu nodarīt nekā vēl atstāt laiku starpā. Netelca vairs citus vārdus kā šos minētais Boloņa: „Kad es darišu to, kas jādara goda vīram, man nebūs ball ne no kā." Uz to es atteicu: „Jūs telcāt pareizi, bet, ja jūs darīsit pretējo, jums būs ballēm jābūt", un tūdaļ aizgāju no viņa prom un devos pie karaļa, un strīdījos lielu laiku ar viņa majestāti par monetu kalšanu, par ko mēs nebijām visai vienis prātis; jo, tā kā šie atradās viņa padome, viņi to pārliecināja, ka monetas jātaisot pēc šejienes Francijas parauga, tāpat kā tās tikušas taisītas līdz šim. Kuriem es atbildēju, ka viņa majestāte likusi man nākt no Itālijas, lai es taisītu darbus, kas izskatītos labi; un ka, ja viņa majestāte liktu man darīt pretējo, man nepietiktu dūšas to darīt. Tad tika dots starplaiks, lai aprunātos kādu citu reizi; es tūdaļ atgriezos Parīzē.

Nebiju vēl ne nokāpis no zirga, ka kāds labs cilvēks, no tiem, kuriem ir patīkšana saredzēt jaunu, atnāca man patēkt, ka Pagolo Mičeri esot noņēmis vienu māju tai netīklei Katrīnai un viņas mātei un ka viņš bieži tur iegriezoties, un ka, runājot par mani, viņš allaž ar nicināšanu sakot: „Benvenuto bij uzdevis zosulēniem salātus sargāt un domāja, ka es tos neēdīšu; tagad nu viņš stalgā dižodamies un domā, ka man no viņa ball; esmu apjozies ar šo zobenu un dunci, lai parādītu viņam, ka arī mans zobens cērt, un es esmu florencietis tāpat kā viņš, no Mičeriem, daudz labākas dzimts nekā tie viņa Čellini.“ Tas negēlīs, kas atnesa man tādu vēsti, stāstīja man to ar tādu pārliecības spēku, ka es tūdaļ jutu sev uzklūpam drudzi — es saku drudzi, kas nav salīdzinājuma dēļ. Un, tā kā es droši vien no tik zvērīgas kaislības būtu nomiris, tad izvēlējos kā pretlīdzekli — ļaut izlādēties tam, uz ko mani gadījums spieda saskaņā ar vēlēšanos, kādu sevī jutu.

Saciju tam savam ferrariešu strādniekam, kas saucās Kjoča, lai viņš nāk man līdz, un liku kalpam vest zirgu man aiz muguras; un, nonācis pie mājas, kur atradās šis nožēlojamais, atradis durvis pievērtas, iegāju iekšā; es ieraudzīju viņu, kam bija pie sāniem zobens un duncis, un viņš sēdēja uz kādas kastes un turēja roku Katrīnai ap kaklu: tikko tur nonācis, izdzirdu, ka šis ar viņas māti ņirgājās par mani. Atgrūdis durvis, tai pašā laikā satverot zobenu, pieliku viņam aso galu pie rīkles, un, nedodams viņam laika apdomāties, ka arī šim ir zobens, teicu tūlī: „Riebīgais glēvuli, griezies pie dieva, jo tu esi beigts.“ Šis, nepakustējies, teica: „Vai, memmit, palīdziet man!“ Man, kam bija vēlēšanās nogalināt viņu par katru cenu, pēc tam kad biju izdzirdis šos tik mulķīgos vārdus, puse no dusmām pārgāja. Pa tam biju pateicis tam savam strādniekam Kjočam, lai viņš nelaiž ārā ne viņu, ne māti, jo, sadodot šim, es gribēju tikpat pārmācīt abas netīkles.

Visu laiku turēdams zobena smaili pie rīkles, šad tad drusku padurstīju, vienmēr ar draudīgiem vārdiem; pēc tam redzot, ka viņš it nemaz nealzstāvējās, es vairs nezināju ko iesākt, un tā kā šī dīžošānās neveda ne pie kāda gala, man ienāca prātā vismaz likt viņam to apprecēt, nolūkā izdarīt manu atbēšanas vēlāk. Tā nolēmis, sacīju: „Nomauc to gredzenu, kas tev ir pirkstā, glēvuli, un appreci viņu, lai es pēc tam varu atbēties, kā tu esi pelnījis.“ Šis tūdaļ atteica: „Ja tikai jūs mani nenogalinat, es darišu visu.“ „Tad“, teicu es, „uzmauc viņai gredzenu.“ Kad es viņam atvilku drusku zobenu no rīkles, šis uzmauca viņai gredzenu. Tad teicu: „Ar to vēl nepietiek, jo es vēlos, lai aiziet pēc diviem notariem, lai šī lieta noiet pēc līguma.“ Pēc tam kad biju pateicis Kjočam, lai iet pie notariem, tūlī pagriezios pret viņu un māti. Runādams franciski, teicu: „Te atnāks notari un citi liecinieki; tikko es izdzirdēšu, ka jūs kaut ko par to teiksiet, es tūlīt jūs nogalināšu, un nogalināšu visus trīs, tā ka esiet prātīgi.“ Viņam es teicu italski: „Ja tu kaut ko iebildīsi pret to, ko es tev likšu priekšā, tad par katru vismazāko vārdīņu, ko tu pikstēsi, es tev došu tik daudz dūrienu, ka tev būs jāztukšo viss, kas tev zarnās.“ Uz to viņš atbildēja: „Man pietiek, ka jūs mani nenomušijāt, un es darišu, ko jūs vēlaties.“

Atnāca notari un liecinieki, notalsija autentisku līgumu, un brīnums! nīknums un drudzis man pārgāja. Samaksāju notariem un aizgāju. Otru dienu ar pastu no Parizes ierādās Boloņa un lika mani pasaukt pie Mattio del Nacaro; aizgāju un atradu minēto Boloņu, kas liksmu vaigu nāca man pretī, lūdzot mani, lai es viņu pieņemtu par krietnu brāli un ka viņš vairs nekad par to pasūtījumu nerunāšot, jo viņš pilnīgi atzīstot, ka man esot taisnība.

Ja es nepateiktu dažos šais manos notikumos, ka es atzīstos darijis slīkti, tad tos citus, kur atzīstu, ka esmu darijis labi, neturētu par patiesiem; tāpēc atzīstu, ka esmu

kļūdiņies, gribēdams tik savādi atriebties Pagolo Mičeri. Lai gan, ja es arī būtu domājījs, ka viņš ir tik mazdūšīgs cilvēks, man nekad nebūtu ienākusi prātā tik nešķīsta atriebība, kādu es izdariju; jo ar to man vēl nepietika, ka biju liecis viņam apņemt par sievu tik apgrēcīgu mauku; arī vēlāk, lai galīgi pabeigtu atriebties, liku to atsaukt un zīmēju viņu; devu viņai ikdienas trīsdesmit soldu; un, liekot viņai stāvēt kalnā, viņa vispirms gribēja, lai es viņai samaksāju viņas naudu uz priekšu; otrkārt viņa gribēja, lai taisa daudz labāku maltīti; treškārt es aiztriebības ar viņu gulēju, izsmiedams viņu un vīru par savādajiem rāgiem, kādus es viņam uzliku; ceturtais bij, ka es viņai liku ļoti neērtā pozā stāvēt stundām ilgi; un šī neērtā stāvēšana bija viņai tikpat apgrūtinoša, cik tā mani iepriecināja, jo viņai bija brīnumdaiļš augums un viņa atnesa man lielu godu. Un tā kā likās, ka man vairs nav tās smalkjūtības, kāda man bij agrāk, pirms viņa tika apprecināta, viņai tas ļoti nepatika, un viņa sāka kurnēt; un tai savā franciskā vizē viņa draudēja vārdiem, atsaukdamās uz savu vīru, kas bij aizgājis dzīvot pie Kapujas priora, Pjero Stroci brāja.

Un tā, kā jau esmu teicis, viņa atsaucās uz savu vīru; un, kad es izdzirdēju par viņu runājam, man tūdaļ uznāca neizmērojams niknums; taču es to nelabprāt panesu, cik labi vien spēdams, ievērojot to, ka savai mākslai nevarēju atrast kaut ko par viņu plemērotāku; un sacīju pie sevis: „Tagad es atriebjos divkārt: pirmkārt viņa ir precēta sieva — tie nav nieka rāgi, kādi bij viņam, kad viņa bija mana piegulētāja; tāpēc, ja es izdaru pret viņu šo cēlo atriebšanos un viņai lik lielu nepatīkšanu, liekot tai tik neērtā pozā stāvēt, kas, neskaitot baudījumu, atnes man tikdaudz goda un labuma, ko gan varu vairāk vēlēties?“ Kamēr iztaisīju šo savu rēķinumu, tā palaidne izplāja vēl savus bezkaunīgos vārdus, runādama joprojām par savu vīru; un viņa izdarīja un sarunāja tik daudz, ka viņa man atņēma pēdējo prāta

sajēgu; un, kritis dusmām par laupījumu, sagrabu viņu aiz matiem un vazāju pa istabu, dodams viņai tik daudz spērienu un belzienu, kamēr biju paguris. Un še neviens nevarēja tikt iekšā viņai palīgā. Kad biju viņu krietni samīcījis, viņa zvērēja vairs nekad pie manis neatgriezties, kāda iemesla dēļ man pirmo reiz izlikās, ka esmu rikojies gaužam slikti, jo man šķita, ka pazaudēju brīnišķīgu izdevību sagādāt sev godu. Redzēju arī, ka viņa ir visa saplosīta, zili melna un uzpampusi, nodomādams, ka, ja arī viņa atkal atgrieztos, būtu nepieciešams viņu piecpadsmīt dienas dakterēt, iekams es varētu viņu lietot.

Atgriežoties pie viņas — aizsūtīju vienu savu kalponi, lai tā palīdz viņai apģērbties, kura kalpone bij veca sievīna, kas saucās Ruberta, ļoti mīlīga; un, nonākusi pie šīs palaldnes, viņa tai aiznesa atkal ēst un dzert; pēc tam viņa tai iezieda ar gabaliņu cepta speķa tās jauno belzienu vietas, kurus biju viņai devis, un pārējo speķi, kas atlika, viņas kopīgi apēda. Apģērbusies viņa aizgāja, zākādama un lādēdama visus italiešus un karali, kas viņus pieturēja; tā viņa gāja raudādama un murkšķēdama līdz pat mājām. Skaldrs, ka man šoreiz pašu pirmo reizi likās, ka esmu darijis slikti; un mana Ruberta pārmeta man un sacīja: „Jūs gan esat ciet-sirdīgs, tik skarbi uzbrukdams tādai daiļai meičai.“ Gribēdams atvainoties tai savai Rubertai, pastāstīju viņai tās nelietības, ko viņa bij izdarījusi, viņa un māte, kamēr šī dzivoja pie manis; par to Ruberta mani sabāra, sacīdama, ka tas neesot nekas, jo tāds esot Francijā paradums, un ka viņa noteikti zinot, Francijā neesot vīra, kam nebūtu savu radziņu. Uz šiem vārdiem es sāku smieties un teicu tad Rubertai, lai viņa aiziet palūkot, kā klājas Katrīnai, jo man būtu patīkami, ja es varētu pabeigt to manu darbu, viņu izlietojot. Mana Ruberta rāja mani, sacīdama, ka es nemākot dzīvot, jo „tikko būs galsmiņa, viņa atnāks te pati no sevīs,

bet ja jūs sūtīsiet viņai pakal vai viņu apmeklēt, viņa iztāsisies liela un negribēs nākt.“

Kad pienāca nākošā diena, šī pieminētā Katrīna pienāca pie manām durvīm un ar lielu troksni dauzīja pie minētājām durvīm, tā ka es, kas biju apakšā, skrēju skatīties, vai tas ir kāds trakais vai no mājas. Atverot durvis, šī bestija smiedamās krita man ap kaklu, apkampa un bučoja mani, un prasīja, vai es vēl esot uz viņu dusmīgs. Es teicu, ka nē. Viņa sacīja: „Tad dodiet man krietni ko uzkost.“ Es viņai iedevu ko krietni uzkost un ēdu viņai līdz par miera zīmī. Pēc tam sāku viņu veidot, un tam pa vidu notika miesīgie prieki, un vēlāk, tai pašā stundā kā pagājušo dienu, viņa mani itkmēr ķircināja, kamēr man bija viņai jādod tāds pats pēriens; un tā tas vilkās vairākas dienas; katru dienu notika viss tas pats, kā nospiedumā, mainījās tikai nedaudz vairāk vai mazāk. Pa tam es, kas biju sev sagādājis vislielāko godu un pabeidzis savu figuru, sagatavoju to bronzas nolējumam; tur man bija dažas grūtības, un būtu bijis ļoti jauki izstāstīt tādus atgadījumus mākslā, bet tā kā es izplūstu par daudz garumā, pārlaidīšu tam pāri. Diezgan, ka mana figura iznāca gaužam labi, un tas bij tik skaists lējums, kāds nekad nav bijis.

Kamēr tika turpināts šis darbs, iedalīju dažas dienas stundas un strādāju pie sālstrauka un kādreiz pie Jupitera. Tā kā pie šī sālstrauka strādāja daudz vairāk cilvēku, nekā tas man būtu bijis ērti pie Jupitera, tad tai laikā biju to jau pilnīgi pabeidzis.

Karalis bij atgriezies Parīzē, un es aizgāju pie viņa, aiznesot viņam pieminēto gatavo sālstrauku⁵¹, kurš, kā jau to augšā esmu teicis, bij ovalas formas un bij apmēram divi trešdaļas olekts lielumā, viss no zelta, izstrādāts ar grebla palīdzību. Un tā, kā jau es teicu, kad stāstīju par modeli,

biju izveldots Jūru un Zemi, abus divus sēdus, un kājas viņiem bija pamīšus, tāpat kā dažl jūras zari zemē un zeme starp minēto jūru; tādu graciju tad es viņiem arī taisni biju piešķīris. Jūrai biju labajā rokā ielicis trejzari un kreisajā biju ielicis smalki izstrādātu kuģi, kurā likt sāli. Zem šīs pieminētās figūras atradās viņa četri jūras zirgi, kas līdz krūtīm un priekšējām bija kā zirgi; visa pakalējās puses daļa bija kā zivīm: šo zivju astes tikamā kārtā vijās kopā, uz kuras grupas visbargākā pozā sēdēja minētais Jūra; viņam apkārt bija daudzējādu sugu zivis un citi jūras dzīvnieki. Ūdens bij iztēlots ar saviem viņiem; pēc tam tas bija brīnšķīgi noemaljēts savā krāsā. Zemi biju iztēlojis kā brīnumdaļu sievieti ar savu pārpilnības ragu rokā, viscaur kalli, tāpat kā virieti; viņas otrā kreisajā rokā biju uztaisījis templīti joniešu stilā, ļoti smalki izstrādātu, un tur biju domājis piparus. Zem šīs sievietes biju iztaisījis viskaistākos dzīvniekus, kādus zeme audzē; un zemes virskārtu biju pa daļai emaljējis, pa daļai atstājis no zelta. Pēc tam biju uzlicis šo minēto darbu un uzrīkojis uz melnkoka pamatnes; tā bij piemērotā biežumā, un tai bij maza apmale, kurā biju ledalījis četras zelta figūras, darinātas drusku izellāk nekā pusreljefā: tur bij iztēlota Nakts, Diena, Krēsla un Ausma. Tad vēl tur bija četri galvenie vēji, ar tādu tīrību izstrādāti un pa daļai emaljēti, cik vien var iedomāties.

Kad noliku šo darbu karaļa acu priekšā, viņš izlaida pārsteiguma saucienu un nevarēja vien diezgan remdēties to uzlūkodams; tad viņš man teica, ka lai es to aiznesot atpakaļ savā mājā un ka viņš ar lalku patelkšot man, kas man ar to jādārot. Aiznesu to mājās un tūdaļ ielūdzu dažus savus mīļus draugus un līdz ar viņiem vislielākā liksmībā mīlojos, uzlicis sālstrauku uz galda; un mēs bijām pirmie, kas viņu lietoja. Pēc tam turpināju nobeigt sudraba Jupī-

teru un kādu lielu trauku, jau pieminētu, viscaur izstrādātu visjaukākjiem ornamentiem un daudzām figurām.

Sai laikā Boloņa, augšā minētais gleznotājs, lika karalim saprast, ka būtu labi, ja viņa majestāte ļautu viņam doties uz Romu un dotu viņam ieteikšanas vēstules, lai viņš varētu noliet visskaistākās senās skulptūras, tas ir Leokontu, Kleopatru, Veneru, Komodo, Čiganieti un Apolonu⁶². Tās patiešām ir visskaistākās lietas, kādas ir Romā. Un viņš sacīja karalim, ka pēc tam, kad viņa majestāte būšot redzējis šos brīnišķīgos darbus, tad tas varēšot spriest par zīmējuma mākslu; jo viss tas, ko viņš no mums, modernajiem, esot redzējis, esot gaužam tālu no seno labā izstrādājuma. Karalis bij apmierināts un deva viņam visu atbalstu, ko viņš lūdza. Tā šis bestija aizgāja uz savu nelaimi. Tā kā viņam nebija pieticis drosmes strādāt ar savām rokām sacensībā ar mani, viņš izvēlējās šo otro lombardisko izeju, meklēdams apkaunot manus darbus, iztaisoties par seno darbu noveidotāju. Un ar visu to, ka viņš tos bij ļoti labi liels noliet, iznākums bija gluži pretējs tam, ko viņš bij iedomājies, kas tiks pastāstīts savā vietā.

Pēc tam kad biju alztrenčis projām minēto Katrineli un tas nabaga nelaimīgais jauneklis, viņas vīrs, bij aizgājis ar dievu no Parizes, es, gribēdams uzspodrināt savu Fonteneblo, kas jau bija gatava bronzā, lai iztaisītu labi abas Uzvaras dievietes, kuras nāca vārtu pusloka sānu kaktos, pieņēmu kādu nabaga meiteni, gadus piecpadsmit vecu apmēram. Viņa bija ļoti skaistām ķermeņa formām, un tā bija drusku patumša; un tā kā viņa bij mazs mežonēns un gaužam nerunīga, žiglu gaitu un sarauktām uzacīm, tas bij par iemeslu, ka iedevu viņai vārdu Meženis — viņas īstais vārds bij Džanna. Ar minēto meiteni nu ļoti labi nobeldzu Fonteneblo bronzā un tās divas minētās Uzvaras dievietes minētajiem vārtiem. Šī meiča bija tīra un jaunavīga, un es padarīju viņu grūtu; viņa dzemdēja man meitiņu septītā

jūnija dienā, pulksten trīspadsmiņos dienā, 1544. gadā; man tad bija pagājuši taisni 44 gadi. Minētai meitenei lielku vārdā Konstanca, un viņu man nokristīja Mr. Gvido Gvidi, karaļa ārsts, mans sirsnīgs draugs, kā jau tas augšā rakstīts. Viņš vienīgais bij kūmās, jo Francijā ir tāda paraša, ka ir tikai viens krusttēvs un divas krustmātes, kas bija siņora Madalēna, mesera Luidži Alamanni, florences augstmaņa un brīnišķīga dzejnieka sieva; otra krustmāte bij Rikardo del Benes, mūsu Florences pilsoņa un lieltirgotāja sieva; viņa bij augsta franču dižciltīgā. Tas bija pirmais bērns⁵³, kāds man jebkad bijis, cik atceros. Nozīmēju minētai meitenei pūrā tik daudz naudas, cik ar to bij mierā viena viņas mātes māsa, kurai es viņu nodevu; un nekad pēc tam neesmu viņu vairs pazinis.

Steidzu savus darbus un biju tos jau krietni padzinis uz priekšu: Jupiters bij gandrīz jau pie beigām, tāpat trauks; vārti jau sāka parādīt savu skaistumu. Tai laikā karalis ieradās Parīzē; un, lai gan es jau pastāstīju par savas meitiņas piedzimšanu 1544. gadā, mēs vēl nebijām pārlaiduši 1543. gadu; bet tā kā man bija tai sakarā iznācis runāt par šo manu meiteni, tagad, lai netiktu aizkavēts pie šīm svarīgākajām lietām, nekā cita neteikšu līdz savai vietai. Karalis ieradās Parīzē, kā teicu, un tūlīt atnāca manā mājā un atrada šos darbus paveiktus jau tiktāl, ka acis varēja bagātīgi mieloties, kā to darīja tās, kas piederēja šim brīnumainajam karalim, kam pieminētie darbi tik ļoti patika, cik vien nu var vēlēties tāds, kas pacieš piepūli, kā to biju darījis es; tūlīt viņš pats no sevis atminējās, ka augšā minētais Ferraras kardināls nav man nekā iedevis, ne pensiju, ne citu ko no tā, ko viņš bija man apsolījis; un, sacūkstēdamies ar savu admīrālī, viņš teica, ka Ferraras kardināls esot rīkojies ļoti slikti, man nekā nedodams; bet viņš gribot šai nebūšanā kaut kā līdzēt, jo viņš redzot, ka es esot vīrs, kas netērē daudz vārdus; bet bijis, nebijis es

vienā reizē būtu aizgājis ar dievu, viņam nekā vairs netelēis. Kad viņi bij aizgājuši mājās, pēc pusdienām viņa majestāte teica kardinalam, lai viņš karaļa vārdā pasakot ietaupījumu mantzinim, ka lai man izmaksā, cik ātri vien iespējams, septiņi simti zelta skudus trijos vai četros paņēmienos, kā viņam ērtāk, bet lai tikai tas notiktu; bez tam viņš pārmeta tam, sacīdams: „Es nodevu Benvenuto jūsu uzraudzībā, un jūs esat viņu aizmirsuši.“ Kardinals sacīja, ka viņš darīšot visu, ko viņa majestāte esot teikusi. Minētais kardinals aiz savas jaunās dabas lika, lai pāriet šī karaļa vēlēšanās.

Pa tam kari auga augumā; un tas notika tai laikā, kad imperators⁵⁴ ar savu milzu karaspēku nāca uz Parīzi. Kardinals, redzēdams, ka Francijai liels naudas trūkums, kad kādu dienu iznāca par mani runāt, sacīja: „Svētā majestāte, lai izdarītu labāk, es neesmu liecis izmaksāt naudu Benvenuto; pirmkārt tas ir tāpēc, ka tagad tās pārāk vajag; otrs iemesls ir tas, ka tik lielas naudas izmaksa jums vēl drīzāk liktu pazaudēt Benvenuto, jo, tā kā viņam liktos, ka viņš ir bagāts, viņš sapirktos Itālijā īpašumus, un, ja viņam kādreiz uznāktu trakums, viņš vēl labprātāk tad no jums šķirtos; tāpēc esmu apdomājis, ka ir labāk, ja jūsu majestāte viņam dod kaut ko savā karalistē, ja viņa grib, lai viņš paliek ilgāk viņas dienestā.“ Karalis atzina šos ieskatus par labiem, jo atradās naudas grūtībās; bet ne mazāk — kā jau ļoti cēla dvēsele, patiesi tā karaļa cienīgi, kāds viņš bija — viņš novēroja, ka pieminētais kardinals bij to darījis vairāk, lai pielabinātos nekā nepieciešamības pēc, jo kā gan viņš varētu iedomāties, ka kļuvušas jau tik smagas tik lielas karaļvalsts vajadzības.

Bet ar visu to, kad, kā jau esmu teicis, karalis izrādīja, ka piekrit minētiem iebildumiem, viņš klusībā to tā nedomāja; jo, kā jau to augšā teicu, viņš atgriezās Parīzē un otru dienu, bez kā es būtu gājis viņu uzmudināt, pats no

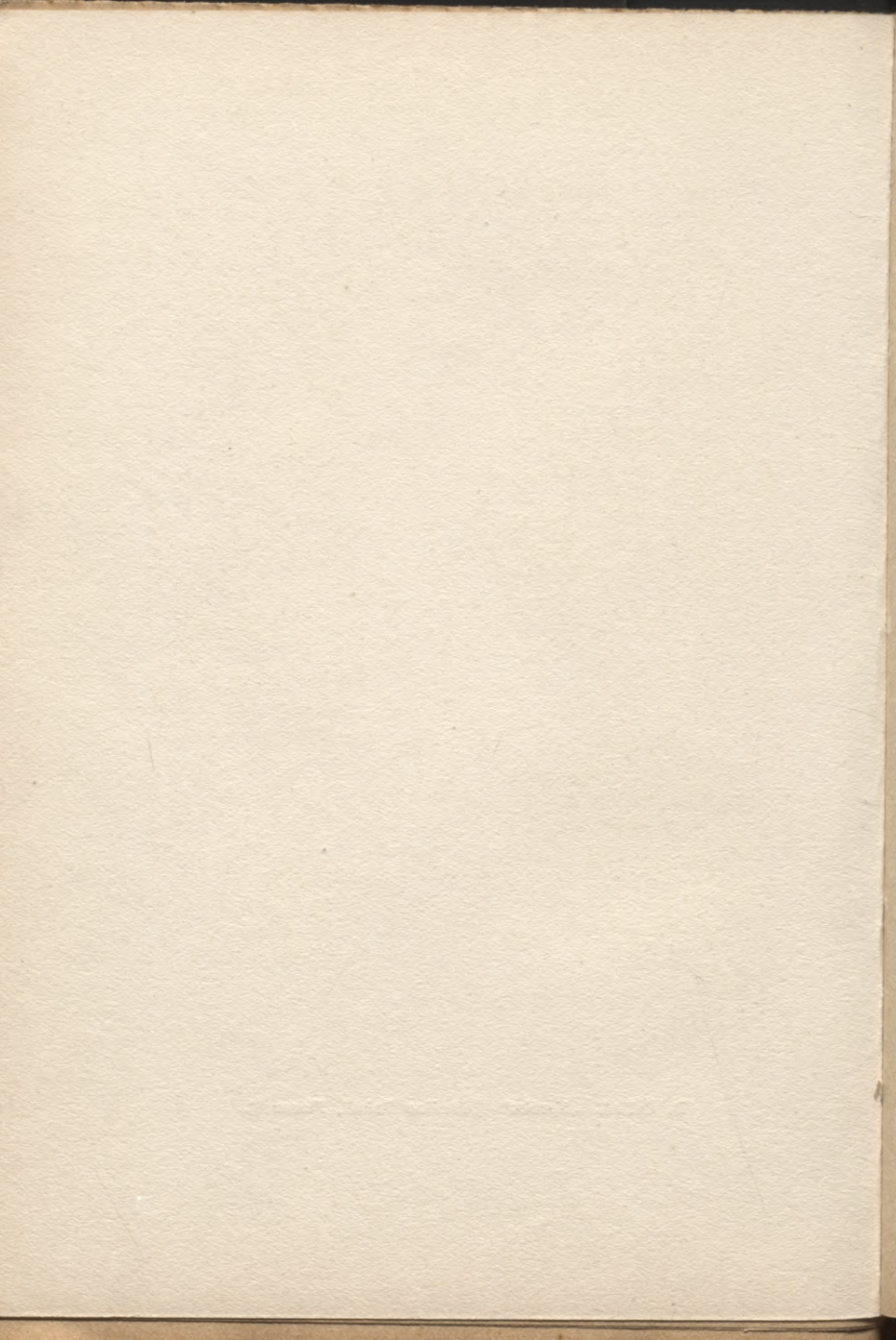
sevis atnāca pie manis mājās, kur, panācies viņam preti, izvadīju viņu pa dažādām istabām, kur atradās visāda veida darbi, un, sākdams ar zemākām lietām, parādīju viņam lielu daudzumu bronzas darbu, kurus viņš vēl tik lielos gabalos nebij redzējis. Pēc tam aizvedu viņu aplūkot sudraba Jupiteru un parādīju viņu jau kā gatavu ar visiem viņa brīnumskanstajiem izrotājumiem, kas viņam izlikās vēl daudz brīnišķīgāks, nekā tas būtu liesis kādam eltam, sakarā ar kādu nejauku atgadījumu, kas viņam bij noticis dažus gadus atpakaļ; jo, nākot pēc Tunisas ieņemšanas imperatoram uz Parīzi⁵⁵, vienojoties ar savu tēvoci karali Frančesko, minētais karalis, gribēdams salūkot tik liela imperatora elenīgu dāvanu, lika viņam darināt vienu sudraba Heraklu taisni tai lielumā, kā bija uztaisījis Jupiteru, par kuru Heraklu karalis atzinās, ka tas esot bijis visnejaukākais darbs, kādu viņš jebkad esot redzējis; un kad viņš tā to esot nosaucis tiem Parīzes spēka vīriem, kas uzdevās, ka viņi esot visspējīgākie ļaudis pasaulē šai nozarē; viņi paziņojuši karalim, ka tas esot viss, ko no sudraba varot iztaisīt, un gribējuši ne mazāk par divtūkstoš dukātiem par šo cūkas darbu; šī iemesla dēļ karalis, ieraudzījis manu darbu, saskatīja tur tādu tīrību, kādu viņš nekad nebūtu ticējis. Tā viņš noprieda kārtīgu lēmumu un gribēja, lai arīdzan mans Jupitera darbs tiktu novērtēts par divtūkstoš dukātiem, sacīdams: „Tiem es nedevu nekādu premiju; šis, kam es dodu apmēram tūkstoš skudu premiju, protams, man to var uztaisīt pret divtūkstoš zelta skudu samaksu, jo viņam uzviņām nāk vēl viņa premija.“

Tad es viņu aizvedu apskatīt citus zelta un sudraba darbus un daudzus citus modeļus jaunu darbu metiem. Vēlāk, pēdējā brīdī pirms viņa aiziešanas, es savā pils maurā atsedzu to lielo milzeni, par ko karalis brīnējās vislielāko brīnīšanos, kā viņš to nekad ne par vienu citu lietu netika darijis; un, pagriezies pret admīrāli, kas saucās monsīņors Anballe⁵⁶,

B. Čellini. „Nareiss“ (Džardino Boboli, Florencē).

viņš sacīja: „Tā kā kardināls nav viņu ne ar ko apgādājis — varbūt viņš ir bijis slinks prasītājs — es bez nekādas teikšanas gribu, lai viņš tiek apgādāts; jo tiem cilvēkiem par labu, kas nemēdz nekā prasīt, būtu jāatzīst, ka viņu darbi prasa daudz: tāpēc apgādājiet viņu ar pirmo abteju, kas būs brīva, kuŗas ienākumi būtu līdz divtūkstoš skudu vērtībā; un, ja tādas nav vienā gabalā, taisiet, lai tā iznāk divos vai trijos gabalos, jo viņam tas būs viens un tas pats.“ Es, atrazdamies tur klāt, dzirdēju visu un tūdaļ viņam pateicos, it kā būtu jau to dabūjis, sacīdams viņa majestātei, ka es vēlos, kad tas būs noticis, strādāt viņa majestātei bez jebkādas citas algas vai premijas, vai citādas darbu atlīdzības, līdz kamēr es, vecuma spiests, nespēdams vairs strādāt, varētu mierīgi atpūtināt savu nogurušo dzīvību, godīgi dzīvojojot no šiem ienākumiem, atcerēdamies, ka esmu kalpojis tik lielam karalim, kāds ir viņa majestāte. Uz šiem maniem vārdiem karālis, ar lielu labpatīku pagriezies pret mani, gaužam liksmi sacīja: „Lai tad tā notiek“, un apmierināts viņa majestāte no manis šķīrās, un es paliku.

Madame di Tampes, uzzinādama par šīm manām darīšanām, kļuva pret mani vēl indīgāka, sacīdama pie sevis: „Es tagad valdu pasauli, un tāds nieka vīreļis, šim līdzīgs, mani nemaz necieni!“ Šī nu uzsāka visiem līdzekļiem pret mani cīņu. Un kad viņai krita rokās kāds vīrs, kas bija liels destilētājs — šis iedeva viņai tādus smaržīgus un brīnišķīgus ūdeņus, kas viņai spēja nogludināt ādu, lieta, kas agrāk nekad Francijā vēl nebija darīta — viņa stādīja to priekšā karalim; kurš cilvēks cēla priekšā kādus no šiem filtrējumiem, kas karalim ļoti iepriecināja; un tais priekos notika, ka viņš lūdza viņa majestātei bumbotavu, kāda bij manā pili ar dažām mazām telpām, kuŗas, viņš sacīja, es neizlietojot. Šis labais karālis, kas pazīna, no kurienes lieta

nāk, nedeva nekādas atbildes. Madama di Tampes sāka ķerties pie tiem līdzekļiem, ar kādlem sieviete spēj kaut ko pie vīriešiem panākt, tikmēr kamēr viņa savu nolūku viegli panāca, jo, atrodot karali mīlētāja garastāvokli, kuram viņš bieži bija padots, viņš izpildīja madamai, ko tik viņa vēlējās.

Atnāca tas minētais vīrs kopā ar mantzini Groljē, visaugstāko Francijas dižciltīgo; un tā kā šis mantzinis runāja ļoti labi itāliski, viņš atnāca uz manu pili un ienāca tur manā klātbūtnē, runādams ar mani itāliski, it kā jokodamies. Kad viņš mani izdevīgu brīdi, viņš teica: „Karāja vārdā es nododu šī cilvēka valdījumā šo bumbotavu līdz ar tām mājiņām, kas pieder pie minētās bumbotavas.“ Uz to es atteicu: „Svētajam karalim pieder ikviena lieta; tamdēļ jūs varat še ienākt iekšā daudz brīvāk; tāpēc, ka šis ceļš caur notariem un tiesu, izskatas drīzāk pēc krāpšanas nekā pēc tik lielā karaļa rīkojuma; un es ceļu jums iebildumus, jo, pirms es iešu sūdzēties karalim, es aizstāvēšos tā, kā viņa majestāte vēl aizvakar vēlēja man darīt; un es izsperšu to vīru, ko jūs man esiet te ielikuši, pa logiem laukā, ja neredzēšu citu īpašu pavēli no paša karaļa rokas.“ Uz šiem vārdiem pieņētais mantzinis aizgāja draudēdams un burkšķēdams, un es paliku, darīdams to pašu, negribēdams pašreiz uzsākt ko citu; pēc tam aizgāju uzmeklēt tos notarus, kas bij iecēlušī šo par īpašnieku. Tie bij mani ļoti paziņas, un viņi man teica, ka tā gan esot kāda ceremonija, ko karalis norīkojis, bet ka tā neesot neko svarīga; un ka, ja es būtu mazuliet pretojies, viņš īpašuma tiesības nebūtu dabūjis, kā viņš to ir panācis, un ka tās esot tiesas padarīšanas un parašas, kas nebūt neskarot paklausību karalim; tā ka, ja vien man izdotos izdzīt viņu no īpašuma tādā pašā kārtā, kā viņš tur esot ienācis, tad būtu ļoti darīts un nekas cits nenotiktu.

Man pietika ar mājienu, lai otru dienu sāktu ķerties pie ieročiem; un, ja arī man bij dažas grūtības, biju to uzsācis izpriecās dēļ. Katru dienu pēc kārtas sarīkoju uzbrukumu ar akmeņiem, pīķiem, arkebuzām, bet šaujot bez lodes; tomēr es viņiem iedzinu tādas bailes, ka neviens vairs viņam negribēja nākt palīgā. Tāpēc, atradis vienu dienu, ka viņa aizstāvēšanās vāja, iegāju ar varu mājā un iztrecu viņu no tās laukā, izmezdams viņam visu, visu ārā, ko viņš tur bij sanesis. Pēc tam aizskrēju pie karaļa un sacīju, ka esmu izdarījis itin visu, ko viņa majestāte man bija vēlējies, aizstāvēties no visiem tiem, kas gribēja mani aizkavēt kalpot viņa majestātei. Karalis par to pasmejās un izdeva man jaunus papirus, lai es ar to palīdzību vairs netiktu apgrūtināts.

Pa tam es ar lielu centību pabeidzu skaisto sudraba Jupiteru līdz ar viņa zeltīto pamatni, ko biju novietojis uz kāda koka blūka, kas tikai maķenīt bij redzams; tai pieminētāja koka blūķi biju ierīkojis četras stipra koka bumbiņas, kas atradās vairāk nekā līdz pusei apslēptas viņu ligzdās, līdzīgi metamo mašīnu ierīcē. Šie priekšmeti bija tik jauki sarīkoti, ka mazs bērns bez mazākās piepūles virzīja uz visām pusēm šurp un turp pieminēto Jupitera tēlu. Būdam to pa savam prātam uzrikojis, aizgāju ar to uz Fonteneblo, kur atradās karalis.

Tai laikā augšā pieminētais Boloņa bij aizvedis uz Romu augšminētās statujas un bij tās ar lielu rūpību līcis noliet bronžā. Es par to nekā nezināju, gan tāpēc, ka viņš šo darbu bij paveicis lielā klusībā, gan tamdēļ, ka Fonteneblo atrodas no Parīzes vairāk nekā četrdesmit jūdžu tālu; tamdēļ es nebiju iespējis nenieka uzzināt. Jautājot karalim, kur viņš vēlētos, lai es Jupiteru novietoju, tā kā klāt bija madama di Tampes, viņa sacīja karalim, ka neesot citas piemērotākas vietas, kur to novietot, kā viņa skaistā galerija. Tā bija, kā mēs Toskanā sacītu, kāda

lodžija vai patiesībā aleja; drīzāk to varētu saukt par aleju, jo par lodžijām mēs saucam tādas istabas, kas no vienas puses atvērtas. Šī telpa bija daudz vairāk nekā simt gājiena soļu garumā, un tā bija izgreznota un gaužam bagāta ar gleznojumiem no mūsu florencieša brīnišķīgā Rosso rokas; un starp gleznojumiem bija iekārtoti ļoti daudzi tēlniecības darbi, daži apaļi, daži bareljefā; tā bija divpadsmit gājiena soļu platumā apmēram. Augšā minētais Bolona bija savedis tai minētā galerijā visus augšminētos antīkos darbus, nolietus bronzā un ļoti labi izdevušos, un viņš bija tos novietojis visjaukākā kārtībā, paceltus uz savām pamatnēm; un tā, kā jau augšā esmu teicis, tie bija visskaistākie Romas antīko lietu novilkumi. Tai pieminētajā istabā es nogādāju savu Jupiteru; un kad ieraudzīju to lielo izstādī, viscaur mākslīgi iztaisītu, noteicu pie sevis: „Tas ir tikpat kā iet caur piķiem. Lai dievs nu man palīdz.“ Nolicis to savā vietā un cik spēdams to labi sagatavojis, gaidīju, kad nāks lielais karalis.

Biju ielicis minētam Jupiteram viņa labajā rokā tā zibeni, kas izskatījās, itin kā viņš gribētu to mest, un kreisā biju tam nolīcis Pasauli. Starp ugunīm biju ar lielu izveicību ielicis baltas lāpas gabalu. Un lai gan madama di Tampes bija aizturējusi karali līdz pat naktij, lai panāktu vienu no abiem ļaunumiem — vai nu lai viņš neierastos, vai arī lai patiesi mans darbs tumsas dēļ izskatītos mazāk skaists; tomēr, kā dievs tām radībām piešķir, kas viņam uztiecas, iznāca gluži pretējais; jo, redzēdams, ka metas tumsa, aizdedzināju minēto lāpu Jupitera rokā; un — tā kā tā bija nedaudz augstāk pār Jupitera galvu, stari krita no augšienes, un skats bija daudz skaistāks, nekā tas būtu bijis dienas laikā. Ieradās minētais karalis kopā ar savu madamu di Tampes, ar savu dēlu dofīnu, tagad karali, ar dofīni, ar Navarras karali, savu svaini, ar madamu Margeritu, viņa

meitu un vairākiem citiem augstiem signoriem, kas bija samācīti no madamas di Tampes iztekties pret mani.

Redzot ienākam karali, liku pāriet uz priekšu tam savam jau minētam zēnam Askanio, lai viņš kluslīgām virza skaisto Jupiteru uz karaļa pusi; un tā kā arī es to biju iztaislījis mazliet mākslīgi, tad šī niecīgā kustība, kādu minētai figurai piešķīra, jo tā bij ļoti labi darināta, lika tai izskatīties kā dzīvai; un, pallekot pieminētām antikām figurām maķenīt aizmugurē, es ar savu darbu sniedzu pats pirmais acim lielu baudu. Karalis tūlīt teica: „Tas ir visskaitākais, ko jebkad kāds cilvēks redzējis, un es, kas ar to izklaidējos un saprotu šo to no tam, nebūtu iedomājies ne simto daļu.“ Likās, ka visi tie signori, kam vajadzēja runāt pret mani, nevarēs vien rīmties slavēdami minēto darbu. Madama di Tampes nekaunīgi teica: „Liekas gan, ka jums nemaz nav acu. Vai jūs neredzat, cik daudz skalstu, antiku bronzas figuru tur vēl novietotas, kurās pastāv istā šīs mākslas vērtība, nevis šais modernajos kumēdijos?“ Tad karalis sakustējās un pārējie līdz ar viņu; un, uzmetis aci minētām figurām, un, tā kā tās — jo gaisma krita tām no apakšas — nebūt neizskatījās labi, karalis uz to sacīja: „Kas ir gribējis kaitēt šim cilvēkam, izdarījis viņam lielu pakalpojumu; jo ar šo brīnumaino tēlu palīdzību var redzēt, ka viņējais ir atliku likām vēl skaistāks un brīnišķīgāks par tiem. Tamdēļ pienākas Benvenuto augstu cienīt, jo ne tikai viņa darbi ir antikajiem līdzvērtīgi, bet vēl tos pārspēj.“ Uz to madama di Tampes teica, ka, redzot tādu darbu dienā, tas neliktos ne tūkstoškārt tik skaists, kā tas izskatās naktī; bez tam esot jāievēro, ka es esot pār minēto tēlu pārsēdzis plīvuru, lai aizklātu kļūdas. Tas bija ļoti smalks šķidrants, ko biju ar skaistu graclju apmetis minētam Jupiteram, lai būtu lielāks viņa majestātīgums; kuru es pie šiem vārdiem satvēru, paceldams to no apakšas, atklājot viņa skaistos dzimuma locekļus, un ar it kā dusmīgu kus-

tību to saplēsu. Viņa nodomāja, ka esmu atsedzis to daļu, lai viņu izsmietu. Karalls, pamanījis viņas sašutumu un manu iedegšanos, vēlējās sākt runāt; tūdaļ gudrais karalls sacīja taisni šos vārdus savā valodā: „Benvenuto, es tev noņemšu vārdu, tā ka stāvi klusu, un tev būs vēl par tūkstoti vairāk mantas, nekā tu vēlies.“ Es, nespēdams parunāt, ar lielu dedzību apgriezios, kāpēc šī purpināja vēl dusmigāk, bet karalls aizgāja daudz ātrāk, nekā viņš to būtu darījis, sacīdams skaļi, lai mani iedūšotu, ka viņš esot izcēlls no Itālijas vislielāko vīru, kāds jebkad dzimis, kas apveltīts ar tik daudzām spējām.

Kad atstājis Jupiteru⁵⁷ tur, grībēju no rīta doties projām, viņš lika man iedot tūkstoš zelta skudu: pa daļai tā bija mana premija, pa daļai par rēķiniem, kuros uzrādīju, ka esmu izlēcis savu. Paņēmis naudu, priecīgs un apmierināts atgriezios Parīzē; un, tikko tur nonācu, pēc ēšanas liku atnest visus savus apģērbus, kuru bij liels daudzums, — no zīda, ļoti greznām ādām un tāpat no gaužam smalkiem audumiem. Tos izdāvināju visiem saviem strādniekiem, dodams tiem pēc kalpošanas nopelniem, līdz pat kalponēm un staļļa puīšiem, iedvesmodams viņus, lai viņi man ar krietnu sirdi palīdz.

Atguvis spēkus, ar vislielāko nodošanos un centību, ķēros, lai pabeigtu lielo Marsa statuju, ko es biju taisījis no ļoti labi savienotiem kokiem nostiprināšanai; un vīrs viņa miesas bija krevele, astotdaļ olekts biezumā, pagatavota no ģipša un citīgi apstrādāta; tad biju pavēlējis minēto figuru taisīt no daudziem gabaliem un vēlāk tos savienot ar bezdelīgu astēm⁵⁸, kā amats to prasa, jo tā man tas iznāktu ļoti viegli pataisams.

Negrību izlaist, nepievedis kādu šī lielā darba pierādījumu, patiešām pasmiešanās cienīgu notikumu, jo biju pavēlējis visiem tiem, kam devu uzturu, lai manā mājā un manā pili neved prieka meitas; un par to es ļoti rūpējos, lai tādas

lietas nenotiktu. Bija šis mans zēns Askanio iemilējies brinumskaistā jaunavā un šī viņā; tāpēc pieminētā jaunava, aizbēgusi no savas mātes, būdama atnākusi vienu nakti pie Askanio, negribēja vēlāk iet prom, un šis, nezinādams, kur lai viņu pastļēpj, beigu beigās kā jau asprātīgs cilvēks ielika to minētā Marsa tēlā un taisni viņa galvā ierīkoja tai guļas vietu; un tur viņa palika ilgu laiku, un nakti viņš klusitīgiņām vairākas reizes izcēla viņu ārā. Tā kā šī galva bija drīz pie beigām, un arī drusku aiz savas iedomības, atstāju pieminēto galvu neapsegto, kas bij saredzama no lielākās Parīzes pilsētas daļas, un tuvākie kaimiņi bij pasākuši kāpt uz jumtiem, bet daudz tautas nāca to īpaši skatīties. Un tā kā Parīzē gāja runas, ka tai manā senatnīgajā pili dzīvojot viens gars, par ko es nekad nekādu pazīmi neesmu manījis, lai ticētu, ka tas tiesa — visi Parīzes ļaudis to dēvēja Lemonio Boreo⁵⁹ vārdā — un tā kā šī melča, kas dzīvoja pieminētajā galvā, dažreiz nevarēja izvalīties, ka pa acīm⁶⁰ nebūtu redzama kāda kustēšanās, tad daži no šiem muļķa ļautiņiem stāstīja, ka tas gars esot ielidis tā lielā tēla miesās un ka tas viņam liekot kustināt acis tai galvā un muti, ltiin kā tā gribētu runāt; un daudzi izbaillēs aizbēga, bet daži slipētie, atnākuši skatīties un nevarēdami noliegt acu iespīdēšanos, kāda bij minētam tēlam, aridzan apgalvoja, ka tur esot gars, nemaz nezinādami, ka tur bija gars un bez tam vēl jauka miesa.

Pa tam es centos sastatīt kopā savus skaistos vārtus⁶¹ ar visām aprakstītajām lietām. Un tā kā negribu censties aprakstīt šai savā Dzīvē to, kas piekrit tiem, kuri saraksta kronikas, tad esmu atstājis nopakaļ imperatora ierašanos ar viņa lielo karaspēku un karaļa ar visu viņa bruņoto spēku. Un tos laikus viņš meklēja pēc mana padoma, lai žigli nocietinātu Parīzi; viņš atnāca pie manis īpaši uz mājām un apveda mani visapkārt Parīzes pilsētai; un, izdzirdis, ar cik saprātīgu spriedumu es viņam žigli Parīzi

nocietināju, viņš deva man sevišķu rikojumu, lai to, ko es esot teicis, es tūdaļ izdarītu; un viņš pavēlēja savam admirālim, lai tas nosaka tiem ļautiņiem, lai viņi mani klausā, piedraudot ar krišanu viņa nežēlastībā. Admirālis, kas bij par tādu padarīts madamas di Tampes labvēlības dēļ un nevis par saviem labiem darbiem, būdams trūcīgas saprašanas cilvēks un tā kā viņa vārds bija monsiņors Anguebò — lai gan mūsu mēlē tas nozīmē monsiņors Aniballe, tai viņu valodā tas skan tā, ka ļaudis to drizāk sauc monsiņors Asino Bue⁶² — tad šis lops izstāstīja visu madamai di Tampes, kas viņam pavēlēja, lai viņš liek aši atsaukt šurp Džirollmo Bellarmato⁶³. Tas bija kāds slēniešu inženieris, un viņš atradās Djepā, drusku vairāk nekā dienas gājiena attālumā no Parīzes. Viņš tūlī atnāca, un tā kā viņš sāka nocietināt, izvēloties visilgāko ceļu, es no šī pasākuma atkāpos; un, — ja imperators dzītos uz priekšu, viņš Parīzi ieņemtu gaužam viegli. Stāstīja gan, ka tai vēlāk noslēgtajā līgumā, madama di Tampes, kas vairāk kā neviena cita persona bija tur iejaukusies, bija karali nodevusi. Cita vairs nekā man par to nenākas stāstīt, jo tas nav mans temats.

Sāku ar lielu čaklumu salikt kopā savus bronzas vārtus un pabeigt to lielo trauku un divus citus vidēja lieluma, darinātus no mana paša sudraba. Pēc tiem uztraukumiem karalis atnāca mazuliet atpūsties Parīzē. Tā kā šī nolādētā sieviete bij dzimusi gandrīz vai pasaules izpostīšanai, tad man likās diezgan liela lieta, ka es viņai biju tapis par galveno ienaidnieku. Kad ar labo karali viņai iznāca runa par manām lietām, viņa sateica par mani tik daudz jauna, ka šis labais cilvēks, lai viņai izpatīktu, metās zvērēt, ka viņš vairs par mani nelikšoties ne zinīs, itin kā viņš mani nekad nebūtu pazinīs. Šos vārdus man atnāca

tūdaļ atstāstīt viens Ferraras kardināla pažs, kas saucās Villa, un teica man, ka viņš pats esot tos dzirdējis no karaļa mutes. Tas man uzlaida tādas dusmas, ka šasviedu juku jukām visas savas dzelzis un arī visus darbus, sakārtojos, lai aizietu ar dievu, un tūlīt devos pie karaļa. Pēc tam, kad viņš bija paēdis, iegāju kādā istabā, kur viņa majestate atradās ar ļoti nedaudzām personām; un kad viņš ieraudzīja mani ienākam, tā kā es viņam pienācīgi palocijos kā karaļa priekšā pienākas, viņš tūdaļ jautru valgu pamāja ar galvu. Kālabad man radās cerība, un, maz pazām tuvojoties viņa majestātei, jo tur tika rādītas dažas lietas manā nozarē, kad britiņu par minētām lietām bij pārrunāts, viņa majestate man vaicāja, vai man neesot mājās viņam kaut kas skaists parādams, un pēc tam prasīja, kad es vēloties, lai viņš aizietu. Tad es atteicu, ka esmu viņa rīcībā viņam kaut ko parādīt, ja viņam būtu vēlšanās, kaut vai tūlīt. Viņš tūdaļ sacīja, ka lai es dodoties mājup un ka viņš vēloties tagad iet.

Es devos ceļā, gaidīdams šo labo karali, kas bij aizgājis, lai atvadītos no madamas di Tampes. Gribēdama uzziņāt, uz kuriem viņš iet, viņa tāpēc sacīja, ka viņa tam iešot līdz biedram, bet, kad karalis viņai bij pateicis, kur tas iet, viņa atteica viņa majestātei, ka tā negribot iet viņam līdz un ka viņa to lūdzot, lai viņai darot to patikšanu un tai dienā bez viņas neejot. Viņai vajadzēja vairāk nekā divas reizes uzmākties, vēloties karali no šī nodoma atturēt; tai dienā viņš uz manu māju neatnāca. Otru dienu pēc tam atgriezās pie karaļa tai pašā stundā; tikko mani ieraudzījis, viņš zvērēja, ka gribot tūdaļ iet uz manu māju. Kad viņš kā parasti bij aizgājis pie savas madamas di Tampes atvadīties, redzēdama, ka ar visu savu varu tā nevar karali atturēt, viņa sāka ar savu dzelīgo mēli stāstīt par mani tik daudz ļauna, cik vien var stāstīt par cilvēku, kas bijis šī cienījamā kroņa nāvīgs ienaidnieks. Uz to la-

bais karalis sacīja, ka viņš gribot aiziet pie manis mājās vienīgi, lai mani tā salamātu, ka es pārbitos; un tā viņš arī deva vārdu madamai di Tampes to darīt.

Un tūdaļ viņš atnāca manā mājā, kur es viņu ievedu zināmās zemās telpās, kurās biju salicis kopā visus tos savus lielos vārtus; un pie tiem nonācis, karalis palika tik pārsteigts, ka viņš vairs neatrada ceļa, lai pateiktu man tos gaužam rupjos vārdus, ko bij apsolījis madamai di Tampes. Bet arī vēl par to viņš tomēr negribēja palaist garām izdevību izteikt man to apsolīto bārienu un iesāka, sacīdams: „Benvenuto un jūs citi, lai gan jūs esat mākslinieki, jums tomēr vajadzētu atzīt, ka šīs mākslas spējas jūs paši no sevis nevarat parādīt; un jūs izrādāties lieli vienīgi caur tām izdevībām, kādas mēs jums sagādājam. Tā tad jums vajadzētu būt drusku paklausīgākiem un ne tik augstprātīgu galvu. Es atceros, ka biju jums sevišķi pasūtījis, lai jūs man pataisat divpadsmit sudraba statujas; un tā bija visa mana vēlēšanās. Jūs man esat gribējuši pagatavot vienu sālstrauku un bļodas, un galvas, un vārtus, un gaužam daudz vēl citu lietu, tā ka esmu pavisam apmulsis, redzot, ka atstātas novārtā visas manas gribas vēlēšanās un ka jūs cenšaties pakļaut mani visām jūsu vēlēšanām, tā ka, ja jūs domājat rīkoties šādā veidā, es jums vēlāk parādīšu, kā mēdzu rīkoties es, ja vēlos, lai strādā pēc manas gaumes. Tāpēc es jums saku: centieties klausīt to, kas jums teikts, jo, ja jūs ietiepsieties par šīm jūsu fantazijām, jūs ieskriesiet ar pieri mūrī.“ Un kamēr viņš runāja šos vārdus, visi tie siņori uzmanīgi klausījās, redzēdami, ka viņš purināja galvu, sarauca uzacis un rādīja gan ar vienu, gan otru roku, tādā mērā, ka visi tie cilvēki, kas tur bija klāt, tricēja aiz ballēm manis dēļ, jo es biju nolēmis nebaidīties ne no kā.

Un tikko kā viņš bij beidzis man izteikt šo rājienu, ko tas bij apsolījis savai madamai di Tampes, noņemtos uz

vienu celi un, noskūpstījis viņa drānas virs ceļiem, sacīju: „Svētā majestāte, es apstiprinu, ka viss tas, ko jūs sakāt, ir patiesība; pasaku jums tikai, ka mana sirds ir visu laiku dienu un nakti ar visiem saviem dzīvības spēkiem bijusi nomodā vienīgi, lai jūs klausītu un jums kalpotu; un viss tas, kas jūsu majestātei liktos, ka tas būtu pretrunā tam, ko es saku, lai jūsu majestāte zina, ka tas nav bijis Benvenuto bet tas varbūt bijis mans jauns liktenis vai neveiksmīgā laime, kas gribējusi mani padarīt necienīgu kalpot visbrīnīšķīgākam valdniekam, kāds jebkad zemes virsū bijis; tamdēļ es lūdzu jūs man piedot. Man šķiet vienīgi, ka jūsu majestāte man iedeva sudrabu tikai vienai statujai, un, tā kā man pašam tā nav, es vairāk kā šo nevarēju pataisīt; un no tā nedaudz sudraba, kas no minētā tēla man palika pārli, es izgatavoju šo vāzi, lai parādītu jūsu majestātei skaisto antiko manieri, ko varbūt agrāk jūs tādā veidā nebūtu redzējuši. Kas attiecas uz sālstrauku, man šķiet, ja labi atceros, ka jūsu majestāte pati man to vienu dienu prasīja, runājot par kādu, kas jums pirms tam bij atnests; kāpēc, parādot jums kādu modeli, ko biju jau pagatavojis Itālijā, vienīgi pēc jūsu pieprasījuma jūs man likāt dot tūdaļ tūkstoš zelta dukātu, lai es to iztaisū, sacīdami, ka zinot, cik man tas būšot patīkami, un it īpaši, man liekas, ka jūs man bijāt ļoti pateicīgi, kad es jums to pabeigtu nodevu. Kas attiecas uz vārtiem, man likās, ka par to runājot, jūsu majestāte būtu devusi rīkojumu monsiņoram di Villuruā, savam pirmajam sekretaram, kas uzdeva monsiņoram Marmaja un monsiņoram dell' Aphà⁶¹, lai tie man pasūta šo darbu un lai mani apgādā līdzekļiem; un bez šiem rīkojumiem es pats no sevis nekad nebūtu spējis turpināt tik lielus pasākumus. Kas attiecas uz bronzas galvām un Jupitera pamatni un citiem, tad tās galvas es patiešām taisīju pats uz savu galvu, lai izmēģinātu šo Francijas zemi, ko es kā svešnieks nebūt nepazīnu; un bez šīs minētās zemes izmēģinā-

šanas es nevarētu uzsākt noliet šos lielos darbus. Un par pamatnēm, ko es taisīju — man likās, ka tās gaužam labi sabiedrojas ar tām pieminētām figurām; jo visu to, ko esmu darijis, esmu domājis, ka daru labāko un nekad nenovēršos no jūsu majestates vēlēšanām. Tiesa gan, ka šo lielo kolosu esmu visu iztaisījis līdz tam stāvoklim, kādā tas ir, no sava paša maka vienīgi tādēļ, ka man likās, ka jums, tik lielam karalim, un man, tik niecīgam māksliniekam, kāds esmu, vajadzētu jūsu un manai slavaļ pataisīt vienu statuju, kādas nekad nav bijis senajiem. Atzinis tagad, ka dievam nav patīcis padarīt mani par tik godājamu kalpošanas cienīgu, lūdzu jūs, lai tās pagodinošās premijas vietā, ko jūsu majestāte bija nozīmējusi par maniem darbiem, tā man piešķir vienīgi kādu nieku savas žēlastības un līdz ar to mani atlaiž; jo, tikko būšu tā cienīgs, aiziešu, atgriežoties Itālijā, vienmēr pateikdams dievam un jūsu majestātei par tām laimīgām stundām, kuras esmu pavadījis viņas dienestā.“

Viņš saņēma mani savās rokās un ar lielu maigumu piecēla stāvus; tad viņš man teica, ka man esot jāsamierinoties viņam kalpot un ka viss tas, ko es esot strādājis, esot labs un viņam gaužam tikams. Un pagriezies pret tiem siņoriem, viņš sacīja taisni šos vārdus: „Es patiešām domāju, ka, ja paradīzei būtu vārti, tie nekad nebūtu skaistāki par šiem.“ Kad redzēju aprimstam mazliet šo vārdu iespaidu, kas visi bija man labvēlīgi, par jaunu ar visdziļāko palocīšanos es viņam pateicos, tomēr atkārtojot vēlēšanos aiziet, jo man vēl dusmas nebija pārgājušas. Kad šis lielais karalis pamanīja, ka nebija novērtējis tā, kā bija pelnījis šī viņa neparastā un lielā laipnība, viņš man pavēlēja diktā un baisīgā balsī, lai es vairs nebilstot ne vārda, citādi vai man! un tad viņš piebilda, ka viņš mani nosmacēšot zeltā un ka viņš piešķirof man atbrīvošanu, un ka ārpus tiem darbiem, kas viņa majestātes uzdoti, ar visu, ko es pa

starpu darišot sev, viņš būšot pilnā mierā, un ka man vairs nekad ar viņu nebūšot domstarpību, jo viņš esot mani iepazinis; un ka lai arī es papūloties iepazīt viņa majestāti, kā pienākums to prasa.

Es sacīju, ka pateicos dievam un viņa majestātei par visu, pēc tam lūdzu viņu, lai viņš nāk aplūkot lielo figuru, ko biju paveidojis tālāk; tā viņš ieradās pie manis. Es liku to atklāt; tas viņam lika tā izbrīnīties, ka to nekad nevarētu iedomāties; un tūdaļ viņš uzdeva vienam savam sekretaram, lai tas nekavējoties atdod man visu naudu, ko biju no sevis izlicis, un lai tā būtu kāda summa būdama, pietiekot, ja es to iesniedzu ar savu roku uzrakstītu. Pēc tam viņš aizgāja un teica man: „Ardievu, mon ami“, kādu izcilu vārdu karaļi nemēdz lietot.

Atgriezies savā pili, viņš atkārtoja ievērojamos vārdus, tik brīnišķīgi pazemīgus un tik sevišķi augstprātīgus, kādus biju runājis ar viņa majestāti, kuri bija likuši tam gaužam dusmoties; un atstāstot dažus no šiem atsevišķiem izteicieniem madamas di Tampes klātbūtnē, kur atradās monsiņors di San Polo⁶⁵, augsts Francijas barons. Šis senāk bij uzmeties man par dikti lielu draugu; un, protams, šoreiz viņš to ļoti veikli, pa franču modei pierādīja. Jo pēc daudzām pārrunām, karalis sūdzējās par Ferraras kardinalu, ka tas, būdams nolikts man par uzraugu, nekad nebij par manām vajadzībām domājis un ka viņa dēļ neesot daudz trūcis, ka es būtu no viņa karaļvalsts aizgājis ar dievu, un ka viņš patiešām esot domājis dot man par uzraugu kādu personu, kas mani pazītu labāk, nekā to darījis Ferraras kardinals, jo viņš vairs negribot sagādāt izdevību mani zaudēt. Uz šiem vārdiem tūdaļ piedāvājās monsiņors di San Polo, sacīdams karalim, lai tas nodod mani viņa aizgādībā un ka viņš gan parūpēšoties, lai man nekad vairs nebūtu iemesla no viņa karaļvalsts aiziet. Uz to karalis atteica, ka viņš būtu ļoti laimīgs, ja San Polo vēlētos viņam

pateikt, kādā veidā tas rīkosies, lai es neaizietu. Madama, kas bija klāt, bij gaužam saigusī, un San Polo turējās pieklājīgi, negribēdams teikt karalim, kā šis rīkosies. Kad karalis to taujāja no jauna, viņš par patikšanu madamai di Tampes teica: „Es viņu pakārtu aiz rīkles to jūsu Benvenuto; un tādā kārtā jūsu karaliste viņu nezaudēs.“ Madama di Tampes tūdaļ lieliski sāka smieties, sacīdama, ka es to esot labi pelnījis. Uz to karalis sabiedrības pēc sāka smieties līdz un teica, ka viņš būtu ļoti laimīgs, ja San Polo mani pakārtu, ja tikai viņš vispirms atrastu kādu citu man līdzīgu; un ar visu to, ka es nekad to neesmu pelnījis, viņš dodot tam pilnu vaļu. Pieminētā kārtā šī diena bij noslēgusies, un es paliku sveiks un vesels; lai dievam par to slava un pateikšana.

Tai laikā karalis bij apklusinājis karu ar imperatoru⁶⁶, bet ne ar angļiem, tā ka šie velni mūs turēja lielās briesmās. Tā kā karalim bij galva citur nekā pie baudām, viņš bij uzdevis Pjero Stroci, lai tas noved dažas galeras tais Angļu jūrās; tā bij ārkārtīgi svarīga un grūta lieta nogādāt tās tur, arīdzan šim brīnišķīgajam zaldātam, vienīgajam savā laikā šai profesijā un tikpat vienīgam nelaimē.

Bij pagājuši vairāki mēneši, kopš nebiju saņēmis ne naudu, ne kādu rīkojumu strādāt, tā ka biju atlaidis visus savus strādniekus, izņemot divus italiešus, kuriem es liku taisīt divas vāzītes no mana sudraba, jo viņi bronzu neprata strādāt. Kad viņi bij pabeiguši abas vāzes, aizgāju ar tām uz kādu pilsētu, kas pieder Navarras karalienei; tā saucas Ardžentana⁶⁷ un ir daudzu dienu tālumā no Parizes. Nonācu pieminētā vietā un atradu karali, kas bija saslimis; Ferraras kardināls pateica viņa majestātei, ka es esot še ieradies. Uz to karalis nekā neatbildēja, kas bij par iemeslu, ka man vairāk dienas vajadzēja nīkt. Un patiesi man

nekad nav bijusi lielāka nepatīkšana; taču pēc dažām dienām es vienu vakaru stādijos priekšā un parādīju viņa acīm šīs divas skaistās vāzes, kas viņam bez mēra patīkās. Kad redzēju karali gaužam labi atspirgušu, lūdzu viņa majestati, lai viņš būtu ar mieru piešķirt man žēlastību, ka es varētu iet atvaļinājumā uz Itāliju un ka es atstāšu septiņu mēnešu algu, kas man vēl pienācās, kādu naudu viņa majestate varbūt pagodinātos likt man izmaksāt vēlāk, ja tā man būtu vajadzīga atgriežoties. Lūdzu viņa majestati, lai tā man piešķir šādu žēlastību, ievērojot to, ka tagad ir patiesi laiks karošanai, nevis veidošanai; un arī vēl tāpēc, ka viņa majestate bij atļāvusi to savam gleznotājam Boloņam, es gaužam pazemīgi lūdzos, lai tā būtu ar mieru darīt ari-dzan mani tās cienīgu.

Karalis, kamēr runāju viņam šos vārdus, aplūkoja ar vislielāko uzmanību tās divas vāzes un vairākas reizes ievalnoja mani ar savu briesmīgo skatu; es turpretim, cik labi varēju un pratu, lūdzu viņu, lai tas man piešķir šo žēlastību. Ieraudzīju pēkšņi viņu sašutušu, un, piecēlies kājās, viņš sacīja man itāliski: „Benvenuto, jūs esat liels trakulis; aiznesiet šīs vāzes uz Parīzi, jo es gribu tās apzeltīt“, un, nedēvis man citas atbildes, aizgāja. Es tuvojos Ferraras kardinālam, kas bija tur klāt, un lūdzu viņu, ka, pēc tam kad tas man ir darījis jau tik daudz laba, izpestījot mani no Romas cietuma, lai viņš līdz ar citiem labiem darbiem man izgādātu arī, ka es varētu notikt līdz Itālijai. Minētais kardināls teica, ka viņš ļoti labprāt būtu darījis visu, ko varējis, lai darītu man šo patīkšanu, un ka lai es pilnīgi atļaujot viņam par to rūpēties; un ka, ja es vēloties, es brīvi varot iet, jo viņš par mani pavisam labi nokārtošot ar karali. Sacīju minētam kardinālam, ka, tā kā es zinu, ka viņa majestate ir nodevusi mani viņa ļoti godājamās augstības apsardzībā, tad, ja tā dod man atļauju es aizeju labu prātu, lai atgrieztos uz vismazākā viņa ļoti cienījamās augstības

mājiena. Tad kardināls man teica, ka lai es dodoties uz Parīzi un lai tur uzturoties astoņas dienas; un tikmēr viņš izdabūšot no karaļa atļauju, ka es varu iet; un gadījumā, ja karalis nebūtu ar mieru, ka dodos projām, viņš man tūdaļ par to laidīšot ziņu; tāpēc, ja viņš man nekā nerakstišot, tā būšot zīme, ka varu brīvi staigāt.

Aizgājīs uz Parīzi, kā man kardināls bija teicis, uztalsiju brīnišķīgas ietveres tām trim sudraba vāzēm. Kad bij pagājušas divdesmit dienas, sarīkojos un uzliku trīs vāzes mūja mngurā, ko man līdz Lionai bij aizdevis Pāvijas bīskaps, kuru es par jaunu biju uzņēmis savā pili. Aizgāju sev par nelaimi kopā ar siņoru Ipolito Goncagu, kurš kungs sastāvēja karaļa algotņos un tika uzturēts no grafa Galeotto della Mirandola, un kopā ar dažiem citiem minētā grafa augstmaņiem. Vēl mūs pavadīja līdz ar viņu Lionardo Tedaldi, mūsu florencietis. Atstāju Askanio un Pagolo par sargiem manai piliļ un visai manai mantai, kur atradās daži iesākti trauciņi, kurus es atstāju, jo abi jaunekļi nestāvēs brīvē. Tur arī atradās daudz ļoti vērtīgu mājas mēbeļu, jo es dzīvoju gaužam cienīgi: šo manu mantu vērtība bija valrāk nekā tūkstoš pieci simti skudu. Teļu Askanio, lai viņš atminas, cik daudz labuma viņš ir no manis saņēmis, un ka līdz šim viņš ir bijis gaužam viegla prāta pulka, un ka laiks viņam tagad pieņemties vīra prātā; tamdēļ es viņam gribu atstāt sargāt visu manu mantu līdz ar visu manu godu; ka, ja viņš padzird šo vai to no tiem bestījas frančiem, lai viņš man tūdaļ laiž ziņu, jo es kāpšu pasta zirgā un laidīšos, lai es būtu kur būdams, gan lielā pienākuma dēļ, kāds man bij pret šo labo karali, gan sava goda pēc. Pieminētais Askanio ar liekuļotām un blēdīgām asarām sacīja man: „Neesmu nekad pazinis cita labāka tēva par jums, un es darišu jums visu to, ko pienākas darīt labam dēlam pret savu labo tēvu.“

Tā norunājās, devos projām ar vienu kalpu un ar kādu mazu franču puisēnu. Kad puse dienas bij pagājusi, atnāca uz manu pili dažī no tiem mantziņiem, kas nebūt nebij mani draugi. Šī neliešu banda tūlīņ teica, ka es esot aizgājis ar karaļa sudrabu, un sacīja meseram Gvido un Paviņas bīskapam, lai viņi tūlīņ sūta pakaļ karaļa vāzēm; ja ne, viņi sūtišot man par lielām nepatikšanām pakaļ. Bīskaps un Mr. Gvido bija daudz vairāk nobijušies nekā vajadzīgs, un tūdaļ viņi aizsūtīja man pakaļ ar pastu to nodevēju Askanio, kas parādījās nakts vidū. Es, kas nebiju apgūlies, žēlojos pie sevis, sacīdams: „Kam gan es atstāju savu mantu, savu pili? O, kas gan tas ir man par likteni, kas man spiež uzsākt šo ceļojumu? Kaut tikai kardināls nav uz vienu roku ar madamu di Tampes, kas nekā cita pasaulē nevēlas, ka lai es pazaudēju šī labā karaļa labvēlību!“

Kamēr tā pats ar sevi strīdījos, izdzirdu, ka mani sauc Askanio; un tūlīt piecēlos no gultas un prasīju viņam, vai viņš man nes labas vai sliktas vēstis. Plukata sacīja: „Nesu labas vēstis; vienīgi vajadzīgs, lai jūs atsūtāt atpakaļ tās trīs vāzes, jo tie nelieši mantziņi kļēdz visā galvā, tā ka bīskaps un Mr. Gvido saka, lai jūs tās visādā ziņā sūtāt atpakaļ, bet par citu esiet bez rūpēm un dodieties vien laimīgi baudīt šo ceļojumu.“ Tūdaļ atdevu viņam vāzes, lai gan divās bij mans sudrabs un viss cits. Es tās būtu aiznesis uz Ferraras kardināla abteju Lionā; jo, lai gan man izlaida slavu, ka es tās gribējis aizvest uz Itāliju, ikviens to labi zina, ka bez sevišķas atļaujas nevar izvest ne naudu, ne zeltu, ne sudrabu. Lai tad nu padomā labi, vai es varēju aizvest tās trīs lielās vāzes, kas līdz ar savām ietverēm aizņēma veselu mūli. Ir gan tiesa, ka, tā kā tās bij ļoti skaistas un vērtīgas, man radās bažas, ka karalis nenomirst, jo es tik tiešām biju to atstājis ļoti sasirgušu; un sacīju pie sevis: „Ja tas notiktu, tad, ja tās būs kardināla rokās, es tās nezaudēšu.“

Tā nu beigās aizsūtīju atpakaļ pieminēto mūli ar vāzēm un citām svarīgām lietām un kopā ar minēto sabiedrību nākošā ritā sāku iet tālāk, lai gan visu ceļu nevarēju atturēties no nopūtām un raudām. Tomēr dažas reizes stiprinājos ar dievu, sacidams: „Kungs dievs, tu, kas zini patiesību, atzīsti, ka šis mans gājiens notiek vienīgi, lai aiznestu žēlastības dāvanu sešām nabaga nožēlojamām meičām un viņu māteli, manai miesīgai māsaī; jo, lai gan viņām ir tēvs, tas ir gauži vecs, un viņa amats neienes nenieka; tā viņas viegli varētu nokļūt neceļos; tāpēc es, darīdams žēlsirdības darbu, ceru uz tavas majestates palīgu un padomu.“ Tikdaudz stiprinājuma es saņēmu, soļodams tālāk.

Kādu dienu, atrodoties dienas gājiena tātumā no Lionas, bija tuvu pulksten divdesmit diviem, kad debess sāka sausi dārdēt un gaiss bija pavisam balts; atrados stopa šāviena tātumā no saviem biedriem; pēc grāvieniem debesis lika izdzirdēt tik lielu un šausmīgu dārdoņu, ka pie sevis nospriedu, ka nu būs pastardiena; un, man brīdi apstājoties, sāka birt krusa bez piliena lietus. Tā bij tik liela kā bērnu pūšamās plintītes lodes un, krīzdama man virsū, nodarija man lielas sāpes; maz pamazām tā sāka palikt rupjāka, tā ka tā kļuva stopa akmeņu lielumā. Redzēdams, ka man zirgs gaužam trūkās, pagriezu to atpakaļ ārkārtīgi trakā skrējienā, līdz sasniezdu savus biedrus, kas aiz tām pašām izbailēm bij apstājušies priežu mežlā.

Krusa palika tik liela kā prāvi citroni; nodziedāju vienu „Apžēlojies“, un, kamēr es to tā dievbijīgi dievam skaitīju, nāca viens no tiem graudiem, tik liels, ka tas nolauza vienu mllzu zaru tai priedē, zem kuras man likās, ka esmu paglābies. Cits šo graudu brāziens deva manam zirgam pa galvu, kas llkās nokritam pie zemes; viens trāpīja mani, bet ne tieši, jo tad tas mani būtu nogalinājis. Tāpat viens ķēra to nabaga vecīti Lionardo Tedaldi, tā ka viņš, kas tāpat kā es bij nometies ceļos, tika nospīests uz rokām

zemē. Tad nu ātri vien, redzēdams, ka tas zars vairs nevar mani aizsargāt un ka bez „Apžēlojies“ vēl jādara kaut kas darbos, sāku likt sev divkārtām drēbes uz galvas; un tā ari teicu Lionardo, kas visā galvā brēca: „Jēzu, Jēzu“, ka viņš tam palīdzēs, ja šis pats sev palīdzēsies. Man bij daudz lielākas grūtības izglābt viņu nekā mani pašu.

Tas britiņu vilkās, pēcāk tomēr norima, un mēs, kas bijām visi sakapāti, cik labi vien varēdami, lēcam atkal zirgos; un kamēr mēs jājām uz apmešanās vietu, rādīdami viens otram noskrabājumus un belzienus, atradām jūdži priekšā tik daudz lielāku postu par mūsējo, ka nemaz nav iespējams izstāstīt. Visi koki bija kalli un salauzīti un tik daudz nobelgtu dzīvnieku, cik vien krusa bij atradusi; un arī daudz gaiņi bij beigtī; mēs ieraudzījām lielu daudzumu šo graudu, kurus nevarētu aptvert abām rokām. Likās, ka esam tikuši viegli cauri, un tad atzinām, ka mūsu „Apžēlojies“ ir līdzējuši vairāk, nekā mēs to būtu varējuši panākt pašī. Tā, patelkuši dievam, otru dienu pēc tam nonācām Lionā un tur apmetāmies uz astoņām dienām. Kad astoņas dienas bij pagājušas, tā ka mēs bijām gaužam labi atspirguši, atsākām ceļu un kalniem pārkluvām ļoti laimīgi. Tur es nopirku mazu zirdziņu, jo, kaut gan niecīgs, nesamais tomēr bij nedaudz nogurdinājis manus zirgus.

Pēc tam, kad mēs bijām dienas tālumā no Itālijas, pievienojās grafs Galeotto della Mirandola, kas cejoja ar pastu, un, apstājies pie mums, sacīja man, ka es esot izdarījis kļūdu atceļojot un ka man vairs tālāk nevajagot jāt, jo manas lietas, ja es tūdaļ atgrieztos, nokārtotos labāk nekā jebkad; bet, ja es došoties uz priekšu, es došot saviem ienaidniekiem iemeslu un izdevību nodarīt man ļaunu; turpretim, ja es tūdaļ atgrieztos, es aizkavētu viņus ceļā tam, ko viņi bija pret mani sagudrojuši; un tie, kuriem es uztlēcoties visvalrāk, esot tie, kas mani krāpjot. Viņš man negribēja nekā elta teikt, tikai to, ko viņš ļoti labi zināja; un

Ferraras kardināls bija sabiedrojies ar tiem abiem maniem neliešiem, kuru apsardzībā es biju atstājis visu savu mantu. Pieminētais jaunais grafs atkārtoja man vairākas reizes, ka man visādā ziņā vajagot atgriezties. Iekāpis, viņš ar pastu devās tālāk, un arī es augšā minētās sabiedrības dēļ nolēmu doties uz priekšu. Sirds man kāroja te nonākt visātrākā laikā Florencē, te atgriezties Francijā. Šī nenoteiktība mani tā nomocīja, ka galu galā nolēmu kāpt pastā, lai ātri nonāktu Florencē. Nevarēju ar pirmo pastu vienoties; tas nostiprināja manu galīgo lēmumu doties uz piemeklēšanām Florencē.

Biju atstājis siņora Ipolito Goncagas sabiedrību, kas bij uzsācis ceļu, lai dotos uz Mirandolu, bet es uz Parmu un Pjačencu; kad biju nonācis Pjačencā, satiku kādā ielā hercogu Pjerluidži, kas mani nopētīja un pazīna. Bet manī, kas zināju, ka visam tam jaunumam, ko es piedzīvoju Romā Svētajā engeli, vienīgi viņš bijis par cēloni, sacēlās liels uzbudinājums viņu redzot; un, nezinādams nekādas izejas, kā viņam izsprukt no rokām, nolēmu aiziet viņu apmeklēt; un es nonācu tur talsni tad, kad bij noklāts galds, un līdz ar viņu bija tie vīri no Landi dzimts, kas bija tie, kuri vēlāk viņu nogalināja. Nonākušam pie viņa ekselences, šis cilvēks saņēma mani ar tik bezmērīgu laipnību, ka nekad nevarētu to iedomāties; un pa starpu tām laipnībām iznāca runa, ka viņš sacīja klātesošiem, es esot pirmais vīrs pasaulē savā profesijā un ka es esot pavadījis lielu laiku Romas cietumā. Un, pagriezies pret mani, viņš teica: „Manu Benvenuto, man bij gaužam žēl par jūsu nelaimi; un es zināju, ka jūs esat nevainīgs, bet nevarēju jums nekā citādi palīdzēt, jo manām tēvam bija jādod gandarijums dažiem jūsu ienaidniekiem, kas bija tam arī likuši saprast, ka jūs esot par viņu runājuši sliktu, ko es pilnīgi skaidri zinu, ka tas nekad nav patiesībā bijis; un man jūsu bij gaužam

žēl", un ar šiem vārdiem viņš sarunāja vēl daudz līdzīgus, tā ka gandrīz lūkās, ka viņš lūgtu man piedošanu.

Tad viņš mani izvaicāja par visiem darbiem, ko biju taisījis visukristīgākam karalim; un, kamēr es par tiem stāstīju, viņš uzmanīgi klausījās, dodams man vispatīkamāko audienci, kāda vien pasaulē iespējama. Tad viņš no jauna prasīja, vai es negribot viņam kalpot, uz ko es atbildēju, ka mans gods neatļauj man to darīt; jo, ja es būtu atstājis pabeigtus tos daudzos lielos darbus, kurus biju iesācis lielajam karalim, es pamestu ikvienu gransīnoru, lai tikai kalpotu viņa ekselencei.

Še nu ir redzams, cik ļoti dieva spēks nekad neatstāj nesodītus, vienalga kādas šķiras ļaudis, kas nodara netalsnības nevalnīgiem. Šis cilvēks nu vai lūdzās piedošanas to klātbūtnē, kas nedaudz vēlāk mani atrieba līdz ar tiem daudzajiem citiem, kas bija tikuši no viņa nomaltāti; tāpēc, lai neviens kungs, lai viņš būtu cik augsts būdams, netalsa jokus ar dieva taisnību, kā dara daži no tiem, kurus es pazīstu, kas tik negēlīgi ir mani mocījuši, ko es savā vietā pastāstīšu. Un par šīm savām lietām es nestāstu aiz pasaulīgas godkāribas, bet vienīgi, lai pateiktos dievam, kas mani izpestījis no tik daudz lielām piemeklēšanām. Arīdzan par tām, kas man ikdienišķi gadas, sūdzos viņam par visām, saucu viņu par savu aizstāvi un nododos viņa gādībā. Un allaž, lai gan pats sev palīdzos cik spēdams, kad tomēr vēlāk tieku tā nospiests, ka mani vājie spēki vairs nelīdz, tūdaļ parādas tā dieva lielā sodība, kas nāk negaldīta pār tiem, kuri citus nepatiesi vajā, un pār tiem, kas tur mazu rūpi par lielo un goda pilno uzdevumu, kādu dievs kungs viņiem piešķīris.

Atriezos viesnīcā un atradu, ka augšā minētais hercogs man bij atsūtījis visbagātīgākās dāvanas ēšanai un dzeršanai, pārlieku cienīgas; notiesāju savu barību ar labu ēstgribu; pēc tam, uzlēcis zirgā, jāju uz Florenci, kur nonācis,

atradu savu miesīgo māsu ar sešām meltenēm, no kurām viena jau bij pie vīra, bet viena vēl pie aukles; satliku viņas vīru, kas dažādu pilsētas apstākļu dēļ vairs savā amatā nestrādāja. Biju vairāk nekā pirms gada atsūtījis dārgakmeņus un franču zelta lietas vairāk nekā divtūkstoš skudu vērtībā. Atklāju, ka, lai gan es devu viņām ik mēnesi četrus zelta skudus, viņas vēl vienmēr ieturēja lielu naudu no tām manām zelta lietām, ko tās pa dienu pārdeva. Tas mans svaļnis bij tik liels goda vīrs, ka aiz ballēm, ka viņam nedusmoju, tā kā viņam nepietika naudas, ko es tam sūtīju lztikai kā žēlsirdības dāvanu, bij leķilājis gandrīz visu, kas vien viņam pasaulē piederēja, ļaudamies sevi aprīties no augļiem, vienīgi lai nebūtu jāalztiek tā nauda, kas nebij viņa rīcībā. No tam es atzīnu, ka viņš ir liels goda vīrs, un man pieauga vēlēšanās pavairot viņam žēlsirdības dāvanas; bet pirms šķiros no Florences, grībēju apgādāt visas viņa meltenītes.

Tā kā mūsu Florences hercogs⁶⁸ tai laikā — mēs atrādāmies 1545. gada augusta mēnesī — bij Podžo pie Kajano⁶⁹, vietā, kas atrodas desmit jūdžu tālumā no Florences, es aizgāju viņu apmeklēt, vienīgi lai izpildītu savu pienākumu. Jo arī es biju Florences pilsonis un mani senči bij bijuši ļoti draugos ar Medlči namu, un es mīlēju hercogu Kozīmo vairāk kā nevienu no viņiem. Tā, kā jau teicu, devos uz pleminēto Podžu, vienīgi lai ar viņu apsveicinātos, ne ar kādu nodomu pie viņa palikt; bet tā kā dievam, kas labi dar' ko darīdams, patikās, minētais hercogs, mani ieraudzījis, pēc tam kad bij mani bez mēra sirsnīgi saņēmis, kā viņš, tā hercogiene taujāja mani par darbiem, kādus esmu taisījis karalim; ko es labu prātu un visu pēc kārtas izstāstīju. Kad viņš bija mani uzklausījis, tas teica, ka viņš tik daudz esot par to dzirdējis, ka tam vajagot tā būt; un tad,

izrādīdams līdzjūtību, viņš piebilda un sacīja: „Cik nīecīga atmaksa par tik skaistiem un lieliem darbiem! Manu Benvenuto, ja tu gribētu patalsīt kaut ko man, es gan tev samaksātu pavisam citādāk, nekā to darījis tas tavs karalis, ko tu tavas labsirdīgās dabas pēc tik daudz slavē.“ Uz šiem vārdiem es atgādināju lielos pienākumus, kādus biju parādā viņa majestātei, kas mani izvilksusi no tik nepelnīta apcietinājuma, dodama pēc tam man izdevību strādāt pie visbrīnšķīgākiem darbiem nekā kādam citam man līdzīgam māksliniekam, kas jebkad dzimis. Kamēr es tā sacīju, mans hercogs valbstijās un likās, ka nespēj mani klausīties. Pēc tam kad biju bēdzis, viņš man sacīja: „Ja tu gribi kaut ko man taisīt, mana labvēlība būs tik liela, ka tu droši vien būsi pārsteigts; ja tikai tavi darbi man patīks, par ko gan es nebūt nešaubos.“

Es, nabaga nelaimīgais, kārodams parādīt šai brīnšķīgajai skolai⁷⁰, ka kopš esmu no tās projām, esmu nopūlējies citā profesijā nekā tajā, ko pieminētā skola neatzina, atbildēja minētam hercogam, ka es labprāt viņam patalsītu vai nu marmorā, vai bronzā kādu lielu statuju šai viņa skalstajā laukumā⁷¹. Uz to viņš man atteica, ka viņš būtu no manis gribējis kā pirmo darbu vienīgi vienu Perseju: tas esot tas, ko viņš jau kopš laba laika esot ļoti kārojis; un viņš lūdza mani, lai uztaisot tam vienu modelīti. Labu prātu sāku taisīt pieminēto modeli un isās nedēļās biju to pabeidzis, apmēram olekts augstumā; tas bija no dzeltena vaska, visai rūpīgi nobeigts: bija jau arī izstrādāts ar vislielāko centību un mākslu.

Hercogs ieradās Florencē, un, pirms es viņam varēju rādīt minēto modeli, pagāja vairākas dienas, un patiešām likās, ka viņš mani nav nekad ne redzējis, ne pazinis, tā ka man radās slikts spriedums par manām attiecībām ar viņa ekselenci. Taču vēlāk, vienu dienu pēc pusdienām, kad biju to aiznesis viņa garderobē, viņš atnāca to apskatīt

kopā ar hercogienu un ar nedaudz citiem kungiem. Tikko viņš to ieraudzīja, tas viņam patika, un viņš to slavēja bez mēra, kāpēc man radās maza cerība, ka viņš šo to no tam saprot. Pēc tam kad viņš to bij gana aplūkojis, patikšanai augot augumā, viņš sacīja šos vārdus: „Ja tu izstrādātu tāpat, manu Benvenuto, lielajā darbā šo mazo modelīti, tas būtu visskaisstākais darbs laukumā.“ Tad es sacīju: „Mans kungs un ekselence, laukumā ir lielā Donatello un brīnumainā Mikelaņolo darbi⁷², kas abi ir bijuši vislielākie vīri no seniem laikiem līdz pat šodienai. Tā nu jūsu augsti slavejamā ekselence iedveš manam modelim lielu drosmi, lai man pietiek dūšas izstrādāt darbu trīs reizes labāk par modeli.“

Par to nu iznāca ne mazais strīdus, jo hercogs pastāvīgi apgalvoja, ka viņš no tam saprotot ļoti daudz un ka viņš skaidri zīnot, ko varot iztaisīt. Uz to es viņam telcu, ka mani darbi izšķīrs šo strīdu un šīs viņa šaubas un ka pilnīgi droši es viņa ekselencel turēšu vēl daudz vairāk, nekā tai apsolīju, un lai dod man vienīgi līdzekļus, lai varu to pastrādāt, jo bez šiem līdzekļiem nevarēšu izpildīt tik lielu lietu, kā es tai apsolīju. Uz to viņa ekselence man telca, lai es iesniedzot rakstu, cik daudz es prasu, un lai tas saturētu visas manas vajadzības, jo viņš tās vispilnīgākā mērā apmierināšot. Saprotams, ka, ja es būtu attāpies noteikt līgumā visu to, kas man vajadzīgs pie šiem maniem darbiem, man nebūtu bijušas tās lielās mokas, kādas man cēlušās manas vainas dēļ, jo viņa griba šķīta esam gaužam liela, gan gribēšanā darbus paveikt, gan rīkojumu došanā par tiem. Taču, nezinādams, ka šis kungs rīkojas drīzāk kā tirgotājs ne kā hercogs⁷³, es ļoti devīgi darijos ar viņa ekselenci kā ar hercogu un ne kā tirgotāju. Iesniedzu viņam prasības, uz kurām viņa ekselence atbildēja gaužam devīgi. Par ko es sacīju: „Mans visuvienīgais patron, istās prasības un mūsu īstenie līgumi nepastāv ne šais vārdos,

ne šais rakstos, bet gan visu izšķirs tas, lai es sasniedzu savos darbos, cik esmu solijis; un, to sasniedzot, tad es ceru, ka jūsu augsti godājamā ekselence ļoti labi atcerēsies, cik daudz tā man solījusi.“ Pēc šiem vārdiem viņa ekselence, apburts kā par manu darbu, tā runu, izrādīja līdz ar hercogienu man visārkārtīgāko labvēlību, cik vien pasaulē var iedomāties.

Tā kā man bij vislielākā vēlēšanās sākt strādāt, teicu viņa ekselencei, ka man vajadzīga māja, kur es varētu ierīkoties ar savām krāsniņām un strādāt viņam bronzas un māla darbus un vēlāk, atsevišķi, zeltā un sudrabā; jo es zinu, ka viņš saprot, cik labi esmu piemērots, lai kalpotu viņam šais nozarēs, un ka man vajag ērtas telpas, lai varētu to strādāt. Un lai viņa ekselence redzētu, cik liela vēlēšanās man ir tai kalpot, esmu jau atradis māju, kas man piemērota un kas atrodas vietā, kur man ļoti patik. Un tā kā man negribētos traucēt viņa ekselenci naudas vai kā cita dēļ, pirms tā redzētu manus darbus, esmu atvedis no Francijas divus dārgakmeņus, par kuriem lūdzu viņa ekselenci, lai tā man minēto māju nopērk un patur tos, līdz kamēr es ar saviem darbiem un pūliņiem tos atpelnišu. Pieminētie juveļi bij gaužam labi izstrādāti ar manu darbinieku roku pēc maniem zīmējumiem. Kad viņš tos bij gana aplūkojis, viņš sacīja šos cēlsirdīgos vārdus, kas ietēra mani viltus⁷⁴ cerībās: „Ņem atpakaļ, Benvenuto, tavus juveļus, jo es vēlos tevi, ne viņus; un tev tava māja būs par brīvu.“

Tad viņš uzrakstīja zem manas prasības pielikumu, ko esmu vienmēr paglabājis. Minētais pielikums vēstīja tā: „Lai tiek apskatīta minētā māja un kas to pārdod, un cena, ko par to prasa, jo mēs vēlamies izpildīt Benvenuto lūgumu.“ No šīs piezīmes man likās, ka māja man droša; jo es noteikti cerēju, ka mani darbi patiks vēl daudz

vairāk, nekā biju apsollījis; pēc tam viņa Ekselence bij devusi sevišķu rīkojumu kādam savam majordomam, kas saucās Pjers Frančesko Ričo. Viņš bija no Prato un bija bijis minētā hercoga skolmeistarelis. Es ar šo bestiju runāju un izstāstīju visu, kas man vajadzīgs, jo, kur minētā mājā bija dārzs, gribēju ierīkot darbnīcu.

Šis cilvēks tūdaļ deva rīkojumu kādam sausam un tievam kasierim, kas saucās Latancio Gorini. Šis vīriņš ar tādām savām zirnekļa roķelēm un oda balstiņu, žigls kā gliemezis, lika tomēr nelabu prātu man atvest pie mājas tik daudz akmeņu, grants un kaļķu, ka to tikko būtu pieticis, lai iztaisītu baložu līgzdu. Redzot, ka lietas norisinās tik nelādīgi vēsi, sāku baiļoties; taču sacīju pie sevis: „Mazam iesācumam dažreiz lieliskas beigas“, un tāpat man radās mazliet cerību, redzot, cik daudz tūkstošiem dukātu hercogs bij aizmetis projām par dažiem nejaukiem tēlniecības darbeļiem, taisītiem no tā lopiskā Buačo Bandinello rokas. Uztaisījis pats sev dūšu, iepūtu pakajā tam Latancio Gurini, lai izkustinātu viņu; sabļāvu tizlajiem ēzeļiem un vienam aklītim, kas viņus vadīja; un ar šādām grūtībām, vēlāk vēl ar savu naudu, biju nomērijis darbnīcas apbūves gabalu un izracis kokus un vīnogulājus; tā, kaislīgi, pa manai dabai, mazliet ar niknumu, likos darbā. No otras puses man bija pie rokas namdaris Tasso, mans liels draugs, un viņam es liku pataisīt koka skeletu, lai iesāktu lielo Perseju.

Šis Tasso bij lielski spējīgs vīrs, es domāju lielākais, kāds jebkad viņa profesijā bijis; no otras puses viņš bija jautrs un priecīgs, un ik reizes, kad es pie viņa gāju, viņš nāca man pretī smaidīdams, ar dziesmiņu augstā balsī. Un man, kas biju jau vairāk nekā pusizmislis, tāpēc ka sāku dzirdēt, ka Francijas lietas iet slikti, un arī no šim cerēju maz viņu gausuma dēļ, viņš vienmēr piespieda noklausīties vismaz pusl no tās viņa dziesmiņas; un galu galā tomēr ar

viņu uzjautrinājos, piespiežoties aizmirst, cik labi spēdams, drusku šīs savas izmisušās domas.

Kad biju sakārtojis visas šīs augšā minētās lietas un sācis rīkoties, lai sagatavotos drīzāk augšā minētam pasākumam — bija jau izlietota daļa kaļķu — pēkšņi tiku aizsaukts pie augšā minētā majordoma; un es, aizgājis pie viņa, atradu to pēc viņa ekselences pusdienām tā sauktajā Pulksteņa zālē; un, panākoties tuvāk, man pie viņa ar visdziļāko palocišanos, viņam pret mani ar vislielāko stīvumu, viņš man valcēja, kas esot tas, kas mani tai mājā ielleis, un ar kādu tiesību es esot sācis iekšpusē mūrēt; un ka viņš ļoti par mani brīnīties, ka es esot tik bezkaunīgs pārdošnieks. Uz to es atbildēju, ka mājā mani ielleis viņa augstība ekselece, kas bij devis rīkojumu Latancio Gurini; un minētais Latancio atvedis akmeņus, granti, kaļķus un norīkojis lietas, ko es biju lūdzis — un par to viņš sacīja, ka tam dots rīkojums no jūsu augstības. Kad šie vārdi bij pateikti, tas minētais bestija pagriezās pret mani ar vēl lielāku sapīkumu kā pirmāk, un viņš man teica, ka neviens no tiem, uz kuriem es esot atsaucies, nerunānot taisnību. Tad es saskaitos un teicu viņam: „Ak majordam, tikmēr, kamēr jūsu augstība runās saskaņā ar cildeno augsto amatu, kādu tā ieņem, cieniņu to un runāšu uz jums ar padevību, kādu izrādu hercogam; bet, ja jūs rīkosieties citādi, es ar jums runāšu kā ar seru Pjeru Franko Ričo.“

Šis cilvēks iekrita tādās dusmās, ka nodomāju — viņš paliks tūdaļ traks, lai priekšlaicīgi izdarītu to, ko debesis bija tam nolikušas⁷⁶; un viņš teica man līdz ar citiem apvainojošiem vārdiem, ka viņš gaužam brīnīties, ja es jūtoties celnīgs ar viņu runāt kā ar sev līdzīgu. Uz šiem vārdiem es sakustējos un teicu: „Tagad paklausieties mani, ser⁷⁶ Pjer Frančesko Ričo, un es jums pateikšu, kas ir mani līdznieki un kas jūsu, bērniem lasīt mācītāji.“ Kad šie vārdi bij izteikti, tas cilvēks ar saviebtu ģīmi pacēla balsi, atkā-

todams vēl pārdošāk tos pašus vārdus. Uz kuriem aridzan es, apbrūņojis vaigu, ietērpos viņa dēļ nedaudz augstprātībā un sacīju, ka man līdzīgie ir cienīgi runāt ar pāvestiem, ar imperatoriem un lieliem karaļiem; un ka no man līdzīgiem vis neviens pa pasauli neklaiņo, bet ka viņam līdzīgie staigā desmit pa vienām durvīm. Kad viņš izdzirda šos vārdus, tas uzlēca uz paaugstinājuma loga priekšā, kāds ir tai zālē, pēc tam teica man, lai es atkārtotot vēl vienreiz tos vārdus, ko es esot teicis, kurus es atkārtotju vēl bezballīgāk, nekā biju to darījis, un vēl bez tam pateicu, ka man valrs hercogam kalpot nerūp un ka es atgriezīšos Francijā, kur es varu brīvi atgriezties. Šis bestija palika apstulbināts un zemes pelēkumā, bet es satracināts šķiros ar nolūku aiziet ar dievu; kaut dievs būtu vēlējis, ka es to būtu izpildījis.

Ekselence hercogs droši vien tūdaļ neuzzināja par notikušo saraušanos, kāpēc es nodzīvoju vairākas dienas, atmetis visas domas par Florenci, izņemot tās par savu māsu un manām māsas meitiņām, kuras es apgādāju; jo ar to mazumiņu, ko biju atvedis līdz, gribēju tās atstāt apgādātas ar pūru, cik labi vien spēju, un, cik ātri vien iespējams, gribēju pēc tam atgriezties Francijā, lai nekad valrs necenstos redzēt vēlreiz Itāliju. Tā kā es biju nolēmis aizvākties, cik ātri vien spēšu, un doties projām bez atļaujas prasišanas hercogam vai kādam citam, vienu rītu tas augšā minētais majordoms atsauca mani gaužam pazemīgi pats no sevis un iesāka kādu pamācīgu sprediķi, kur es nesajutu ne mēra, ne piemilības, ne krietnuma, ne sākuma, ne gala; sapratu vienīgi tikdaudz, ka viņš teica, ka tas izturoties kā labs kristīgais un ka tas negribot turēt nauda ne pret vienu, un viņš valcēja hercoga vārdā, kādu algu es gribot savam uzturam. Uz to es brītiņu pie sevis pārdomāju un neatbildēju, ar skaldru nolūku negribēt saistīties. Redzot mani stāvam bez atbildes, viņam tikdaudz bij prāta,

ka tas sacīja: „Ak Benvenuto, hercogiem ir jāatbild; un to, ko tev saku, es saku viņa ekselences vārdā.“ Tad es sacīju, ka, ja viņš man to saka viņa ekselences vārdā, es ļoti labprāt gribu atbildēt; un es teicu viņam, ka lai pasaka viņa ekselencei, ka negribu palikt zemākā stāvoklī kā jebkurš cits, ko viņš tur no manas profesijas. Majordoms sacīja: „Bandinello tiek dots divsimt skudu uzturam, tā kā, ja tu ar to esi mierā, tava alga ir izlemta.“ Atbildēju, ka esmu apmierināts un ka to, ko es būtu vairāk pelnījis, man dotu pēc tam, kad būs redzēti mani darbi, un ka es pametu visu viņa ļoti cienījamās ekselences labā gādībā; tā pret savu gribu sasēju atkal pavelni un iesāku strādāt, hercogam pret mani joprojām izrādot vispārlicīgāko labvēlību, kādu vien pasaulē var iedomāties.

Man bij pienākušas ļoti bieži no Francijas vēstules no tā mana gaužam uzticīgā drauga mesera Gvido Gvidi; šīs vēstules pagaidām man vēstīja vēl tikai labu; arī tas mans Askanio man lalda ziņu, lai es izpriecājos krietni un ka, ja kaut kas atgadītos, viņš mani brīdināšot. Karalim tika atstāstīts, ka esmu iesācis strādāt Florences hercogam; un tā kā šis cilvēks bij vislabākais pasaulē, viņš daudzas reizes sacīja: „Kamdēļ Benvenuto neatgriežas?“ Un kad viņš vaicāja par to vēl īpaši tiem maniem jaunekļiem, viņi abi divi stāstīja, ka es viņiem rakstot, man ejot ļoti labi un ka viņi domājot, ka man vairs neesot vēlēšanās atgriezties viņa majestates dienestā. Tā kā karalim bij dusmīgs prāts, viņš, izdzirdot šos pārgalvīgos vārdus, kas ne mūžam nebija no manis nākuši, teica: „Pēc tam kad viņš bez jebkāda iemesla ir aizgājis no mums, es pēc viņa vairs nekad neprasišu, tā kā lai viņš paliek, kur tas ir.“ Šie burlacīgie slepkavas, būdami noveduši lietu līdz tādām galām, kā viņi vēlējās — jo tad, kad es būtu atgriezies Francijā, viņi atkal paliktu apakš manis kā strādnieki, kā tie bij agrāk,

turpretim, man neatgriezoties, viņi palika brīvi un manā vīlē — pūlējās tāpēc visiem spēkiem, lai es neatgrieztos.

Kamēr es liku mūrēt darbniecu, lai tur iekšā iesāktu Perseju, strādāju apakštāva istabā, kurā taisīju ģipša Perseju tai lielumā, kādā tam bija jābūt, ar nodomu noliet viņu pēc ģipša modeļa. Kad redzēju, ka tādā ceļā tas man padodas garlaicīgi, uzsāku citu nodarbību, jo bija jau uzcelts, ķieģeli pakaj ķieģelim, gabals no darbnīcas būdas, kas bij uzcelta ar tādu postu, ka mani pārāk aizvalno par to atcerēties. Iesāku Medūzas ķermeņi un iztaisīju dzelzs skeletu; pēc tam sāku to veidot mālā un, kad biju to noveidojis mālā, apdedzināju to.

Biju viens pats ar dažiem darbnīcas puikām, starp kuriem viens bija ļoti skaists; tas bij kādas ielas meln-tas, sauktas Gambetas, dēls. Izlītoju šo zēnu, lai viņu veidotu, jo mums nav citu grāmatu⁷⁷, kas māca mākslā, kā tikal daba. Meklēju pieņemt strādniekus, lai ātri nobeigtu savu darbu, bet nevarēju tos atrast, un viens pats visu neespēju paveikt. Florencē bij dažs labs, kas labprāt būtu nācis, bet Bandinello tūdaļ viņus alzkavēja, lai tie nenāk, un, līkdams man tā kādu laiku vīlelnāties, viņš stāstīja hercogam, ka es staigājot, meklēdams viņa strādniekus, jo neesot nekad iespējams, ka es prastu viens pats salikt kopā tik lielu figuru. Sūdzējos hercogam par lielajām nepatīkšanām, ko šis bestīja man sagādāja, un lūdzu viņu, lai tas man apgādā dažus no Doma pārvaldes⁷⁸ strādniekiem. Šie mani vārdi sagādāja lemeslu hercogam noticeēt tam, ko viņam stāstīja Bandinello. Kad es to pamanīju, nolēmu padarīt pats saviem spēkiem, cik vien varēšu. Un man, ķeroties klāt ar vislielākām pūlēm, cik vien var iedomāties, dienu un nakti noņemoties, saslima mans mūsas vīrs⁷⁹ un isās dienās nomira. Viņš atstāja

manu māsu, jauniņu, ar sešām meitenēm no mazas līdz lielai; tas bija pirmais lielais pārbaudījums, kas manī Florencē sagaidīja: palikt par tēvu un vadītāju tik smagas nelaimes piemeklētai.

Vēlēdamies tomēr, lai nekas nenoietu slikti, tā kā mans dārzs bij piekrauts daudz lūžņiem, atsaucu divus strādniekus, kas man tika atsūtīti no Vecā tilta⁸⁰; viens no tiem bij kāds sešdesmit gadu vecs, otrs astoņpadsmitgadīgs jauneklis. Kad viņus biju noturējis apmēram trīs dienas, tas jauneklis man teica, ka tas vecs negribot strādāt un ka es darītu labāk, sūtīdams viņu projām, ne tik daudz tamdēļ, ka viņš negrib strādāt, bet viņš kavējot arī jaunekli, lai tas nestrādā; un viņš teica, ka to mazumiņu, kas tur esot padarams, viņš varot paveikt viens pats, bez kā būtu jāalzmet nauda projām citiem ļaudīm; tam bija vārdā Bernardino Manellini no Mudžello. Redzēdams viņu tik labprāt nopūlamies, valcāju, vai viņš negrib nākt pie manis par kalpu, un mēs tūdaļ vienojāmies. Šis jauneklis apkopa man vienu zirgu, apstrādāja dārzu, pēc tam mācījās man palīdzēt darbnīcā, tikmēr, kamēr viņš pamazām sāka iemanīties mākslā ar tādu veiklību, ka man nebija nekad labāka palīga par viņu. Un nodomājās kopā ar viņu visu paveikt, sāku parādīt hercogam, ka Bandinello būs runājis nepatiesību un ka es ļoti labi iztikšu bez Bandinello strādniekiem.

Tai laikā man piemētās maza nieru kalte, un tā kā es nevarēju strādāt, mīju prātu uzturējos hercoga garderobē ar kādiem zeltkaļu pulšiem, kas saucās Džanpagolo un Domenico Podžini⁸¹, kuriem es liku taisīt kādu zelta trauciņu, viscaur izstrādātu bareljefā ar figurām un citiem skaistiem rotājumiem; tas bij hercogienei, ko viņa ekselelence lika taisīt ūdens dzeršanai. Bez tam viņš man pieprasīja, lai es viņam iztalsot vienu zelta jostu, un arī šo darbu visai bagātiģi ar juveļiem un ar daudz tikamām

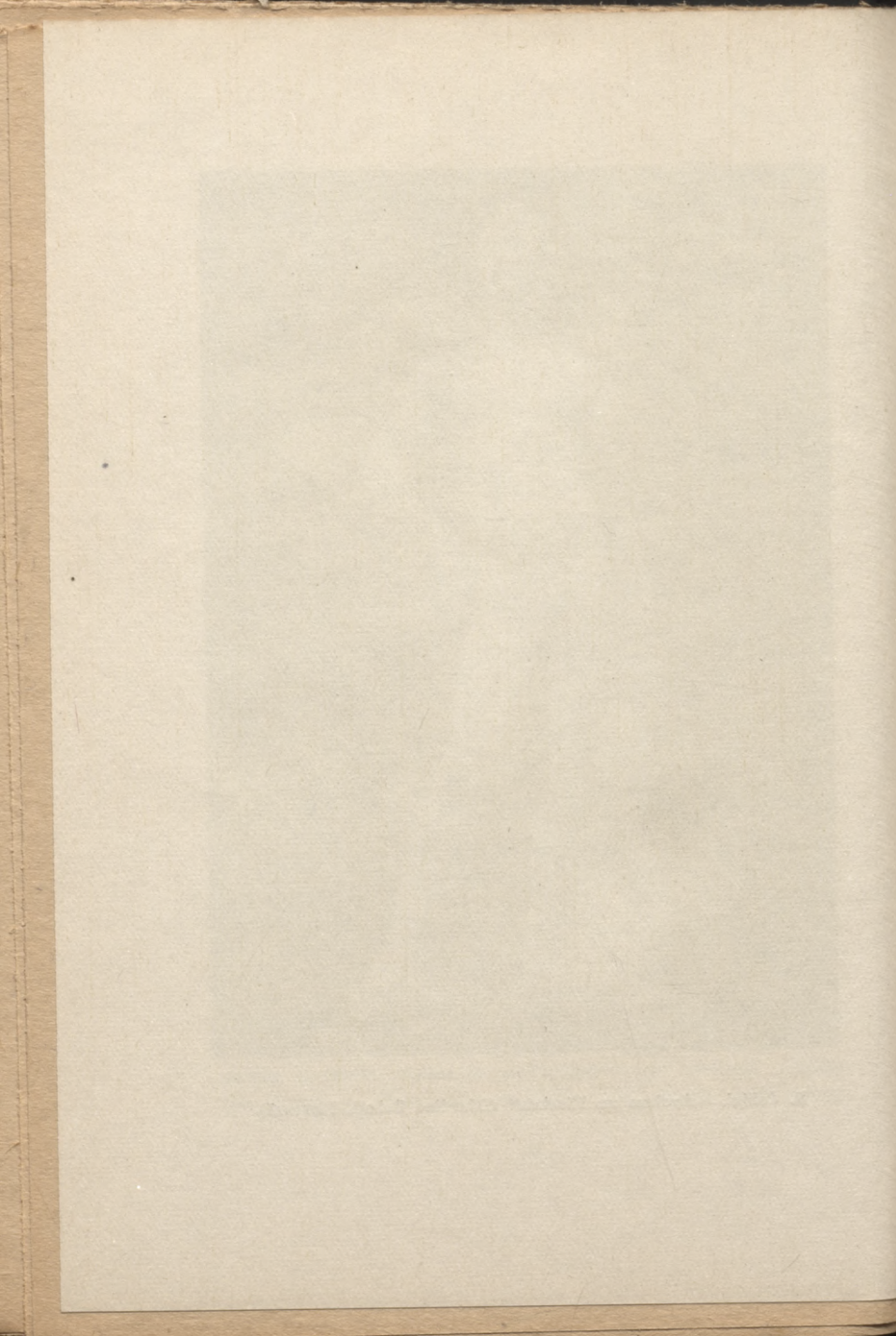
izdomāni mazu masku un citā veidā; tā tika pataisīta. Ik pa britiņam hercogs nāca garderobē un ārkārtīgi priecājās, redzot mani strādājam un viņam ar mani sarunājoties. Kad manas nieres sāka mazuliet uzlaboties, liku sev atnest mālu un, kamēr hercogs tur uzturējās, lai kavētu sev laiku, es viņu veidoju, uztaisīdams galvu, daudz lielāku par dzīvo. Par šo darbu viņa ekselencei bij vislielākais prieks, un viņš mani tā iemīloja, ka tas man teica, viņam būtu ļoti patīkami, ja es varētu ierīkoties strādāt pilī, meklēdams man tai pilī piemērotas istabas, kur man vajadzētu apgādāt krāsniņas un to, kas man nepieciešams; jo viņam būtu par to vislielākais prieks. Uz to teicu viņa ekselencei, ka tas nav iespējams, jo es savu darbu nebūšu pabeidzis simts gados.

Hercogiene man veltīja neizmērojamu labvēlību, un viņa būtu gribējusi, lai es nododos strādāšanai priekš viņas un lai es nerūpētos ne par Perseju, ne citu ko. Es, kas redzēju sevi šai veltīgā labvēlībā, zināju, protams, ka mans negantais un kodīgais liktenis nevar rīmties, nenodarījis man kādu jaunu negēlību; jo ik stundas man stāvēja acu priekšā tā lielā nelaime, kādu biju sev sagādājis, meklēdams sev iegūt tik lielu labumu: to es saku, kas attiecas uz Francijas lietām. Karalis nevarēja norīt to lielo nepatiku, kāda tam bij par manu aizceļošanu, un viņš būtu gribējis, lai es atgriežos, bet tā, lai viņa gods necieš; man turpretim likās, ka man ir daudzi svarīgi iemesli, un negribēju liekties; jo domāju, ka, ja es būtu pazemojies, pazemīgi rakstīdams, tie franču sugas cilvēki teiktu, ka esmu bijis nogrēkojies un ka tās nekrietnības notikušas patiesībā, kas man tika netaisnīgi uzveltas. Tāpēc turējos pa godam un kā jau cilvēks, kam taisnība, rakstīju skarbi, kas bija vislielākais prieks, kāds vien varēja būt tiem abiem maniē nodevēja audzēkņiem; jo lielajos, viņiem rakstīdams ar lielo sirsniņu, kādu man manā tēvijā parā-

B. Čellini. „Apolons un Hiacints“ (Džardino Boboli, Florencē).

dija viens siņors un viena siņora, pilnīgie manas tēviņas Florences patroni.

Kad viņi saņēma vienu no šādām vēstulēm, viņi aizgāja pie karaļa un piespieda viņa majestati atdot viņiem manu pili tāpat, kā viņš to bij dāvinājis man. Karalis, kas bij labs un brīnišķīgs cilvēks, nebūt negribēja piekrist šo lielo burlacēnu bezkaunīgajiem lūgumiem, jo viņš bija sācis nojaust to, pēc kā viņi jaunprātīgi tikoja; un, lai dotu viņiem mazas cerības un man izdevību tūlīt atgriezties, viņš lika rakstīt diezgan bargi kādam savam mantzinim, Florences pilsonim, kas saucās Mr. Džuliano Buonakorsī. Vēstule saturēja šo: ka, ja es gribot paturēt to goda vīra vārdu, ko es tur esot nēsājis, tad, pēc tam kad es esot bez jebkāda imesla aizgājis, man patiešām esot pienākums nodot rēķinu par visu to, ko esmu darījis un strādājis viņa majestatel. Kad saņēmu šo vēstuli, tā man sagādāja tādu prieku, ka, ar savu mēli prasīdams, es nebūtu lūdzis ne valrāk, ne mazāk.

Kēries pie rakstišanas, pieplīdīju deviņas parastās papīra lapas; un tajās es sīki izstāstīju par visiem darbiem, kādus esmu pataisījis, un par visu to, kas man pa to starpu atgadījies, un visu to naudas daudzumu, kas bij ielikta pieminētos darbos, kas visa tikusi dota ar viņa divu notaru un viena mantziņa roku, un par ko parakstījušies tie paši cilvēki, kas to saņēmuši, no kuriem dažs bija devis pretī savu mantu un cits savus pūlipus; un ka no šīs naudas es neesmu nevienu vienīgu kvatrinu ielicis makā, un ka par saviem pabeigtajiem darbiem neesmu dabūjis nenieka; esmu no tā aizvedis uz Itāliju vienīgi dažus labvēlības parādījumus un viskaraliskākos solījumus, kas patiesi viņa majestates cienīgi. Un, lai gan es nevaru lielīties, ka esmu dabūjis jebko citu par saviem darbiem kā dažus maksājumus, kas tikuši man no viņa majestates atvēlēti uzturam un no kuriem man pienācās sa-

ņemt vēl vairāk nekā septiņi simti zelta skudus, kurus es pametu ar nolūku, lai tie tiek man atsūtīti priekš manas laimīgas atgriešanās; tāpēc lūk, kad esmu uzzinājis, ka daži jaunprātīgie aiz tīras skaudības ir izdarījuši dažu labu jaunu pakalpojumu — patiesība uzvar vienmēr — es lepojos ar viņa visukristīgo majestāti, un skopums mani netirda. Lai gan atzīstu, ka esmu izpildījis viņa majestātei daudz vairāk nekā to, ko piedāvājos izdarīt, un lai gan man pretī solītais nav ticis izpildīts, es par citu nekā pasaulē nebēdāju, kā vienīgi palikt viņa majestātes acīs skaidrs un goda vīrs, kāds esmu vienmēr bijis. Un ja jūsu majestātei rastos par to vismazākās šaubas, es uz visnecīgāko mājienu, laišus atlaidīšos sniegt par sevi norēķinu ar paša dzīvību; bet redzot, ka par mani tik maz liekas zinot, neesmu gribējis atgriezties, lai piedāvātos, zinādams, ka man vienmēr paliks malze pāri, vienalga kurp eju; un, ja es tiktu saukts, es vienmēr atbildēšu.“ Bija šai vēstulē vēl daudz citas sevišķas vietas, šī brīnišķīgā karaļa un mana goda glābšanas cienīgas. Šo vēstuli, pirms to aizsūtīju, aiznesu savam hercogam, kam bij liela bauda to redzēt; pēc tam tūdaļ aizlaidu to uz Francelju, nosūtot Ferraras kardinālam.

Tai laikā Bernardone Baldini, viņa ekselences dārgakmeņu tirgotājs, bij atvedis no Venēcijas vienu lielu dimantu, vairāk nekā trīsdesmit pieci karāti svarā; bija tur ieinteresēts arī Antonio⁸², Vittorio Landi dēls, lai hercogs to nopirktu. Šis dimants jau bija ticis noslīpēts ar smalli, bet tā kā tas neizdeva to starojošo dzidrumu, kādu pie šāda akmens varēja vēlēties, šī dimanta īpašnieki bija likuši minēto smalli noslīpēt, kas patiešām neizskatījās ļoti ne smallē, ne plāksnē. Mūsu hercogs, kas par dārgakmeņiem ļoti sajūsmīnājās, bet nekā no tam nesaprata, deva

šim lielajam blēdim Bernardačo drošas cerības, ka viņš grib minēto dimantu pirkt. Un, tā kā tas Bernardo gribēja, lai viņam būtu vienam pašam gods par šo krāpšanu, ko viņš gribēja izdarīt ar Florences hercogu, tad viņš ne-maz neaprunājās ar savu biedru, pieminēto Antonio Landi.

Šis minētais Antonio bij ar mani lielos draugos, sākot jau no zēna gadiem, un tā kā viņš redzēja, ka es tik tuvu saejos ar savu hercogu, vienu dienu starp citām viņš pa-sauca mani sāpus — bij tuvu pusdienas laikam, un tas no-tika Jaunā tirgus stūrī — un viņš man sacīja tā: „Benve-nuto, esmu pārliecināts, ka hercogs jums rādīs vienu di-mantu, par kuru viņš izrāda vēlēšanos, ka tas to nopirks; jūs redzēsiet lielu dimantu. Palīdziet to pārdot; un es jums saku, ka es varu to atdot par septiņpadsmit tūkstoš skudiem; esmu drošs, ka hercogs gribēs jūsu padomu; ja jūs redzat, ka viņš ir nosvēries uz pirkšanas pusi, tiks iz-darīts, ka viņš varēs to dabūt.“ Šis Antonio izrādīja, ka viņam ir lielas izredzes iespēt šo akmeni iztirgot. Es viņam apsoliju, ka, ja tas man tiktu parādīts un pēc tam tiktu prasītas manas domas, es pateiktu visu to, ko es par to saprastu, akmenim nekaitējot.

Tā, kā jau augšā teicu, hercogs atnāca katru dienu uz dažām stundām tai zeltkaļu darbnīcā; un no tās dienas, kad Antonio Landi mani bij uzrunājis, vairāk kā astoņas dienas vēlāk, hercogs man vienu dienu pēc pusdienas pa-rādīja to pieminēto dimantu, ko es uzzīmēju pēc tām pa-zīmēm, ko man bij pateicis minētais Antonio Landi, gan pēc formas, gan svara. Un tā kā šis dimants, kā jau to augšā teicu, bij duļķaina dzidruma un viņi tāpēc bij small noslīpējuši, tad es, redzot to tādu, būtu noteikti at-runājis taisīt tādas izdošanas, tomēr kad viņš man to pa-rādīja, es valeāju viņa ekselencei, ko tā vēlas, lai es saku, jo juvelieri izšķir, vai dārgakmeni vērtē pēc tam, kad kāds siņors to jau nopircis, vai nosaka tam cenu, lai tas to

pirktu. Tad viņa ekselence man telca, ka viņš esot to nopircis un ka lai es pasakot vienīgi savas domas. Negribēju palaist garām, viņam pazemīgi neapbrīdījis to nieku, ko no šī dārgakmeņa sajēdzu. Viņš man telca, lai es ievērojot lielās facetes, kādas tam esot. Tad atteicu, ka tas nav vis liels skaistums, ko viņa ekselence iedomājās, bet ka tas ir noslīpēts asums. Uz šiem vārdiem mans kungs, kas nomanija, ka es runāju taisnību, igni saviebās un telca man, lai es pacenšoties akmeni novērtēt un noteikt, cik man tas liekoties esam vērts.

Es, kas domāju, ka, ja Antonio Landi to man piedāvājis par septiņpadsmit tūkstoš skudiem, ticēju, ka hercogs to ieguvis par augstākais piecpadsmit tūkstošiem, un tāpēc, redzot, ka viņš ņemtu ļaunā, ja es viņam patelktu patiesību, domāju uzturēt viņa nepareizos uzskatus un, atnesis viņam dimantu, teicu: „Jūs esat devuši astoppadsmit tūkstoš skudu.“ Uz šiem vārdiem hercogs izlaida saucienu, iztaisot lielāku O par akas muti, un sacīja: „Nu gan es ticu, ka tu no tam nekā nesaproti.“ Es viņam teicu: „Skaldrs, mans kungs, ka jūs domājat nepareizi; pacientieties uzturēt sava akmens slavu, un es atkal pacientīšos saprast labāk. Pasakiet man vismaz, cik jūs par to esat nogāzuši, lai mācos saprast pēc jūsu ekselences parauga.“ Hercogs piecēlies ar tādu mazu nicinošu smīnu noteica: „Divdesmit pieci tūkstoši skudu un vairāk, Benvenuto, tas man maksā“, un aizgāja projām.

Pie šiem vārdiem bij klāt zeltkaļi Džanpagolo un Domeniko Podžīni un izšuvējs Bakjaka; arī viņš, kas strādāja istabā blakus mūsējai, atskrēja uz šo troksni, kāpēc es teicu: „Es nekad nebūtu viņam ieteicis to pirkt; bet ja nu viņam patiešām ir bijusi uz to kāre, astoņas dienas atpakaļ Antonio Landi man to piedāvāja par septiņpadsmit tūkstoš skudiem; es nodomāju, ka viņš to ir dabūjis par piecpadsmit vai mazāk. Bet hercogs grib paturēt savu ak-

meni cenā; ja jau Antonio Landi man to piedāvāja par tādu cenu, velnu, vai tiešām Bernardone būtu hercogu tik bezgodīgi apšmaucis! Un, ne mūžam nevarēdami ticēt, ka tas varētu būt patiesība, kā tas bija, mēs smejojoties pārliadām garām šo hercoga vientiesību⁸³.

Biju jau pasācis lielās Medūzas figuru; tā, kā jau teicu, biju pataisījis dzelzs skeletu; pēc tam izveidojis to mālā pēc anatomijas un vēl puspirksta tievāku, es to pamatīgi apdedzināju; tad es to pārklāju ar vasku un pabeidzu to tā, kādu vēlējos to dabūt. Hercogam, kas vairākas reizes nāca skatīties, bij lielas balles, ka tā man bronzā neizdosies, jo viņš būtu gribējis, lai es pasaucu kādu meistaru, kas man to nolej. Un tā kā viņa ekselence pastāvīgi ar vislielāko labvēlību runāja par manām gudrībām, viņa majordoms, kas pastāvīgi meklējās pēc kāda slazda, lai liktu man lauzt kaklu, jo viņam bij tiesība pavēlēt bardželliem un visiem nabaga nelaimīgās Florences pilsētas ierēdņiem — kā gan viens pratietis⁸⁴, mūsu ienaidnieks, mucinieka dēls, galīgi neizglītots, tāpēc vien, ka bija bijis Kozimo de' Mediči satrunējis skolmeistars, pirms tas kļuva par hercogu, varēja tikt pie tik lielas varas⁸⁵! Tā, kā jau teicu, kamēr viņš manijās cik vien spēdams, lai varētu darīt man ļaunu, redzot, ka tas man nekādi nevar iegrūst dunci mugurā, viņš izgudroja, kādā kārtā tas kaut ko panāks. Un kad es biju alzgājis apmeklēt tā mana mācekļēna māti — tam bija vārdā Čenčo un viņai Gambeta, viņi norunāja — tas bezgoža skolmeistars un tā nelietīgā mauka — iedzīt man tūdas bailes, lai es no tām aizlietu dieva vārdā.

Gambeta, piekoptama savu amatu, izgāja no mājas uz šī trakā neliēša, skolmeistara majordoma, rikojuma; un tā kā viņi bij vienojušies arī ar bardžello, kas bija kāds bolonietis, ko par šīm lietām hercogs vēlāk aldzdzina projām, kādu sestdienas vakaru pulksten trijos nakti minētā Gam-

beta atnāca pie manis ar savu dēlīgu un teica man, ka viņa to valrākas dienas esot turējusi ieslēgtu, mani glābdama. Kurai es atbildēju, ka lai manis dēļ viņa to netur ieslēgtu; un, pasmējies par viņas netikles māku, pagriezies viņas klātbūtnē pret zēnu un teicu viņam: „Tu taču zini, Čenčo, vai es esmu ar tevi grēkojis“, kas raudādams atteica, ka ne. Tad māte, galvu kratīdama, teica dēlam: „Ai palaidni, varbūt es nezinu, kā to dara?“ pēc tam viņa pagriezās pret mani, sacīdama, lai es turot to mājā noslēptu, jo hardžello viņu meklējot, un ka ārpus manas mājas viņš tikšot katrā ziņā saņemts cieti, bet ka manā mājā viņu neaiztikšot. Uz to es viņai atteicu, ka man mājā ir māsa, atraitne ar sešām šķīstām meitenēm, un ka es savā mājā neviena negribu. Tad viņa sacīja, ka majordoms esot devis rikojumu hardžello un ka es visādā ziņā tikšot saņemts cieti: bet tā kā es zēnu negribot mājās pieņemt, tad, ja es viņai dodot simt skudus, man valrs ne no kā neesot jābaldas, jo, tā kā majordoms esot viņai tik milzīgs draugs, es varot būt drošs, ka viņa tam tikšot izdarīt visu, kas tai patīkšot, ja tik es viņai iedošot simt skudu. Man bij uznākusi liela dusmu lēkme, kurā es sacīju: „Vāķies prom, nešķīstā netikle, jo, ja es to nedaru pasaules un šī nelaimīgā zēna nevalnības dēļ, kas tev ir še līdz, es būtu jau tev pārgriezis rīkli ar šo dunčell, ko jau esmu divas vai trīs reizes sagrābis rokā.“ Un ar šiem vārdiem, ar daudzlem pamatīgiem spērieniem, izgrūdu viņu un pulku ārā no mājas.

Apdomādams vēlāk šī launā skolmeistara nelietīgumu un varu, nospriedu, ka labākais man būs padot ceļu šai velnīšķībai, un no rīta, labi agrī, nodevis manai māsai dārgakmeņus un vērtīlīetas tuvu divtūkstoš skudiem, kāpu zirgā un devos uz Venēcijas pusi; un sev līdz vedu to savu

Bernardino no Mudžello. Un kad biju nonācis Ferrarā, es aizrakstīju viņa ekselencei hercogam, ka, lai gan esmu aizgājis, nebūdams sūtīts, es atgriezīšos bez saukšanas. Pēc tam, nonācis Venecijā, apdomājot, cik dažādīgos veldos mans cletsirdīgais liktenis mani vajā, bet es tomēr esmu svelks un vesels, nolēmu krustot ar to šķēpus kā parasti. Un kamēr tā staigāju, piedomādams pie savām lietām, pavadīdams laiku šai skaistajā un brīnumbagātajā pilsētā, hūdams apsveicinājis apbrīnojamo gleznotāju Ticianu⁸⁶ un Jakopo del Sansovino, levērojamu tēlnieku un mūsu florenciešu architektu, Venecijas Siņorijas labi atalgotu, un tā kā es viņu jaunībā biju pazinis Romā un Florencē kā mūsu florencieti, abi šie izcilie vīri mani ļoti sirsnīgi saņēma.

Tūlīņ otrā dienā satiku meseru Lorenzo de' Mediči⁸⁷, kas tūdaļ mani saņēma aiz rokas ar vislielāko laipnīgumu, kādu vien pasaulē var pieredzēt, jo mēs bijām pazīnušies Florencē, kad es taisīju monetas hercogam Lesandro, un vēlāk Parīzē, kad atrados karaļa dienestā. Viņš uzturējās mesera Džullano Buonakorsi mājā, un tā kā viņam nebija citur kur iet pavadīt laiku bez vislielākām briesmām, viņš lielāko laiku nodzīvoja manā mājā, noskatīdamies strādājam tos lielos darbus. Un tā, kā jau es teicu, šis pagājušās pazīšanās dēļ viņš saņēma mani pie rokas un aizveda uz savām mājām, kur atradās siņors priors Stroci, siņora Pjetro brālis, un priecēdamies viņi man valcēja, cik ilgi es gribot Venecijā palikt, domādami, ka gribu atgriezties no turienes Francijā. Kuriem siņoriem atsacīju, ka esmu devies projām no Florences tāda un tāda augšā minētā gadījuma dēļ un ka pēc divām vai trim dienām es gribētu atgriezties Florencē kalpot savam lielajam hercogam.

Kad izteicu šos vārdus, siņors priors un Mr. Lorenzo pagriezās pret mani ar tādu bardzību, ka man bij ārkūr-

tiņas balles, un viņi man sacīja: „Tu darītu labāk atgriezdamies Francijā, kur tu esi bagāts un pazīstams; jo, ja tu atgriezies Florencē, tu pazaudēsi visu to, ko esi Francijā nopelnījis, un no Florences tu cita nekā nelegūsi kā vienīgi nepatīkšanas.“ Es viņu vārdiem neatbildēju, un, aizgājis projām, otru dienu tik slepeni, cik vien spēju, atgriezos Florencē; un pa to laiku velna darbi bija jau nogatavojušies, jo biju alžrakstījis savam lielajam hercogam visu notikumu, kas mani bij novedis Venecijā. Un ar visu viņa apdomīgumu un stingribu es viņu apmeklēju bez jebkādam ceremonijām; britiņu palcis minētā stingribā, viņš pēc tam milīgi man pievērsās un valcāja man, kur es esot bijis. Kuram es atbildēju, ka mana sirds nav ne par pirksta platumu atstājusies no viņa ļoti cienjamās ekselences, lai gan dažu attaisnojamo iemeslu dēļ man ir bijis nepieciešami pavadāt manu ķermeni apkārt. Tad, palikdams laipnāks, viņš sāka mani izvalcāt par Venēciju, un tā mēs britiņu runājāmies; tad viņš man pazemīgi sacīja, lai es ķeroties pie darba un lai pabeidzot viņa Perseju. Tā es atgriezos mājās ļautrs un priecīgs un iepriecināju savu ģimeni, tas ir manu māsu ar viņas sešām meitenēm, un, atsācis savus darbus, turpināju tos, cik ākli vien varēdams.

Un pirmais darbs, ko nolēju bronzā, bij tā lielā galva⁸⁸ viņa ekselences attēls, ko biju uztaisījis mālā zeltkaļu darbnīcā⁸⁹, kamēr man bija muguras sāpes. Tas bij darbs, kas patika, un es to strādāju vienīgi tā iemesla dēļ, lai izmēģinātu bronzas lējumiem derīgo zemi. Un lai gan es redzēju, ka brīnšķīgais Donatello bij taisījis savus bronzas darbus, ko tas bij nolējis, lietojot Florences zemi, man likās, ka viņš to paveica ar vislielākām grūtībām; un domādams, ka tas notiek aiz zemes vainas, pirms sāku noliet savu Perseju, es grībēju izdarīt vispirms šos priekšdarbus; caur kuriem atradu, ka zeme ir laba, lai gan tas brīnīš-

ķīgais Donatello nebija to visai labi izpratis, jo es redzēju, ka viņa darbi paveikti ar vislielākām grūtībām.

Tā, kā jau augšā saku, es ar mākslas izmaņu salīku zemi, kas man noderēja gaužam labi; un tā, kā es saku, ar tās palīdzību nolēju pieminēto galvu; bet tā kā es vēl nebiju patalsijis krāsni, izlietoju zvanu lējēja Dzanobi di Paņo krāsni. Un redzot, ka galva ir izdevusies tīri, es tūdaļ liku taisīt vienu krāsniņu pēc mana plāna un zīmējuma darb-
nicā, ko man hercogs bij uzcēlis, tai pašā mājā, ko viņš man bij ledevis; un tikko krāsns bij gatavs, ar vislielāko centību, cik spēdams, sarikojos, lai nolietu Medūzas statu-
tuju, kas ir tā sagriezusies sievietē, kura atrodas Persejam zem kājām. Un tā kā šis lējums ir ārkārtīgi grūta lieta, negribēju neizmantot visu to, ko biju mēģinājumos iemā-
cījies, lai man negadītos kāds misēklis; un tā pirmais no-
lējums, ko izdarīju savā pieminētā krāsniņā, man izdevās augstākā mērā labi, un tas bija tik tīrs, ka maniem draugiem likās, ka man nevajadzētu vairs to īpaši nospod-
rināt, ko atklājuši daži vācieši un franči, kas stāsta un lielas par visjaukākiem noslēpumiem bronzas liešanā bez notīrīšanas — patiešām traku cilvēku runas, jo bronzu, pēc tam kad tā nolietā, vajag apstrādāt ar āmuriem un kaltiem, kā darījuši gaužam apbrīnojamie senie un arīdzan modernie, es saku tie modernie, kas ir pratuši bronzu ap-
strādāt.

Šis lējums ļoti patika viņa augsti godājamai ekselen-
cei, jo tas vairākas reizes nāca to aplūkot līdz manai mā-
jai, iedvešot man lielisku drosmi strādāt labi. Bet tik daudz spēja šī Bandinello skaudības trakums, kas ar tik lielu neatlaidību pūta ausis viņa ļoti godājamai ekselencei, ka lika viņam domāt, ka, lai gan es nolēju dažu labu no šim statujām, es tās nekad nesallktu kopā, jo tā man esot jauna māksla; un ka viņa ekselencei vajagot gan piesar-
gāties, neaizmest vējā savu naudu.

Tik daudz iespēja šie vārdi tais slavenajās ausīs, ka man tika novilcināta jebkāda izmaksa strādniekiem, tā ka biju spiests sirdīgi uz viņa ekselenci sadusmoties; kāpēc vienu ritu, gaidot viņu Via de' Servi, sacīju: „Mans valdniek, man netiek palīdzēts manās vajadzībās, tā ka man ir aizdomas, ka jūsu ekselence man neuzticas; tāpēc es vēlreiz saku, ka man pietiek dūšas paveikt šo darbu trīs reizes labāk par modeli, kā jau jums apsollīju.“

Kad biju izsacījis šos vārdus un atzinis, ka tiem nav nekādu panākumu, jo es atbildes nedabūju, man tūdaļ pieauga niknums līdz ar neizciešamu uzbudinājumu, un es iesāku uzrunāt hercogu no jauna, un sacīju viņam: „Mans valdniek, šī pilsēta ir patiešām bijusi vislielāko talantu skola; bet, ja ir atzīts, ka viens ir tāds, kas kaut ko iemācījies, gribēdams pavairot savas pilsētas un sava slavenā valdnieka slavu, ir labi, ja tas iet strādāt citur. Un ka tas, mans valdniek, ir tiesa — es zinu, ka jūsu ekselencei ir zinams, kas bija Donatello un kas bija lielais Leonardo da Vinči, un kas ir tagad aprīnojamais Mikelaņolo Buonaroti. Ar savu talantu viņi vairo jūsu ekselences slavu; tāpēc aridzan es ceru to darīt no savas puses, tā ka, mans valdniek, ļaujiet man iet. Bet lai jūsu ekselence gan piesargas laist projām Bandinello, drīzāk dodiet viņam vēl vairāk, nekā viņš prasa; jo, ja tas tiek ārā, viņa nezināšana ir tik pašpalāvīga, ka viņš ir gatavs gāzt kaunā šo viscēlāko Skolu. Atļaujiet tagad mani, sīpore, es neko citu nelūdzos par saviem pūliņiem līdz pat šai dienai kā tikai jūsu augsti godājamās ekselences žēlastību.“

Viņa ekselence, redzēdams mani tā izšķirušos, ar mazu nicināšanu pagriezās pret mani, sacīdams: „Benvenuto, ja tev ir griba pabeigt darbu, tev netrūks nenieta.“ Tad es viņam tencināju un telcu, ka man eltas vēlēšanās nav kā vienīgi pierādīt tiem skauģiem, ka man ir diezgan dūšas paveikt apsollīto darbu. Tā, kad no viņa ekselences šķīros,

man tika dots visai mazs pabalsts, kāpēc man bij nepieciešami ķerties pie paša maķa, jo gribēju, lai mans darbs iet mazliet ātrāk nekā soļos. Un tā kā vakaros allaž gāju vakarēt viņa ekselences garderobē, kur atradās Domeniko un Džanpavalo Podžini, viņa brālis, kurš strādāja pie zelta trauka, kas, kā aiz muguras tika runāts, bija priekš hercogienes, un pie zelta jostas, tad arī man viņa ekselence bija llicis pataisīt modelīti kakla rotai, kur tiku ietverts tas lielais dimants, ko viņam bij likuši nopirkt Bernardone un Antonio Landi. Un ar visu to, ka es vairījos, negribēdams to taisīt, hercogs ar daudz jaukām laipnībām lika man pie tās nostrādāt ik vakarus līdz pat četriem. Vēl viņš mani vismilīgākā veidā piespieda, lai es strādāju viņam arī pa dienu, kam es ne mūžam negribēju piekrist, kāpēc nodomāju, ka ir droša lieta, ka viņa ekselence sadusmosies uz mani.

Un vienu vakaru starp citiem, kad biju atnācis mazuliet vēlāk, nekā parasti mēdzu, hercogs man teica: „Tu esi malvenuto⁰⁰. Uz kādiem vārdiem es teicu: „Mans valdnieks, tas nav mans vārds, jo man ir vārdā Benvenuto; un tā kā es domāju, ka jūsu ekselence joko ar mani, tad es vairāk neizrunāšos.“ Uz to hercogs sacīja, ka viņš to domājot nolādēti nopletni un nejokojot, un lai es uzmanot labi, ko darot, jo viņam esot nācis ausis, ka, izmantodams viņa labvēlību, es esot apvedis ap stūri te vienu, te otru. Pie šiem vārdiem es lūdzu viņa augsti cienijamo ekselenci pagodināt mani un minēt vienu vienīgu cilvēku, ko es jebkad būtu apvedis ap stūri. Tūdaļ viņš pagriezās dūsmās pret mani un teica: „Ej un atdod to, kas tev ir no Bernardones; lūk, te ir viens.“ Uz to es sacīju: „Mans valdnieks, es jums pateicos un lūdzu jūs, lai jūs pagodināt mani, uzklauot četrus vārdus: ir tiesa, ka viņš man aiz-

deva pāri vecu svaru un divas laktas un trīs mazus āmuriņus, pie kam šodien jau pagājis piecpadsmit dienu, ka es teicu viņa Džordžo no Kortonas, lai viņš sūta šiem dākiem pakal, kāpēc minētais Džordžo atnāca tiem pats pakal; un ja jūsu augsti godājamā ekselence jebkad atrastu, ka no tās dienas, kopš esmu dzimis, esmu kaut ko tādu šādā kārtā no kāda cilvēka ieguvis, vai Romā, vai Francijā, lai tā liek apjautāties vai nu tiem, kas to ir stāstījuši, vai citiem; un ja izrādīsies taisnība, lai mani soda pēc ogļu mēra.“

Hereogs, redzēdams mani ārkārtīgā uzbudinājumā, pagriezās pret mani kā vissmalkjūtīgākais un patīkamākais valdnieks un sacīja: „Tas nav teikts tiem, kas nenoziedzas; tāpēc, ja ir tā, kā tu saki, es tevi allaž labprāt redzēšu, kā jau līdz šim esmu darījis.“ Uz to es teicu: „Lai jūsu ekselencei ir zinams, ka Bernardones blēdības mani spiež jūs valcāt un lūgt, lai jūs man patelktu, cik ir dots par lielo dīmantu ar noslipēto smalli; jo es ceru jums parādīt, kamdēļ šis jaunais cilvēka gabals meklē mani iegrūst jūsu nežēlastībā.“ Tad viņa ekselence man teica: „Dīmants maksā man 25 tūkstoši dukātu; kāpēc tu man to valcā?“ „Tāpēc, mans valdniek, ka tai un tai dienā, tikos un tikos, Jaunā tirgus stūrī Antonio, Vettorio Landi dēls, sacīja man, lai es mēģinot tirgoties ar jūsu augsti godājamo ekselenci, un pirmā reizē prasīja par to sešpadsmit tūkstoš dukātu; tagad jūsu ekselence zin, ko tā pirkusi. Un vai tas ir taisnība, paprasiet seram Domeniko Podžini un Džampavolo, viņa brālim, kas ir šeit; jo es viņiem to tūdaļ izstāstīju un pēc tam vairs neesmu par to runājis, jo jūsu ekselence teica, ka es no tam nekā nesaprotot; kāpēc es domāju, ka tā vēlas to turēt cenā. Ziniet jel, mans valdniek, ka es no tam sajēdzu gan; un kas attiecas uz citu, mans amats ir palikt goda vīram, kā jebkuram citam, kas nācis pasaulē, lai tas būtu kas būdams. Es gan nemēģināšu nozagt jums astoņi

val desmit tūkstoši vienā reizē, bet centīšos tos nopelnīt ar saviem pūlīņiem; un esmu iestājies kalpot jūsu ekselencei kā skulptors, zeltkalis un monetu meistars, bet pienest ziņas par citiem — nekad; un to, ko es tagad saku, es saku sevi pasargot un negribu par to ceturto⁰¹, un tāpēc es to saku tik daudzu goda vīru klātbūtnē, kas te atrodas, lai jūsu augsti godājamā ekselence netic tam, ko saka Bernardone.“

Hercogs tūdaļ sadusmots plecēlās un aizsūtīja pēc Bernardones, kam vajadzēja tūlīt skriet uz Venēciju — viņam un Antonio Landi; kurš Antonio teica man, ka viņš neesot gribējis to sacīt par šo dimantu. Viņi devās projām un atgriezās no Venēcijas, un es aizgāju pie hercoga un teicu: „Sīņore, tas, ko es jums stāstīju, ir patiesība, un tas, ko jums stāstīja par darba rīkiem tas Bernardone, nav tiesa; un jūs darītu labi, saņemot pierādījumus par to, un es došos ceļā pie hardžello.“ Pie šiem vārdiem hercogs pagriezās pret mani, sacīdams man: „Benvenuto, centies palikt goda vīrs, kāds tu esi līdz šim bijis, un nebaldies vairs ne par ko.“ Lieta izkūpēja, un es nedzirdēju vairs par to runājam.

Ķēros, lai pabeigtu viņa dārglietu; un, aiznesot to vienu dienu gatavu hercogienel, viņa pati sacīja, ka šī vērtējot tikpat daudz manu ietveri kā dimantu, ko viņai esot ietirgojis tas Bernardačo; un viņa vēlējās, lai es to piespraužu tai pie krūtīm ar savu roku; un viņa iedeva man rokā paprāvu spraudni, ar ko es viņai to piestiprināju un aizgāju lielas viņas labvēlības apveltīts⁰². Pēc tam uzzināju, ka viņi likuši pārmaiņīt ietveri kādam vācietim vai citam svešniekam, ja vien tas ir taisnība, jo minētais Bernardone teica, ka piemēnētais dimants izskatīšoties labāk, ietverts vienkāršākā izstrādājumā.

Domenko un Džanpagolo Podžini, zeltkaļi un brāļi, strādāja, kā jau man šķiet, esmu teicis, viņa augsti cienījamās

ekselences garderobē pēc maniem zīmējumiem pie kādām zelta sīzelētām vāzītēm ar figuru tēlojumiem bareljefā un pie citām gaužam ievērojamām lietām. Tāpēc es sacīju vairāk reižu hercogam: „Mans valdnieks ja jūsu augsti godājamā ekselence man algotu dažus strādniekus, es jums taisītu jūsu naudas kaltuves monetas un medaļas ar jūsu augsti cienījamās ekselences galvu, kuras es taisītu, sacenšoties ar senajiem, un man būtu cerība viņus pārspēt; jo pēc tam, kopš esmu taisījis pāvesta Klementa medaļas, esmu plemācījies tik daudz, ka es taisītu daudz labākas par tām; un tāpat es taisītu labāk par tām monetām, kuras es kalu hercogam Alesandro, kas vēl tagad tiek turētas par skaistām; un tāpat es jums darinātu lielus sudraba un zelta traukus, tādus, kādus es tik daudz esmu pataisījis tam brīnšķīgajam Francijas karalim Frančesko, vienīgi to lielo ērtību dēļ, kādas viņš man piešķīra, un nekad netika zaudēts laiks ne pie lielajiem kolosiem, ne citām statujām.“ Uz šiem vārdiem hercogs man sacīja: „Dari, un es palūkošu“, bet nedeva man pleminētos atvieglinājumus, nedz arī kādu palīdzību.

Kādu dienu viņa augsti godājamā ekselence lika man ledot vairākas mārciņas sudraba un sacīja man: „Tas ir no manu raktuvju sudraba; uztaisi man skaistu trauku.“ Un tā kā es negribēju pamest novārtā savu Perseju un man vēl bija liela vēlēšanās viņam kalpot, iedevu to taisīt pēc saviem zīmējumiem un vaska modeļiem kādam blēdim, kas saucas Pjero di Martino, zeltkalim, kas viņu slikti iesāka un arī pie tā nestrādāja, tā ka es tur pazaudēju daudz vairāk laika, nekā ja būtu to taisījis visu ar savu roku. Tā, būdams vairākus mēnešus nokāviests un redzēdams, ka minētais Pjero pie tā nestrādāja, nedz arī lika strādāt, liku to atdot man atpakaļ, un man bija lielas grūtības atdabūt līdz ar slikti iesāktā trauka gabalu, kā jau teicu, pārējo sudraba, ko viņa viņam iedevs. Hercogs, kas kaut ko par šo trauci

bij dabūjis zināt, aizsūtīja pakal traukam un modeļiem un nekad vēlāk man neteica, ne kamdēļ, ne kādā ceļā; pietiek, ka viņš ar dažiem maniem zīmējumiem lika to talsīt dažādām personām Venēcijā un citās vietās, un tika gaužam slikti apkalpots. Hercogiene bieži man teica, lai es strādā-jot viņai zelta lietas, kurai es vairāk reižu sacīju, ka pa-saule zina ļoti labi, ka esmu labs zeltkalis, bet ka Itālija nav vēl nekad redzējusi no manas rokas tēlnieka darbus; un Amatā daži saniknoti tēlnieki, pīrgādāmie par mani, sau-kāja mani par jauno tēlnieku; kuriem es ceru parādīt, ka esmu vecs tēlnieks, ja dievs man piešķirs tik daudz žēlasti-bas, ka es varu parādīt nobeigtu savu Perseju šai godājamā viņa ļoti cienījamās ekselences laukumā.

Un noslēdzies mājā, likos strādāt dienu un nakti un plī nerādījos. Bet domādams tomēr uzturēties hercogienes labl ieredzēts, liku viņai pataisīt kādus maziņus trauciņus, tik lielus kā divu kvatrinu bunduliņu, no sudraba, ar skaistām mazām maskām visretāk sastopamā antikā stilā; un kad mīnētie trauciņi viņai bij aiznesti, viņa mani saņēma tik mīlīgi, cik vien pasaulē var iedomāties, un viņa samaksāja manu zeltu un sudrabu, ko es tur biju ielicis. Un es grie-zos pie viņas augsti cienījamās ekselences, lūdzot to, lai tā pasaka hercogam, ka man ir maz palīgu tik lielam darbam un ka viņas augsti godājamai ekselencei vajadzētu pasacīt hercogam, ka viņam nevajadzētu tik daudz ticēt tai Bandi-nello jaunajai mēlei, ar kuru viņš man traucē nobeigt manu Perseju. Uz šiem maniem asarainiem vārdiem hercogiene paraustīja plecus un teica man: „Protams, ka hercogam taču vajadzētu atzīt, ka tas viņa Bandinello nekam neder.“

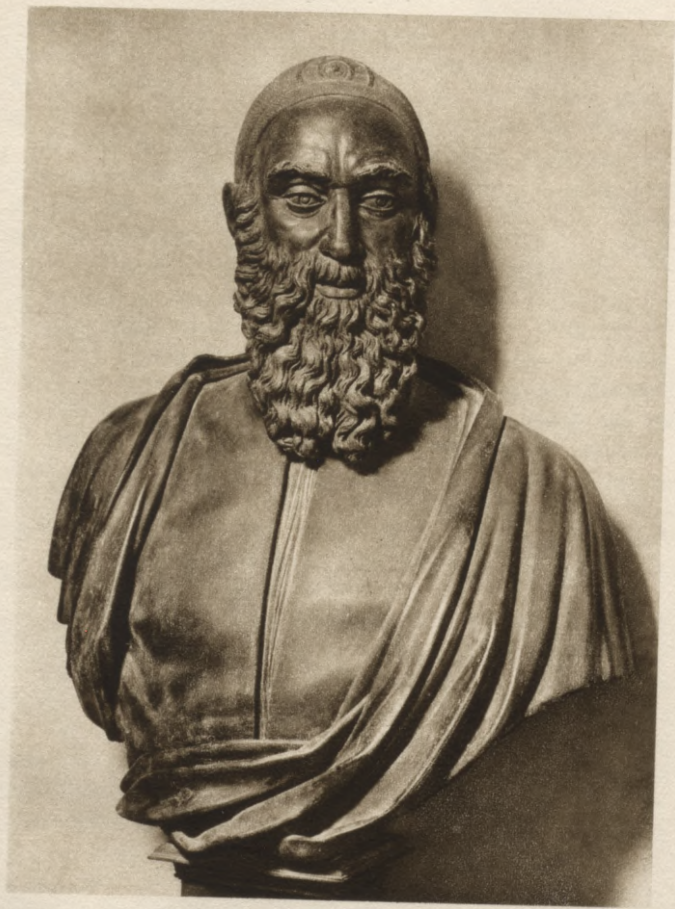
Dzivoju pa māju un plī rādījos reti, un strādāju ar lielu ēaklumu, lai pabeigtu manu darbu; un man vajadzēja algot strādniekus no sava; jo hercogs, līkdams man algot dažus

darbniekus caur Latancio Gorini apmēram astoņpadsmit mēnešu, kad viņam tas bij apnicis, lika rikojumu atcelt, kamdēļ es valcāju minētam Latancio, kamdēļ viņš man nemaksā. Viņš man atbildēja, vicinādams ar tām savām zīrnēkļa roķelēm oda balstiņā: „Kāpēc tu nebeidz savu darbu? Jādomā, ka tu nekad to nenobeigsi.“ Es tūdaļ sadusmots viņam atbildēju un saciju: „Lai tad jupis parauj jūs un visus tos, kas netic, ka es to pabeigšu.“ Un tā izmisis atgriezies mājās pie sava nelaimīgā Perseja, ne jau bez asarām, jo man sanāca atmiņā mana jaukā dzīve, ko biju atstājis Parīzē, tā brīnišķīgā karaļa Frančesko dienestā, kad man viss kas palika pāri, bet te man visa pietrūka.

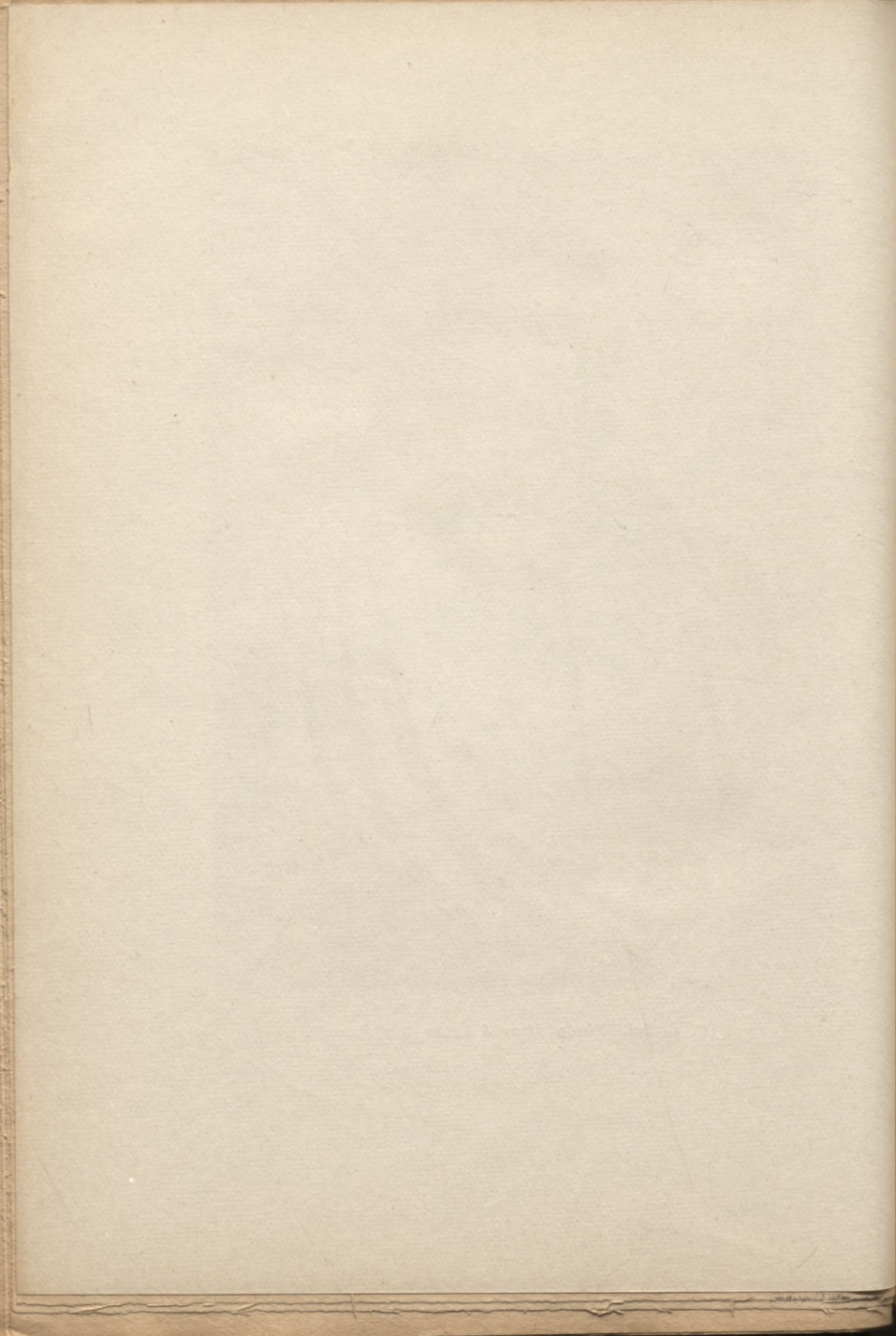
Un vairākas reizes biju jau gatavs krist izmisumā un vienu reizi starp citām uzkāpu kādā savā skaistā kumeļā, nolku simt skudus pie sāniem un devos uz Fjezoli aplūkot kādu manu ārļaulības bērniņu, ko es turēju pie aukles, pie kādas manas krustmātes, viena mana strādnieka sievas. Un nonācis pie sava dēliņa, es nu viņu tā savos sirdsēstos nobučoju; un kad gribēju doties projām, viņš mani nelaida, jo viņš mani turēja ciet savām rociņām, skaļi brēkdams un raudādams, kas tai vecumā — pie divi gadiem apmēram — bij vairāk nekā brīnišķīgi.

Bet tā kā es biju nolēmis, ka, ja atradišu Bandinello, kas ikvakarus mēdza iet uz savu īpašumu pāri San Domeniko, tad izmisumā notriekšu to zemē, atrāvos no sava maziņā, atstājot viņu alzvilkdamies raudam. Un man ejot uz Florences pusi, kad nonācu San Domeniko laukumā, Bandinello taisni ienāca laukumā no otras puses. Tūdaļ nolēmis pastrādāt asiņaino darbu, pienācu viņam klāt un, paceļot acis, ieraudzīju viņu bez ieročiem tāda mūliša, ēzeļa lielumā, mugurā, un viņam bija līdz kāds puika, ap desmit gadi vecs; un tiklīdz viņš mani ieraudzīja, tas palika liķa bālumā un triēcja no galvas līdz kājām. Es, atzīdams darba negēligumu, saciju: „Nebaldies,

B. Čellini. Bindo Altoviti krūšu tēls (Luvrā).

nekrietnais gļēvull, es tevi nepadarišu savu sitienu cienīgu.“ Viņš mani ubagodams uzlūkoja un nesacīja ne vārda. Tad sapēmu spēkus un patelcos dievam, ka tas ar savu patiesīgu spēku nebija gribējis, lai es iztalsu tādu nejēdzību.

Tā, kad biju atbrīvojies no šī velnišķīgā trakuma, man pieauga drosme, un es pats pie sevis sacīju: „Ja dievs man piešķirs tik daudz žēlastības, ka es nobeigšu savu darbu, ceru ar to nožmiest visus savus nelleša ienaidniekus; tāpēc tad mana atriebšanās būs daudz lielāka un slavenāka, nekā ja es būtu izrēķinājies ar vienu pašu“, un ar šo krietno lēmumu atgriezos mājās. Pēc trim dienām es uzzināju, ka tā mana krustmāte man noslāpējusi manu vienīgo dēliņu, kas man sagādāja tādas bēdas, ka nekad neesmu lielākas izcietis. Tomēr noņemtos ceļos pie zemes un ne bez asarām pa savam paradumam patelcos savam dievam, sacīdams: „Mans kungs, tu man viņu bijī devis, un tagad tu man to esi ņēmis, un es tev par visu no visas sirds patelcos.“ Un ar visu to, ka no lielām bēdām biju gandrīz sajuels, tomēr, kā parasti mēdzu, nepieciešamību padarījis par spēku, cik labi vien spēdams, devos ar mieru.

Bij aizgājis viens zēns tai laikā no Bandinello, kam bija vārdā Frančesko, kalēja Matteo dēls. Tas pieminētais jauneklis lika man jautāt, vai es negribot viņam dot darbu; un es biju ar mieru un liku viņam uzspodrināt Medūzas figuru, kas jau bij nolīeta. Šis jauneklis pēc piecpadsmit dienām man teica, ka viņš esot runājis ar savu meistarū, tas ir Bandinello, un ka tas viņa vārdā man pasakot, ka, ja es gribot talsīt marmora figuru, viņš sūtot man piedāvāt atdot skalstu marmora gabalu. Es tūdaļ sacīju: „Saki, ka es to pieņemu, un ka tas varēja būt arī viņam nelaiimes marmors, jo viņš staigā mani bikstīdams un neateceras tās lielās briesmas, kuras viņam pagāja garām no manis San Domeniko laukumā; tagad pasaki viņam, ka es to vēlos katrā ziņā. Es nekad par viņu nerunāju, bet šis lops mani

pastāvīgi kaltina; un es domāju, ka tu esi atnācis pie manis strādāt, viņa sūtīts, vienīgi lai izspiegotu manas darišanas. Bet nu ej un saki viņam, ka es marmoru gribu, ja arī viņam tas neizdevīgi; un ej pie viņa atpakaļ.“

Tā kā bij pagājušas vairākas dienas, kopš nebiju rādijies plī, aizgāju turp vienu rītu, kad man bij uznākusī tāda vēlēšanās, un hercogs bija gandrīz heldzis ēst, un, cik es dabūju zināt, viņa ekselence bij no rīta sarunājis un satelcis daudz laba par mani, un starp citu viņš bija mani gaužam slavējis par dārgakmeņu ietveršanu; un tāpēc, kad hercogiene mani ieraudzīja, viņa lika meseram Sforcam⁰³ mani pasaukt; un kad nonācu pie viņas augsti cienjamās ekselences, viņa lūdza mani, lai es viņai ietverot kādu dīmantīņu gredzenā, un viņa sacīja, ka gribot to pastāvīgi nēsāt pirkstā; un viņa iedeva man mēru un dīmantu, kas bija apmēram simt skudu vērtībā, un lūdza mani, lai es padarot to aši.

Hercogs tūdaļ sāka runāties ar hercogieni un sacīja viņai: „Protams, ka Benvenuto nebij šai mākslā līdznieka; bet tagad, kad viņš to ir pametis, man šķiet, ka patalsīt tūdu gredzentīņu, kā jūs to vēlētos, būtu viņam pārāk lielas pūles, tāpēc es lūdzu, lai jūs viņu neapgrūtinātu ar šo sīkumu, kas viņam būtu liela lieta, jo viņš no tā ir atradis.“ Pie šiem vārdiem es pateicos hercogam un pēc tam lūdzu viņu, lai tas ļauj man patalsīt šo nieku, pakalpojot hercogienes kundzei; un tūdaļ ķēries pie tā klāt, nedaudz dienās biju to pabeidzis. Gredzens bij rokas mazajam pirkstiņam; un es tur ietalsīju četrus apaļus puikas un četras maskas, kas savijās minētā gredzenā; un iekārtoju tur arī dažus augļus un emaljētas lentītes, tā ka akmens un gredzens izskatījās kopā gaužam labi. Tūlīt aiznesu to hercogienei, kura ar labvēlīgiem vārdiem sacīja man, ka es esot patalsījis brīnumskaistu lietu un ka viņa par mani atcerēšoties. Viņa aizsūtīja pieminēto gredzentīņu kā dāvanu karalim

Filippo un pēc tam vienmēr kaut ko man pasūtīja, bet tik milīgā veidā, ka es vienmēr piespiedos viņai pakalpot, ar visu to, ka es pieredzēju maz naudas, un dievs zin, cik ļoti man tās vajadzēja, jo es kāroju pabeigt savu Perseju un biju atradis dažus jauniešus, kas man palīdzēja, kurus algoju no sava; un atkal es sāku parādīties biežāk, nekā biju to darijis agrāk.

Vienu svētku dienu starp citām aizgāju pēc pusdienas uz pili un, nonācis Pulksteņa zālē, ieraudzīju garderobes durvis atvērtas, un, man nedaudz tuvojoties, hercogs mani pasauca un, mani laipni saņemdams, teica: „Esi sveicināts; paskaties uz šo kastīti, ko man atsūtījis kā dāvanu siņors Stefano no Pilestinas⁶⁴; atver to un palūkosim, kas tur ir.“ Tūdaļ atvēris to, sacīju hercogam: „Mans valdnieks, tā ir grieķu marmora figura un ir kaut kas brīnišķīgs: es saku, ka starp zēniem neatceros, ka būtu jebkad redzējis senlietās tik skaistu darbu, nedz tik daļā veidā; tāpēc piedāvājos jūsu augsti cienījamai ekselencei restaurēt viņam galvu, rokas un kājas. Un es uztaisīšu viņam ērgli, lai tas tiek nokristīts par Ganimedu. Un lai gan man neklājas lāpīt statujas, jo tas ir tāds čabatnieku amats, kuri padara to gaužam slikti, tomēr šī lielā meistara izcilums aicina mani tam kalpot.“ Hercogam patika ļoti, ka statuja būtu tik skaista, un viņš izvaicāja mani par daudz ko, sacīdams man: „Saki man, manu Benvenuto, skaidri, iekš kā pastāv šī meistara lielā māksla, kas tevi tā apstulbina?“ Tad es izskaidroju viņa ļoti cienījamajai ekselencei, vislabākā veidā kā vien es mācēju, lai darītu viņu spējīgu saprast tādu skaistumu un inteliģences izcilumu un reto veidu, par ko biju daudz runājis; un es to darīju daudz labprātāk, redzot, ka viņa ekselencei par to bija vislielākais prieks.

Kamēr es tik patīkami kavēju hercogam laiku, notikās, ka kāds pažs izgāja no garderobes ārā un, minētam izejot, ienāca Bandinello. Hercogs, viņu ieraudzījis, pa pusei samulsa un bargu vaigu viņam telca: „Kas jums te darāms?“ Pielminētais Bandinello, ne vārda neatbildot, tūdaļ uzmeta acis tai kasetei, kur vajēji gulēja minētā statuja, un ar ļaunu nīrgāšanos, galvu kratīdams, sacīja, pagriezies pret hercogu: „Siņore, tās ir no tām lietām, par kurām es jau tik daudzas reizes esmu runājis jūsu ļoti cienījamai ekselencel. Zīniet, ka tie senie nesajēdza itin nekā no anatomijas, tāpēc visi viņu darbi ir kļūdu pilni.“

Es stāvēju klusu un nepiegrīezu nekādas vērības tam, ko viņš runāja, bet biju tam pagriezis muguru. Tikko šis lops bij pabēdzis savu nepatīkamo murkšķēšanu, hercogs sacīja: „Ak Benvenuto, tas ir gluži pretēji tam, ko tu man ar tik skaistiem pamatojumiem tikko tik labi pierādīji, tā ka aizstāvi to drusku.“ Uz šiem hercogiškajiem vārdiem, kas tika man ar tādu laipnību teikti, tūdaļ atbildēju un telcu: „Mans valdniek, jūsu augsti cienījamai ekselencel jāzīna, ka Bačo Bandinelli viss pastāv no ļauna un tāds viņš vienmēr ir bijis; tā kā tas, ko viņš uzlūko, tas tūdaļ viņa pretīgajās acīs, kaut arī būtu visaugstākā mērā labs, tūliņ pārvēršas par visnejaukāko ļaunumu. Bet es, kas tiecos vienīgi uz labu, redzu daudz svētbīģīgāk patiesību; tā kā tas, ko esmu telcis par šo brīnumdaļļo statuju jūsu augsti godājamai ekselencel, ir tīrā patiesība, bet tas, ko par to telcis Bandinello, pastāv vienīgi no tā ļaunā, no kā viņš pats sastāv.“

Hercogs mani klausījās ar lielu patīkšanu, un, kamēr es to stāstīju, Bandinello šķobīģās un vaibstīģa savu ģīmi visnejaukāķā ķārtā, kas bija tik ļoti neglīts, cik tik nu var pasaulē iedomāģies. Hercogs tūdaļ sakustēģās, dodamies uz kādām apakšstāģa īstāģām, un minēģais Bandinello viņam sekoģa. Sulalņģ saģēģa mani aiz apmetņģa un vilķa viņam

pakal, un tā mēs tikmēr hercogam sekojām, kamēr viņa augsti godājamā ekselence nenonāca kādā istabā un neapsēdās, bet Bandinello un es stāvējām viens pa labi un otrs pa kreisi viņa ļoti cienījamai ekselencei. Es stāvēju klusu, un tie kas bij apkārt, dažī viņa ekselences kalpotāji, visi uzlūkoja cieši Bandinello, mazuliet viens uz otru vipsnādami par tiem vārdiem, ko es tai augšas istabā biju teicis.

Tā nu pieminētais Bandinello iesāka muldēt un sacīja: „Siņore, kad es atklāju savu Heraklu un Kakko⁹⁵, man noteikti liekas, ka par mani tika sataisīts vairāk nekā simts draņķa sonetu, kas vēstīja visjaunāko, ko vien pasaulē no šādiem ļautiņiem var iedomāties.“ Tad es atbildēju un sacīju: „Siņore, kad mūsu Mikelaolo Buonaroti atklāja savu sakristeju⁹⁶, kur redzams tik daudz skaistu figuru, šī apbrīnojamā un izellā Skola, visa laba un patiesības draudzene, sadzejoja viņam vairāk nekā simts sonetu, vienam ar otru sacenšoties, kurš var pateikt par to kaut ko labāku; un tāpat kā Bandinello darbs pelnīja to slikto, ko viņš stāstīja, kas par to teikts, tāpat pelnīja to labo Buonaroti darbs, ko par to runāja.“ Pie šiem maniem vārdiem Bandinello nonāca tādā dusmu trakumā, ka tas val plisa, un viņš pagriezās pret mani un sacīja: „Un ko tu mācētu vēl tur pielikt klāt?“ „Es tev to pateikšu, ja tev būs tik daudz pacietības mani klausīties.“ Viņš teica: „Tad plāj vajā.“

Iesāku un visupirms teicu: „Zini, ka man ir nepatīkami tev klāstīt tā tava darba trūkumus; bet ja arī es tev to neteikšu, es tev tomēr pateikšu visu to, ko saka šī gaužam izellā Skola.“ Un tā kā šis virells gan pateica kaut ko nejauku, gan plātījās rokām un kājām, tas man uzlaida tādas dusmas, ka es iesāku daudz nepatīkamākā veidā, nekā to būtu darījis, ja viņš uzvestos citādi. „Šī izellā skola saka, ka, ja Heraklam nociptu matus, viņam nepaliktu tik liels pauris, ka pietiktu, lai tur novietotu smadzenes; un ka no viņa ģimja nevar zināt, vai tas pieder cilvēkam, vai lauvu

bullim; un ka tas nav plevērsis tam, ko tas dara, un ka tas ir slikti uzstutēts uz kakla, ar tik vāju māku un tik nelzskatīgi, ka nekad nekas draņķīgāks nav redzēts; un ka tie viņa pleci līdzinās ēzeļa nesiklu lokiem; un ka viņa krūtis un pārējie viņa muskuļi nav veidoti pēc cilvēka, bet pēc meloņu malšeļa, kas nolikts stāvus pie sienas. Tāpat mugura šķiet veidota pēc maisa ar garieņiem ķirbjiem; par viņa kāju stilbiem nevar saprast, kā tie ir piekarināti tam toršam; jo nevar redzēt, uz kura stilba viņš balstas, nedz arī uz kura viņam pietiktu spēka; nav arī redzams, ka viņš stāvētu uz abiem diviem, kā to mēdz taisīt daži meistari, kuri kaut ko saprot; ir gan redzams, ka statuja sagāžas vairāk nekā par trešdaļu olekti uz priekšu; ka tā jau viena pati ir vislielākā un visneciešamākā kļūda, kādu pielaiž tie nejēgas pūļa meistaroņi. Par rokām viņi saka, ka tās abas esot izstieptas bez jebkādas graclijas, nedz arī tur saskatāma kāda māksla, it kā kad jūs nekad nebūtu redzējuši dzīvus plikņus, un ka Herakla un Kakko labā kāja pārdala uz pusi viņu kāju lkrus; ka, ja viena no abām atšķirtos no otras, tad ne tikai viena no tām, bet abas divas paliktu bez lkrēm tai vietā, kur tās saskaras; un viņi saka, ka viena no Herakla kājām esot zem zemes un ka otra izskatoties tā, it kā viņam būtu uguns apakšā.“

Sis cilvēks nevarēja vairāk izturēt, lai es pateiktu arī Kakko Helos trūkumus; viens bija tas, ka es teicu taisnību, otrkārt, es to skaidri parādīju hereogam un citiem, kas atradās mūsu klātbūtnē, kuri vislielākā mērā ar zīmēm un izturēšanos izrādīja savu izbrīnu un atzišanu, ka es runāju pilnu taisnību. Pēkšņi tas vīrelis teica: „Ak tu jaunā mēlē, un kur tu pamet manu zīmējumu?“ Es atteicu, ka tas, kas labi zīmē, nekad nevar darbu slikti strādāt, „tāpēc es tiecu, ka tavs zīmējums ir tāds pats kā darbi“. Redzot nu visas šīs hereogu un citu sejas, kas plosīja viņu ar skatieniem un valbstiem, viņš lāvās pārāk aizrauties no savas nekrītnības,

un, pagriezies pret mani ar to savu visnegēligāko purnu, pēkšņi man sacīja: „Nu, stāvi tu klusu, zodomiet.“ Pie šī vārda hercogs bargi sarauca pret viņu uzacis, bet pārējie aiztalsīja mutes un izpleta acis uz viņa pusi.

Es, kas izdzirdēju sevi tik apgrēcīgi aizskaram, dusmu trakuma spiests, vienā rāvienā ķēros pie pretlīdzekļa un teicu: „Dulnais, tu izej no jēgas; kaut jel dievs būtu gri-bējis, ka es pārvaldītu tik cildenu mākslu, jo ir lasams, ka Jupiters to piekopa ar Ganīmedu paradīzē un šelt zemes virsū to piekopj vislielākie imperatori un visdīženākie ka-raji pasaulē. Es esmu zems un mazs cilvēciņš, kas ne va-rētu, ne mācētu nodarboties ar tik brīnišķīgu lietu.“ Par to nu neviens vairs nevarēja noturēties, un hercogs un pārējie sacēla tādu jandaliņu ar vislielākiem smieklēm, cik vien var pasaulē iedomāties. Bet ar visu to, ka es izlikos tik asprātīgs, lai jums ir zinams, labvēlīgie lasītāji, ka iekšā man sprāga sirds pušu, apdomājot, ka viens visneschķistākais grēcnieks, kāds jebkad pasaulē dzimis, blījis tik pārgalvīgs tik liela valdnieka klātbūtnē mest man tik lielu un tādu apvainojumu; bet jums jāzina, ka viņš apvainoja hereogu un nevis mani; jo, ja es būtu atradies bez tik izceltiem klāt-esošiem, es būtu liels viņam nokrist beigām.

Nešķīstais, kroplais stubeņa nelietis, redzēdams, ka to siņoru smieklī nerimstas, iesāka, lai izklaidētu viņus no tik lielās viņa izsmiešanas, jaunu runu, sacīdams: „Šis Benve-nuto staigā lielidamies, ka es viņam esot apsollījis kādu marmoru.“ Uz šiem vārdiem es tūdaļ atteicu: „Kā! vai tad tu neatsūtīji pateikt ar tavu zēnu Frančesko, kalēja Matteo dēlu, ka, ja es vēlos strādāt marmoru, tu man gribi mar-moru dot? Un es to esmu pieņēmis un to vēlos.“ Tad viņš sacīja: „O, rēķinies, ka tu to nekad nedabūsi.“ Tūdaļ es, kas biju trakuma pilns par man pirmīt pateiktiem netais-najiem apvainojumiem, apstulbinātu prātu un nesaredzē-dams vairs hercoga klātbūtnes, lielā nīknumā sacīju: „Es

tev pasaku īpaši, ka, ja tu man neatsūtīsi marmoru uz māju, meklē sev citu pasauli, jo šīnī es tev nolaldīšu tavu uzpūtiību visādā ziņā.“

Pamanīdams pēkšņi, ka es atrodos tik liela hercoga klātbūtnē, pazemīgi pagriezios pret viņa ekselenci un sacīju: „Mans valdnieks, viens traks padara simt trakus līdz; šī vīra neprātības bij likušas man aizmirst jūsu augsti godājamās ekselences diženumu un mani pašu, tāpēc piedodiet man.“ Tad hercogs teica Bandinello: „Valtas tiesa, ka tu tam biji apsolijs marmoru?“ Minētais Bandinello sacīja, ka tas esot tiesa. Hercogs man teica: „Ej uz Domu un paņem vienu, kāds tev der.“ Es atteicu, ka viņš man biji apsolijs to nosūtīt mājās. Vārdi bija briesmīgi, bet es citādā ceļā to nevēlējos. Nākošā ritā man mājās tika atnests viens marmors; kad vaicāju, kas man to sūta, viņi sacīja, ka to man sūtot Bandinello un ka tas esot tas marmors, ko viņš man esot apsolijs.

Tūlīķ līķu to atnest darbnīcā un sāķu to apskaldīt; un kamēr es strādāju, taisīķu modeli; un tik liela biji kāre, kāda man bija, strādāt marmoru, ka es nevarēju nogaldīt, lai izlemtu taisīt modeli ar to apdomu, kādu šāda māksla prasa. Un tā kā viscaur tam biji dzirdama plīsuma skaķa, es vairāķas reizes noķēloķu, ka vispār esmu to iesāķis strādāt; taķķu izdabūķu no tā, ko nu varēju, tas ir Apollonu un Jacintu, kas vēl tagad redzams nepabeģts manā darbnīcā. Un kamēr es to apstrādāju, hercogs nāķa pie manis mājās un daudzas reizes man sacīķa: „Atstāj brīdi bronzu un pastādā drusķu marmoru, lai es tevi varu vērot.“ Tūdaķ paņēķu marmora kaltus un strādāju droši tālāķ. Hercogs man vaicāja, kādu modeli es esot patalsīķis minētam marmoram, kuram es sacīķu: „Siķore, šīs marmors ir galīgi saplalsāķis, bet tam par spīti es tomēr kaut ko no tā izda-

būšu; tomēr es par modeli nevarēju izšķirties, bet laidīšu tik uz priekšu, falsīdams, cik labi varēšu.“

Hercogs man ļoti steidzīgi lika atsūtīt no Romas grieķu marmora blūki, lai es restaurētu viņa antiko Ganīmedu, kas bij par iemeslu minētai ķildai ar Bandinello. Kad grieķu marmors bij pienācis, apdomāju, ka tas ir par grēku sadalīt to, lai no tā iztaisītu galvu, rokas un citu Ganīmedam, un sagādāju citu marmoru, bet tam grieķu marmora gabalam pataisīju mazu vaska modelīti, kam ieliku vārdā Narciss. Un tā kā šim marmoram bij divi caurumi, kas gāja vairāk nekā ceturtdaļolekti dziļumā un divu krietnu prkstu platumā, tad es taisīju tādu pozu, kāda redzama, lai izvairotos no tiem caurumiem, tā kā tos no savas figuras biju izdabūjis ārā. Bet pa tiem daudzajiem desmitiem gadu, kad tur bija virsū lijis, tā ka tie caurumi bij vienmēr ūdens pilni, minētais bij iespiedies tik dziļi, ka marmors bij izburbējis un it kā satrunējis tai daļā viršpus cauruma; un tas pierādījās vēlāk, kad uznāca tie lielie Arno pali⁹⁷, kas sakāpa manā darbnīcā vairāk nekā pusotras olekts. Un tā kā piemētais Narciss bij novietots uz koka pamatnes, minētais ūdens to apgāza, kāpēc viņš pārlūza krūtīs pušu, un es to sastiprināju kopā; un, lai salāpītais plisums nebūtu redzams, apliku viņam to puķu vītņi, kāda tam redzama, pār krūtīm; un es strādāju, to pabeļgdams dažas stundas pirms ausmas vai arī patiešām svētku dienās, vienīgi lai nezauvētu laiku savam Perseja darbam.

Un kad es kādu rītu starp citiem asināju kādus skalpelīšus, lai pie tā strādātu, man iesprāga gaužam smalka tērauda skalda labajā acī; un tā bij tik stipri iekērsiesies acs zilē, ka to nekādā vizē nevarēja dabūt ārā. Es jau turēju par drošu zaudēt tās acs galsmu. Atsaucu pēc vairākām dienām maestro Rafaello de'Pilli, ķirurgu, kas paņēma divas dzīvas dūjīņas un, licis man augšpēdu nogulties uz galda, paņēma minētās dūjīņas un ar nazīti pārgrieza viņām

kādu dzīslīņu, kas tām ir spārnos, tā ka tās asinis man līja iekšā acī; no kurām asinīm es tūdaļ sajutos labāk, un pēc divām dienām minētā tērauda skaida iznāca ārā, un es paliku atvieglots un ar uzlabotu redzi. Un tā kā tuvojās svētās Lūcijas diena, kas nāca pēc trim dienām, es no viena franču skuda pataisīju zelta aci un liku viņai to ziedot vienai no manām māsas meitenēm, manas māsas Līperatas meitām, kurai bija kādi desmit gadi, un ar to patelcos dievam un svētajai Lūcijai; un kādu laiku negribēju pie minētā Narcisa strādāt, bet turpināju Perseju ar augšā pieminētām grūtībām un biju nolēmis to pabeigt un doties ar dievu.

Tā kā biju nolējis Medūzu, un tā bij izdevusies labi, ar līelām cerībām dzīnu savu Perseju uz beigām, kurš man bij vaskā, un cerēju, ka tas man iznāks tikpat labi bronžā kā minētā Medūza. Un tā kā, uzlūkojot to vaskā labi nostrādātu, tas izskatījās tik skaists, tad hercogam, kas to tā redzēja un kuram tas izlīkās skaists — vai nu būs bijis kāds, kas būtu liels hercogam ticēt, ka tas tāds bronžā nevarēs iznākt, vai arī hercogs to pats no sevis bij ledomājis — nākot daudz biežāk pie manis mājās, nekā viņš mēdza, vienreiz starp citām viņš sacīja: „Benvenuto, šī figura tev nevar izdoties bronžā, jo amats tev to nesola.“ Uz šiem viņa ekselences vārdiem es gaužam apvainojos, sacīdams: „Signore, es atzīstu, ka jūsu augsti cienījamā ekselence man šoreiz pārāk maz uzticas, un es domāju, tas nāk no tam, ka jūsu augsti godājamā ekselence par daudz tic tiem, kas runā tik daudz ļauna par mani, vai arī patiešām tā nekā no tam nesaprot.“ Viņš neļāva man gandrīz ne šos vārdus izsacīt, ka telca: „Es mēdzu no tam kaut ko saprast un saprotu to gaužam labi.“ Tūdaļ atbildēju un sacīju: „Jā, kā valdnieks, bet ne kā mākslinieks; jo, ja jūsu augsti godājamā ekselence saprastu to tā, kā tā domā saprotam, tā man ticētu skalstās bronzas galvas dēļ, ko es

Iztalsiju tik lielu, veidojot pēc jūsu augsti godājamās ekse-
lences, un kas tika alzsūtīta uz Elbu⁹⁸, un vēl tamdēļ, ka
esmu restaurējis skaisto marmora Ganimežu ar tik ārkārti-
gām grūtībām, esmu izcietis daudz lielākas pūles, nekā
ja man tas būtu jātalsa viss no jauna; un aridzan Medūzas
nolējuma dēļ, kas tagad atrodas šē jūsu ekselences acu
priekšā: tik grūts lējums, kā es to esmu taisījis, ka neviens
cits cilvēks līdz manim nav to ne mūžam paveicis šai vel-
nīškīgajā mākslā. Paskatieties, mans valdniek, esmu uzcēlls
jaunu krāsni, savādāka veida par citām; jo bez daudzām
cītām atšķirībām un mākslīgām gudrībām, kas tajā redza-
mas, esmu iztaislījis divas notekas bronzaļ, jo cītādi nekad
nebij iespējams izdoties šai grūtajai un sagrieztajai figurai;
un vienīgi caur šiem maniem izgudrojumiem tā izdevusies
tik labi, ko nekad neviens šī amata piekopējs nebūtu ticējis.
Un zlniet, mans valdniek, pilnīgi noteikti, ka visi tie lielie
un ļoti grūtie darbi, kurus paveicu Francijā zem tā gaužam
apbrīnojamā karaļa Frančesko, ir visi man izdevušies ļoti
labi vienīgi tās lielās drosmes dēļ, ko šis labais karalis man
allaž iedvesa ar lieliem pabalstiem un atvēlēdams man tik
daudz strādnieku, cik es praslju; jo bij dažu labu reizi, ka
es izlietoju vairāk nekā četrdesmit strādnieku, visus manls
izvēlētus; un tāpēc es viņam uztalslju tik lielu daudzumu
darbu tik īsā laikā. Tagad, mans, valdniek, ticiet man un
izlīdziet man ar palīgiem, kas man vajadzīgi, jo es ceru
novest galā kādu darbu, kas jums būs tikams; tāpēc, ja jūsu
augsti godājamā ekselece man nosit dūšu un nedod man
paligus, kādi man vajadzīgi, nav iespējams, ka es vai jeb-
kāds cits cilvēks pasaulē varēs kādreiz patalsit kaut ko, kas
būtu labs.⁶⁶

Ar lielām grūtībām hereogs pacieta uzklaut šos manus
talsnības iemeslus, jo viņš grozljās te uz vienu, te otru
pusi; bet es, nabadziņš izmisis, jo biju atgādājies savu
jauko dzīvi, kāda man bij Francijā, tā sevi nomoclju. Pēk-

špi hercogs teica: „Nu saki man, Benvenuto, kā gan tas iespējams, ka varētu jebkad izdoties tā skaistā Medūzas galva, kas ir tur augšā, tai Perseja rokā?“ Tūdaļ atteicu: „Nu redziet, mans valdniek, ja jūsu augsti godājamai ekselencei būtu kāda saprašana par mākslu, kādu tā sev piedēvē, tai nebūtu bail par šo skaisto galvu, ko tā teic, kas neizdošoties; bet tai būtu gan bail par šo labo kāju, kas tur apakšā ir tik tālu nost.“ Pie šiem maniem vārdiem hercogs pa pusei sadusmots tūdaļ pagriezās uz dažiem siņoriem, kas bija līdz ar viņa augsti godājamo ekselenci, un sacīja: „Man šķiet, ka tas Benvenuto to dara aiz pārgudrības visam runāt preti“, un tūdaļ pagriezies pret mani pusnicinoši, kamdēļ visi tie, kas bija klāt, darija tāpat, viņš sāka runāt: „Es gribu ar tevi tik daudz paciesties, lai dzirdētu, kādus pamatojumus tu man izgudrosi, lai es tam ticētu.“

Tad es teicu: „Es jums došu tik patiesīgu pierādījumu, ka jūsu ekselence būs par to pilnīgā skaidrībā“, un iesāku: „Jums jāzina, valdniek, ka uguns⁹⁹ dabā ir kāpt uz augšu, un tāpēc es jums apsolu, ka šī Medūzas galva izdosies brīnumlabi; bet uguns dabā gan nav iet uz apakšu, kāpēc man tā sešas oļektiis jādzen uz leju; mākslīgi šī dzīvā pierādījuma dēļ es jūsu augsti godājamai ekselencei saku, ka nav iespējams šai kājai izdoties; bet man būs viegli to pārtaisīt.“ Hercogs sacīja: „O, kāpēc tu nepadomāji, lai tā kāja iznāk tāpat kā tu saki, ka tev iznākšot galva?“ Es atteicu: „Tad man vajadzētu iztaisīt daudz lielāku krāsni, kur es būtu varējis ielikt tik resnu caurules zaru kā manu kājas stilbu, un karsto metālu tad es būtu ar tā smagumu piespiedis tecēt, kamēr mans zars, kas iet līdz kājām sešu oļekšu dziļumā, kā es saku, nav resnāks par divi pirkstiem. Tomēr tas nebūtu atmaksājies, jo izlabojams ir viegli. Bet kad mana forma būs vairāk nekā līdz puselī pilna, kā es ceru, tad uguns, kas pa savai dabai kāps no šī vidus aug-

šup, panāks, ka šī Perseja un Medūzas galvas izdosies vislabāk, tā ka esiet par to pilnīgi droši." Kad biju izlēcis šos savus skaistos pierādījumus ar vēl daudz citiem nebeidzamiem — lai nebūtu pārāk gari, nerakstu par to — hercogs, galvu kratīdams, aizgāja ar dievu.

Iedvesis pats sev drošsirdīgu pašāvēību un aizdzinis prom visas tās domas, kas man uzmācās no stundas stundā, kuras jo bieži lika man rūgti raudāt līdz ar nožēlām par manu šķiršanos no Francijas un ka esmu atnācis Florencē, manā maigajā tēvijā, vienīgi, lai pasniegtu mazu žēlastības dāvanīgu manām pieminētām māsas meitenēm, un kad nu tā, labu darbu padarījis, redzēju, ka tas man izrādas tik liela ļaunuma cēlonis — tomēr ar visu to notelkti cerēju, ka, pabeidzot savu iesākto Perseja darbu, visām manām ciešanām vajag pārvērsties vislielākā priekā un slavas pilnā labumā.

Un tā atguvis dūšu, ar visiem saviem spēkiem, gan miesas, gan naudas maka, kaut arī man bij atleis gluži maz naudas, sāku sev gādāt kādas asis priežu malkas, ko es dabūju no Seristori priedulāja, tuvu ple Monte Lupo; un kamēr to galdiju, ietēpu savu Perseju tai zemē, ko biju sagādājis dažus mēnešus agrāk, lai tā iestāvas. Un kad biju to viņa zemes tuniku pagatavojis — mākslā to dēvē par tuniku — un pamatīgi apbruņojis un apjozis to ar dzelžiem, iesāku ar lēnu uguni iztecināt ārā vasku, kas iznāca pa daudziem vēdinamiem, kurus biju pataisījis, tāpēc ka, jo vairāk to ir, jo labāk formas piepildas. Un kad biju beidzis izdabūt vasku, pataisīju ap savu Perseju — tas ir ap pieminēto formu — ķieģeļu aproci, likdams tos vienu virs otra, un pametu daudzās starpas, lai uguns var pa turieni labāk vilkt; pēc tam iesāku likt malku klāt, tā pamazām, un kurināju uguni divi dienas un divi

naktis bez pārtraukuma; tikmēr, kamēr iztecinājis no turienes visu vasku, un tā kā minētā forma bija pie tam pamatīgi apdedzināta, tūdaļ iesāku rakt bedri, lai ieraktu tur savu formu ar visiem tiem skaistajiem paņēmieniem, kādus prasa daiļā māksla. Kad biju pabēdzis rakt minēto bedri, tad paņēmu savu formu un ar velbomja un krietnu virvju palīdzību rūpīgi piecēlu to stāvus; un, pacēlis to olekts augstumā pār manas krāsns līmeni, būdams to uzslējis gaužam labi, tā kā tā karājās taisni virs savas bedres vidus, lēni lēnitiņām nogremdēju to līdz pat krāsns dibenam, un tā tika tur novietota ar visu to piesardzību, kādu vien var pasaulē iedomāties. Un kad biju ar šiem jaukajiem pūlņiem galā, sāku to aplāt ar to pašu zemi, kuru biju izracis ārā; un no sauļas sauļā, kad uzbēru zemi, ieliku tur vēdinamos, kas bij dedzināta māla caurulītes, kādas lieto ūdensvadiem un citām līdzīgām lietām.

Kad nu redzēju, ka esmu to gaužam labi aiztaisījis ar šo paņēmieni, aplājot to reizē ar cauruļu novietošanu labi savās vietās, un ka mani strādnieki labi izpratuši manu paņēmieni, kas bija daudz savādāks nekā visiem citiem melstariem šai profesijā, pārliecinājies, ka varu viņiem uzticēties, pievērsos savai krāsni, ko biju lieis pieplidīt ar daudziem vara sakusumiem un citiem bronzas gabaliem; un, sallis tos vienu virs otra, kā amats to parāda, tas ir sacejot stāvus, dodot ceļu uguns liesmām, lai minētais metāls dabū ātrāk savu karstumu un tajā izkūst un pārvēršas šķidrumā, dedzīgi pēc tam uzsaucu, lai viņi aizkurina minēto krāsni. Un liekot to priežu malku, aiz sveķu eļļaiņuma, kādi priedēm tek, un tā kā mana krāsniņa bij tik labi uzmūrēta, vilka tik labi, ka biju spiests iet palīgā drīz no vienas, drīz otras puses ar tādu nopūlēšanos, ka tas man nebija panesams; un tomēr es piespiedos. Un turklāt man vēl gadījās, ka darbnīcā izecēlās uguns, un mums bij ball, ka jumts neuzgāšas virsū; un no otras — dārza puses de-

bess man uzlaida tādu vēju un lietu, ka krāsns man atdzīsa. Tā cīnoties ar šim negantajām nelaimēm vairāk stundas, nogurums mani tik ļoti pieveica, ka mana stiprā ķermeņa veselība nespēja pretoties, tā ka man uzklupa ātrais drudzis, vislielākais, kādu var pasaulē iedomāties, kamdēļ es biju spiests iet likties gultā.

Un tā gaužam neapmierināts, jo biju spiests aiziet, griezos pie visiem tiem, kas man palīdzēja, kuru bij ap desmit vai vairāk — no bronzas kausētājiem un rokas pulšiem, un zemniekiem, un maniēm īpašiem darbnīcas strādniekiem, starp kuriem bija kāds Bernardino Mannellini no Mudžello, ko biju pāris gadus audzinājis; un es minētām sacīju, pēc tam kad biju griezies pie visiem: „Redzi, manu mīļo Bernardino, ievēro kārtību, kādu tev ierādīju, un taisi, cik ātri tu vari, jo metāls būs drīz kārtībā; tu nevari kļūdoties, un tie citi goda vīri iztaisīs arī caurules, un jūs varēsiet droši ar šiem abiem biguļiem tikt galā ar abiem sprūdņiem, un esmu pārliecināts, ka mana forma piepildīsies ļoti labi. Jūtos sliktāk, kā jebkad esmu juties, kopš esmu nācis pasaulē, un pilnīgi ticu, ka šī lielā slimība mani nobeigs nedaudz stundās.“ Tā gaužam nelaimīgs šķiros no viņiem un ilkos gultā.

Kad biju ielicies gultā, pavēlēju savām kalponēm, lai alznēs uz darbnīcu ēst un dzert visiem; un sacīju viņām: „Rīt no rīta vaiks nebūšu dzīvajos.“ Viņas tomēr mani iedrošināja, sacīdamas, ka mans lielais nelabums pāriešot un ka tas man esot uznācis aiz pārliecīga noguruma. Tā es paliku divas stundas tai lielajā cīņā ar drudzi; un jutu to nemiltīgi pieaugam, un man vienā laidā sakot: „Es jūtu, ka mirstu“, mana kalpone, kas valdīja visu māju — šī sievietē bij visvērtīgākā, kāda jebkad dzimusi, un tikpat mīlīga, un viņa mani pastāvīgi bāra, ka esmu tik nobijies, bet, no otras puses, viņa man izrādīja vislielāko laipnīgumu kalpošanā, kādu vien var pasaulē iedomāties. Tomēr, re-

dzēdama mani tik neizmērojamas slimības piemeklētu un tik mazdūšīgu, viņa ar visu savu drosmīgo sirdi nevarēja noturēties, nenobirdinājusi no acīm pāris asaru; un tomēr cik varēdama viņa piesargājās, lai es to nepamanītu.

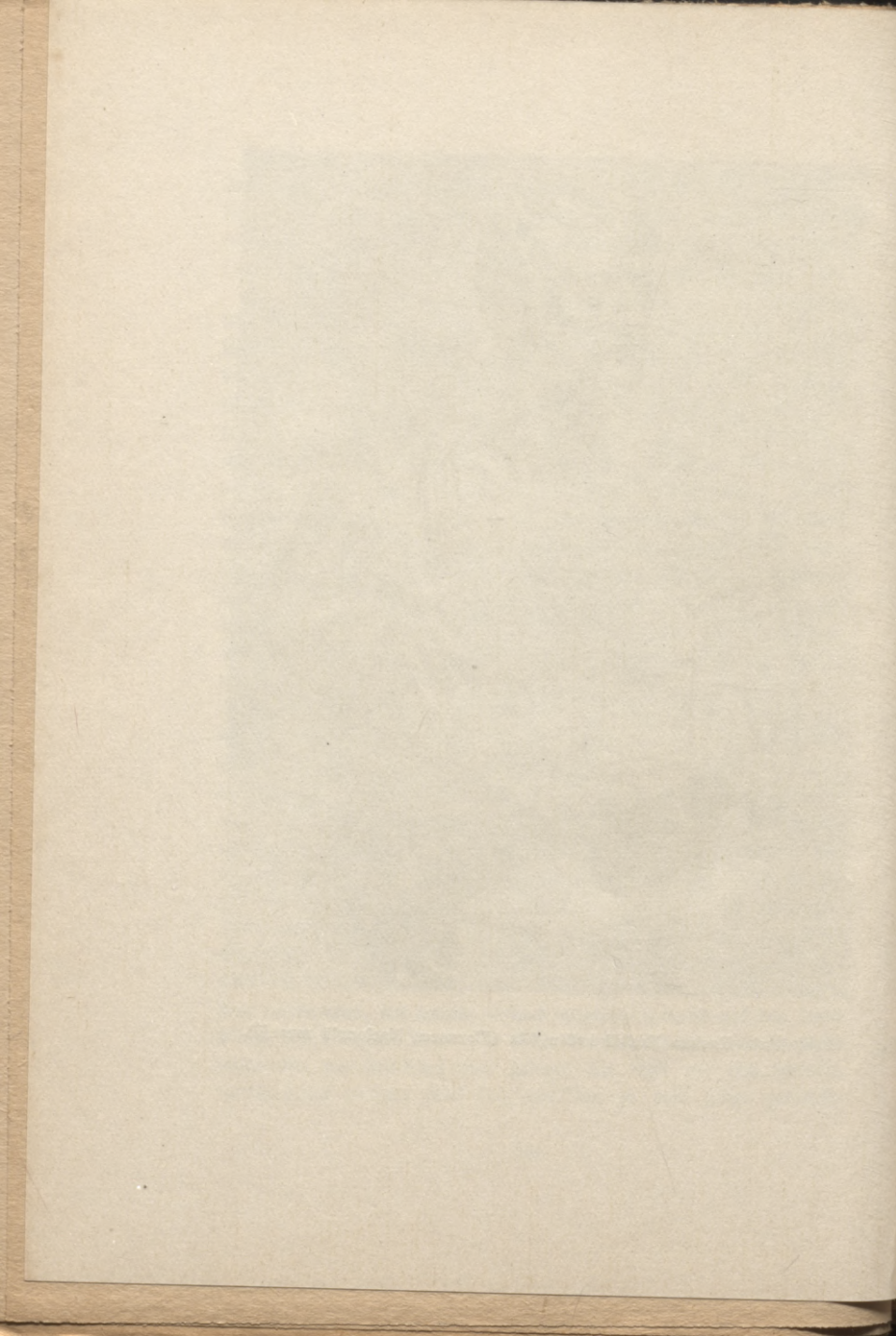
Atrazdamies šais pārmērīgajās mokās, redzu ienākam istabā kādu vīru, kas visā savā būtnē likās būt izgriezts kā lielais S; un viņš iesāka runāt tādā nospiestā balsī, bēdīgs, kā tāds, kam jādod dvēseles stiprinājums tiem, kuriem jāiet uz nāves sodu, un sacīja: „Ak Benvenuto! jūsu darbs ir samaitāts, un tur vairs nekas nav līdzams.“ Tikko izdzirdu šī nelaimīgā runu, izgrūdu tik šausmīgu kliecieni, ka to būtu varējusi izdzirdēt ugunīgā debess¹⁰⁰; un, piecēlies no gultas, paņēmu savas drānas un iesāku ģērbties; un kalponēm un manam zēnam, un visiem, kas man nāca klāt, lai man palīdzētu, spēru un situ un žēlojos, saukdams: „Ā, skauģi, nodevēji! Tā ir nodevība pret mākslu; bet zvēru pie dieva, ka es noteikti to atklāšu un, pirms nomirstu, atstāšu no sevis pasaulei tādu mācību, ka vairāk nekā dažs labs būs pārbrīnējies.“

Kad biju beidzis ģērbties, devos ļaunu prātu uz darbnicu, kur ieraudzīju visus tos ļaudis, ko biju atstājis ar tādu pajaušanos; visi stāvēja pārakmeņojušies un izbiedēti. Iesāku un teicu: „Tagad uzklausiet mani, un, pēc tam kad jūs neesat vai nu pratuši vai gribējuši paklausīt tam paņēmienam, ko es jums ierādīju, paklausiet man tagad, kad es ar jums atrodos sava darba priekšā; un lai nebūtu neviena, kas man pretojas, jo šādos gadījumos palīdzība ir vajadzīgāka nekā padoms.“ Uz šiem maniem vārdiem atbildēja kāds maestro Alesandro Lastricati un teica: „Redziet, Benvenuto, jūs gribat likt piedalīties pasākumā, ko amats nekad nepieļauj, nedz arī tas kaut kādā veidā izpildams.“ Pie šiem vārdiem pagriezās ar tādu nīknumu un izšķīries par ļaunu, ka viņš un visi pārējie vienā balsī sacīja: „Lai let, pavēliet, jo mēs jums palīdzē-

B. Čellini. Kozimo Mediči krūšu tēls (Florences Nacionālā muzejā).

sim, cik tik vien jūs spēsiet pavēlēt, kamēr vien dzīvība turēs.“ Un es domāju, ka viņi telca šos sirsnīgos vārdus nodomādami, ka man vēl maz dzīvojams, līdz pakrītišu belgts.

Tūdaļ gāju aplūkot krāsni un ieraudzīju metalu visu saķepušu, par ko mēdz sacīt, ka iztaisīts plācenis. Sacīju diviem rokaspulšiem, lai skrien pa kaklu pa galvu uz miesnieka Kaprettas māju pēc ass jaunu ozolu malkas, kas bij žuvuši valrāk nekā gadu, kādu malku madonna Džinevra, mīnētā Kaprettas sieva, man bij piedāvājusi; un kad pirmle klēpiji bij klāt, sāku piepildīt krāsns muti. Un tā kā šādas šķīrnes ozols dod visstiprāko uguni par citas sugas malku, lai gan notiek, ka ieroču liešanai lieto alkšņa vai priedes malku, jo tad ir lēna uguns, — o, kad tas plācenis sāka sajūst šo trako uguni, tas sāka iegallēties un kvēloja! No otras puses, rūpējos par caurulēm un citus biju uzsūtījis uz jumta aizsargāt to pret uguni, kas no šī uguns lielā stipruma bij vēl valrāk aizdedzies; un dārza pusē biju lelis sasliet kādus dēļus, grīdsegas un lupatas, kas mani aizsargāja no ūdens. Pēc tam, kad biju palīdzējies pret tiem lielajiem negaisiem, ar visskaļāko balsi uzsaucu te vienam, te otram: „Nes te, liec tur“, tā ka, redzot, ka mīnētais plācenis sāk kust, visa tā banda ar tādu labpatiku man klausīja, ka katrs strādāja pa trim. Tad liku paņemt pusgabala alvas, kas svēra apmēram 60 mārciņu, un uzmetu to virsū plācenim krāsni iekšā, kas ar citu palīdzību un malku un blakstišanu gan ar dzelzīm, gan urķiem isā lalka sprīdi izkusa.

Redzot nu, ka esmu uzcēlis vienu no mironiēm, pretēji visu to neļēgu domām, man atgriezās tāds spēks, ka es valrs nemanīju, ne ka man ir drudzis, ne nāves balles. Pēkšņi bij dzirdama rūkoņa ar tik milzīgu uguns uzliesmojumu, ka taisni likās, ka tepat mūsu acu priekšā būtu spērīs zibens, no kurām neparastām izballēm ikviens bij no-trūcies, un es vēl valrāk par citiem. Kad tas lielais troksnis

un žilbums bij pārgājis, sākām viens otram ieskatīties vaigā; un, redzot, ka krāsns durtiņas bij atsprāgušas un pacēlušās tā, ka bronza varēja līt, tūdaļ liku atvērt savas formas mutes un tai pašā lalkā atdariju abas iztekas. Un redzot, ka metāls netecēja ar tādu ātrumu, kā parasti mēdza notikt, atzinis, ka iemesls varbūt bij, ka no tās briesmīgās uguns jau patērēta ligatura, liku ņemt visas savas bļodas un skutulus un šķīvišus, kuru bij ap divi simti, un vienu pēc otra liku tos iekšā savās caurulēs, un daļu no tiem liku mest iekšā krāsni; tā ka, ikvienam redzot, ka mana bronza bij ļoti labi izkususi un ka mana forma piepildas, visi priecīgi un dūšīgi man palīdzēja un mani paklausīja; un es gan šē, gan tur pavēlēju, palīdzēju un sauca: „Ak dievs, kas tu ar savu nebeidzamo spēku esi uzcēlies no miroņiem un godībā uzbrauci debesīs!“ tā ka mana forma piepildījās vienā paņēmienā; kāpēc es nometos ceļos un no visas sirds pateicos dievam; pēc tam pievērsos salātu bļodai, kas tur atradās uz kāda ķebliša, un ar lielu ēstgribu ēdu un dzēru līdz ar visu to bandu; pēc tam likos gultā vesels un liksms, jo bij divas stundas pirms ausmas; un aizmigu tik saldi, it kā man nekas pasaulē nebūtu kaltējis.

Tā mana krietnā kalpone, kaut arī nebiju viņai nekā teicis, bij apgādājusi man treknu titarēnu; tā ka, kad piecēlos no gultas tuvu pusdienas stundai, viņa man priecīgi nāca preti, sacīdama: „O, vai tas ir tas pats cilvēks, kas jutās jau pie nāves? Es domāju, ka no tiem sitieniem un spērieniem, ko jūs pagājušo nakti izdalljāt, kad bijāt tik saniknots, no tā velnišķīgā niknuma, kādu jūs izrādījāt, tas jūsu bezmērīgais drudzis, varbūt nobijies, ka jūs nesadodat arī tam, laidis jēkas vajā.“ Un tā nu visa mana nabaga salmīte, satricināta no tik lielām izbaillēm un tik pārmērīgām pūlņiem, sūtīja tūlīņ saprīkt to alvas šķīvju un skutulu vietā daudz māla bļodlņu, un visi liksmi pusdienojām, jo es nekad visā savas dzīves laikā neatminos

ēdis ar lielāku prieku un labāku ēstgribu. Pēc pusdienas pie manis atnāca visi tie, kas man bij palīdzējuši, kas jautri liksmojās, patelkdami dievam par visu to, kas bij noticis, un sacīja, ka viņi esot iemācījušies izdarīt to, ko citi meistari esot turējuši par neiespējamu. Arīdzan es lepojpos, jo man šķita, ka esmu savu tiesu gudrinieks; un, ķēries pie maka, visus atalgoju un apmierināju.

Tas jaunais cilvēks, mans nāvīgais ienaidnieks mesers Pjerfrančesko Riči, hercoga majordoms, ar lielu neatlaidību meklēja izklaušlāt, kā tas bij nogājis; tā ka tie divi, par kuriem man bij aizdomas, ka tie man to plāceni iztaisījuši, stāstīja, ka es neesot cilvēks, drīzāk skaidrs velns, jo es esot panācis to, ko amats nespēj veikt, un vēl daudz citas lielas lietas, kas būtu par smagu pašam velnam. Tā, kad nu viņi sastāstīja daudz vafrāk par to, kas bij noticis, varbūt lai sevi aizbildinātu, pieminētais majordoms tūdaļ aizrakstīja hercogam, kas atradās Pizā, vēl briesmīgāk un vēl lielākiem brīnumiem izpušķojot, nekā tie viņam bij stāstījuši.

Kad divi dienas biju licis savam lējumam atdzist, iesāku to lēnītīgām atsegt; un vispirms atradu Medūzas galvu, kas bij izdevusies gaužam labi ar vēdinamo palīdzību, jo, kā jau teicu hercogam, uguns dabā ir let uz augšu; pēc tam turpināju atsegt pārējo un atradu otru galvu, tas ir Perseju, kas tāpat bij iznākusi ļoti labi; un tas man bij liels brīnums, jo, kā redzams, tā atrodas krietni zemāk nekā Medūzai. Un tā kā minētā lējuma mutes bij novietotas virs Perseja galvas un uz pleciem, tad es atradu, ka taisni līdz pieminētā Perseja galvas beigām bij izbeigusies visa bronza, kas atradās manā krāsnī; un tas bija brīnums, ka no iztekas mutes nebij aizplūdis lieks, nedz arī bij pietrūcis; un tas man sagādāja tādus brīnumus, ka patiešām

likās, tā bija brīnšķīga lieta, patiesi dieva vadīta un pāvelkta. Turpināju lalmīgā kārtā pabeigt atsegšanu un joprojām atradu, ka viss iznācis gaužam labi, līdz kamēr tiku pie labās kājas, kas atbalstas, kur es atradu izdevušos papēdi; un, turpinot tālāk, redzēju, ka tā visa ir piepildījies, tā ka es no vienas puses ļoti priecājos, bet no otras puses tas man bija pa pusei nepatīkami, vienīgi tāpēc, ka bija telcis hercogam, ka tā nevar izdoties. Tā nu, pabelgdams to atsegt, atradu, ka minētai kājai nav izdevušies pirksti, un ne tikai pirksti, bet arī augstāk mazliet trūka, tā ka trūka gandrīz puse pēdas; un, lai gan tas manus pūlņus drusku pavalroja, man tas bija ļoti patīkami, vienīgi lai parādītu hercogam, ka saprotu, ko daru. Un tā kā bij izdevies daudz vairāk par šo kāju, ko es negaidīju, iemesls tam bija tas, ka šo daudzo pieminēto apstākļu dēļ metāls bija sakarsis vairāk, nekā to amats atļauj; un arī vēl tāpēc, ka bija to saglābis ar ligaturu, kā tas tika telkts, ar tiem alvas traukiem — lieta, ko citi nekad nav mēģinājuši.

Redzot nu, ka mans darbs tik labi izdevies, gāju tūdaļ uz Pizu pie hercoga, kas man satalsija tik gaužam patīkamu uzņemšanu, cik vien var pasaulē iedomāties; un to pašu darija hercogiene, un, lai gan tas viņu majordoms bija tiem par visu pastāstījis, viņu ekselencēm likās pavisam cits kaut kas ārkārtīgāks un brīnšķīgāks, dzirdēt to stāstam ar manu balsi; un kad nonācu pie tās Perseja kājas, kas nebija izdevusies, kā jau es biju brīdinājis iepriekš viņa ļoti cienījamo ekselenci, redzēju, ka viņu pārņem brīnīšanās, un viņš atstāstīja hercogienei, ka es to viņam esmu pirms tam pareģojis. Redzēdams nu šos manus kungus tik mīļīgus pret mani, lūdzu hercogu, lai viņš man ļauj doties uz Romu. Tā viņš man arī laipnā kārtā atvēlēja un telca man, lai es atgriežoties žigli pabeigt savu Perseju, un viņš uzrakstīja man ieteikšanas vēstuli savam vēstniekam, kas

bija Averardo Serristori¹⁰¹; bija pirmie pāvesta Jūlija de Monti gadi¹⁰².

Pirms devos projām, devu rīkojumu saviem strādniekiem, lai viņi turpina saskaņā ar paņēmieni, kādu biju tiem ierādījis. Un iemesls, kāpēc es gāju, bij, ka es biju pataisījis Antonio Altoviti dēlam Bindo viņa galvas attēlu bronžā, tik lielu kā dzīvu, un biju viņam to aizsūtījis uz Romu; šo savu tēlu tas bij nolīcis kādā savā rakstamistabā, kas bij gaužam krāšņi izgreznota senlietām un citiem skaistiem priekšmetiem; bet minētā rakstamistaba nebij domāta skulptūrām, nedz ari gleznām, jo logi iznāca zem minētiem skulpturājiem darbiem, tā ka šīs skulptūras un gleznas, kam gaisma krita nepareizi, neizskatījās labi, kā tās būtu izskatījušās, ja tām būtu bijis pareizs apgaismojums.

Vienu dienu minētam Bindo gadījās būt savās durvis, un, ejot garām tēlniekam Mikelaņolo Buonaroti, viņš to lūdzā, lai tas pagodinoties leiet viņa mājā apskatīties kādu viņa rakstamistabu; un tā viņš to aizveda. Tūdaļ iegājis un apskatījies, viņš teica: „Kas tas ir bijis par meistarā, kas jūs tik labi un ar tik jauku veidu attēlojis? Ziniet, ka šī galva man patik tikpat labi un vēl vairāk nekā tas, ko talsa senie; un tomēr tie ir no labajiem, kas še redzami; un ja logi nāktu no augšas, kā tie viņiem ir apakšā, tad tie vēl jo labāk parādīs, ka šīs jūsu attēls starp šiem tik daudzajiem jaukajiem darbiem cels sevi lielā godā.“

Tikko pieminētais Mikelaņolo bij šķīries no minētā Bindo mājas, viņš man atrakstīja ļoti patīkamu vēstuli¹⁰³, kas vēstīja tā: „Manu Benvenuto, es jūs jau tik daudz gadus esmu pazinis ka vislielāko zeltkālī, par ko jebkad bijusi mīņa, un tagad es jūs pazišu kā līdzīgu tēlnieku. Ziniet, ka Mr. Bindo Altoviti aizveda mani parādīt kādu galvu, savu attēlu bronžā, un man teica, ka tā esot no jūsu rokas; man par to bij liels prieks; bet man gaužam nepatika, ka tā bij nostādīta sliktā apgaismojumā, jo, ja tai būtu viņas pa-

reizā gaisma, tā izrādītos tas skaistais darbs, kāds tas ir.“ Šī vēstule bija pilna vismīlīgākiem un vislabvēlīgākiem vārdiem pret mani, kuru, pirms šķiros, lai dotos uz Romu, biju parādījis hercogam, kas to lasīja ar lielu savļņojumu un teica man: „Benvenuto, ja tu viņam raksti un ja tu viņu atvillini atgriezties Florencē, es viņu iecelšu par Četrdesmitastotnieku¹⁰⁴⁴.“ Tā nu es norakstīju viņam gaužam mīļu vēstuli un sateicu tur hercoga vārdā vēl par simtu vairāk, nekā man bij tiešs uzdots; un lai nekļūditos, pirms aizzīmogošanas parādīju to hercogam un sacīju viņa augsti godājamajai ekselencel: „Signore, laikam esmu viņam apsolījis par daudz.“ Viņš atbildēja un teica: „Viņš pelnī vairāk, nekā tu viņam esi apsolījis, un es viņam to izpildīšu uzvijām.“ Uz šo manu vēstuli Mikelaņolo nekad neatbildēja, kamdēļ hercogs izrādīja, ka ir uz viņu ļoti dusmīgs.

Kad nu biju nonācis Romā, aizgāju apmesties minētā Bindo Altoviti mājā; viņš tūdaļ man pastāstīja, ka viņš esot parādījis savu bronzas attēlu Mikelaņolo un ka viņš to esot ļoti slavējis; tā mēs par to garī un plaši izrunājāmies. Bet tā kā viņam bija no manis rokās tūkstoš divi simti zelta skudu zeltā, kurus minētais Bindo bij ieskaitījis pieci tūkstoši līdzīgos, ko viņš bij aizdevis hercogam, jo četri tūkstoši tur bij viņa naudas, un uz viņa vārda atradās arī manējā, un viņš man deva tos augļus no manas daļas, kura man pienācās, kas bija par iemeslu, ka es sāku talsīt minēto tēlu. Un tā nu, kad minētais Bindo to redzēja vaskā, viņš man atsūtīja iedot 50 zelta skudus ar kādu savu nofaru seru Džullano Pakalli, kas pie viņa dzīvoja, kādu naudu es negribēju pieņemt, un ar to pašu atsūtīju viņam to atpakaļ un vēlāk sacīju minētam Bindo: „Man pietiek, ja jūs to manu naudu paturat pie dzīvības un ka tā man ienes kādu nieku“; es pamanīju, ka viņam bij nelabs prāts, jo tai vietā, lai ar mani būtu sirsnīgs, kāds viņš parasti ar mani mēdza būt, viņš man izlikās stīvs; un ar visu to,

ka viņš mani turēja mājās, viņš nekad valrs man nerādījās gaišs, bet palika sadrūmis. Taču ar nedaudz vārdiem to atrisinājām: es zaudēju savu algu par šo viņa tēlu¹⁰⁵ un arī bronzu, un mēs vienojāmies, ka viņš paturēs to manu naudu uz 15 procentiem manas pasaulīgās dzīves laikā.

Vispirms biju aizgājis noskūpstīt kājas pāvestam; un kamēr es runājos ar pāvestu, uzgādījās Mr. Averardo Seristori, kas bij mūsu hercoga vēstnieks; un tā kā es biju uzsācis kādas runas ar pāvestu, tiecu, ka ar tām es būtu ar viņu vienojies un labprāt atgriezies Romā to lielo grūtumu dēļ, kādi man bija Florencē; bet pamanīju, ka minētais vēstnieks bija rikojies pretējā virzienā. Aizgāju apmeklēt Mikelaņolo Buonaroti un atkārtotju viņam to vēstuli, ko biju tam rakstījis hercoga vārdā no Florences. Viņš man atbildēja, ka viņš esot saistījies San Pjero būvē un ka viņš šī iemesla dēļ nevarot aiziet. Tad es viņam teicu, ka, pēc tam, kad viņš ir izšķīries par minētās celtnes modeli, viņš var atstāt savu Urbino, kas ļoti labi paklausītu, ja viņš tam dotu rīkojumus; un piebildu vēl daudz citus vārdus un solījumus, sacīdams tos hercoga vārdā. Viņš mani pēkšņi cieši uzlūkoja un vīpsnādams sacīja: „Un jūs, kā jūs esat ar viņu apmierināti?“ Lai gan es teicu, ka esmu gaužam apmierināts un ka tieku ļoti labi turēts, viņš izrādīja zinām lielāko daļu no manām nepatikšanām; un tā viņš man atbildēja, ka viņam būtu grūti iespēt aizceļot. Tad es piebildu, ka viņš darītu labāk, atgriežoties savā tēvijā, kuru valda vistaisnīgākais un vislielākais mākslas mīlētājs valdnieks kā neviens cits valdnieks, kāds jebkad pasaulē dzimis.

Kā jau augšā esmu teicis, pie viņa dzīvoja kāds viņa zēns, kas bija no Urbino¹⁰⁶, kas bij dzīvojis pie viņa daudzus gadus, kurš viņam bij kalpojis vairāk par pasūtamo un kalponi nekā cītādi, kas bija redzams no tam, ka minētais nebija nenieka iemācījies mākslā; un tā kā es biju

saņēmis Mikelaņolo ciet ar tik daudz krietniem leblidumiem, ka viņš nezināja, ko acumirkli teikt, viņš pagriezās pret Urbino ar valcājumu, kā viņam tas liekoties. Tas viņa Urbino tūlīt pa savai zemnieka vizei pilnā balsī iesaucās: „Es no sava Mikelaņolo nekad neatstāšos, kamēr vai nu es nodirāšu viņu, vai viņš mani¹⁰⁷.“ Par šiem mulķīgajiem vārdiem es biju spiests pasmieties un, nepasacījis viņam ardievu, sagumis pagriežos un aizgāju.

Pēc tam kad biju tik slikti nokārtojies savu lietu ar Blūdo Altoviti, pazaudējot savu bronzas galvu un atstājot viņam manu naudu uz visu mūžu, man bija skaidrs, kādas sugas ir tirgotāju vārds, un tā neapmierināts atgriezos Florencē. Tūdaļ devos uz pili, lai apmeklētu hercogu, bet viņa augsti godājamā ekselence atradās Kastello pie Ponte a Rifredi.

Pili atradu meseru Pjerfrančesko Riči, majordomu, un, gribot man pieminētam tuvoties, lai izdarītu parastās ceremonijas, viņš tūdaļ ar ārkārtīgu izbrīnišanos teica: „Ā, tu esi atgriezies!“ un ar tādu pašu izbrīnu, sasitis plaukostas sacīja: „Hercogs atrodas Kastello“, un, pagriezis man muguru, aizgāja. Es nevarēju ne aptvert, ne iedomāties, kāpēc tas bestija taisīja tādu ērmošanos.

Tūdaļ devos uz Kastello un, iegājis dārzā, kur hercogs atradās, redzēju viņu no tālienes, ka tas, mani ieraugot, izlūkās izbrīnējies un lika man saprast, lai eju projām. Es, kas biju cerējis, ka viņa ekselence mani saņems ar tādu pašu un vēl lielāku laipnību, ieraudzīdams tagad tādu savādu izturēšanos, gaužam neapmierināts atgriezos Florencē; un, atsācis savus darbus, steigdams pabeigt savu pasūtījumu, nevarēju iedomāties, kas tāds būtu atgadījies, no kā tas varētu celties; vienīgi ievērojot, kādām acīm mani uzlūko Mr. Sforca un daži citi no hercoga vistuvākiem, man uznāca vēlēšanās pajautāt meseram Sforcam, ko tas nozīmē, kas tā

pasmaidīdams sacīja: „Benvenuto, centieties palikt goda vīrs un par citu nebēdājiet.“

Dažas dienas pēc tam man tika dota iespēja, ka es runāju ar hercogu, un viņš man izrādīja tādu neskaidru laipnību un valcāja, ko dara Romā; tā nu es, cik labi prazdams, uzsāku sarunu un pastāstīju viņam par galvu, ko biju bronzā nolējis Bindo Altoviti, un visu pārējo, kas tam sekoja. Ievēroju, ka viņš mani klausījās ar lielu uzmanību; un tāpat es viņam izstāstīju visu par Mikelaņolo Buonaroti. Viņš izrādīja drusku sašutumu; bet par viņa Urbīno vārdiem, par to dīrāšanu, ko viņš bij teicis, viņš krietni nosmējās; tad notelca: „Jo jaunāk viņam“, un es devos projām. Skaidrs, ka šis sers Pjerfrančesko, majordoms, bij man izdarījis kādu jaunu pakalpojumu pie hercoga, kas viņam neizdevās, jo dievs kungs, taisnības mīlētājs, mani aizsargāja, tāpat kā viņš vienmēr līdz šim manam vecumam mani izglābis no tik neizmērojamām briesmām un, ceru, izglābs līdz pat šīs manas, kaut gan piemeklētās, dzīves beigām; tāpēc es eimu uz priekšu vienīgi caur viņa spēku, drošu prātu; ne negalsi, ne līktens, ne negantās zvaigznes mani neiztrūcina, kaut vienīgi dievs mani uzturētu savā žēlastībā.

Uzklausī nu kādu briesmīgu notikumu, visulaipnīgais lasītāj. Ar cik vien lielu čaklumu pratu un iespēju centos pabeigt savu darbu un vakaros gāju vakarēt hercoga garderobē, palīdzot tiem zeltkaļiem, kas strādāja viņa augsti cienījamai ekselencei; jo lielākā daļa to darbu, ko viņi strādāja, bija pēc maniem zīmējumiem; un tā kā es redzēju, ka hercogam gaužam tik, gan redzot mani strādājam, gan plāpajot ar mani, tad man iznāca pie viņa aiziet arī kādas reizes dienā. Kad vienu dienu starp citām atrados viņa garderobē, hercogs atnāca kā parasti un vēl

daudz labprātāk, jo viņa augsti godājamā ekselence bij uzzinājusi, ka es tur esmu; un, tikko tur nonācis, viņš iesāka ar mani sarunāties par daudz dažādām un ļoti patīkamām lietām, un es viņam šai sakarā atbildēju un biju viņu tā apbūris, ka viņš izrādījās laipnāks, kā jebkad agrāk bij izrādījies. Pēkšņi parādījās viens no viņa sekretariem, kuram iečukstot viņa ekselencei ausī, tā kā tā laikam bij ļoti svarīga lieta, hercogs tūdaļ piecēlās un aizgāja citās telpās ar minēto sekretaru. Un tā kā hercogiene bij atsūtījusi apskatīties, ko dara viņa augsti godājamā ekselence, pažs hercogienei sacīja: „Hercogs plāpā un smejas ar Benvenuto un ir pavisam labā garastāvoklī.“

Hercogiene, to uzzinājusi, tūdaļ ienāca garderobē un, neatradusi tur hercoga, apsēdās mums tuvumā; un, noskatiļusies kādu brīdi strādāšanā, viņa ar lielu mīļumu pagriezās pret mani un parādīja resnu un patiešām ļoti retu pērļu virkni, un, valcējot man, ko es par to domāju, es viņai atteicu, ka tā ir gaužam skaista lieta. Tad viņas augsti cienījamā ekselence man sacīja: „Es gribu, lai hercogs man to nopērk, tāpēc, manu Benvenuto, saslavē to hercogam, cik tik vien tu māki un vari.“ Uz šiem vārdiem es, ar cik lielu cienību vien mācēdams, atklāju savas domas hercogienei un sacīju: „Mana valdniece, es domāju, ka šī pērļu virkne pieder jūsu augsti godājamai ekselencei, un pieklājība prasa, lai par tādām lietām neko nesaka; bet, pēc tam kad ir zināms, ka tā nepieder jūsu augsti godājamai ekselencei, man pienākas, jā, man pat ir nepieciešams to patelkt; ziniet nu, jūsu ļoti cienījamā ekselence, ka, tā kā tas pilnīgi piekrit manai profesijai, atzīstu šais pērlēs ļoti daudz vainu, kuru dēļ es nekad neietelktu, lai jūsu ekselence tās pērk.“ Uz šiem vārdiem viņa sacīja: „Tirgotājs man to atdod par seštūkstoš skudiem, jo, ja nebūtu nevienas no tām vainiņām, tā būtu vērts vairāk nekā divpadsmit tūkstošus.“ Tad es sacīju, ka, ja arī šī virkne

būtu gluži nevalnojama labuma, es nekad nevienam nelelktu, lai tas sola līdz pietūkstoš skudiem, jo pērles nav dārgakmeņi; pērles ir kāds zivju kauls un ar laiku sadilst, bet dimanti, rubīni un smaragdi nenoveco, tāpat safīri; šle četri ir dārgakmeņi, un tos arī vajadzētu pirkt.“ Uz šiem maniem vārdiem hercogiene mazliet uzpūtusies teica man: „Es pašlaik kāroju šīs pērles, un tāpēc es tevi lūdzu, lai tu aiznes tās hercogam un slavē, cik tik vien vari; un, ja arī tev šķiet, ka tu drusku melo, saki to, lai izdarītu man palpojumu; un lai tev labi klājas.“

Es, kas vienmēr esmu bijis liels patiesības draugs un melu ienaidnieks, nepieciešamības dzīts, negribēdams pazaudēt tik lielas valdnieces žēlastību, tā arī neapmierināts paņēmu tās nolādētās pērles un aizgāju ar tām tai otrā istabā, kur bij devies hercogs. Kurš, tikko mani ieraudzīdams, sacīja: „O, Benvenuto, ko tu te dari?“ Atsedzis tās pērles, sacīju: „Mans valdnieks, nāku jums parādīt brīnumskaitu pērļu virkni, ļoti retu un patiesi jūsu augsti cienījamās ekselences cienīgu; un par astoņdesmit pērlēm — neticu, ka jebkad tik daudzas ir saliktas kopā, kas izskatītos labāk vienā virknē, tāpēc nopērciet tās, siņore, jo tās ir brīnišķīgas.“ Hercogs tūdaļ sacīja: „Es tās negribu pirkt, tāpēc ka tās nav ne tās pērles, ne arī tik labas, kā tu saki; es jau tās redzēju, un man tās nepatīk.“ Tad es sacīju: „Pie-dodiet man, siņore, bet šīs pērles nebaidzamā skaistumā pārspēj visas pērles, kādas jebkad tikušas savērtas virknē.“

Hercogiene bija piecēlusies un stāvēja aiz kādām durvīm, un dzirdēja visu, ko es teicu; tā kā, kad biju satelcis vēl tūkstoškārt vairāk par to, ko es rakstu, hercogs man pievērsās labvēlīgu vaigu un sacīja man: „O, manu Benvenuto, es zinu, ka tu no tam saproti ļoti daudz; un, ja šīs pērles būtu ar tik retām īpašībām, kādas tu tām piedēvē, man nebūtu grūti tās nopirkt, gan par prieku hercogienel, gan arī, lai tās iegūtu; jo man tādas lietas ir nepieciešamas,

ne tik daudz hercogienes dēļ, kā citām manu dēlu un meitu darišanām.“ Bet es uz šiem viņa vārdiem, pēc tam kad biju sācis melot, meloju vēl ar lielāku drošumu, piešķīrot tiem vislielāko patiesības nokrāsu, lai hercogs man ticētu, uzticēdamies hercogienei, ka tā savā laikā man varēs palīdzēt. Un tā kā man tas ienestu vairāk nekā divsimt skudu, ja šis pirkums notiktu, un hercogiene man bij par to likusi manīt, biju nolēmis un noskaņojies neņemt ne solda, vienīgi sava glābiņa dēļ, lai hercogs nekad nevarētu domāt, ka es būtu to darījis alž naudas kāres.

Hercogs no jauna ar vismīlīgākiem vārdiem sāka ar mani runāt: „Es zinu, ka tu no tam saproti ļoti daudz; tāpēc, ja tu esi tas goda vīrs, par ko es vienmēr esmu domājis, ka tu tāds esi, tad saki man taisnību.“ Tad, pēc tam kad man acis bij piesarkušas un kļuvušas drusku mitras no asarām, teicu: „Mans valdniek, ja es jūsu augsti godājamal ekselencei saku patiesību, hercogiene kļūst man nāvīga ienaidniece, kāpēc es būtu spiests doties projām ar dievu un mana Perseja godu, ko esmu apsolijs šai jūsu augsti godājamās ekselences Skolai, mani ienaidnieki tūdaļ man apgānītu, tāpēc nododos jūsu augsti cienījamās ekselences varā.“

Hercogs, būdams atklājis, ka viss tas, ko biju teicis, man likts teikt it kā spaidu kārtā, sacīja: „Ja tu man uzticies, tev nav jābīstas ne no kā pasaulē.“ Teicu par jaunu: „Ak vai, mans valdniek, kā gan tas varēs būt, ka hercogiene to nedabūs zināt.“ Pie šiem maniem vārdiem hercogs pacēla roku zvērestam un teica: „Vari rēķināties, ka tas ir ieslēgts dīmantu kastītē.“ Uz šiem goda pilniem vārdiem, tūdaļ pateicu taisnību, cik no tām pērlēm sapratu un ka tās nav vērts vairāk par divtūkstoš skudiem. Hercogiene, izdzirdusi mūs apklustam, jo mēs runājām cik vien iespējams klusu, ienāca iekšā un teica: „Mans valdniek, lūdzu jūsu ekselenci nopirkt man šo pērļu virkni, jo es tās esmu gau-

žam iekārojusi un jūsu Benvenuto ir sacījis, ka viņš nekad skaistākas neesot redzējis.“ Tad hercogs teica: „Es to negribu pirkt.“ „Kādēļ gan, mans valdniek, jūsu ekselence negrib mani iepriecināt, nopērkot šo pārju virkni?“ „Tāpēc, ka man netiek aizmest naudu prom.“ Hercociene teica no jauna: „O, kādēļ gan mest naudu projām, jo jūsu Benvenuto, kuram jūs tik pelnīti uzticiaties, man sacīja, ka tas ir par trīstūkstoš skudiem lētāk?“ Tad hercogs teica: „Sigora, mans Benvenuto man sacīja, ka, ja es tās pārku, es aizsviežu savu naudu prom, jo šīs pārles nav ne apaļas, ne vienādas un starp tām ir diezgan daudz vecu; un, vai tas ir tiesa, aplūkojiet šo un to otru un paskatieties te un tur; tā kā tās nav man piemērotas.“ Pie šiem vārdiem hercociene mani uzlūkoja ar visjaunāko prātu un, draudēdama man ar galvu, aizgāja no turienes, tā ka es pilnīgi tiku kārdināts alziet ar dievu un pazut no Itālijas; bet tā kā mans Persejs bija gandrīz pabelgts, negribēju atsacīties vilkt to galsmā, bet lai nu ikviens cilvēks apdomā, cik smagos piemeklējumos atrados.

Hercogs bij uzdevis saviem durvjusargiem manā klātbūtnē, lai mani ielaiž istabās vienmēr, lai viņa ekselence būtu kur būdama; bet hercociene bij pavēlējusi tiem pašiem, lai katru reizi, kad es atnāku uz pili, viņi dzen mani projām; tā ka, tikko viņi mani pamanīja, tie tūdaļ atgāja nost no durvīm un aizdzina mani prom; bet viņi piesargājās, lai hercogs to neleraudzītu, tā kā, ja hercogs mani leraudzīja pirms šiem nožēlojamiem, viņš vai nu mani pasauca, vai pamāja man, lai ienāku. Hercociene pasauca to starpnieku Bernardoni, kura dēļ viņa tik ļoti bija man žēlojusies par viņa slaištišanos un nelzdarīgumu un uzticējās viņam, kā bija to darījis ar mani, kurš sacīja: „Mana valdniec, ļaujiet man rīkoties.“

Šis lielais blēdis aizgāja hercoga priekšā ar to virkni rokā. Hercogs, tikko to ieraudzīja, pateica, lai viņš aizvā-

cas. Tad minētais blēža gabals tai savā ķērkstošajā balstelē, kas tam skanēja caur viņa lielo ēzeļa degunu, sacīja: „Ak vai! Mans valdniek, nopērciet taču šo rotu nabaga siņorai, kas beidzas nost, to iekārodama, un kas nevar bez tās dzīvot.“ Un tā kā viņš piebilda vēl daudz citus savus mulķīgus vārdus un hercogam tas bij apnicis, viņš teica: „Vai nu tu man alzvāksles, vai piepūt vaigu.“ Šis pamatīgals blēdis, kas zlnāja ļoti labi, ko dara — jo, ja tas vai nu ar vaiga piepūšanu, vai ar „Skaistās Frančeskinas¹⁰⁸“ dziedāšanu varētu panākt, ka hercogs šo pirkumu taisa, viņš izpelnītos hercogienes labvēlību un vēl uzvijām savu starpniecības naudu, kas sanāca dažus simtus skudu — piepūtās ar⁹. Hercogs viņam vairāk reizes paplakšķināja pa tiem viņa vaigiem un, lai aizdabūtu šo prom, iecirta mazuliet stiprāk, nekā viņš to mēdza darīt. Pēc šīm stiprajām plaukām tie viņa vaigi ne tik daudz palika sarkani, cik šīm apbīra asaras. Ar tām tad nu viņš sāka teikt: „Jā, siņore, jūsu uzticams kalps, kas meklē darīt labu, ir ar mieru panest visāda veida pārestības, ja tikai nabaga siņora tiek iepriecināta.“ Tā kā hercogam bija par daudz apnicis šis vīrellis, gan plauku dēļ, gan aiz mīlestības pret hercogieni, kuru viņa augsti godājamā ekselence allaž vēlējās iepriecināt, viņš pēkšņi sacīja: „Vācies prom ar visām likstām, ko tev dievs uzsūtis, un ej, notaisi pirkumu, jo esmu ar mieru darīt visu, ko hercogienes kundze vēlas.“ Lai nu te top redzama ļaunā likteņa trakošana pret vienu nabaga vīru un apkaunojošas laimes atbalsts vienam nožēlojamam; es pazaudēju visu hercogienes labvēlību, kas bij labs iemesls atņemt arī hercoga; bet šis nopelnīja to pamatīgo starpniecības naudu un viņu labvēlību; tā, lūk, nepietiek vis būt izcilam un goda vīram.

Tai laikā izcēlās Siēnas karš¹⁰⁹, un tā kā hercogs gribēja nocietināt Florenci, viņš sadalīja vārtus starp saviem tēl-

niekiem un arhitektiem, pie kam man tika nozīmēti Prato vārti un Arno vārtiņi, kas atrodas pļavā, kur iet uz dzirnavām; bruņiniekam Bandinello — San Friāno vārti; Pasqualinam no Ankonas — San Pjer Gattolini vārti; Džulianam di Bačo d'Anolo, galdniekam — Svētā Niklāva vārti; Frančeskam no Sangallo, tēlniekam, sauktam Margolla, tika iedoti Krusta vārti; un Džovanbatistam, sauktam Tasso, tika iedoti Pinti vārti; un tāpat daži citi nocietinājumi un vārti dažādiem inženieriem, kurus es neatceros, nedz arī man par tiem iznāk runa.

Hercogs, kas patiešām ir vienmēr bijis gaišu prātu, pats devās apkārt savai pilsētai; un kad viņa ļoti cienījamā ekselence bija krietni pārliecinājies un izšķīries, viņš atsauca Latancio Gorini, kas bija viens viņa maksājumu pārzinis; un tā kā arīdzan šis Latancio mazuliet izklaidējās ar šo profesiju, viņa augsti godājamā ekselence lika viņam uzzimēt visus metus, kā viņš vēlētos, lai tiktu nocietināti minētie vārti, un katram no mums atsūtīja uzzimētus mūsu vērtus; tā nu apskatījies to, kas piekrita man, un tā kā man likās, ka mets nav pareizs, bet ir ļoti pavīršs, tūdaļ ar šo zīmējumu rokā gāju pie sava hercoga; un, gribēdams parādīt šī man iedotā zīmējuma trūkumus, nebiju vēl ne iesācis runāt, ka hercogs pārskaities pagriezās pret mani un sacīja: „Benvenuto, lielisku statuju taisīšanā es plekāpšos tavā priekšā, bet šai profesijā es gribu, lai tu plekāpies man, tāpēc turies pie zīmējuma, kuru tev iedevu.“ Uz šiem iedomīgajiem vārdiem atbildēju, cik lēnprātīgi vien mācēju pasaulē, un teicu: „Aridzan, mans valdniek, skalsto statuju veldošanas māku esmu iemācījis no jūsu augsti godājamās ekselences, un tomēr mēs par to allaž esam kopīgi strīdījušies; tāpēc arī jūsu pilsētas nocietināšanā, kas ir daudz svarīgāka par statuju taisīšanu, es lūdzu jūsu augsti godājamo ekselenci, lai tā pagodinātos mani uzklaustīt, un, tādā kārtā ar jūsu ekselenci saru-

nājoties, tā varēs man labāk parādīt veidu, kā man tai būs kalpot.“ Tīkmēr, kamēr pēc šiem maniem gaužam patīkamiem vārdiem viņš sāka laipnā kārtā ar mani strīdīties; un kad es ar skaldriem un gaišiem pierādījumiem izliku viņa ekselencei priekšā, ka tādā veidā, kā tas bij uzzīmējis, nebūtu bijis labi, viņa ekselence sacīja: „Nu, ej un pataisi vienu zīmējumu tu, tad es redzēšu, vai tas man patīks.“ Tā es uzmetu divus zīmējumus pēc īstenās šo abu vārdu nocietināšanas jēgas un aiznesu tos viņam, un, atšķīris pareizo no nepareizā, viņa ekselence man laipni sacīja: „Nu, ej un taisli pēc sava prāta, esmu ar mieru.“ Tad ar lielu čaklumu iesāku.

Prato vārdu sardzē bija kāds lombardiešu kapteinis; tas bija briesmīgi spēcīga izskata un gaužam rupjš valodā; un viņš bij iedomīgs un pilnīgs nejēga. Šis vīrs tūdaļ sāka man valcāt, ko es gribot darīt, kuram es laipnā kārtā parādīju savus zīmējumus un ar ārkārtīgām pūlēm lestāstīju, pēc kāda meta gribu turēties. Tad nu tas prastais lops gan purināja galvu, gan grozijās šurp un turp, mīpādamies bieži no vienas kājas uz otru, skrullējot ūsas, kas viņam bij milzu lielās, un jo bieži pavilka beretes ieloku uz acīm, allaž sacīdams: „Jupis parāvis! nesaprotu gan to tavu padarīšanu.“ Tīkmēr, tā kā man tas lops bij sācis apnikt, sacīju: „Laujiet taču to izpildīt man, kas to saprot“, un, pagriežot viņam muguru, lai dotos pie sava darba, šis cilvēks sāka draudēt ar galvu; un ar kreiso roku, uzlicis to sava zobena rokturim, pavilka mazliet asmeni un sacīja: „Na nu, melstar, tu gribēsi, lai es ar tevi cīnos līdz asinīm.“ Pagriezos pret viņu lielās dusmās, jo viņš bij mani sakaltinājis, un teicu: „Man liekas, būs mazāk grūtību ar tevi izrēķināties nekā nocietināt šos vārtus.“ Vienā rāvienā abi divi ķērāmies pie mūsu zobeniem un nebijām tos vēl ne pilnīgi izvilkuši, ka tūdaļ saskrēja liels pulks goda vīru, gan no mūsu florenciešiem, gan citiem galminiekiem; un lielākā

daļa lamāja viņu, sakot tam, ka viņš rikojies nepareizi un ka es esmu vīrs, kas viņam krietni atmaksās, un ka, ja hercogs to uzzinātu, vai viņam! Tā viņš devās pie sava darba, un es iesāku savu nocietinājumu. Un tā kā biju devis rīkojumus minētam nocietinājumam, aizgāju uz otriem Arno vārtiņiem, kur atradu kādu kaptelni no Česenas, vispatikamāko smalko cilvēku, kādu jebkad esmu pazinis šai profesijā; viņš iztaisijās kā smuka jaunkundze, bet, ja vajadzīgs, bija viens no visdrošsirdīgākiem un lielākiem kāvējiem, cik vien var iedomāties.

Šis smalkais cilvēks mani tik ļoti novēroja, ka daudzas reizes viņš mani sakaunināja; viņš vēlējās saprast, un es viņam to laipni ierādīju; pietiek, ka mēs izrādījām viens otram vislielāko laipnību, cik vien kāds to mēdz izrādīt, tā ka es šo nocietinājumu iztaisiju daudz labāk nekā to. Kad biju savus nocietinājumus gandrīz pabeidzis, tā kā bij uzklidis kāds Pjero Strocī sīrotāju pulks, Prato zemnieki bija tā iztrūkušies, ka visi vācās prom, un šī lemesla dēļ visi tā novada rati brauca piekrauti, katram vedot savas mantas uz pilsētu. Un tā kā rati sadūrās cits ar citu, kuru bija nebeidzams daudzums, tad, ieraudzījis tādu jucekli, teicu vārdu sargiem, lai viņi uzmanas, ka pie šiem vārtiem neiznāk tāds pats jukums kā pie Turinas vārtiem¹¹⁰, un kad tur vajadzēja lietot nolaižamo bomi, tas nespēja savu uzdevumu pildīt, tāpēc ka tas paliktu karājamies pār kādiem ratiem. Kad tas lopa kapteinis izdzirda šos manus vārdus, viņš vērsās pret mani ar apvalnojošiem vārdiem, un es viņam tāpat atbilēju, tā ka mūsu stāvoklis bija vēl ļaunāks nekā pirmo reizi; tomēr mēs tikām izšķirti; bet es, būdams pabeidzis savus nocietinājumus, dabūju negaidītā kārtā pāris skudu, par ko es nopriecājos un labprāt atgriezos nobelgt savu Perseju.

Tā kā šinīs dienās bij atrastas dažas senlietas Areco novadā, starp kurām atradās Chimera, kas ir tas bronzas lauva, ko var redzēt pils lielās zāles blakus istabās¹¹¹, un līdz ar pieminēto Chimeru bij ticis atrasts pulks mazu statujīņu arī no bronzas, kas bij pārklātas ar zemēm un rūsu, un katrai no tām trūka vai nu galva, vai rokas, vai kājas; hercogam bija prieks tās pašam nospodrināt ar dažiem zeltkaju kaltiņiem. Notikās, ka man gadījās runāt ar viņa ļoti cienījamo ekselenci; un kamēr es ar viņu runajos, viņš pasniedza man mazu āmuriņu, ar ko es situ pa tiem kaltiņiem, kurus hercogs turēja rokā; un tādā kārtā pieminētās figuriņas atbrīvojās no zemēm un rūsas. Kad tā vairāki vakari bij aizvadīti, hercogs mani lika pie darba, pie kam es iesāku atdarināt tos locekļus, kas minētām figuriņām trūka. Un tā kā viņa augsti godājamai ekselencei bija liela bauda par šīm nieka lietiņām, viņš lika man strādāt arī pa dienu, un, ja es nokavējos turp doties, viņa augsti godājamā ekselence sūtīja man pakal. Vairākas reizes liku viņa ekselencei saprast, ka, ja es pa dienu novēršos no Perseja, tam var kā sekas būt kādas nebūšanas; un pirmais, kas mani biedēja visvairāk, bija, kaut ilgais laiks, kādu redzēju, ka mans darbs prasa, nebūtu par iemeslu, ka viņa augsti godājamai ekselencei uznāk apnikums, kā tas man vēlāk notika; otrs bij tas, ka man bij vairāki strādnieki, kuri, kad es nebiju klāt, pielaida divas ievērojamas nebūšanas. Pirmais bija, ka viņi samaitāja manu darbu, un otrs, ka viņi strādāja cik tik vien iespējams maz; tā nu hercogs bij ar mieru, ka es turp aizeju vienīgi pēc divdesmit ceturtās stundas. Un tā kā es biju tik apbrīnojamā kārtā atkausējis viņa augsti godājamo ekselenci, tad vakarā, kad aizgāju pie viņa, viņa laipnība kļuva allaž jo lielāka.

Sais dienās mūrēja jaunās istabas uz Lauvu pusl¹¹², tā kū, ja viņa ekselence vēlējās doties noslēgtākā telpā, viņš

bija lieis ierīkot kūdu istabiņu šais jaunajās telpās un man bija pavēlējis, lai es dodos cauri viņa garderobei, no kurienes es slepeni pārgāju pār lielās zāles balkonu un pa dažām slepenām ejām nokļuvi nepamanīti minētā istabiņā; bet dažu dienu laikā hercogiene man to nolaupija, liekot noslēgt visas tās manas pieejas; tāpēc katru vakaru, kad nonācu pili, man vajadzēja lielu lalku gaidīt, jo tais priekš-telpās, kurām man vajadzēja iet cauri, hercogiene uzturējās savu vajadzību pēc; un tā kā viņa bija sasirgusi, es nevarēju ne reizes atnākt, ka nebūtu to traucējis. Tad nu šī un vēl dažāda laba iemesla dēļ es viņai biju tā apriebies, ka tā vairs nevarēja mani nekādā vīzē ieraudzīt; bet ar visām manām lielajām neērtībām un nebeidzamām nepatikšanām pacietīgi turpināju doties turpu; un hercogs bija devis tādus īpašus norādījumus, ka, tikko klauvēju pie tām durvīm, man tika atvērts, un, nesakot man ne vārda, viņa ļāva man iet visur; tā kā dažu labu reizi gadījās, ka negaidītā kārtā, man klusītiņām ejot cauri tām slepenajām istabām, atradu hercogiēni pie savām vajadzībām, kura tūdaļ man uzbruka ar tik satricinātu niknumu, ka es pārbijos, un allaž man sacīja: „Kad gan tu reiz būsi beldzis lāpīt tās mazās figuriņas? Jo tagad man tā tava nāksšana ir līdz kaklam.“ Kurai es lēnprātīgi atbildēju: „Signora, mana vienīgā kundze, es nekā cita nevēlos, kā vienīgi uzticībā un vislielākā paklausībā jums kalpot; un tā kā tie darbi, ko man pasūtījis hercogs, vilksies daudzus mēnešus, lai jūsu augsti godājamā ekselence pasaka, ja tā vēlas, lai es šie vairs nenāku; es tad nenākšu nekādā gadījumā, lai mani sauc, kas grib; un kaut arī mani sauktu hercogs, teikšu, ka jūtos slikti, un nerādīšos te vairs ne acu galā.“ Uz šiem maniem vārdiem viņa atteica: „Es nesaku, lai tu nenāc, un nesaku, lai tu neklausī hercogam; bet man liekas gan, ka tiem taviem darbiem nekad nebūs gala.“

Vai nu hercogam par to bija bijusi kāda jausma, vai arī tas nāca citādā kārtā, viņa ekselence iesāka atkal: kā tuvojās divdesmit ceturta stundā, viņš sūtīja mani pasaukt; un tas, kas nāca mani saukt, vienmēr sacīja man: „Uzmanī, ka nenokavē nākt, jo hercogs tevi gaida“, un tā ar vienām un tām pašām grūtībām turpināju vairākus vakarus. Un vienu vakaru starp citiem, kad es kā parasti ienācu, hercogs, kam vajadzēja runāt ar hercogieni lalkam par slepenām lietām, pagriezās pret mani ar vislielāko niknumu pasaulē; un kad es, mazuliet satrūcies, gribēju aši atvilkties atpakaļ, viņš pēkšņi sacīja: „Ej iekšā, manu Benvenuto, un dodies pie saviem darbiem, un es pēc brītiņa iešu pie tevis.“ Kamēr es gāju garām, mani saķēra aiz apmetņa sipors dons Gracla¹¹³, mazs pulka, un taisīja ar mani vistīkamākos jokus, kādus vien tāds bērns var taisīt, par ko hercogs brīnēdamies teica: „O, kas tā par jauku draudzību maniem dēliem ar tevi!“

Kamēr strādāju pie šiem mazsvarīgajiem niekiem, kroņprincis, dons Džovanni un dons Harnando¹¹⁴, un dons Gracla visu vakaru bāzās man virsū un paslepšus no hercoga mani bīkstīja, kamdēļ es lūdzu, lai viņi dieva dēļ liekas mierā. Viņi man atbildēja sacīdami: „Mēs nevaram.“ Bet es viņiem atteicu: „Ko nevar, to arī negrib, taisiet nu mudīgi“; tūdaļ hercogs ar hercogieni laida vajā smieties.

Kādu citu vakaru, būdams pabeidzis tās četras bronzas figurīņas, kas ierīkotas pamatnē, kas ir: Jupiters, Merkurs, Minerva un Danaja, Perseja māte ar savu mazo Perseju, kas sēž pie viņas kājām; lleis tās atnest pieminētā istabā, kur es vakarā strādāju, saliku tās rindā, paceltas mazliet augstāk par acīm, tā ka tās izskatījās brīnumskatīti. Hercogs, būdams to uzzinājis, atnāca mazliet agrāk nekā parasti; un tā kā tā persona, kas bij pastāstījis par to viņa ļoti cienījamajai ekselencei, saslavēja tās daudz vairāk, nekā nācās, jo teica: „labāk nekā senajiem“ un tamlīdzīgas

lietas, mans hercogs ieradās kopā ar hercogieni, liksmi tēr-
zēdami par manu darbu, un es, tūdaļ piecēlies, nācu viņiem
preti. Kurš ar savu valdniecisko, jauko apsvēlksans veldu
pacēla labo roku, kurā viņš turēja kādu lielu bumbieri,
lilāku, nekā parasti mēdz redzēt, un ļoti skaistu, un sacīja:
„Ņem, manu Benvenuto, iestādi šo bumbieri savas mājas
dārzā.“ Uz šiem vārdiem es patīkamā kārtā atbildēju, sa-
cīdams: „Ak mans valdniek, vai jūsu augsti cienījamā ek-
selence patiešām saka, lai es to iestādu savas mājas dārzā?“
Hercogs sacīja no jauna: „Tās mājas dārzā, kas pieder tev;
vai tu mani saprati?“ Tad es tencināju viņa ekseienci un
līdzīgi hercogieni ar viscilēnākām ceremonijām, kādas
vien pasaulē mācēju tāsīt.

Pēc tam viņi atsēdās abi divi preti mīnētām figurīnām
un vairāk nekā divas stundas nerunāja ne par ko citu kā
par skaistajām figurīnām; tā ka hercogieni uzņāca pēc
tām tik pārmēriġa kāre, ka viņa man beldzot telca: „Es
negribu, lai šīs skaistās figurīnas iet pazušānā tur apakšā
laukumā tai pamatnē, kur tām draud tikt sabojātām; es
labāk vēlos, lai tu man tās ierīko manā istabā, kur tās tiks
turētas ar to cienību, kāda pienākas viņu gaužam izella-
jām īpašībām.“ Šiem vārdiem es pretojos ar daudz nebel-
dzamiem iemesliem; un redzēdams, ka viņa bij izlēmusi,
lai es tās nelieku tai pamatnē, kur tās ir, nogaidīju nākošo
dienu, dodamies uz pili pulksten 22; un atradis, ka hercogs
ar hercogieni bija izjājuši, būdams savu pamatni jau sa-
vedis kārtībā, liku mīnētās figurīnas nonest lejā un tūdaļ
tās pielodēju tā, kā tām vajādēja stāvēt. O! kad par to
uzzināja hercogiene, viņai sanāca tādas dusmas, ka, ja ne-
būtu hercoga, kas man veikli palīdzēja, man būtu izgājis
gaužam slikti; un ar savām dusmām par pērļu virkni un
par šo viņa panāca tik daudz, ka hercogs atsacījās no šī
mazā prieka, kas bija par iemeslu, ka man valrs tur ne-

bija jāiet; un man tūdaļ atgriezās tās pašas grūtības, kas agrāk, kas attiecas uz iekļūšanu pili.

Atgriezos Lodžijā¹¹⁵, kur biju jau nogādājis Perseju un turpināju to nobelgt ar jau minētām grūtībām, tas ir bez naudas un ar tik daudz cītām nelaimēm, ka puse no tām liktu iztrūcināties dimanta bruņās tērptam vīram. Taču turpinot uz priekšu kā parasti, vienu ritu starp ciltiem, būdams noklausījies mesu San Pjero Skeradžo, man pagāja garām starpnieks, draņķa zeltkalis Bernardone, kas hercoga labvēlības dēļ bija naudas kaltuves pārzinis; un tikko šis bija pa baznīcas durvīm laukā, tā, cūka, palaida četrus pirdienus, kurus vajadzēja sadzirdēt līdz pat San Miņjato. Kuram es teicu: „Ei, cūka, nešķīstais, ēzell, vai tā skan tavi draņķa tikumi?“ un skrēju pēc rungas. Kurš mudīgi izmetās uz kaltuvi, bet es paliku pie savu durvju stenderes un atstāju ārā savu puiku, lai viņš man padod zīmi, kad tas cūka iziet no kaltuves. Bet nu, redzot, ka esmu lielu laiku nogaldījis, un, tā kā man tas bij apnicis un manas mazās dusmas noskrējušas, atzinis, ka sitienus neizdala pēc līgumiem, no kā varēja izeļties kāda nelāga būšana, nolēmu izdarīt savu atriešanas kādā citā veidā. Un tā kā šis notikums gadlās ap mūsu svētā Jāņa svētkiem, dienu vai divas iepriekš, uztaisīju četrīndu pantlīņu un piesitu tai baznīcas stūrī, kur nolaida ūdeni un izdarlās, kas vēstija tā:

Še dus tas Bernardone, cūka, ēzēlis,
Spiegs, zaglis, starpnieks, jaunu iegūvis
No Pandoras un pārnesis šo balvu
Uz dēlu mastro Buačo, lielo aitasgalvu.

Notikums un perša staigāja pa pili, un hercogs un hercoglene par to nosmējās; un pirms viņš to bija pamanījis,

bij apstājies liels pulks ļaužu un laida vajā vislielākos smieklus pasaulē; un tā kā viņi skatījās uz kalnu puslīni un pievērsa acis Bernardonem — kad viņa dēls mastro Bačo to pamanīja, viņš tūdaļ lielās dusmās to noplēsa un košļāja sev pirkstu, draudēdams tai savā sīkajā balstiņā, kas viņam nāca caur degunu; viņš izrādīja lielu dzižošanu.

Kad hercogs uzzināja, ka viss mans Perseja darbs bija rādams jau pabeigts, viņš atnāca vienu dienu to aplūkot un ar daudz skaidrām pazīmēm izrādīja, ka tas viņu lieliski apmierina; un pagriezies pret dažiem siņoriem, kas bija līdz viņa augsti godājamai ekselencei, viņš sacīja: „Lai gan šis darbs liekas gaužam skaists, tam jāpatiek arī tautai; tāpēc, manu Benvenuto, pirms tu to galīgi nobeidz, es vēlētos, lai tu man par prieku atsegtu mazliet šo priekšdaļu uz pus dienu manā laukumā, lai redzētu, ko tauta par to saka; jo nav šaubu, ka, uzskatot to tā saspiestu un uzlūkojot klajā laukā, tas izskatīsies pavisam citādi, nekā tas izskatās tagad, tā saspiests.“ Uz šiem vārdiem es sacīju pazemīgi viņa augsti godājamai ekselencei: „Ziniet, mans valdniek, ka tas izskatīsies uz pusi labāk. Vai jūsu augsti godājamā ekselence neatceras, ka tā to redzēja manas mājas dārzā, kas tai lielajā plašumā izskatījās tik labi, ka, kad cauri Bezvainīgo dārzam¹¹⁶ to bija atnācis aplūkot Bandinello ar visu savu ļauno un nekrietno dabu, darbs viņu bija uzvarējis, un viņš par to teica labu, kas nekad nevienam savā lalkā nav labu teicis? Es manū, ka jūsu augsti godājamā ekselence viņam pārāk tic.“ Par šiem maniem vārdiem mazliet nicinoši pasmīnot, viņš tomēr lalpiņiem vārdiem sacīja: „Dari to, manu Benvenuto, vienīgi man par mazu patikšanu.“

Un kad viņš bija aizgājis, sāku sakārtoties atsegšanai; un tā kā man trūka mazuliet zelta un tādās lakas un vēl citu nieku, kas piederas darba nobeigšanai, sašutis kurnēju un žēlojos, lādēdams to nosodīto dienu, kas bija par cēloni

manai nokļūšanai Florencē; jo jau tagad man bija redzams gaužam lielais un drošais zaudējums, kāds man bija kopš manas šķiršanās no Francijas, un ne redzēju, ne sapratu, kādu labumu es vēl varētu cerēt no šī mana Florences valdnieka; jo no sākuma līdz pusel, līdz pat beigām, vienmēr viss, ko biju paveicis, bija ticis padarīts man par zaudējumu un nelzdevību, un tā, neapmierināts, nākošo dienu to atklāju.

Tad nu, kā dievam bija patīcis, tikko tas tika ieraudzīts, sacēlās tik ārkārtīga izsaukšanās par slavu piemīnētam darbam, ka tas bija par lemeslu, kā nedaudz nomierinājos. Un tauta nemaz nerimās, pastāvīgi apspraužot vārtu stenderes, kas gandrīz izskatījās kā nopušķoti, kamēr es darbu nobeldzu. Es saku, ka tai pašā dienā, kad tas stāvēja vairākas stundas atklāts, tur tika piesprausts vairāk nekā divdesmit sonetu, visi manam darbam par ārkārtīgu slavu; pēc tam kad es to atkal apsedzu, ik dienas tur bija sasprausts gubām sonetu, latīņu un grieķu dzejoļu, jo Pizas augstskolai bij brīvdienas un sacentās visi tie izcilie zinātnieki un audzēkņi. Bet tas, kas man sniedza vislielāko gandarījumu līdz ar lielākām cerībām uz hercogu, bija, ka arī no māksliniekiem, tas ir tēlniekiem un gleznotājiem, arī viņi sacentās, kurš pateiks vairāk laba. Un starp citiem, ko es cienīju vairāk, atradās spējīgais gleznotājs Jakopo da Puntorno¹¹⁷ un vairāk vēl par viņa lielisko Bronzino¹¹⁸, gleznotājs, kam nepietika dažus piespraust klāt, bet viņš sūtīja man ar savu Sandrino uz māju, kas vēstīja tik daudz laba tai viņa skalstajā stilā, kas ir ļoti rets — tas bija par lemeslu, ka drusku nomierinājos. Un tā es to atkal apsedzu un centos to nobeigt.

Mans hercogs ar visu to, ka viņa ekselence bija dzirdējis par to labvēlību, kādu pēc šīs isās izstādes man parādīja šī brīnumlieliskā Skola, sacīja: „Man ir liels prieks, ka Benvenuto dabūjis to mazo gandarījumu, kas būs par

lemeslu, ka viņš ātrāk un ar lielāku centību novedis darbu pie ilgotām beigām; bet lai viņš neiedomājas, ka vēlāk, kad tas būs redzams viscaur atsegts un to varēs aplūkot no visām pusēm, ka ļaudis runās tāpat; gluži otrādi — tiks atklāti visi trūkumi, kādi tur būs, un pielikti klāt daudz tādi, kādu tur nav; tā ka lai viņš apbruņojas ar pacietību.“ Nu, tie bija Bandinello vārdi, sacīti hercogam, ar kādiem viņš atsaucās par Andrea del Verokko¹¹⁰ darbiem, kas taisīja to skalsto bronzas Kristu un svēto Tomu, kas redzam! Orsamikeles fasādē; un viņš piesauca daudz citus darbus līdz pat brīnišķīgajam Mikelaņolo Buonaroti Dāvidam, sakot, ka tas izskatas labi, vienīgi skatoties no priekšas; un pēc tam viņš minēja par savu Heraklu un Kakko, par nebeldzamajiem, apkaunojošiem sonetiem, kas tam tika piesprausti, un runāja sliktu par šiem ļaudīm. Mans hercogs, kas viņam ļoti ticēja, bija no viņa uzvedināts teikt šos vārdus un notelkti domāja, ka tā tam lielāko tiesu vajadzētu notikt, jo tas skaudīgais Bandinello nerimās, telkdams ļaunu; un vienu reizi starp daudzām citām, kad bija klāt tas bende, starpnieks Bernardone, lai piešķirtu vērtību Bandinello vārdiem, viņš sacīja hercogam: „Vai jūs zināt, sņore, ka taisīt lielas figuras ir pavisam cīta zupa nekā taisīt maziņas; es gan negribu sacīt, ka mazās figuriņas viņš ir iztaisījis sevišķi labi; bet jūs redzēsiet, ka tur viņam neizdosies.“ Un šai muldēšanai viņš piejaucā vēl citu, izpildīdams savu spiega amatu, kurā viņš sagāza veselu kalnu melu.

Tad nu, kā patika manam godības kungam un nemirstīgajam dievam, es pabēldzu to pavisam, un kādā ceturtdienas rītā¹²⁰ atklāju to visu. Tūdaļ, lai gan vēl nebija galša diena, salasījās tik nebeldzams ļaužu pulks, ka būtu neļespējami to izstāstīt, un visi vienā balsī sacentās, kurš par to satelks vairāk laba. Hercogs stāvēja pie viena zema pils loga, kas atrodas virs durvīm, un tā, pa pusei aizslēpies aiz

loga, dzirdēja visu, ko par minēto darbu runāja; un pēc tam, kad viņš vairākas stundas bija klausījies, viņš piecēlās ar tādu liksmību un tik laimīgs, ka, pagriezies pret savu meseru Sforecu, sacīja tā: „Sforeca, ej un uzmeklē Benvenuto un pasaki viņam manā vārdā, ka viņš ir man izdarījis pa prātam daudz vairāk, nekā es gaidīju, un saki viņam, ka es viņam atlīdzināšu tā, ka likšu tam nenobrinēties, tā kā pasaki, lai viņš turas labā garastāvoklī.“ Tā nu minētais Sforeca izdarīja goda pilnās vēsts atnešanu, kas mani ledūšoja; un šī diena bija ievērojama tās labās ziņas dēļ un tāpēc, ka ļaudis rādīja mani ar pirkstu gan šim, gan tam kā kaut ko brīnišķīgu un jaunu.

Starp citiem bija divi augstmaņi, kas bija tikuši sūtīti no Sicīlijas vīcekara¹²¹ pie mūsu hercoga kādās darišanās. Tad nu šie divi patīkamie cilvēki uzbruka man laukumā, jo es viņiem tiku garāmejojot parādīts, tā ka viņi mani panāca trakā skrējienā un tūdaļ ar beretēm rokā noturēja man vissvinīgāko runu, kas būtu bijis pāriāk pat pāvestam; es turpretim cik varēdams pazemojos; bet viņi mani tā apstāja, ka es sāku viņiem lūgt, lai viņi dieva dēļ ir ar mieru alziet no laukuma, jo tauta sastājās, lai apskatītu mani ciešāk, nekā viņi to darīja ar manu Perseju. Un pa to ceremoniju laiku viņi bija tik pārdroši, ka tie mani uzalcināja doties uz Sicīliju un ka viņi noslēgšot ar mani tādu līgumu, ka es būšot apmierināts; un viņi stāstīja man, ka brālis Džovannaolo de' Servi¹²² bija viņiem uztaisījis veselu strūklaku un izgreznojis daudzām figurām, bet ka tām neesot tā lieliskuma, kādu viņi redzot Persejā, un ka viņi to esot padarījuši bagātu. Neļāvu viņiem izteikt visu, ko tie būtu gribējuši pateikt, un teicu viņiem: „Es gan gaužam par jums brīnos, ka jūs prasat, lai es atstāju tādu valdnieku, lielāko talantu mīļotāju nekā jebkāds cits valdnieks, kas kādreiz dzimis, un vēl šeit manā tēvijā, visu lielāko talantu Skolā. O! Ja man būtu bijusi kāre pēc lie-

las algas, es varēju palikt Francijā lielā karaļa Frančesko dienestā, kas deva man tūkstoš zelta skudu algas, un bez tam viņš man samaksāja par visiem maniem darbiem, tā ka katru gadu es biju ietaupījis vairāk nekā četri tūkstoši skudu gadā; un esmu atstājis Parīzē savus pūlņus par četriem pagājušiem gadiem.“ Ar šiem un citiem vārdiem dariju ceremonijām galu un pateicos viņiem par lielajiem slavinājumiem, kādus tie man bija piešķirušī, kas ir vislielākā alga, kādu vien var dot kādam, kas ir mākslinieciski nodarbināts; un ka viņi likuši man pieaugt tādai gribai strādāt labi, ka es ceru īsos gados tikt tik tālu, ka varēšu parādīt kādu citu darbu, kas, ceru, patiks apbrīnojamai florenciešu Skolai daudz vairāk par šo. Abi augstmaņi būtu gribējuši sasiet ceremoniju pavadīšanu, kāpēc es, ar lielu cienību paceļot bereti, sacīju viņiem ardievu.

Pēc tam, kad biju jāvis palet divi dienām, un redzot, ka lielā slavināšana auga augumā, nolēmu iet parādīties savam signoram hercogam, kas ar lielu milibu man teica: „Manu Benvenuto, tu esi mani apmierinājis pa pilnam; bet es tev apsolu, ka tev gandarīšu tādā veidā, ka likšu tev izbrīnēties: un vēl es tev pasaku, ka es negribu, lai rītdiena palet.“

Uz šiem brīnišķīgajiem solījumiem tūdaļ pievērsu visus savus lielākos dvēseles un miesas spēkus acumirkli dievam, tam patiesībā pateikdams; un tai pašā brīdī piegāja klāt savam hercogam un tā, gandrīz vai liedams prieka asaras, noskūpstīja viņam drānas; tad piebildu, sacīdams: „Āk, mans slavas pilnais valdniek, istenais, visdevīgākais mākslu un to cilvēku mīlotājs, kas ar tām nopūlas; lūdzu Jūsu augsti godājamo ekselenci, lai tā man piešķir žēlastību atlaist mani vispirms uz astoņām dienām, lai esju pateikties dievam; jo es apzinos labi savus bezmērīgos pūlņus un atzīstu, ka mana labā ticība ir vadījusi dievu man palīgā; par to un par visu pārējo brīnumaino palīdzību gribu doties

astopas dienas svētceļojumā, allaž pateikdams savam nemirstīgam dievam, kas palīdz vienmēr tam, kurš viņu patiesībā piesauc.“

Tad hercogs man vaicāja, kurp es vēlos doties. Kuram es atbildēju: „Rīt no rīta izešu un došos uz Valombrozu, pēc tam uz Kamaldoli un Ermo¹²³, un došos līdz pat Svētās Marijas peldvietai¹²⁴, un varbūt līdz Sestilei¹²⁵, jo dzirdu, ka tur esot skaistas senlietas; pēc tam atgriezīšos caur San Frančesko della Vernia, un, allaž dievam pateikdams, atgriezīšos laimīgs Jums kalpot.“ Hercogs man tūdaļ jautri sacīja: „Ej un atgriezies, jo tu patiešām man patīc, bet atstāj man par plēmiņu divus pantņus un ļauj man rīkoties.“ Tūdaļ es uzdzejoju četrus pantņus, kuros es pateļos viņa augsti cienījamai ekselencel un iedevu tos meseram Sforcam, kas tos manā vārdā nodeva rokā hercogam; kurš tos paņēma, pēc tam iedevu tos minētam Sfoream un sacīja tam: „Noliec tu man katru dienu tos priekšā, jo, ja Benvenuto atgriezīsies un atradīs, ka neesmu viņa lietu nokārtojīš, ticu, ka viņš mani nogalinās“, un tā smeļoties viņa ekselence telca, lai viņam par to atgādīnot. To man vārdu pa vārdam vakarā atstāstīja Mr. Sforcea, smiedamies un arīdzan brīnēdamies par lielo labvēlību, kādu man parāda hercogs, un laipni man sacīja: „Ej, Benvenuto, un atgriezies, jo es tevi apskaužu.“

Dieva vārdā šķīros no Florences, visu lalku dziedādams psalmus un lūgšanas par slavu un godu dievam visā šī ceļojuma lalkā, kurā es izbaudīju lielu patīkšanu, jo bija brīnumskalsts vasaras lalks, un ceļojums un zeme, kur es vēl nekad nebīju bijīš, man likās tik skalsti, ka bīju par to pārstelgts un laimīgs. Un tā kū man par ceļa rādītāju bija nācīš līdz kāds mans jauns strādnieks, kas bija no Baņo, kas saucās Čezere¹²⁶, es tiku ļoti sirsniģt saņemts

no viņa tēva un visas viņa mājas; starp kuriem bija kāds sirmgalvis pāri septiņdesmitiem, gaužam patikams cilvēks; tas bija pieminētā Čezeres tēva brālīis un nodarbojās kā ārsts ķirurgijā, un viņš knābājās arī ap alķīmiju. Šis labais cilvēks man parādīja, ka Baņi bija zelta un sudraba slāņi, un parādīja man daudz brīnišķīgu lietu šai novadā; tā ka man bija tik lieli prieki kā nekad.

Būdams ar mani pa savai modeli sadraudzējies, viņš kādu dienu starp citām sacīja: „Negribu noklusēt jums, nepateicis kādu savu domu, kuņai, ja viņa ekselence pievērstu ausi, tieu, ka tas būtu gaužam noderīgi: un tas ir, ka Kamaldoli apkārtne redzama tik atklāta pāreja, ka ne tikai Pjero Stroci varētu tur droši tikt cauri, bet viņš varētu arī sagrābt Poppi¹²⁷ bez jebkādas pretestības“, un caur to ne tikai, ka viņš man to izklāstīja vārdos, bet viņš izvilka kādu lapu no kabatas, kur šis lāga vecais bij uzzīmējis visu to novadu, tā ka ļoti labi bija redzams un skaidri saprotams, ka tas par lielajām briesmām bija patiesība.

Paņēmu zīmējumu un tūdaļ devos no Baņo projām, cik vien aši spēdams atgriezoties pa via di Prato Maņo, un caur San Frančesko della Vernia atgriezos Florencē; un bez apstāšanās, vienīgi novilcis zābakus, devos uz pili. Un kad nonācu abtejā, satiku savu hercogu, kas nāca no Podesta pils, kur, tikko mani ieraudzījis, saņēma mani ļoti laipni ar mazu izbrīnu, sacīdams man: „O, kāpēc tu atgriezies tik ātri, jo es tevi vēl negaidīju astoņas dienas?“ Kuram es atbildēju: „Lai pakalpotu jūsu augsti godājamai ekselencei, esmu atgriezies, jo labprāt būtu dažas dienas pavadījis atpūtā šai brīnumskalstajā apgabalā.“ „Un kas par labām ziņām?“ teica hercogs. Kuram es atteicu: „Slipore, ir nepieciešami, ka es jums pastāstu un parādu gaužam svarīgas lietas.“ Tā aizgāju ar viņu uz pili. Kad bijām nonākuši pilī, viņš mani slepeni ievēda istabā, kur atradāties vienatnē. Tad es viņam visu izstāstīju un parādīju

to uzmetumu, kurš izrādīja, ka tas viņam ļoti patikami. Un kad es viņa ekselencei teicu, ka ir nepieciešami darīt kaut ko šai lietā labi ātri, hercogs mazliet pārdomāja pie sevis, tad teica man: „Val zini, ka mums ir ligums ar Urbino hercogu, kuram pienākas par to rūpēties; bet lai tas paliek pie tevis.“ Un saņēmis lielu viņa labvēlības parādīšanu, atgriezās savās mājās.

Otru dienu parādījos, un hercogs pēc īsas sarunas man jautri teica: „Rīt nekavējoties gribu tavu lietu nokārtot, tā ka paliec pie laba prāta.“ Es, kas to turēju par pilnīgi drošu, ar lielu ilgošanos gaidīju nākošo dienu. Kad kārotā diena pienāca, devos uz pilli; un kā dzīve rāda, ka tas vienmēr tā notiek, ka sliktās ziņas dabū ātrāk nekā labās, Mr. Jakopo Gvidl, viņa augsti godājamās ekselences sekretars, pasauca mani ar savilkto muti un augstprātīgu balsi, viss ievīlējās sevī, stīvs kā miets, kā klintī cirsts, un iesāka runāt šādi: „Hercogs saka, ka viņš vēlas zināt no tevis, cik tu par savu Perseju prasi.“ Es paliku apjucis un izbrīnījies un tūdaļ atbildēju, ka nekad neprasu cenu par saviem pūlpiem un ka tas nav tas, ko viņa ekselence man solīja divi dienas atpakaļ. Tūdaļ šis vīrs briesmīgi paceltā balsi man noteica, ka viņš hercoga vārdā man sevišķi pavēlot, lai es pasakot, ko es par to gribot, piedraudot ar krlīšanu pilnīgā viņa ļoti cienījamās ekselences nežēlastībā. Es, kas ne tik daudz biju cerējis nopelnīt kaut ko, ievērojot to sirsnīgo laipnību, kādu man parādīja viņa augsti godājamā ekselence, biju visvairāk cerējis, ka esmu ieguvis pilnīgu hercoga labvēlību, jo nekā cita lielāka nevēlējās kā vienīgi viņa labvēlību — šī man tad nu tik negaldītā runa sacēla mani lielu niknumu, jo vairāk tāpēc, ka to lika man noklausīties tā, kā to darija šis indīgais krupis. Sacīju, ka, ja hercogs man dotu desmit tūkstošu skudu, viņš man to nebūtu samaksājis un ka, ja man jebkad būtu ienācis prātā,

ka man tiks piešķirti tādi nopelni, es savu mūžu nebūtu te palleis. Šis niecnamais tūdaļ man sateica veselu lēveni apvalnojošu vārdu, un es viņam tāpat.

Otru dienu pēc tam, kad es hercogu apsveicināju, viņa ekselence man pamāja, kapēc es piegāju klāt, un viņš man sacīja dusmās: „Pilsētas un lielas pilis ceļ par desmit tūkstoš dukātiem.“ Kuram es tūdaļ atbildēju, ka viņa ekselence atrastu nebeldzami daudz cilvēku, kas viņam mācētu celt pilsētas un pilis, bet kas attiecas uz Persejiem, viņš laikam neatrastu neviena cilvēka pasaulē, kas mācētu viņam tādu iztaisīt. Un tūdaļ aizgāju projām ne ko darījis, ne cita teicis.

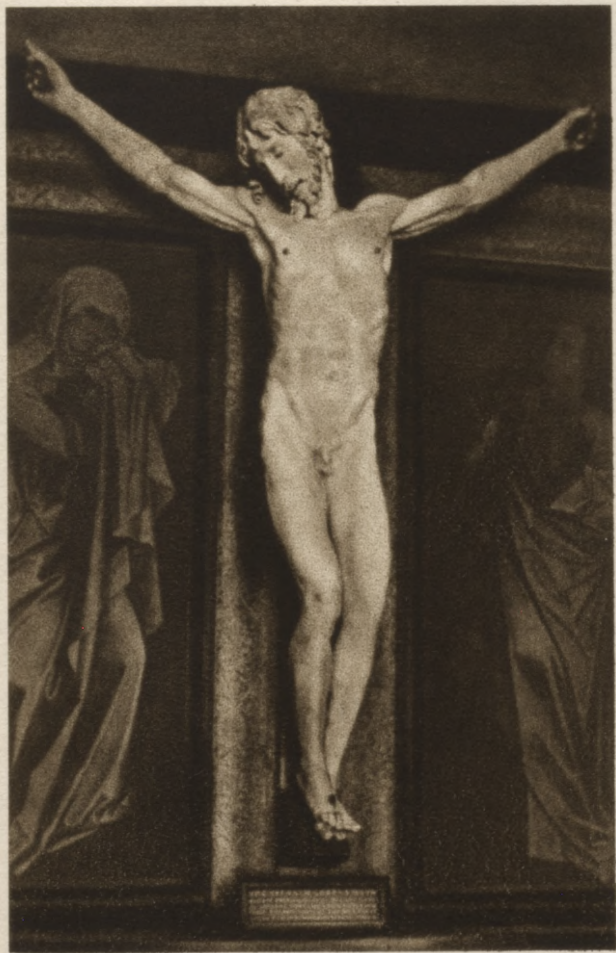
Nedaudz dienas pēc tam hercogiene sūtīja man pakal un sacīja man, ka lai es atstājot savu strīdu ar hercogu viņai, jo viņai glaimojot kaut ko izdarīt, lai es būtu apmierināts. Uz šiem labvēlīgajiem vārdiem atbildēju, ka nekad neesmu prasījis citas lielākas algas par saviem pūlņiem kā hercoga labvēlību un ko viņa augsti cienījamā ekselence man bij apsolijsi; un ka nav vairs vajadzīgs, ka es uzticu viņu ļoti cienījamām ekselencēm to, ko es kopš pašām pirmajām dienām, kad iesāku kalpot, biju uzticējis; un bez tam piebildu, ka, ja viņa augsti godājamā ekselence man piešķirtu tikai kādu žēlastību, kas pieci kvatrīni vērts, par maniem pūlņiem, es sauktos laimīgs un apmierināts, vienīgi lai tikai viņa ekselence neatrautu man savu labvēlību. Uz šiem maniem vārdiem hercogiene, mazliet pasmaidot, teica: „Benvenuto, tu darītu labāk, rikodamies tā, kā es tev teicu“, un, pagriezusi man muguru, aizgāja no manis. Man, kas domāju izdarīt sev labāk, lietojot šos pazemīgos vārdus, iznāca vēl sliktāk, jo ar visu to, ka viņai bija bljušas uz mani drusku dusmas, viņai piemīta kāds rīcības veids, kas bija labs.

Tai laikā bija ļoti sadraudzējies ar Džirolimo no Albiel, kas bija viņa ekselences karapulku komisars; un vienu dienu starp citām viņš man sacīja: „Ak Benvenuto, būtu ļoti nokārtot tās mazās nepatikšanas, kādas tev bija ar hercogu; un es tev saku, ka, ja tu vien man uzticētos, man būtu dūšas to nokārtot, jo es zinu, ko saku. Kad hercogs vēlāk noskaltisies no tiesas, tev ies gaužam slikti; lai ar to diezgan, es tev visu nevaru pateikt.“ Un tā kā man kāds bija stāstījis, varbūt kāds plukata, pēc tam kad ar mani bija runājis hercogiene, kurš stāstīja, ka viņš esot dzirdējis runājam, ka hercogs, nezin kādā tur gadījumā, esot teicis: „Mazāk vēl nekā par divi kvatrinjiem es aizsperšu projām Perseju, un tā visi strīdīgi beigsies“, tad nu aiz šīm savām bažām teicu Džirolimo no Albiel, ka es pametu visu viņa ziņā un ka ar to, ko viņš darīs, es būšu pilnā mierā, ja tikai palieku hercoga žēlastībā.

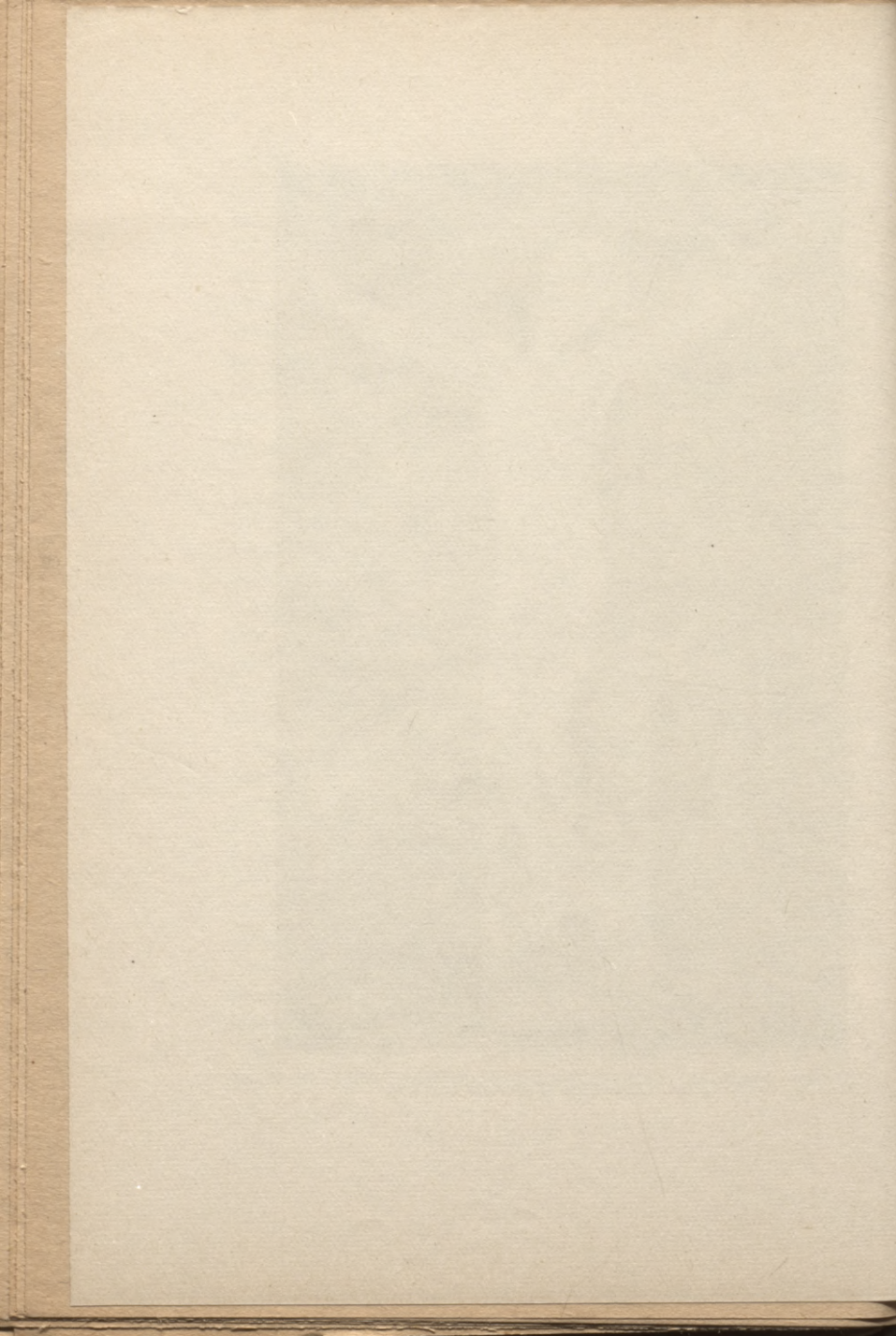
Šis smalkais cilvēks, lai gan saprata ļoti labi zaldāta mākslu, it sevišķi tai karaspēkā, kas viss sastāv no zemniekiem; taču ar tēlniecības mākslu viņam nebija nekāda darišana, un viņš nesaprata no tās itin nekā, tā ka, runājot ar hercogu, viņš sacīja: „Signore, Benvenuto ir uzticējies man un ir man lūdzis, lai es viņu nododu jūsu augsti godājamās ekselences rīcībā.“ Tad hercogs teica: „Un es atkal uzticos jums un būšu mierā ar visu, ko jūs izlemsiet.“ Tā nu minētais Džirolamo norakstīja vēstuli, ļoti atjautīgu un man gaužam labvēlīgu, un nosprieda, ka lai hercogs man dod trīstūkstoš pieci simti zelta skudu zeltā, kas gan nepietiktu tik skalsta darba atalgojumam, bet vienīgi manam uzturam; ar vārdu sakot, es tā esot ar mieru; ar vēl daudz citiem vārdiem, kas visumā apstiprināja minēto maksu. Hercogs to parakstīja tik ļoti apmierināts, cik es par to biju neapmierināts.

Kad hercogiene to uzzināja, viņa teica: „Tam nabaga cilvēkam būtu bijis daudz labāk, ja viņš to būtu atstājis

B. Čellini. Krucefikss (Eskuriala baznīcā).

man, kas būtu tam likusi dot pietūkstoš zelta skudu“; un kādu dienu, kad biju atgājis uz pili, hercogiene man pateica tos pašus vārdus mesera Alamanno Salviati¹²⁸ klātbūtnē un izsmēja mani, sacidama man, ka es savu nelaimi esot krietni pelnījis. Hercogs noteica, lai man tiek izmaksāts ik mēnesī simt zelta skudu līdz minētam summam, un tā tas dažus mēnešus turpinājās. Pēc tam Mr. Antonio de' Nobili, kam tas bija uzdots, iesāka man dot piecdesmit un vēlāk kādreiz deva man divdesmit pieci, kādreiz nemaz; tā ka redzot, ka tiek vilkts tā garumā, milīgā kārtā teicu minētam meseram Antonio, lūdzot to, lai viņš man pasaka iemeslu, kāpēc man neizbeidz maksājumu. Tad viņš arī man laipni atbildēja, kurā atbildē man likās, ka viņš izplūst mazliet par daudz, jo — lai spriež, kas saprot — vispirms viņš teica, iemesls, kāpēc manas izmaksas neturpina, esot pārāk lielais naudas trūkums pili, bet ka viņš man solot, ka, tikko nauda ienākšot, man tikšot samaksāts; un piebilda, sacīdams: „Ak vai! ja es tev nemaksātu, es būtu liels blēdis.“ Es izbrīnējos, dzirdot tādu vārdu, un ar to viņš apsolīja, ka tad, kad varēšot, man izmaksāšot. Kam nu sekoja gluži pretējais, tā ka, redzot sevi tā apceļam, saskaitos uz viņu un sateicu viņam daudzus pārdrošus un dūsmīgus vārdus, un atgādināju visu to, ko viņš bija stāstījis, kas būs. Taču viņš nomira, un man vēl tagad līdz šai stundai nākas piecsimt skudu zeltā, kad jau esam tuvu 1566. gada beigām. Man vēl nācās arī atlikums no manas algas, par ko es domāju, ka valrs netiek domāts man to maksāt, jo bija pagājuši apmēram trīs gadi; bet hercogam uzkrīta bīstama slimība, jo viņš divdesmit četras stundas nevarēju nolaiest ūdeni; un atskārtis, ka dakteru zāles tam nelīdz, viņš laikam pajāvās dievam un tamdēļ vēlējās, lai ikvienam tiktu izmaksātas notecējušās algas, un arī man samaksāja; bet atlikums no Perseja man netika izmaksāts.

Biju jau gandrīz pa pusei nolēmis nekā vairs nestāstīt par to manu nelaimīgo Perseju; bet tā kā mani spiež tik ievērojams gadījums, tad mazliet atsākšu pavedienu, drusku atgriezoties atpakaļ. Domāju darīt sev labāko, kad pateicu hercogienei, ka nevaru to atļaut, kas vairs nestāv manos spēkos, jo biju sacījis hercogam, ka esmu ar visu mierā, ko viņa augsti godājamā ekselence man vēlētos dot; un to es sacīju, domādams kaut cik izpelnīties viņa žēlastību; un ar nedaudz pazemības meklēju visiem derīgiem līdzekļiem kaut cik hercogu samierināt, jo dažas dienas agrāk, pirms tika noslēgts Albici līgums, hercogs visai bija izrādījis, ka ir uz mani noskaities; un iemesls bija tas, ka, žēlojoties viņa ekselencei par kādām gaužam neģēlīgām netaisnībām, kādas man nodarīja Mr. Alfonso Kvistello un Mr. Jakopo Polverino, fiskāls, un vairāk par citiem sers Džovanbatista Brandini no Volterras; un tā aizstāvēt man ar kaislīgu aizraušanos manu taisnību, redzēju hercogam uznākam tādas dusmas, cik vien var iedomāties. Un pēc tam kad viņa augsti godājamā ekselence bija nonākusi tai dusmu trakumā, tā man sacīja: „Šoreiz ir tāpat kā ar tavu Perseju, par ko tu prasīji desmitūkstoš skudu; tu par daudz aizraujies ar savām interesēm; tomēr es gribu to likt novērtēt un tad došu tev visu to, kas par to tiks piespriests.“ Šiem vārdiem es tūdaļ atbildēju, mazliet pārāk pārgalvīgi un pa pusei sadusmots — lieta, ko ar valdniekiem neklājas darīt — un sacīju: „O, kā gan tas iespējams, ka manam darbam tiek novērtēta cena, ja šodien Florencē nav neviena, kas mācētu to pataisīt?“

Tad nu hercogam radās vislielākais niknums, un viņš sarunāja daudzus dūsmīgus vārdus, starp kuriem tas teica: „Florencē šodien ir gan kāds vīrs, kas mācētu vienu tādu pat iztalsīt, un tāpēc viņš to pratis arī ļoti labi novērtēt.“ Viņš gribēja teikt Bandinello, svētā Jēkaba bruņinieks. Tad es sacīju: „Mans valdnieks, jūsu augsti godājamā ekselence

man devusi iespēju, ka es esmu radījis vislielākā Skolā pasaulē vienu lielu un ļoti grūtu darbu; un tas, kas mani ir padarījis vēl lepnāku, ir, ka tie izcilie vīri, kas pazīst un ir no mākslas, kāds ir gleznotājs Brendzino — šis cilvēks ir nopūlējies un uzdzejojis man četrus sonetus, veltījot man visizmeklētākos un cildinošākos vārdus, kādus vien iespējams pateikt; un aiz šī iemesla šī brīnišķīgā cilvēka dēļ varbūt ir sacēlusies visā pilsētā tik liela brēka; un es gan saku, ka, ja viņš ķertos pie tēlniecības, kā tas to dara ar glezniecību, tad viņš gan varbūt mācētu to iztaisīt. Un bez tam es pasaku jūsu augsti godājamai ekselencei, ka mans meistars Mikelaņolo Buonaroti, jā gan, viņš būtu tādu pataisījis, kad viņš vēl bija jaunāks, un tas nebūtu izcietis mazāk grūtību, nekā to esmu darijis es; bet tagad, kad viņš ir pavisam vecs, viņš to nevarētu, pilnīgi noteikti; tā ka es gan neticu, ka pašlaik būtu zinams par kādu cilvēku, kas to prastu pataisīt. Tā, lūk, mans darbs ir ieguvis vislielāko godalgu pasaulē, un jo sevišķi tāpēc, ka jūsu augsti godājamā ekselence ne tikai teicās esam apmierināta ar manu darbu, bet ir to slavējusi man vairāk nekā jebkurš cits cilvēks. Ak, kādu lielāku un godājamāku atmaksu gan vēl var vēlēties? Es pilnīgi droši apgalvoju, ka jūsu ekselence to man nevarēja samaksāt ar vēl cienīgākām monetām; nēdz arī jebkādi citi dārgumi tam var līdzināties, tā ka man ir maksāts par daudz un es pateicos par to jūsu augsti godājamai ekselencei no visas sirds.“ Šiem vārdiem hercogs atbildēja un sacīja: „Drizāk tu domā, ka man nav tik daudz, lai es tev to spēju samaksāt; bet es tev saku, ka es tev par to samaksāšu daudz vairāk, nekā tas ir vērts.“ Tad es sacīju: „Es neiedomājos, ka dabūšu no jūsu ekselences citu atalgojumu, bet es sevi uzskatu par ļoti labi atalgotu ar to pirmo premiju, ko man devusi Skola, un ar to es tūdaļ uz vietas gribu aiziet ar dievu, nekad vairs neatgriežoties ta mājā, kuru jūsu ļoti cienījamā

ekselence man dāvināja, nedz arī man vairs jebkad rūpēs atkalredzēt Florenci.“

Mēs bijām taisni pie Svētās Felīcitas, un viņa ekselence atgriezās pili. Uz šiem maniem saniknotajiem vārdiem hercogs tūdaļ lielās dusmās pagriezās pret mani un sacīja: „Neej prom un piesargies labi, ka tu nealzej“, tā ka es pa pusei iztrūcies pavadiju to līdz pili. Kad viņa ekselence bij nonācis pili, viņš pasauca bīskapu Bartolini¹²⁹, kas bija Pizas archibīskaps, un pasauca meseru Pandolfo della Stufa, un viņš tiem sacīja, lai tie viņa vārdā pasakot Bačo Bandinelli, lai viņš aplūkojot labi manu Perseja darbu un lai to novērtējot, jo hercogs man par to gribot maksāt taisni viņa vērtību.

Abi šie goda vīri tūdaļ uzmeklēja minēto Bandinello, un, kad vēsts tam bija nodota, viņš tiem pateica, ka viņš to darbu jau esot labi aplūkojis un ka viņš pārāk labi zīnot, cik tas ir vērts; bet tā kā viņš ar mani esot naidā par citām pagājušām lietām, viņš manās darišanās negribot nekādā ziņā iemalsities. Tad abi šie augstmaņi piebilda un sacīja: „Hercogs ir teicis, ka, piedraudot ar krišanu viņa nežēlastībā, viņš jums pavēl, lai jūs tam nosakat cenu; un ja jūs gribot divas vai trīs dienas laika, lai to labi aplūkotu, lai jūs tās ņemot; pēc tam pasakiet mums, cik jums liekas, ka šie pūllipi ir vērts. Pieņētais atbildēja, ka viņš to esot ļoti labi aplūkojis un ka viņš nevarot pretoties hercoga pavēlēm, un ka šis darbs esot izdevies ļoti krāšņs un skaists, tā ka viņam liekoties, ka tas esot vērts sešpadsmit tūkstoš zelta skudu un vēl vairāk. Labie augstmaņi to tūdaļ pateica hercogam, kas briesmīgi saniknojās; un tāpat viņi to pastāstīja man. Kuriem es atbildēju, ka nekādā gadījumā nevaru pieņemt Bandinello slavinājumus, jo šis jaunais cilvēks runā par katru slikti. Šie mani vārdi tika atteikti hercogam, un hercogiene tāpēc vēlējās, lai es palaižos uz viņu. Viss tas ir tīra patiesība; diezgan, ka

es būtu darijīs labāk, ļaudamies vadīties no hercogienes, jo man īsā laikā tiktu samaksāts un es būtu dabūjis to augstāko maksu.

Hercogs man lika paziņot ar meseru Lello Torello¹³⁰, viņa auditoru, ka viņš vēlētos, lai es pataisu dažus bibelstāstus bareljefā, bronzā, ap Santa Maria del Fjore kori; un tā kā šis koris bija Bandinello pasākums, es negribēju izskaistināt viņa smērējumus ar saviem pūlīņiem; un ar visu to, ka šis koris nav pēc viņa zīmējuma, jo viņš nesaprata nenieka no arhitekturas — zīmējums bija no Džullano di Bačo d' Anolo, galdniekmeistara, kas samaitāja kupolu; ar vārdu sakot, tur nekādas mākslas nebija; un viena un otra iemesla dēļ es nekādā ziņā negribēju šādu darbu pasākt, bet cilvēciņi vienmēr sacīja hercogam, ka darišu visu, ko viņa augsti cienījamā ekselence man uzdos; tā ka viņa ekselence uzdeva Santa Maria del Fjore pārziņiem, lai tie ar mani vienojas, un ka viņa ekselence man došot vienīgi manu algu — divi simti skudu gadā, bet ka par visu citu jāmaksā jūt minēto būvdarbu pārziņiem.

Tā nu rādījos priekšā minētiem pārziņiem, kas man pateica visu, ko tiem hercogs noteicis; un tā kā man šķita, ka viņiem es savas domas varu pateikt daudz drošāk, sāku viņiem skaidrot, ka tik daudz bronzas motīvu radīs ārkārtīgus izdevumus, kas visi būs aizmesti vējā; un es pateicu viņiem iemeslus, kurus viņi pilnīgi saprata. Pirmais bija tas, ka kora iedalljums bij galīgi nepareizs un bija talsīts bez kādas jēgas, tur neredzēja ne mākslas, nedz ērtības, ne graclijas, ne zīmējuma; otrs bija tas, ka minētie motīvi nāca tik zemu novietoti, ka tie ir skatīšanai daudz par zemu, ka tie būs kur suņiem asti pacelt un būs vienmēr visādu mēslu pilni. Vienīgi, lai neaizmestu projām to, kas man vēl atlieks no maniem labākiem gadiem, nepakalpojot

viņa augsti godājamai ekselencei, kurai es tik ļoti vēlos patikt un kalpot, ja viņa ekselence grib izmantot manus pūlņus, lai tā ļauj man taisīt Santa Maria del Fjore vidējās durvis, kas būtu darbs, ko varētu redzēt un kas sagādātu daudz vairāk slavas viņa ļoti cienījamai ekselencei; un es saistišos ar līgumu, ka, ja es neiztaisu tās labāk par viskaistākām San Džovanni durvīm, es par saviem pūlņiem negribu nenieka; bet, ja es tās iztaisu saskaņā ar savu solījumu, esmu ar mieru, ka tās liek novērtēt, un pēc tam lai man dod tūkstoš skudu mazāk, nekā tās no māksliniekiem tikušas novērtētas. Tiem pārziņiem gaužam patika tas, ko es tiem biju liels priekšā, un viņi gāja par to runāt ar hercogu, starp citiem arī Pjero Salviati, domādami pavēstīt hercogam kaut ko, kas tam būtu ļoti patīkams; bet viņam tas bija gluži pretējais; un viņš sacīja, ka es gribot vienmēr darīt pilnīgi pretējo tam, ko viņam patiktos man uzdot; un bez kāda cita galīga lēmuma minētais Pjero no hercoga šķīrās.

Kad es par to uzzināju, tūdaļ devos pie hercoga, kas izrādīja, ka netur uz mani visai labu prātu; kuram es lūdzu, lai viņš pagodinās mani uzklausīt, un viņš man arī tā apsolīja; tā ka iesāku no gala; un es pierādīju viņam šīs lietas patiesību ar daudziem skalstiem iebildumiem, pierādot viņa ekselencei, ka tur būtu alzmesti vējā lieli līdzekļi, tā ka biju viņu krietni nomierinājis, sakot, ka, ja viņa augsti godājamai ekselencei netik, ka es taisu tās durvis, tad tam korim ir nepieciešami jātaisā divas kanceles, un ka tie būtu divi lieli darbi un būtu viņa ļoti cienījamai ekselencei par slavu, un ka tur es ieliktu lielu daudzumu bronzas motīvu, bareljefā ar daudziem izdalījumiem; tā es viņu padarīju rāmu, un viņš man uzdeva, lai es patalstos modeļus.

Uztaisīju vairākus modeļus un pārcietu lielas pūles; un starp citiem iztaisīju vienu ar astoņām plāksnēm, ar lielāku

citību nekā citus, un man likās, ka tas būs daudz piemērotāks savam uzdevumam. Un tā kā es tos vairākas reizes biju nesis uz pili, viņa ekselence lika man pateikt ar meseru Čezeri, garderobjeru, lai es tos atstāju. Pēc tam kad hercogs bija tos apskatījis, redzēju, ka viņa ekselence bija no tiem izvēlējis mazāk skaisto.

Kādu dienu viņa ekselence lika mani pasaukt, un sarunā par minētiem modeļiem es viņam izstāstīju un paskaidroju ar daudzliem pierādījumiem, ka tas ar astoņām plāksnēm būtu daudz piemērotāks tādām uzdevumam un daudz skaistāks uzlūkot. Hercogs man atbildēja, ka viņš vēloties, lai es to falsu četrstūrīgu, jo tā viņam patīkot daudz labāk; un tā viņš ļoti laipni lielu laiku ar mani izrunājās. Nekavējos teikt visu, ko man vajadzēja, lai aizstāvētu mākslu. Vaj nu hercogs atskārta, ka runāju falsību, un tomēr vēlējās darīt pēc sava prāta — pagāja ilgs laiks, ka man nekas netika teikts.

Tai laikā¹³¹ lielais marmors Neptunam tika vests pa Arno upi un pēc tam caur Grjevi¹³² uz Podžo a Kajano ceļu, lai pa šo līdzeno ceļu varētu to labāk nogādāt Florencē, kurp es devos to apskatīt. Un lai gan es pilnīgi droši zināju, ka herecigiene to aiz savas īpašas labvēlības bija nolēmusi Bandinello — ne jau aiz skaudības uz Bandinello, bet gan aiz līdzjūtības pret nabaga nelaimīgo marmoru — ievērojiet, ka, lai tas būtu kas būdams, ja tas būs nolemts savam jaunam liktenim un kāds to meklēs izraut no kādas acīm redzamas nelaimes, notiek, ka to piemeklē vēl jaunāks liktenis, kā tas notika ar to marmoru Bartolomeo Ammannato¹³³ rokās, par kuru tiks savā vietā pastāstīta patiesība; kad biju ieraudzījis brīnumskaisto marmoru, tūdaļ nomēriju viņa augstumu un biezumu no visām pusēm, un, atgriezies Florencē, patalsīju dažus piemērotus modelīšus.

Pēc tam devos uz Podžo a Kajano, kur atradās hercogs un herecigiene un viņu dēls kroņprincis; un, atrodot viņus pie

galda, tā kā hercogs ar hercogieni ēda atsevišķi, sāku kavēt laiku kronprincim. Un kad biju labu laiku ar viņu noņēmis, hercogs, kas atradās blakus istabā, izdzirdēja mani un ar lielu labvēlīgumu lika mani pasaukt; un kad biju nonācis viņu ekselencu priekšā, hercogiene ar daudz tikamiem vārdiem sāka ar mani sarunāties, kurā sarunā es maz pamazām iesāku runāt par to brīnumskalsto marmoru, ko biju redzējis; un iesāku stāstīt, ka tās viņu viscilienākās Skolas senči bija tikai tā padarijuši to tik izcilu, ka lika sacensties visiem māksliniekiem viņu profesijā; un šai atjautīgā veidā ir pataisīts brīnišķīgais kupols un brīnumdaiļās Santo Džovanni durvis, un tik daudz citi skaisti dievnami un statujas, kas uzliek viņu pilsētai tādu mākslas vainagu, kam nav bijis līdzīga kopš seniem līdz pat šiem laikiem.

Hercogiene man tūdaļ ar sašutumu teica, ka viņa ļoti labi zīnot, ko es gribot teikt; un viņa sacīja, ka lai viņas klātbūtnē es nekad vairs minēto marmoru nepieminot, jo viņai tas nepatīkot. Sacīju: „Tā tad es jums daru nepatīkšanas, ja gribu rūpēties par jūsu ekselencēm, darīdams visu, lai jums tiek pakalpots labāk? Apdomājiet, mana sīņora, ja jūsu augsti godājamās ekselences ir ar mieru, ka katrs pataisa vienu Neptuna modeli, lai gan jūs esat izlēmuši, ka to dabūs Bandinello, tas būs par iemeslu, ka Bandinello sava goda pēc ar lielāku cītību ķersies, lai izstrādātu skalstu modell, ko tas nedarīs, zinādams, ka viņam nav sāncenšu; un tādā kārtā jūs, sīņori, tiksiet labāk apkalpoti un neatņemsiet spēku izcilajai Skolai un redzēsiet, kurš ir par labo nomodā, es gribu teikt — par šīs brīnišķīgās mākslas izteiksmi, un līdz ar to jūs, sīņori, parādīsiet, ka jūs ar to nodarbojaties un to saprotat.“

Hercogiene lielās dūsmās man sacīja, ka es viņu garlaikojot un ka viņa vēloties, lai šīs marmors tiek Bandinello, un sacīja: „Pajautā hercogam, jo arī viņa ekselence vēlās,

lai to dabū Bandinello.“ Kad hercogiene bija izrunājusies, hercogs, kas visu laiku bija stāvējis klusu, teica: „Ir jau divdesmit gadu, kopš es ilku izcirst šo marmoru īpaši priekš Bandinello, un tā arī vēlos, lai Bandinello to dabū un lai tas ir viņa.“ Tūdaļ pagriezies pret hercogu un sacīju: „Mans valdniek, es lūdzu jūsu augsti cienijamo ekselenci, lai tā man piešķir to žēlastību, ka es pasaku jūsu ekselencei četrus vārdus, lai tai pakalpotu.“ Hercogs man sacīja, lai es sakot visu, ko vien gribot, un ka viņš mani uzklausišot.

Tad es sacīju: „Vai jūs zināt, mans valdniek, ka tas marmors, no kā Bandinello pataisīja Heraklu un Kakku, tika cirsts priekš apbrīnojamā Mikelaņolo Buonaroti, kurš bija pataisījis modeli Simsonam ar četrām figurām, kas būtu bijis visskaistākais darbs pasaulē; un jūsu Bandinello no tā izdabūja tikai divas figuras, slikti veidotas un salāpītas, kāpēc šī izcillā Skola vēl tagad brēc par lielo netaisnību, kas nodarīta šim daiļajam marmoram. Domāju, ka tur tika piesprausts vairāk nekā tūkstoš sonetu, par kaunu šim draņķa darbam; un es zinu, ka jūsu augsti godājamā ekselence to ļoti labi atceras. Un tamdēļ, mans drošsirdīgais valdniek, ja tie ļaudis, kam par to bija jā rūpējas, bija tik lieli nevēģas, ka noņēma šo skaisto marmoru Mikelaņolam, kas bija izcirsts viņam, un iedeva to Bandinello, kas to samaltāja, kā tas redzams — ak! vai jūs pieļautu, arī šo vēl skaistāko marmoru, kaut gan tas pieder Bandinello, tam samaltāt, negribēdami to dot kādam citam spējīgam vīram, kas lai jums to izstrādā? Lieciet, mans valdniek, lai katrs, kas vēlas, pataisā modeli, un pēc tam visi tiek izstādīti Skolā, un jūsu augsti godājamā ekselence tad dzirdēs, ko Skola teiks; un jūsu ekselence ar savu pareizo spriedumu patris izvēlēties labāko, un tādā kārtā jūs neatzviedīsiet projām savu naudu, nedz arī atņemsiet mākslas

garu tik apbrīnojamai Skolai, kas tagad ir vienīgā pasaulē, kas ir visa jūsu augsti godājamās ekselences slava.“

Kad hercogs mani bija laipnā kārtā uzklausījis, viņš tūdaļ piecēlās no galda un, pievērsies man, sacīja: „Ej, manu Benvenuto, un pataisi vienu modeli un nopelni sev to skaisto marmoru, jo tu man saki patiesību, un es tevi pazīstu.“ Hercogiene, draudēdama man ar galvu, sašutusi nomurmināja nezin ko tur; bet es viņiem palocijos un atgriezpos Florencē, jo man likās vai tūkstoš gadu, kamēr varēšu pielikt roku minētam modelim.

Kad hercogs ieradās Florencē, man nekā neziņojis, viņš atnāca uz manu māju, kur es viņam parādīju divus modeļus, vienu savādāku par otru, un, lai gan viņš man slavēja abus divus, viņš man sacīja, ka viens viņam patīkot labāk nekā otrs, un lai es pabeldzot to, kas viņam patīkot, un lai man labi klājos; un tā kā viņa ekselence bija redzējis to, ko pataisījis Bandinello un arīdzan citi, viņa ekselence slavēja manu daudz vairāk; jo tā man pastāstīja divi viņa galminieki, kas to bija dzirdējuši.

Starp citiem atminēšanas cienīgiem notikumiem, kas ir ļoti ievērojami, bija, ka, tā kā Florencē bij ieradies Santa Fjore kardināls¹³⁴ un hercogs to veda uz Podžu a Kajano, pa ceļam garāmejojot, ieraugot pieminēto marmoru, kardināls to ārkārtīgi slavēja un tad vaicāja, kam viņa ekselence esot to nozīmējis, kas lai to apstrādā. Hercogs tūlit atteica: „Manam Benvenuto, kas tam ir pataisījis brīnumskaistu modeli.“ Un tas man tika atstāstīts no uzticamiem cilvēkiem; un tamdēļ devos, lai apmeklētu hercogieni un aiznestu viņai dažus jaukus manās mākslas darbiņus, kurus viņas augsti cienījamā ekselence ļoti mīlēja; pēc tam viņa man jautāja, ko es strādājos, kurai atbildēju: „Mana valdniec, esmu uzņēmies sev par prieku vienu no visgrūtākiem darbiem,

kāds vien pasaulē veikts, un tas ir kāds krucifikss no žilbi-
 noši balta marmora uz vismelnākā marmora krusta, un
 tas ir tik liels kā dzīvs cilvēks.“ Viņa man tūdaļ valcēja,
 ko es ar to gribot iesākt. Es viņai pateicu: „Vai jūs zināt,
 mana valdniec, ka es viņu neatdošu, kaut arī man par to
 liktu doti divtūkstoš zelta dukātu zeltā, jo tas ir tāds darbs,
 ka nekad neviens cilvēks nav ķēries pie tik ārkārtīgi grūta
 uzdevuma; un es arī nekad neuzņemtos to taisīt, vienalga
 kādam valdniekam, aiz bailēm palikt kaunā. Esmu no-
 pircis marmorus par savu naudu un esmu turējis kādu jau-
 nekli apmēram divi gadi, kas man ir palīdzējis; un mar-
 mors un dzelzsis, kas tur ir klāt — jo viņš ir stings — un
 algas man izmaksā vairāk par trissimt skudiem; tā ka es
 to neatdotu par divtūkstoš zelta skudiem; bet, ja jūs
 augsti godājamā ekselence gribētu man piešķirt visatļau-
 tāko žēlastību, es tal labprāt to brīvi uzdāvinātu; lūdzu
 vienīgi jūs ļoti cienījamo ekselenci, lai tā nav man nelab-
 vēliga, nedz arī labvēliga attiecībā par modeļiem, kurus
 viņa augsti godājamā ekselence ir uzdevis taisīt Neptunam
 no lielā marmora.“ Viņa ar lielu nicināšanu sacīja: „Tā
 tad tu nevērtē ne par ko manu palīdzību vai nelabvēlību?“
 „Glūži otrādi, vērtēju, mana valdniec; jo kādēļ es jums
 piedāvāju dāvināt to, ko es vērtēju uz divi tūkstoši dukā-
 tiem? Bet es tik ļoti uzticos savām grūtajām disciplinēta-
 jām studijām, ka ceru iegūt palmu, kaut arī tur būtu tas
 lielais Mikelaņolo Buonaroti, no kura un ne no citiem esmu
 iemācījies visu, ko zinu; man būtu daudz patīkamāk, ja
 tam vienu modeli uztaisītu viņš, kas zina tik daudz, cik citi
 zina maz; jo no šī mana tik lielā meistara es varētu daudz
 iegūt, turpretim no tiem citiem nevar mantot nekā.“

Kad biju savus vārdus izrunājis, viņa pa pusel noskaltu-
 sies piecēlās, un es atgriezos pie sava darba, steigdam savu
 modeli, cik spēju. Un kad biju to pabēldzis, hercogs to
 atnāca apskatīt, un līdz ar viņu bija divi vēstnieki, viens

no Ferraras hercoga un otrs no Lukkas siņorijas; un tas viņiem brīnum patika, un hercogs tad teica tiem siņoriem: „Benvenuto to tiešām pelnī.“ Tad abi divi man milzīgi izrādīja savu labvēlību un visvairāk sūtnis no Lukkas, kas bija literāts un doktors. Es, kas biju mazliet attālinājies, lai viņi var pateikt visu, ko tie domā, izdzirdēdams izsakāmiem man par labu, tūdaļ pienācu klāt, un, pagriezies pret hercogu, sacīju: „Mans valdniek, jūsu augsti godājamai ekselencei vajadzētu parūpēties vēl par vienu brīnumderīgu lietu: notek, lai tas, kas grīb piedalīties, patāls māla modelī talsni tai lielumā, cik liels būs marmors; un tā jūsu augsti godājamā ekselence redzēs labāk, kas to pelnī; un es jums saku, ka, ja jūsu ekselence to dos tādām, kas to nepelnī, tad tā nenodarīs netālsnību tam, kas to pelnī, bet drīzāk tā nodarīs lielu netālsnību pati sev, jo tā iegūs sev no tā zaudējuma un negodu; turpretim darot pretējo, dodot to tam, kas to pelnī, tā vispirms iegūs vislielāko slavu un izlietos lietderīgi savus līdzekļus, un izcili vīri tad ticēs, ka tā ar to nodarbojas un to saprot.“ Tikko biju izteicis minētos vārdus, hercogs paraustīja plecus, un, viņam pagriežoties, lai aizietu, Lukkas sūtnis sacīja hercogam: „Siņore, šis jūsu Benvenuto ir viens briesmīgs cilvēks.“ Hercogs teica: „Viņš ir daudz briesmīgāks, nekā jūs sakāt: un viņam būtu bijis labāk, ja tas nebūtu bijis tik briesmīgs, jo tad viņš šai stundā būtu dabūjis to, ko viņš nedabūja.“ Tālsni šos vārdus man atstāstīja pats sūtnis, gandrīz man pārmezdam, ka man tā nevajadzējis darīt. Kuram es telcu, ka es savam valdniekam vēlu labu kā viņa mīļš, uzticīgs kalps un ka es neprotu tēlot glaimotāju. Pēc dažām nedēļām Bandinello nomira; un domāja, ka vēl bez viņa nekārtīgā dzīves veldā, ka šie sirdēsti, redzot marmoru pazaudētu, bljuši tur krietni vālnīgi.

Pieminētais Bandinello bij uzzinājis, ka esmu patālsjīls to krucifīksu, par ko augšā minēju; viņš tūdaļ ķērās ple

kāda marmora gabala un uztaisīja to Pietā, kas redzama Nunciatas baznīcā. Un tā kā es jau biju veltījis savu krucifiksu Santa Maria Novellai un biju jau iedzinis āķus, kur to uzkārt, vienīgi lūdzu vēl iztalsīt pie mana Krucifiksa kājām mazu kapa vietu, kur mani nolikt pēc tam, kad būšu miris. Minētie mūki man sacīja, ka nevarot man to atļaut, nepaprasot pārziņiem; kuriem es sacīju: „Ak brāļi, kāpēc tad jūs neprasiņāt vispirms pārziņiem, lai dod vietu manam skalstajam Krucifiksam, ja jūs bez viņu atļaujas esat ļāvusi man iedzīt āķus un citu?“ Un šī iemesla dēļ es valrs negribēju atdot Santa Maria Novellai manus ārkārtīgos pūlņus, lai gan pēc tam pie manis atnāca tie pārziņi un mani lūdzās. Tūlīņ griezos Nunciatas¹³⁵ baznīcā, un, runājot, lai to atdotu tāpat, kā es to gribēju dot Santa Maria Novellai, tie gudrie minētās Nunciatas mūki visi viens prātis man sacīja, lai es liekot to viņu baznīcā un ka lai es tur talsot sev kapu visādi, kā tikai man patīkot un liekoties esam labi.

Bandinello, būdams to paredzējis, sāka ar lielu stelgu beigt savu Pietā un prasīja hercogienei, lai viņa tam izgādādot Pacl kapellu, kas notika ar grūtībām; un tikko viņš to dabūja, viņš gaužam mudīgi novietoja tur savu darbu, kas vēl galīgi nebija pabeigts, kad viņš nomira¹³⁶. Hercogiene telea, ka viņa tam esot palīdzējusi dzīvē un ka gribot tam palīdzēt aridzan nāvē; un ka lai gan viņš esot miris, lai es valrs nekad neiedomājoties to marmoru dabūt. Un tā starpnieks Bernardone, satiekoties uz laukiem, man vienu dienu pateica, kam hercogiene marmoru atdevusi; kuram es sacīju: „Ak nelaimīgais marmor! Skaidrs, ka Bandinello rokās viņam būtu gājis slīkti, bet Ammanato rokās tam ies vēl simtreiz jaunāk!“

Biju saņēmis no hercoga rīkojumu uztalsīt māla modeli, lai lielumā, kādā tas nāks marmorā, un viņš man bija liels apgādāt kokus un mālu un bija liecis man izbrīvēt vienu

sienu tai lodžijā, kur atrodas mans Persejs, un algoja man vienu rokas puisi. Ķēros klāt ar visu cītību, cik vien varēju un pataisīju viņam koka skeletu pēc sava labā likuma un laimīgā kārtā tuvināju to beigām, nerūpēdamies to darināt marmorā, jo zināju, ka hercogiene bija noskaņota, lai es to nedabūju, un tāpēc par to nelikos zinis; man vienīgi patika ciest šīs pūles, caur kurām cerēju, ka, pēc tam kad būšu to pabeidzis, hercogienei, kas tomēr bija apdāvināta persona, ja tā to vēlāk ieraudzīs, cerēju, būtu kļuvis žēl, ka tā nodarījusi marmoram un pati sev tik ārkārtīgu netaisnību. Vienu no tiem taisīja Džovanni Flamingo¹³⁷ Svētā krusta klosterī, vienu taisīja Vinčencio Danti¹³⁸, perudžinietis, mesera Ottaviono de' Mediči mājā, vienu citu iesāka Moskino dēls¹³⁹ Pizā un kādu citu taisīja Bartolomeo Ammannato Lodžijā, ko bijām sadalījuši.

Kad biju to krietni uzmetis un gribēju sākt izveidot galvu, kurai biju jau uztaisījis pirmo metu, hercogs bija nokāpis no pils, un gleznotājs Džordžetto¹⁴⁰ bija to aizvedis Ammannato telpā, lai parādītu viņam Neptunu, pie kura minētais Džordžino bij ar savu roku strādājis daudzas dienas kopā ar minēto Ammannato un ar visiem viņa strādniekiem. Kamēr hercogs to aplūkoja, man pastāstīja, ka viņš ar to esot visai maz mierā; un lai gan minētais Džordžino gribēja viņam piebāzt galvu ar saviem pātarjiem, hercogs kratīja galvu un, pagriezies pret savu Džanstefano, sacīja: „Ej un pavaicā Benvenuto, vai viņa milzenis ir jau tik tālu, ka viņš būtu ar mieru man to drusku parādīt. Pieminētais Mr. Džanstefano ļoti pieklājīgi un vislaipnākā kārtā ieradās pie manis, sūtīts hercoga vārdā; un vēl viņš man teica, ka, ja mans darbs neliekoties vēl rādams, lai es to atklāti pasakot, jo hercogs ļoti labi zīnot, ka man esot bijis maz palīgu tik lielam pasākumam. Es atsacīju, ka lai viņš ir tik laipns un nāk, un, kaut arī mans darbs nav tālu uz priekšu, viņa augsti godājamās ekselences saprāts ir tik

pilnīgs, ka viņš ļoti labi varēs spriest, kas no tā beigās iznāks. Tā arī minētais augstmanis hercogam pavēstīja, kurš labprāt ieradās; un tikko viņa ekselence ienāca iekšā, uzmetot acis manam darbam, viņš izrādīja par to lielu gandarījumu; pēc tam viņš tam apgāja visapkārt, apstādamies četros viedokļos, un citādi arī nemaz nebūtu darijis kāds, kas ir liels zinātājs mākslā; pēc tam viņš izrādīja zīmēm un kustībām, ka tas viņam patik, bet pateica vienīgi: „Benvenuto, tev tikai vēl tam jādod pēdējais slīpējums“, pēc tam pievērsās tiem, kas bija līdz ar viņa ekselenci, un sateica daudz laba par manu darbu, sacīdams: „Mazais modelis, kas viņam bija mājās, man gaužam patīka; bet šis viņa darbs ir pārspējis modeļa labumu.“

Kā dievam patīkās, kas visu griež mums uz labu — es gribu sacīt, ka tos, kas viņu atzīst un viņam tic, dievs vienmēr pasarga — tais dienās man uzkrita kāds blēdis no Vlkio, saukts Pjermaria no Anteridžoli, pavārdā Zbietta; viņa amats ir turēt lopus, un, tā kā viņš ir tuvs radnieks meseram Gvido Gvidi, ārstam un tagad Pešas vecākajam, es viņam pievērsu ausi. Šis man piedāvāja pārdot man kādu savu īpašumu mūža lietošanā, kuru īpašumu negribēju iet skatīties, jo man bija vēlēšanās pabeigt savu milzeņa Neptuna modeli; un nebij arī vajadzības, ka es to apskatu, jo viņš man pārdeva tikai ienākumus, par ko minētais man bija iedevis sarakstu ar tik un tik mēriem graudu un vīna, eļļas un labības un ēdamiem kastāņiem un piedevām, ko es aprēķināju, ka tai laikā, kurā mēs dzīvojām, minētās mantas ir vērts vairāk nekā simtu zelta skudu zeltā, un es viņam devu seši simti piecdesmit skudu, ierēķinot nodokļus. Tā nu, tā kā viņš bij atstājis ar savu roku rakstisku apliecinājumu, ka viņš man vienmēr, kamēr vien dzīvošu, nodos minēto ražu, es nemaz nepulējos iet

apskatīties minēto īpašumu; bet gan, cik labi vien varēju, apvalcājos, vai minētais Zbietta un sers Filippo, viņa mlesīgais brālis, ir tik pārtikuši, ka es varētu būt drošs. Tā nu no daudz dažādām personām, kas viņu pazina, man tika teikts, lai es esot pilnīgi drošs.

Mēs kopīgi atsaucām seru Pjerfrančesko Bertoldi, Tirdzniecības notaru; un pirmām kārtām es viņam iedevu rokā visu to, ko minētais Zbietta gribēja pildīt, domādams, ka viņš pieminēto rakstu minēs līgumā. Bet notars, kas to sastādīja, ķērās pie divdesmit diviem ierobežojumiem, kurus viņam uzskatīja minētais Zbietta, un pēc manas pārliecības aizmirsa ietilpināt minētā līgumā to, ko pieminētais pārdevējs man bija piedāvājis; un kamēr notars rakstīja, es strādāju; un tā kā viņš nomocījās vairāk stundas ar rakstīšanu, es patalsīju lielu daļu no minētā Neptuna galvas.

Tā, kad nu minētais līgums bija noslēgts, Zbietta man sāka izrādīt vislelāko sirsniņu pasaulē, un es dariju tāpat kā viņš. Viņš man deva kazlēnus, sierus, titarus, jaunpienu un daudz augļu, tā ka es sāku pa pusei kaunēties; un šo laipnību dēļ es viņu pievācu, ik reizes, kad viņš nāca uz Florenci, no viņa viesnīcas; un daudzas reizes viņam bija līdz kāds no viņa radiem, kas aridzan nāca; un viņš sāka man teikt, ka tas esot kauns, ka es esot nopircis īpašumu un ka tagad jau pagājušas tik daudzas nedēļas, ka es vēl neesot nolēmis pamest uz trim dienām drusku savus darbus saviem strādniekiem un doties to apskatīt. Viņš panāca tikdaudz ar savu villnāšanu, ka es sev par nelalmi devos to apskatīt, un minētais Zbietta mani uzņēma savā mājā ar tādām laipnībām un tik lielu godu, ka lielāku nevarēja parādīt pat hercogam; un viņa sieva mani uzņēma vēl laipnāk nekā viņš; un tādā veidā tas kādu laiku turpinājās, kamēr tika izdarīts viss tas, ko viņi bija nolēmuši izdarīt — viņš un viņa brālis sers Filippo.

Nekavēju steldzlnāt savu Neptuna darbu, un biju to jau pilnīgi uzmetis, kā jau to augšā telcu, pēc vislabākā likuma, ko neviens nav pirms manis ne izlietojis, ne zinājis; tā ka, lai gan biju drošs, ka es marmoru augšā minēto iemeslu dēļ nedabūšu, domāju, ka to driz būšu pabeidzis un likšu to izstādīt laukumā vienīgi sev par apmierinājumu. Laiks bija silts un jauks, tā ka, būdams allaž tik laipni saņemts no tiem diviem blēžiem, izgāju kādu trešdienu no savas lauku mājas Trespiano¹⁴¹; un biju ieturējis krietnas brokastis, kāpēc bija jau pāri par divdesmito stundu, kad nonācu Vikkio; un tūlīt atradu seru Filippo pie Vikkio vārtiem, kas likās jau zināja, ka es turp iešu; brīnumlaipni viņš mani saņēma, un, aizvedot mani Zblettas mājā, kur bija viņa bezkaunīgā sieva, arī šī mani uzņēma bez mēra slrsnigi; kurai es iedāvināju kādu vissmalkākā salma cepuri, jo viņa sacīja, ka nekad skaistākas neesot redzējusi. Zblettas tad tur nebija. Kad tuvojās vakars, mēs visi kopā gaužam jautri vakariņojām; pēc tam man tika iedota cieniņa istaba, kur es atpūtos visspodrākā gultā; un diviem maniem kalpiem tika dots tāpat, pēc viņu pakāpes.

No rīta, kad piecēlos, man tika parādīta tā pati laipnība. Atgāju apskatīt savu īpašumu, kas man patikās; man tika nozīmēti tik un tik graudu un citas labības; un pēc tam, kad biju atgriezies Vikkio, priesteris sers Filippo man sacīja: „Benvenuto, nebaldieties; jo, lai gan jūs nebūtu atraduši pilnībā visu to, kas jums ticis solīts, esiet pie laba prāta, tas jums tiks ar uzviņu atlīdzināts, jo jūs esat noslēguši līgumu ar goda vīriem; un ziniet, ka šo strādnieku mēs esam atlaidusi, jo tas ir blēdis.“ Šis strādnieks saucās Mariano Rozeļi, kas vairākas reizes man telca: „Uzmaniet labi savas darīšans, jo beigās jūs redzēsiet, kurš no mums būs lielāks blēdis.“ Tas zemnieks, kad viņš man sacīja tos vārdus, pavīpsnāja tā ļauni, galvu pašūpodams, it kā sakot:

„Gan jau gan tu to pamanīsi.“ Kļuva drusku aizdomīgs, bet nevarēju nenieka paredzēt, kas ar mani notiks.

Atgriezies no īpašuma, kas atrodas divu jūdžu tālumā no Vikkio, uz Alpu pusl, atradu minēto priesteri, kas mani sagaidīja ar savu parasto sirsniņu; tā mēs visi kopā gājām brokastīs: tās nebija pusdienas, bet labas brokastis. Kad pēc tam devos pastalgāties uz Vikkio, bija jau sācies tirgus; redzēju, ka tie visi no Vikkio mani uzlūko kā kaut ko neparastu, un vairāk par visiem citiem kāds goda vīrs, kas dzīvo jau kopš gadu gadiem Vikkio, un viņa sieva cep malzi pārdošanai. Viņam tur ir jūdži tālumā kādi viņa labi īpašumi; tā arī viņš ir mierā šādi dzīvojot. Šis goda vīrs apdzīvo kādu manu māju, kas atrodas Vikkio, kas man tika nozīmēta līdz ar minēto mulžu, kura saucas Avota mulža; viņš man sacīja: „Es dzīvoju jūsu mājā un savā lalkā nodošu jums jūsu nomu, vai arī jūs to gribētu uz priekšu; es darišu, kā tik jūs gribēsiet; labi, ja tikai jūs allaž ar mani būtu mierā.“ Un kamēr mēs runājāmies, redzēju, ka šis cilvēks mani stingri uzlūko, kāpēc es, izalcināts, teicu viņam: „Jel teic man, manu mījo Džovanni, kāpēc jūs vairākas reizes mani tik cieši uzlūkojat?“ Šis goda vīrs man sacīja: „Es jums to labprāt pateikšu, ja jūs kā tāds cilvēks, kāds jūs esat, man apsolat nesacīt, ka es jums esmu to teicis.“ Tā arī es viņam apsolīju. Tad viņš man sacīja: „Ziniet, ka tas pārnīeks, sers Filippo, nav daudz dienu atpakaļ, gāja lielīdamies par sava brāļa Zbietas varonniecībām, stāstīdams, ka tas esot pārdevis savu ražu kādam vecim līdz viņa dzīves beigām, kas neizvilksot valrs pat ne pilnu gadu. Jūs esat salīguši ar blēžiem, tā kā centieties dzīvot pēc iespējas ilgāk un turiet acis vaļā, jo tas ir vajadzīgs; es nekā cita negribu teikt.“

Pastalgājoties pa tirgu, atradu Džovanbatistu Santini; un kā viņu, tā mani minētais priesteris aizveda paēst, un tā, kā jau es to iepriekš teicu, bij ap divdesmito stundu, bet

manis dēļ ēda jau tik agri, jo es biju sacījis, ka vakarā gribu atgriezties Tresplano, tā ka ātri vien sāka rīkoties, un minētā Zbiettas sieva visai nopulējās, un starp citiem bija kāds Čekino Buti, viņu sargs. Kad salāti bija gatavi un gribēja sākt sēsties pie galda, tas minētais jaunais priesteris ar tādu savu jaunu smieklīgu sacīja: „Jums man jāpiedod, jo nevaru ēst ar jums reizē, tāpēc ka man gadījies ļoti svarīga darišana kārtojama manam brālim Zbiettam; un tā kā viņa te nav, tad man viņš jāatvieta. Mēs visi viņu lūdzām, bet nevarējām viņu pierunāt; viņš aizgāja, un mēs iesākām ēst; kad bijām notiesājuši salātus dažās kopējās bļodīņās, sāka dot vāritu gaļu, un katram nāca savs šķivis. Santino, kas man pie galda bija pretī, sacīja: „Jums viņi dod visus tos virumus savādākus nekā citiem; vai jūs jebkad esat skaidākus redzējuši?“ Es viņam sacīju, ka neesmu to pamanījis. Tad viņš man teica, lai es pasaucot pie galda Zbiettas sievu, kas — viņa un tas Čekino Buti — skraidelēja šurp un turp, visi ārkārtīgā mērā nodarbināti. Beigās es tik ļoti lūdzošs šo sievieti, ka viņa atnāca, kura žēlojās, sacīdama: „Jums mani ēdieni nav patikuši. Jūs jau ēdat tik maz.“ Kad vairāk reizes biju slavējis ēdienu, sacīdams, ka es nekad neesmu ar labāku ēstgribu, nedz arī labāk ēdis, belgu beigās teicu, ka esmu taisni paēdis. Nekad es nebūtu iedomājies, kamdēļ šī sieviete man tā uzbāzās, lai es ēdu. Kad bijām belguši ēst, divdesmitā stunda bija pagājusi, un man bija vēlēšanās vakarā atgriezties Tresplano, lai nākošo dienu varētu doties pie sava darba Lodžijā; tā arī sacīju visiem ardievu, un, pateicies nama mātel, aizgāju.

Nebiju vēl ne trīs jūdzes nogājis, ka man likās, kuņģis man deg, un es jutos tik izmocīts, ka man likās vai tūkstoš gadu, kamēr nonākšu savā īpašumā Tresplano. Kā dievam patikās, nonācu tur naktī ar lielām pūlēm un tūdaļ sarīkojos, lai dotos pie miera. Nakti nemaz nevarēju aiz-

migt, un bez tam man skrēja vēders, kas mani spieda valrākas reizes iet ārā, tikmēr, ka, kad bij uzaususi jau galša diena, un es sajutu, ka man deg sēžamais, gribēju apskatīties, kas tas ir; atradu izkārnījumus pavisam asņainus. Tūdaļ iedomājos, ka esmu ieēdis kaut ko indīgu, un vairāk un valrāk reižu pētīju pats, kas tas varētu būt bijis; un man nāca atmiņā tie šķivji un skutuli un skutuliņi, kurus man deva savādākus nekā citiem minētā Zbiettas sieva; un vēl tāpēc, ka tas ļaunais priesteris, minētā Zbiettas brālis, kas tik ļoti bija nopūlējies, parādīdams man tik lielu godu, bet vēlāk negribēja palikt kopā ar mums pie galda; un tad vēl es atminējos, ka minētais priesteris bija stāstījis, ka viņa Zbietta esot iztaisījis tik smalku ķērienu, pārdodams īpašumu mūža lietošanā kādam vecim, kas neizvilksot pat ne gadu; jo šādus vārdus man atstāstīja tas goda vīrs Džovanni Sardella.

Tā nolēmu, ka viņi man būs iedevuši kādā mērces bļodīnā, kas bija izvārīta ļoti laba un gaužam garšīga ieēst, šķipsnu sublimata, jo sublimats izsauc visas tās vainas, kādas pieredzēju pie sevis; un lai gan es mēdzu maz ēst mērces vai gaļas sulas, izņemot sāļjumu, tomēr man gadījās ieēst pāris karošu šīs mērces, jo tā bija tik laba mutē. Un es sāku atcerēties, ka daudz reizes minētā Zbiettas sieva mani visādiem līdzekļiem mudināja, sakot, lai taču es ēdu šo mērci; tā ka uzskatīju par pilnīgi drošu, ka ar šo piemīnēto mērci viņi man iedevuši šķipsnu sublimata.

Būdamš tādā kārtā slims, tomēr kā nekā gāju strādāt minētā Lodžijā pie sava milzeņa; tikmēr, kamēr nedaudz dienas pēc tam grūtā vaina mani tiktāl pievarēja, ka tā mani nolika gultā. Tikko hercogiene izdzirda, ka esmu saslimis, viņa lika nelalmīgā marmora darbu brīvi atdot Bartolomeo dell' Amannato, kas man atsūtīja pateikt ar meseru¹⁴² . . . ka lai es darot ko gribot ar savu iesāktu modeli, jo viņš esot marmoru nopelnījis. Šis mesers . . .

bija viens no minētā Bartolomeo Ammannato sievas¹⁴³ milniekiem; un tā kā viņš, būdams smalks un atturīgs, tika labāk ieredzēts, tas minētais Ammannato deva viņam savas priekšrocības, par kurām būtu pastāstamas lielas lietas. Tomēr negribu darīt kā viņa meistars Bandinello, kas ar tenkošanu novirzījās no mākslas; pietiek, ja pasaku . . . biju to visu laiku paredzējis; un ka lai viņš pasaka Bartolomeo, ka lai tas papūlas būt tik labvēlīga likteņa cienīgs, kas tam tik nepelnīti tika piešķirts.

Tā neapmierināts paliku gultā un liku sevi ārstēt tam izcilajam vīram maestro Frančesko no Monte Varki, dakterim; un reizē ar viņu mani ārstēja ķirurģijas meistars Raffaello de' Pilli; jo tas sublimats man tik ļoti bija izdedzinājis resno zarnu, ka nemaz nevarēju noturēt izkārnījumus. Un tā kā minētais maestro Frančesko, atzinis, ka inde bija darījusi visu ļaunāko, ko vien spēja, un tomēr nebija bijusi tādā daudzumā, ka tā varētu pievelkt dabas veselīgo spēku, kādu tas mani atrada, viņš man tāpēc kādu dienu teica: „Benvenuto, pateicies dievam, jo tu esi uzvarējis; un nebaldies, jo es tevi gribu izārstēt par spīti tiem blēžiem, kas tev gribējuši darīt ļaunu.“ Tad Maestro Rafaellino sacīja: „Tā būs viena no visskaistākām un grūtākām dziednāšanām, par kādu jebkad bijis zinams; vai tu zini, Benvenuto, ka tu esi apēdis veselu muti sublimata.“ Šiem vārdiem iekrita starpā maestro Frančesko un teica: „Varbūt, ka tas bija kāds indīgs tārps.“ Atteicu, ka es pilnīgi noutelkti zinu, ka tā ir inde un kas man to iedevis; un tad mēs katrs klusējām. Viņi mani ņēmās dakterēt vairāk nekā veselus sešus mēnešus; un pagāja vairāk nekā seši gadī, kamēr sāku likt lietā savu dzīvi.

Tai laikā hercogs devās, lai ieietu Siēnā¹⁴⁴, un Amannato bija devis dažas dienas ātrāk uzcelt triumfa arkas. Kāds

bandu bērns, kas bija Ammannato, bija palicis Lodžijā un bija man noņēmis kādus pārklājus, kas bija pārsegti manam Neptuna modelim, jo, tā kā nebiju to pabeidzis, turēju to apsegtu. Tūdaļ aizgāju sūdzēties pie siņora dona Frančesko, hercoga dēla, kas izrādīja, ka vēl man labu, un pateicu viņam, ka tie man atseguši manu figuru, kas nav pabeigta; jo, ja tā būtu pabeigta, es par to nebūtu liecis zinis. Uz to man atbildēja minētais princis, drusku piedraudēdams ar galvas mājienu, un teica: „Benvenuto, nebēdājiet, ka tā ir atsegta, jo to viņi izdara vēl vairāk sev par jaunu; un ja jūs tomēr pastāvētu, lai lieku jums to apsegt, es tūdaļ likšu to aplāt“, un šiem vārdiem viņa augsti godājamā ekselence pievienoja vēl daudz citus man gaužam labvēlīgus, daudzu siņoru klātbūtnē. Tad es viņam teicu, ka lūdzu viņa ekselencei, lai tā man dod iespēju, ka es varu to nobeigt, jo gribu to līdz ar mazo modelīti uzdāvināt viņa ekselencei. Viņš atbildēja, ka labprāt pieņemot kā vienu, tā otru, un ka viņš man došot visus līdzekļus, kādus es pieprasīšot¹⁴⁵. Tā nu es barojos ar šo labvēlības nieku, kas bija par cēloni manas dzīves glābīgam; jo redzot, ka man uzklūp vienā reizē tik daudz neizmērojamas nelaimes un nepatīkšanas, zaudēju dūšu; ar šo labvēlības nieciņu stiprinājos kādai cerībai uz dzīvi.

Tā kā bija jau pagājis gads, kopš man piederēja Zblettas Avota muiža, un, bez visām man nodarītajām nepatīkšanām ar Indēm un citām viņu nelietībām, redzēdams, ka minētais īpašums nelēnes man ne pusi no tā, ko viņi man bija piedāvājuši, un, tā kā man no tā bija bez līgumiem kāds raksts no minētā Zblettas, kur tas ar liecniekiem man apņēmās uzturēt spēkā minētos ienākumus, aizgāju pie padomnieku kungiem; un par padomniekiem bija Averardo Serristori un Federigo de' Riči; neatceros visiem vārdus; vēl tur bija viens no Alesandriem; ar vārdu sakot, tie bija plaša vēriena ļaudis. Kad nu biju izklāstījis Padomei savus taisnī-

bas iemeslus, visi vienā mutē gribēja, lai minētais Zbietta man atdod manu naudu, izņemot Federigo de' Riči, kas apkalpoja tai laikā minēto Zbiettu; tā ka visi mani nožēloja, ka Federigo de' Riči pastāvēja, lai viņi man nemaksā; un starp citiem Averardo Serristori ar visiem citiem; un lai gan viņš bija sacēlis ārkārtīgu traci un līdzīgā kārtā arī tas no Alesandriem, jo kad minētais Federigo bija tiktāl lietu novilcinājis, ka Padome bija slēgusi sēdi, vienu rītu minētais augstmanis atnāca pie manis, un, kad bijām iznākuši Nunciātas laukumā, viņš, nebēdādams ne par ko pasaulē, skaļā balsī teica: „Federigo de' Riči ir iespējis tik daudz par mums citiem visiem, ka tu tiec izputināts pret mūsu gribu.“ Negribu vairs nekā par to stāstīt, jo tas apvainotu par daudz augstāko valsts varu; pietiek, ka mani izputināja bagāts pilsonis vienīgi tāpēc, ka viņš apkalpoja to lopkopi.

Kad hercogs atradās Livornā, aizgāju pie viņa, vienīgi, lai prasītu viņam atlūgumos. Jūtot atgriezīties sev spēkus un redzot, ka netieku nekam izlietots, man bija gaužam žēl, ka manām studijām tiek nodarīta tik liela netaisnība; tā ka izšķīries devos uz Livornu un atradu tur hercogu, kas man iztalsīja vislaipnāko uzņemšanu. Un tā kā es tur nodzīvoju vairākas dienas, katru dienu ar viņa ekselenci izjāju, un man bija ļoti ērti viņam pateikt visu, ko vēlējos, jo hercogs jāja no Livornas ārā un devās četras jūdzes gar jūru, kur viņš lika taisīt mazu cietoksni; un lai viņš netiktu apgrūtināts ar pārāk daudz cilvēkiem, viņam patīka, ka es ar to sarunājos; tā ka kādu dienu, redzēdams, ka man parāda visai ievērojamu labvēlību, sāku runāt par minēto Zbiettu, tas ir par Pjermarīju d'Anteridžoli, un teicu: „Siņore, gribu pastāstīt jūsu augsti godājamajai ekselencei kādu brīnišķīgu gadījumu, no kā jūsu ekselence uzzinās iemeslu, kas mani aizkavēja, ka nevarēju pabeigt savu māla Neptunu, ko es strādāju Lodžijā.

Lai jūsu augsti godājamai ekselencei ir zināms, ka es nopirku kādu īpašumu mūža lietošanā no Zblettas.“

Ar vārdu sakot, es viņam visu smalki izstāstīju, neaptraipīdams patiesību ar meliem. Kad nu nonācu līdz indei, teicu, ka, ja es jebkad esmu bijis viņa ļoti cienījamās ekselences acīs labs kalps, viņam vajadzētu tai vietā, lai sodītu Zblettu vai tos, kas man iedevuši indi, iedot viņiem kaut ko labu; jo indes nebija tik daudz, lai tā mani nobeigtu; bet tās bija gan talsni tik daudz, lai iztīrītu mani no nāvīgām gļotām, kādas man bija kuņģī un zarnās; kas bija tā iedarbojušās, ka, paliekot tādā stāvoklī, kā es biju, es varēju vēl nodzīvot trīs vai četri gadi, bet šīs zāles ir pānākušas to, ka domāju esam laimējies vairāk par divdesmit dzīves gadiem; un par to ar vēl lielāku patikšanu kā jebkad es pateicos dievam; un tā tad ir tiesa tas, ko dažreiz esmu no kādām dzirdējis sakam, kas runā: dievs jaunu sūt' un labu dar'.

Hercogs mani uzklausa vairāk nekā divas jūdzes pa ceļojuma laiku, visu laiku ar lielu uzmanību; viņš tikai noleica: „Ai jaunie cilvēki!“ Noslēdzu ar to, ka esmu viņiem parādā, un uzsāku citu patikamu sarunu. Vienu dienu viņam piemērotā brīdī tuvojos un, atrodot viņu pēc mana prāta labvēlīgi noskaņotu, lūdzu viņa augsti godājamo ekselenci, lai tā mani atlaiž, lai es neizmestu projām vēl dažu labu gadu, kad vēl esmu derīgs kaut ko pastrādāt, un ka lai to, kas man pienākas vēl par manu Perseju, lai viņa augsti godājamā ekselence man atdod, kad tas viņai tik. Un šai runā izplūdu ar daudzām garām ceremonijām viņa ekselencei pateicības apliecinājumos, kas man it neko neatbilda, gluži otrādi — man šķita, ka viņš to ņēmis jaunā.

Nākošā dienā Mr. Bartolomeo Končino, hercoga sekretars, viens no pirmajiem, atnāca pie manis un pa puselī lielīgi teica: „Hercogs saka, ka, ja tu gribot atlūgumos, viņš tev to dos, bet, ja tu gribi strādāt, ka viņš tevi lks

pie darba; ja tikai jūs tikdaudz spētu pastrādāt, cik viņa ekselence dos jums strādāt!“ Es viņam atbildēju, ka cita nevēlos kā tikai dabūt darbu, un jo sevišķi no viņa augsti godājamās ekselences, vairāk nekā no jebkura cita no pārējiem cilvēkiem pasaulē, un kaut tie būtu vai nu pāvesti, vai imperatori, vai karaļi; es kalpotu labprātāk viņa ļoti cienījamai ekselencei par soldu, kā kādam citam par dukātu. Tad viņš man sacīja: „Ja tu esi tādās domās, tad jau jūs saligsiet bez vārda runas; tāpēc atgriezies Florencē un esi pie laba prāta, jo hercogs tevi ieredz.“ Tā nu atgriezos Florencē.

Tikko nonācu Florencē, pie manis atnāca kāds cilvēks, saukts Rafaellone Skedža, zelta audumu audējs, kas man sacīja tā: „Benvenuto, es tevi gribu samierināt ar Pjermariju Zbiettu“, kuram es atteicu, ka tur neviens cits nevar samierināt kā vienīgi padomnieku kungl un ka, atrodoties padomnieku rokā, Zbiettam valrs negadisies tāds Federlgo de'Riči, kas par divu treknu kazlēnu kukuli, nebēdājot ne par dievu, ne savu godu, grib uzturēt tik apgrēcīgu karu un nodarīt nešķīstu netaisnību svētajām tiesībām. Kad biju šos vārdus izteicis līdz ar daudziem citiem, šis Raffello visu laiku mīlīgi man teica, ka daudz labāk strazds, ja to var notiesāt mierā, nekā ar tādu karu vistreknākais tītars, kaut arī ja kāds ir drošs, ka to dabūs; un viņš man teica, ka prāvu iztiesāšana dažreiz velkoties tik gari, ka būtu labāk, ja es to laiku izlietotu pie kāda skaista darba, kur es iegūtu daudz lielāku godu un daudz lielāku labumu. Es, kas atzinu, ka viņš runā taisnību, sāku pievērst ausis viņa vārdiem, tā ka isā laikā vienojāmies, ka Zbietta nomā no manis minēto īpašumu par septiņdesmit zelta skudiem gadā zeltā, visas manas pasaulīgās dzīves laikā. Kad taislījām līgumu, ko sastādīja sers Džovanni, sera

Matteo da Falgano dēls, Zbietta teica, ka tā, kā mēs to esam norunājuši, būšot jāmaksā lielāki nodokļi un ka viņš to pildīšot — un tomēr esot labi, ja mēs šo līgumu notalsot uz pieciem gadiem — un ka viņš savu vārdu turēšot, vairs nekad nekādas sūdzības neceļot. Un tāpat man apsollja tas blēdis no viņa priestera brāļa; un šādā pie-minētā veidā uz pieciem gadiem noslēdza līgumu.

Gribēdams uzsākt citu runu un britiņu pamest plāpāt par šo neizmērojamo blēdību, man nepieciešami vispirms pastāstīt par to lalku, kas sekoja pieciem līguma gadiem, pēc kuru notecēšanas abi tie blēži negribēja vairs pildīt nevienu man doto solījumu un gribēja atdot manu īpašumu, un negribēja to vairs nomāt. Kāda iemesla dēļ iesāku žēloties, bet viņi man sagrozīja līgumu, tā ka es viņu vārda laušanas dēļ nevarēju palīdzēties. To redzēdams, sacīju viņiem, ka hercogs un Florences valdnieks necietīs, ka viņa pilsētā tik nelletīgi bendē cilvēkus.

Šīs izbailes bija tik svētīgas, ka viņi man uzlaida vīrsū to pašu Rafaello Skedžu, kas taisīja pirmo līgumu; un viņi teica, ka tie vairs negribot dot tos 70 zelta skudus zeltā, kā viņi man bija maksājuši par pagājušiem pieciem gadiem, kuriem atbildēju, ka negribu ne graša mazāk. Minētais Rafaello atnāca pie manis un sacīja: „Manu Benvenuto, jūs zināt, ka esmu jūsu pusē; tagad viņi ir visu pametuši man“, un parādīja man to uzrakstītu ar viņu pašu roku. Man, kas nezināju, ka tas ir viņiem tuvs radnieks, ilkās tas ļoti labi, un tā es viņam palaidos par visu un pavisam.

Šis smalkais cilvēks atnāca pie manis kādu vakaru pusvienos nakti, un bij augusta mēnesis, un ar daudziem saviem vārdiem viņš mani piespieda norakstīt līgumu, vienīgi tāpēc, ka tas saprata, ka, ja viņš vilcinātos līdz rītam, tā krāpšana, ko viņš ar mani gribēja panākt, nebūtu tam izdevusies. Tā viņš notalsīja līgumu, ka viņam man nākas

dot sešdesmit pieci skudi nomas naudas gadā, katru gadu divos maksājumos, visas manas pasaulīgās dzīves laikā. Un ar visu to, ka biju nemierīgs un nekādā vizē nevarēju nostāt mierā, minētais man parādīja ar manu roku rakstītu rakstu, ar kuru ikviens man varēja nodarīt netaisnību; bet minētais teica, ka viņš visu to esot darījis manā labā un ka viņš esot manā pusē; un tā kā ne notari, ne citi nezināja, ka viņš ir viņiem rada, visi man nodarīja pāri, kāpēc es drīz piekāpos, un centīšos nu dzīvot, cik man vien ilgi būs iespējams.

Bez tam pielaidu vēl vienu kļūdu nākošā, 1566. gadā decembrī. Nopirku no viņiem, tas ir no Zblettas, pusl no viņu Podžas muižas par divi simti skudiem naudā, kas robežojas ar to manu pirmo Avotu muižu, trīs gadu lietošanā, un devu to viņiem nomāt. Dariju, lai iznāktu labi. Vajadzētu, lai es izplūstu par daudz gari ar savu rakstīšanu, ja gribētu pastāstīt tās lielās netaisnības, ko tie man nodarījuši; gribu to visu un pavisam atstāt dieva ziņā, kas mani vienmēr aizstāvējis pret tiem, kas man gribējuši darīt ļaunu.

Tā kā biju galīgi pabeidzis savu marmora Krucifksu, man likās, ka, to uzslejot un paceļot dažas oļekts no zemes, tam vajadzētu izskatīties daudz labāk nekā pie zemes; un ar visu to, ka tas izskatījās labi, kad biju to pacēlis, tas izskatījās daudz labāk, tik ļoti, ka biju gaužam apmierināts; un tā es to sāku rādīt katram, kas vēlējās to redzēt.

Kā dievs to bija vēlējis, tas tika pastāstīts hercogam un hercogienei; tā ka, kad viņi bij atgriezušies no Pizas, kādu dienu negaidītā kārtā abas divas viņu ļoti cienījamās ekselences ar visu viņu galma dižciltību ieradās pie manis mājās vienīgi, lai aplūkotu minēto Krucifksu, kas patikās tik ļoti, ka hercogs ar hercogieni nebeidza mani slavināt; un tāpat visi tie signori un augstmaņi, kas bija klāt. Kad nu es redzēju, ka viņi bija gaužam apmierināti, sāku viņiem laipnā

kārtā patelkties, sacīdams viņiem, ka tie man noņēmuši nopūlēšanos ar lielo Neptunu, kas ir bijis par cēloni, ka esmu spējis paveikt tādu darbu, kādu nav uzņēmies neviens cits pirms manis; un lai gan esmu pārcietis vislielākās pūles, kādas jebkad esmu pasaulē izcietis, man liekas, ka esmu tās labi izmantojis, un jo sevišķi pēc tam, kad viņu ļoti cienījamās ekselences man to ir tik daudz slavējušas; un tā kā es nevaru iedomāties, kas varētu būt vēl cienīgāks par viņu augsti godājamām ekselencēm to iegūt, es to labu prātu tām uzdāvinu; vienīgi lūdzu tās, lai tās pirms aiziešanas pagodinās ienākt manas mājas apakšējās telpās.

Pie šiem maniem vārdiem tūdaļ lalpni piecēlušies, viņi izgāja no darbnīcas un, iegājuši mājā, ieraudzīja manu Neptuna un strūklakas modeli, ko pirms tam cits nebija redzējis kā tikai hercogiene. Un tik ļoti tas patika hercogienes acīm, ka tā sacēla neizmērojamu brīnīšanos un, pagrieziesies pret hercogu, telca: „Pie manas dzīvības, nūdien nevarēju iedomāties ne desmito daļu no tāda skaituma.“ Uz šiem vārdiem hercogs valrāk reižu netelca: „Val es jums to netelcu?“ Un tā viņi man par lielu godu savā starpā runājās lielu laiku; pēc tam hercogiene mani pasauca pie sevis un pēc daudz cildinājumiem, kurus viņa man telca it kā atvainodamās — jo šos vārdus paskaidrojot viņa itin kā lūdza piedošanu — un sacīja pēc tam, ka viņa vēloties, lai es izcērtot vienu marmoru sev pa prātam, un grībēja, lai es to izlietoju darbā. Uz šiem labvēlīgajiem vārdiem atteicu, ka, ja viņu augsti godājamās ekselences man dos iespēju, es labprāt aiz mīlestības pret tām ķeršos pie tik apgrūtinoša pasākuma. Uz to hercogs tūdaļ atbildēja un telca: „Benvenuto, tev tiks sagādātas visas ērtības, kādas tu vien mēcēsi pieprasīt, un vēl jo valrāk tas, ko došu tev no savas puses, kas būs vēl daudz vērtīgāks“, un ar šiem tikamiem vārdiem viņi šķīrās un atstāja mani gaužam laimīgu.

BiĶa jau pagājušas daudzas nedēļas, bet par mani nerunāja; tā ka, redzot, ka netiek doti nekādi rīkojumi, paliku gandrīz izmisumā.

Šai laikā Francijas karaliene sūtīja meseru Bačo del Bene steidzīgi pie mūsu hercoga lūgt naudu, un hercogs viņai laipni pakalpoja, jo tā tika stāstīts; un tā kā Mr. Bačo del Bene un es bijām ļoti tuvi draugi, Florencē atkal satiekoties, bieži labprāt redzējāmies; tā ka pieminētais man pastāstīja par visu to lielo pretimnākšanu, kādu tam izrādīja viņa augsti godājamā ekselence; un sarunājoties viņš man valeāja, kādi lieli darbi man esot rokās. Kūpēc es viņam izstāstīju visu pēc kārtas, visu lielā Neptuna un strūklakas lietu un lielo netaisnību, kādu man hercogiene bija nodarījusi. Uz šiem vārdiem viņš man karalienes vārdā pateica, ka viņas majestātei esot liela vēlēšanās pabeigt viņas vīra karaļa Arrigo kapu un ka Daniello da Volterra esot uzsācis taisīt lielu bronzas zirgu, un ka esot jau pagājis tas laiks, kad viņš to esot solījis, un ka ple minētā kapa pienākoties ļoti daudz rotājumu; tā ka, ja es vēlētos atgriezties Francijā savā pili, viņa man došot visus līdzekļus, kādus es vien zināšot prasīt, ja tikai man esot vēlēšanās tai kalpot. Sacīju minētam Bačo, lai tas mani izlūdz manam hercogam; jo, ja viņa augsti godājamā ekselence ir ar mieru, es labprāt atgrieztos Francijā. Mr. Bačo priecīgi sacīja: „Mēs tur atgriezīsimies reizē“, un uzskatīja to par nodarītu.

Tā nu dienu pēc tam, kad pieminētais runāja ar hercogu, iznāca runa par mani; tā ka viņš sacīja hercogam, ka, ja tas to laipni atļautu, karaliene pieņemtu mani dienestā. Uz to hercogs tūdaļ atbildēja un teica: „Benvenuto ir tas visvērtīgākais vīrs, ko pasaule pazīst, bet tagad viņš vairs negrib strādāt“, un iesāka runāt par citu; nākošo dienu atzgāju pie minētā Bačo, kas man visu atstāstīja. Uz to es, kas vairs nevarēju valdīties, sacīju: „O, pēc tam,

kad viņa augsti godājamā ekselence man vairs nedeva nekāda darba un es pats no sevis esmu pastrādājis vienu no visgrūtākiem darbiem, kāds jebkad kādam pasaulē bijis, kas man maksā vairāk nekā divi simti skudu, ko esmu izdevis no savas nabadzības; ak, ko gan es nebūtu paveicis, ja viņa augsti godājamā ekselence būtu man devis darbu! Patiesi es jums saku, ka man nodarīta liela nelaishība.“ Labais augstmanis atstāj hercogam visu, ko biju izteicis. Hercogs viņam atbildēja, ka tas esot joka pēc un ka viņš mani vēloties sev, tā ka es vairākās reizes uzplijos, lai aizietu ar dievu. Hercogiene vairs par to negribēja runāt, lai nedarītu nepatikšanas hercogam, un tā es paliku gaužam neapmierināts.

Tai laikā¹⁴⁰ hercogs aizceļoja ar visu savu galmu un visiem saviem dēliem, izņemot kroņprinci, kas atradās Spānijā; viņi devās pa Siēnas purviem un pa šo ceļu nonāca Pizā. Šī sliktā gaisa inde paņēma kardinalu¹⁴⁷ ātrāk par citiem; tā pēc dažām dienām viņam uzklupa sērdzīgs drudzis un īsā laikā nobeidza. Viņš bija hercoga labā aese: viņš bija krietns un skaists, un tas bija gaužam liels zaudējums. Lāvu paiet dažām dienām, kamēr domāju, lai apžūst asaras, pēc tam devos uz Pizu.

- ¹ Benvenuto Ierikojās Goncagu palaco, kur dzīvoja kardinals d'Este.
- ² Cesano, Gabriello Maria, jurists un humanists.
- ³ François de Tournon (1490—1562), kardinals, Fransua I ministrs un padomdevējs; bagāts mecenats.
- ⁴ Klusajā nedēļā, 1540. g. 22. martā.
- ⁵ Pagolo.
- ⁶ Alfonso Piccolomini, Amalfi hercogs, pārvaldīja Kārļa V protektoratā Siēnas republiku.
- ⁷ Līgums starp pāvestu Pāvilu III un hercogu Erkoli II tika noslēgts 1539. g., kad hercogs par 180.000 dukātiem nopirka sev tiesības uz Modenu un Redžo (Reggio).
- ⁸ „Dārga tā kunga acīm.“ Florencē uzglabājles vienīgi reversa spiednis.
- ⁹ „Anello del granchio“ — Tassi pieņem, ka tas ir metala grezdzens, ko valkāja pret krampjiem.
- ¹⁰ Alfonso de Trotti, Alfonsa I ministrs.
- ¹¹ Fajanss.
- ¹² Skat. I, 88. un 162. lp.
- ¹³ Benedetto Accolti, skat. I, 118. lp.
- ¹⁴ Mont-Cenis.
- ¹⁵ Šo aizdomu iemesli nav skaidri.
- ¹⁶ Kristus kapu Jeruzalemē.
- ¹⁷ Venturieri — avanturisti, savvaļnieki.
- ¹⁸ „Le petit Nesle“ saucās pils daļa, kas atradās Sēnas kreisā krastā, kur tagad paceļas „L'institut de France“. Pils nosaukums cēlies no pirmā īpašnieka vārda, un Č. laikā tā bija karaļa privatīpašums.
- ¹⁹ Jean d'Estouteville, karaļa padomnieks.
- ²⁰ Nicolas de Neuville, Villerois siņors, finansu sekretars.
- ²¹ Nokārtot Cellini lietu.
- ²² Jehan Lallemand, Marmaignes siņors, karaļa sekretars.
- ²³ Madame d'Estampes, karaļa Fransua I favorite.
- ²⁴ Žans, Lotaringijas hercogs, Renē II dēls, Leona X iecelts par kardīnalu.
- ²⁵ Henri II d'Albret, Navarras karalis (1503—1555).
- ²⁶ Margherite du Valois, Navarras karaliene (1492—1549), „Heptamerona“ autore.
- ²⁷ Henri, Fransua I dēls, pēc viņa nāves Franceljas karalis.

- ²² Catarina de' Medici, viņa sieva (1519—1599).
- ²³ Luvrā.
- ²⁴ Skat. 14. lp.
- ²⁵ Pont au Change.
- ²⁶ Augustīniešu baznīca un klosteris (Grands-Augustins).
- ²⁷ Tā Čellini sauc Fonteneblo. Galva un biste nav uzglabājušās.
- ²⁸ Piero Strozzi, Filipa Stroci pirmdzimtais, slavens kapteinis, Alesandro de' Mediči pretinieku vadonis. Pārgājis Francijas karaļa algādžos, kļuva par maršalu. Mira 1555. g. S. darbojies arī kā rakstnieks ar pseidonīmu Sciarra florentino.
- ²⁹ Antoine Le Maçon, Navarras karalienes sekretārs, pirmais Bokačo Dekameronā tulkotājs franču valodā.
- ³⁰ Saint-Germain-en-Laye, 19 kilometru no Versajas.
- ³¹ Nimfa, kuras vārdā nosaukts avots.
- ³² Šis pusemness atrodas tagad Luvrā.
- ³³ Ar kādu mazāku mēra vienību, kas atbilst pēdai.
- ³⁴ Gara dāvanu, māksliniecisko un zinātnisko talantu nozīmē.
- ³⁵ Giovangirolamo de' Rossi, ko Klements VII 1530. g. iecēla par Pāvijas bīskapu.
- ³⁶ Šo grāmatu identificējis Tassi. Tās tituls: Chirurgia e graeco in latinum conversa Vido Vidio florentino interprete cum nonnullis eiusdem Vidii commentariis, excudebat Petrus Galterius (Pierre Gauthier), Luteciae Parisorum pridie Kal. Maii, 1544, in folio, eon figure.
- ³⁷ Francesco Primaticcio (1504—1570), gleznotājs holopletis, miris Parīzē. 1544. g. viņš atsvaldzināja Fonteneblo dažus Rafaela darbus. Fransua II iecēļ to par karalisko „mākslas direktoru”.
- ³⁸ Fr.: „Paix, paix Satan, paix, paix. Satan, allez, paix.”
- ³⁹ Sk. Dante, Elle VII, I: „Pape Satan, pape Satan, aleppe.” Par šī izteiciena nozīmi komentātoriem ir dažādas versijas; arī Čellini uzstāda savu „hipotezi”.
- ⁴⁰ „Il Gatta.”
- ⁴¹ Mattio del Nazaro, veronietis, gravieris, strādājis daudz Fransua I-am.
- ⁴² Sk. Dekameronu, 2. diena, 2. novele.
- ⁴³ Burt.: Slikti nācis.
- ⁴⁴ Giacomo della Fà veda norēķinus par darbiem, ko veicis „Bienvenuto Celigny, orfèvre singulier du pais de Florence” (Plon, 64).
- ⁴⁵ 1566. g. Kārļa IX laikā sālstrauku tīkko nepārkausēja zeltā; 1570. g. tas tika uzdāvināts erchercogam Ferdinandam un glabājās kādā viņa Tiroles pili. 1606. g. sālstrauku līdz ar bagātīgu grāmatu un mākslas priekšmetu kolekciju iegūst imperators Rūdolfs II. Tagad trauks glabājas Vinē, Mākslas vēstures muzejā.

⁵² Šīs skulpturas identificētas kā: Laokonts, gulošā Ariadne, Kni-
diešu Venera, Herakls ar zēnu rokās, Diana, Belvederas Apolons. Da-
žas no Primatečo kopijām glabājas Luvrā. Čellini tās nosaucis tā, kā
tās dēvēja viņa laikā.

⁵³ Meitenes dzimšanas dokumenti atrodas Saint-André des Ares
draudzes reģistros. Bērns, liekas, miris agri, kā citi Čellini bērni.

⁵⁴ Kārlis V ieguva 1544. g. Luksemburgu, iegāja Šampaņā un ap-
draudēja Parizi.

⁵⁵ 1540. g. 1. janvārī Kārlis V triumfa gājienā ienāca Parīzē;
triumfa arkas rotājumus taisīja Rosso un Primatečo.

⁵⁶ Claude d'Annebaut, 1538. g. maršals, 1543. g. Francijas admirālis.

⁵⁷ Par Jupitera likteņiem Čellini rakstījis savā „Zeltkaļu mākslas
traktāta“ XXV nodaļā. No tā nav uzglabāties nekas.

⁵⁸ Amatnieku termins savienojumiem.

⁵⁹ Le Démon Bourreau (Bjanki interpret.) vai Le Moine Bourreau
(Bači).

⁶⁰ Tēla acu dobumiem.

⁶¹ Fonteneblo parka vārtus, kas tika saukti „La porte dorée“ —
Zelta vārti.

⁶² Ezeļbullis, fr. Ane-Boeuf.

⁶³ Girolimo Bellarmato (1493—1555) slavens siēniešu arhitekts un
militars inženieris. Izraidīts trimdā, viņš devās uz Franciju, kur Fransua I
viņu iecēļ par augstāko inženieri.

⁶⁴ Giacomo della Fà, jau minēts.

⁶⁵ François du Bourbon, Saint-Paul grafs, ievērojams Fransua I
kapteinis, 1525. g. Pavijā krita gūstā kopā ar karali.

⁶⁶ 1544. g. 18. septembrī ar Krepī miera līgumu Kārlis V un
Fransua I izbeidza kara darbību; nesaskaņas ar Anglijas karali In-
driķi VIII turpinājās.

⁶⁷ Argentan.

⁶⁸ Cosimo I de' Medici.

⁶⁹ Mediču villa Florences tuvumā, greznota Andrea del Sarto, Fran-
kabižo un Pantormo gleznojumiem, kurus pasūtīja Leons X.

⁷⁰ „L'Academia del Disegno“, tagad „di Belle Arti“, kurai Čellini
gribēja parādīt, ka tas no zeltkaļu kļuvis par tēlnieku.

⁷¹ Lielhereoga laukums (Piazza del Granduca), tagad Piazza della
Signoria pie Palazzo Vecchio, kur Kozimo dzīvoja no 1540.—50. g.
Šai laukumā hercogs vēlējās uzstādīt simbolisko Perseja statuju, kas
nogriež galvu Medūzai — republikāņu varai.

⁷² Donatello (1386—1466) „Judite“ un Mikelandželo „Dāvids“.

⁷³ Manuskriptā teikuma sākums dzēsts un pārveidots šādi: ... ne-
zinādam, ka šim kungam bij lela vēlēšanās sākt vislielākos darbus..

- ⁷⁴ Manuskriptā labots: labās cerībās.
- ⁷⁵ No 1553.—62. g. viņš slimoja ar nerviem, un Vazari stāsta, ka tas zaudējis prātu.
- ⁷⁶ Bjanki atzīmē, ka ar „ser“ uzrunā ikviena nedzīcīgo, kam ir kāds laicīgs vai garīgs tituls; ar „messere“ uzrunā dzīcīgos un ar „signore“ valdnieku dzimtas piederīgos.
- ⁷⁷ Sekojošie vārdi teikumā piemētināti manuskripta malā.
- ⁷⁸ Komisija, kas rūpējās par Santa Maria del Fiore celšanu un remontiem.
- ⁷⁹ Raffaello Tassi nomira 1545. g. Liperata pēc tam izgāja pie vīra pie zeltkaļu meistara Paolo Paolini.
- ⁸⁰ Ponte Vecchio.
- ⁸¹ Viņu tēvs bij akmeņu gravieris Michele Poggini; Džanpagolo strādāja vēlāk kā gravieris Filipa II galmā Spānijā, Domeniko strādāja Florencē Čellini tradīciju garā.
- ⁸² Antonio di Vittorio Landi, firgotājs un rakstnieks. Sarakstījis komēdiju prozā „Il Commodo“ Kozimo kāzu gadījumam.
- ⁸³ Manuskriptā vēlāk izlabots: labā hercoga lēttiecību.
- ⁸⁴ No Prato.
- ⁸⁵ Autors, sašutuma aizrauts, teikumu loģiski nenobeidz.
- ⁸⁶ Tiziano Vecellio (1477—1576), slavenais gleznotājs. Šī ir vienīgā vieta, kur Čellini viņu piemin.
- ⁸⁷ Hercoga Alesandro slepkava, kura nogalinātājam hercogs Kozimo bij izsolījis premiju, kādēļ Lorencio dzīvoja pastāvīgās bailēs. Viņš tika nogalināts Venēcijā 1548. g.
- ⁸⁸ Biste atrodas tagad Florencē Ufici galerijā. Sk. Plon, 213.
- ⁸⁹ T. i. hercoga garderobē.
- ⁹⁰ Vārdu spēle, kontrasts Benvenuto.
- ⁹¹ Denuncētājs dabūjis ceturto daļu no uzrādītās noblēdītās summas.
- ⁹² Turpmākais teksts līdz pat beigām rakstīts ar paša Čellini roku.
- ⁹³ Sforza Almeni no Perudžas, svētā Stefana bruņinieks, hercoga Kozimo kambarkungs, ko Kozimo divdesmit gadu vēlāk nogalināja.
- ⁹⁴ Palestrinas.
- ⁹⁵ Marmora grupa pie Palazzo Vecchio, ko atklāja 1534. g. Satīru par šo statuju bija tik daudz, ka hercogam Alesandro vajadzēja dažus pamfletistus apcietināt.
- ⁹⁶ Jaunā Sakristeja San Lorenzo baznīcā, Mediči kapu kapella.
- ⁹⁷ 1547. g. augustā.
- ⁹⁸ 1557. g. to novietoja uz Porteferraio cietokšņa vārtiem; 1781. g. to pārvēda uz Florences Ufici galeriju, kur atrodas arī marmora Ganīmeds.
- ⁹⁹ Ugūnīgās masas.

- ¹⁴⁰ Uguns sfera pēc Ptolomeja sistēmas.
- ¹⁴¹ Averardo Serristori, ko Kozimo 1537. g. sūtīja par vēstnieku pie Kārļa V un vēlāk par legātu uz Romu.
- ¹⁴² Pēc šiem vārdiem manuskriptā nāk kāds sastrīpots pasāžs, kas attiecas uz stipri vēlākiem notikumiem. Giovanni Maria Ciocchi di Monte Sansovino tika ievēlēts par pāvestu 1550. g. un pieņēma Jūlija III titulu.
- ¹⁴³ Šo 1552. g. rakstīto Mikelandželo vēstuli publicējis Milanesi.
- ¹⁴⁴ Senatam līdzīgs iestādījums, dibināts 1552. g.
- ¹⁴⁵ Šī bišē atrodas Bostonā, Gardenera kolekcijā. Līgumu, kas slēgts ar Altoviti 1552. g. 9. aprīlī, publicējis Tassi.
- ¹⁴⁶ Francesco di Bernardino d'Amadore, tēlnieks, Mikelandželo palīgs, miris 1555. g.
- ¹⁴⁷ Tautas valodā, noz.: kamēr es apglabāšu viņu vai viņš mani.
- ¹⁴⁸ Populāra dziesmiņa Čellini laikā.
- ¹⁴⁹ Siēnā 1553. g. bij ieradles Pjero Stroci Francijas karaļa Anri II uzdevumā, un Kozimo jutās Florencē apdraudēts.
- ¹⁵⁰ 1543. g. kāds karaļa kapteinis mēģināja iedabūt spāniešu zaldātus, paslēptus siena vezumos, franču ieņemtajā pilsētā.
- ¹⁵¹ Tagad Florences Arheoloģiskā muzeja Chimeras zālē.
- ¹⁵² Palazzo Vecchio daļa, kas iziet uz Via dei Leoni.
- ¹⁵³ Don Garzia, tautā saukts dons Gracia, kam toreiz bija ap seši gadi.
- ¹⁵⁴ Kronprincim Frančesko bija 12 gadu, Džovanni 10; 4 gadu vecais dons Harnando ir nākošais Helhercojs Ferdinands.
- ¹⁵⁵ Loggia dei Lanzi.
- ¹⁵⁶ Orto degli Innocenti, kas atradās kaimiņos Čellini mājai.
- ¹⁵⁷ Jacopo Carucci da Pantormo (1494—1556), Leonardo da Vinči un Andreas del Sarto skolnieks.
- ¹⁵⁸ Angiolo Allori (1535—1607), saukts Bronzino, Pantormo skolnieks, portretists un komiska žanra dzejnieks.
- ¹⁵⁹ Or San Michele baznīcas ārējā nišā Florencē atrodas ievērojamā mākslinieka Kristus un apustulis Toms.
- ¹⁶⁰ Atklāšana notika 1554. g. 27. aprīlī.
- ¹⁶¹ Don Juan de Vega, spānietis.
- ¹⁶² Giovanagnolo de' Servi no Montorsoli, tēlnieks, servitu ordeņa mūks, cēla strūklaku Mesinā no 1547.—1551. g., tad atgriezās Florencē.
- ¹⁶³ Valombroza un Kamaldoli Eremiti — kalnu klosteri Florences apkaimē.
- ¹⁶⁴ Santa Maria di Bagno, 107 km no Florences.
- ¹⁶⁵ Domāta laikam Sestina.
- ¹⁶⁶ Cesare dei Federighi, tēlnieks, Tribolo un Čellini skolnieks.

¹²⁷ Stroci tai vasarā bij apmeties Valdikianā un 1536. g. tika uzvarēts pie Sestino.

¹²⁸ Kozimo mātes Marijas Salviati brālis.

¹²⁹ Onofrio Bartolini, ko 1518. g. Leons X iecēla par archibīskapu Pizā. 1527. g. viņš kopā ar Klementu VII sēdēja Sv. Eņģeļa cietumā.

¹³⁰ Lello Torello (1489—1576), jurists, dzejnieks un Florences Akadēmijas konsuls; auditors, vēlāk pirmais sekretars un senators.

¹³¹ Par laiku no 1555.—1559. g. Čellini neko nestāsta. Šai starplaikā Č. divreiz sēdējis cietumā, kur sadzejojis vairākus sonetus.

¹³² Ombroni.

¹³³ Bartolomeo Ammannato (1511—1592), Sansovino skolnieks, izveidojis dārzīgu Florences Palacio Pitti. Neptuna statuja grezno Siņorijas laukuma strūklaku.

¹³⁴ Guido Ascanio Siorza, kardināls no 1534. g., kas 1560. g. ieradās Florencē, lai pāvesta Pija IV uzdevumā pasniegtu kardināla titulu Kozimo I dēlam Džovanni.

¹³⁵ Santissima Annunziata.

¹³⁶ Bandinello nomira 1560. g. 72 gadu vecumā. Viņa darbu Pietā pabeidza dēls.

¹³⁷ Giovanni Fiammingo (1524—1608), flāmu tēlnieks; viņa pazīstamākie darbi: Sabīniešu nolaupīšana Lanci lodžijā, Merkurs Nacionālā muzejā, Kozimo I jātnieka statuja Siņorijas laukumā, Neptuns Boloņā.

¹³⁸ Vincenzio Danti no Perudžas (1530—1576), zeltkalis un tēlnieks.

¹³⁹ Istenībā tas bija pats Moskino, istā vārdā Francesco Simone Mosca.

¹⁴⁰ Vasari.

¹⁴¹ Šo nelielo īpašumu Č. nopirka, tikko atgriezies no Francijas.

¹⁴² Daudzpunktainās vietas manuskriptā bijušas nesalasami savītas.

¹⁴³ Dzejniece Laura Battiferro, kam Č. veltījis kādu sonetu.

¹⁴⁴ 1560. g. 28. oktobrī.

¹⁴⁵ Kā mazais, tā lielais modelis gājuši pazušanā.

¹⁴⁶ 1562. g. oktobrī.

¹⁴⁷ Džovanni, saukts Kardināls.

BIBLIOGRAFIJA

Goethe W., Anhang zur Lebensbeschreibung des Benvenuto Cellini, bezüglich auf Sitten, Kunst und Technik. Tübingen. J. G. Gotta. 1803.

Eugène Plon, Benvenuto Cellini, orfèvre, médailleur, sculpteur. Recherches sur sa vie, sur son oeuvre et sur les pièces qui lui sont attribuées. Paris 1883.

Benvenuto Cellini. Nouvel appendice aux recherches sur son oeuvre et sur les pièces qui lui sont attribuées. Paris 1884.

A. Armand, Les médailleurs italiens des XV et XVI siècles 3 vol. Paris, 1883—1887.

Emile Molinier, Benvenuto Cellini. Paris, Librairie de l'Art. 1894. („Les artistes célèbres.“)

I. B. Supino, L'arte di Benvenuto Cellini. Con nuovi documenti sull' orifceeria fiorentia del secola XVI. Firenze. Fratelli Alinari, 1901.

P. de Bouchaud, Benvenuto Cellini. 1903.

V. Torelli, Della vita e delle opere di Benvenuto Cellini. Firenze, 1903.

M. Darvai, Benvenuto Cellini. Budapest, 1907.

Henri Focillon, Benvenuto Cellini. Biographie critique. Paris 1911. (Série „Les grands artistes.“)

G. Urbini, Il Cellini nella vita e nel' arte in Scritti scelti di

B. C. Milano, Francesco Vallardi, 1923.

Th. Harlov, Benvenuto Cellini. Paris 1924.

J. v. Schlosser, Das Salzfaß des Benvenuto Cellini. „Präfludien“, Berlin 1927 pp. 340, 56.

PAR Ć. KĀ RAKSTNIEKU:

Orazio Bacci, Cellini Prosatore (Rassegna Nazionale del 16. ott. 1896, vol. 91, t. 5).

K. Vossler, Benvenuto Cellini's Stil in seiner Vita. 1899. Halle a. s. Niemayer.

R. Cortissoz, Benvenuto Cellini artist and writer. New-York 1906.

C. Tullio, Saggio critico sullo stile nella Vita di Benvenuto Cellini. Roma, 1906.

Tommaso Parodi, Poesia e letteratura, pp. 201, 238. Bari, Laterza, 1916.

Baretti, Frusta letteraria, VIII.

Enrico Carrara, Per un sonetto di Benvenuto Cellini (Giornale Stor. di lett. ital., vol. 88, 37. 1926).

А. Дживелегов, Очерки итальянского Возрождения. Кастильоне. Аретино. Челлины. Москва. Изд-во „Федерация“, 1929.

PSICHO-FIZIOLOGISKA RAKSTURA PĒTIJUMI PAR Ć.:

Power d'A., The medical experiences of Benvenuto Cellini. 1898.

P. Courbon, Etude psychiatrique sur Benvenuto Cellini. 1906.

F. Querenghi, La psiche di Benvenuto Cellini. Bergamo, 1913., Ist. Ital. di Arti Grafiche, in-4 di pag. 56.

A. Castiglioni, Il volto di Ippocrate, Milano 1925.

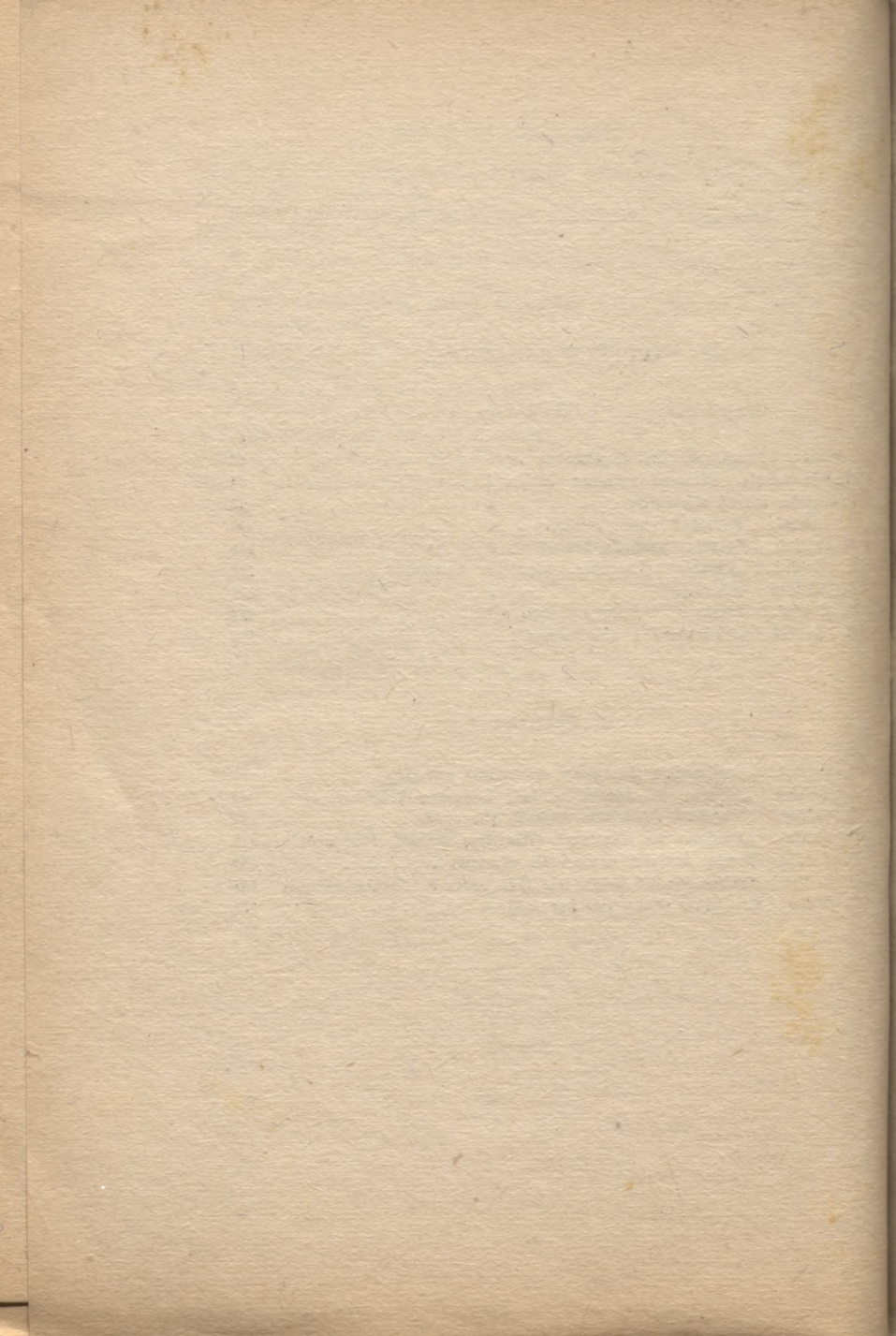
ATTEĻU SARAKSTS

I GRĀMATA

	Lpp.
Džordžo Vazari. B. Čellini ģimietne	17
Epģeja tornis. Piranezi asģjums	65
Franciska Pirmģ sģlstrauks	97
B. Čellini. „Perseja“ vaska modelis	129
B. Čellini. „Perseja“ modelis bronzģ	161
B. Čellini. „Persejs“ (Florencģ, Sigorijas laukumģ)	193
B. Čellini. „Persejs“	225
B. Čellini. „Merkurģjs“ Perseja bazeģ niģģ	257
B. Čellini. „Andromedas atbrģvoģana“	289

II GRĀMATA

B. Čellini. „Ganimeds“ (Florences Nacionalģ muzejģ)	17
B. Čellini. „Venera un Amors“ (Vinģ, Lederera krģjumģ)	49
B. Čellini. „Narciss“ (Dģardino Boboli, Florencģ)	81
B. Čellini. „Apolons un Hiacģnts“ (Dģardino Boboli, Florencģ)	113
B. Čellini. Bindo Altovģti krģģu tģls (Luvrģ)	129
B. Čellini. Kozimo Mediģģi krģģu tģls (Florences Nacionalģ muzejģ)	145
B. Čellini. Krucģfģks (Eskurģala baznģcģ)	177

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309046414

Maksā Rbl. 7,—

Vāku zīm. E. Slavietis.